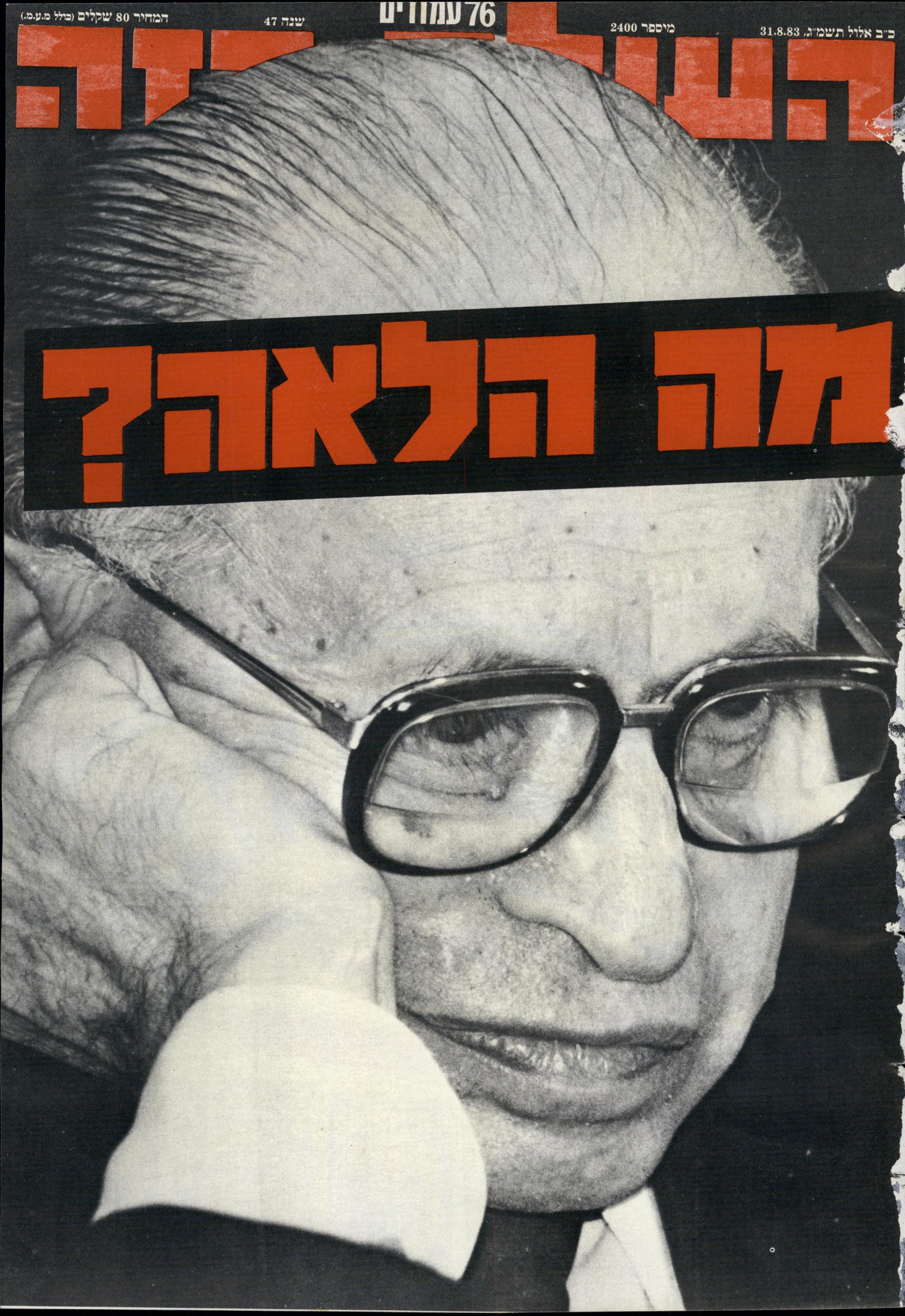
המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
שנה 47
76 עמודים
מיספר 2400
כ"ב אלול תשמ"ג, 31.8.83

העולם הזה

מה הלאה?

תמיד יש עוגה בבית

ולא סתם עוגה - עוגת עלית.
תוכלי לקנות אותה היום ולאפות בעוד חודש או בכל זמן שתרצי.
אותך יותר לא יוכלו להפתיע. אם הילדים רוצים פתאום ב־7 בערב עוגת שוקולד כל שעליך לעשות כדי להפוך אותם למאושרים, הוא לפתוח את הארון. אם האורחים יבואו במפתיע את לא „תתפסי" בידים ריקות. ההכנה קלה ומהירה.
כן,לעוגת עלית יש את כל היתרונות שרצית.

חיים מודרניים

מעתה תוכלי להצטרף למיליוני נשים ברחבי העולם האופות עוגות נפלאות בשיטת האפיה הביתית הקלה.

הצלחה בטוחה

גם אם אינך נחשבת בעיני עצמך לאופה דגולה את תוכלי להיות כזאת - בחמש דקות. קראי את הוראות ההכנה המופיעות על האריזה היפה של עוגת עלית ובזה סיימת את החלק הקשה של האפיה. ההצלחה של העוגה בטוחה.

הצימוק שבעוגה כבר בפנים

המרכיבים של עוגת עלית זהים לחומרים שקנית בעבר עבור העוגות שאפית. אבל, במקום לזכור לקנות את כל החומרים ולערבב אותם, עלית עשתה זאת עבורך.

תערובת מוכנה, לאפיה קלה ומהירה!

עוגת עלית

את אפית

עוגת עלית את אפית

אל תחכי, כבר הערב את יכולה להגיש עוגת עלית; שוקולד, שיש, או צימוקים, לשמוע „כמה טעים - את אפית?" ולענות בפה מלא - „כן!".

להשיג ברשתות ובחנויות המזון.

עלית

כתבת השער הקידמי:

רוצה הביתה!

ילך או לא ילך? **מנחם בגין** לא הזדרז לפזר את הערפל. העולם הזה עקב אחרי הדראמה: **בן־ציון ציטרין** בוחן את ההשלכות הפולי־טיות, **שרית ישי** חושפת את הצד האישי ו**ענת סר־גוסטי** מדווחת על הפסטיבל בחזית בית ראש־הממשלה.

16

כל אגדות המטכ"ל

ניתוח־אמת של מאזן הכוחות במרחב מוכיח, כי התמונה שהוצגה לפני השרים בבור המטכ"ל, בעת הדיונים על קיצוץ תקציב־הביטחון, אכן היתה "סיפורי כיפה אדומה", כפי שהתבטא אחד השרים. הפרשן הצבאי של **העולם הזה** מציע להקים רשות בלתי־תלוייה לתיכנון מדיניות הוצ־אות הביטחון של ישראל.

14

עיסקי הדם

ישראל מוכרת נשק ל־29 מדינות ברחבי העולם — מתוכן 18 דיקטטורות. הנשק הכבד הנמכר לארצות אלה משמש לתוקפנות כלפי חוץ, הנשק הקל מיועד לדיכוי האופוזיציה מבית. ולעיתים לטבח המוני של אוכלוסיה. מי המרוויחים?

22

אלוהים יציל מהרואין

חנה אליהו (23), משכונת תל־גיבורים בחולון, הידרדרה בגיל צעיר לסמים, הגיעה אל סף המוות – ונחלצה בכוחות עצמה. כעת, כרווקה הרה, היא מתכוונת לפתוח דף חדש בחייה, בחיק מוסד דתי בקריית־ארבע. "הייתי עיוורת," היא אומרת. "אבל עכשיו גיליתי את האור."

59

מפקד המעפילים

יוסי הראל, האיש שהיה שומר ראשו של חיים וייצמן, מספר בראיון לשרית ישי על התקופה שבה סיקד על אניות המעפילים, ערב הקמת המדינה. על השקפותיו ועל הפרק החדש בחייו: לימודי הפילוסופיה. "במשך שנים היתה לי הנחה בקפה אקסודוס בתל־אביב הקימו אותו מעפילים מאותה אוניה," הוא מספר.

67

כתבת השער האחורי:

"כולם בגדו בו"

כשבא **חיים ברלב** לנחם את האלמנה **יפה ירקוני**, היא הטיחה בו: "איפה היית בזמן שיכולת לעזור לו?" וביקשה שיעזוב את ביתה. גם בעת ההלוויה של שייקה ירקוני לא הסתירה יפה את כעסה על הידידים שהיפנו לו עורף בשעה שהיה זקוק להם.

70

הגליון הבא של

העולם הזה

גליון ראש־השנה תשמ"ד יוקדם בשבוע הבא ביומיים. הוא יהיה מצוי במקומות המכירה בתל־אביב ביום א', ה־4 בספטמבר ובקיוסקים ברחבי הארץ ביום ב', ה־5 בספטמבר.

על שער גליון־הענק יוסיע דיוקנו של

איש השנה תשמ"ג

המשמש מיקד לבתבה השנתית הממצה של אורי אבנרי, שבה יגבש את תמונת תשמ"ג על כל היבטיה, ינתח את האירועים שהעניקו לשנה זו את דמותה המיוחדת, יקבע מי לא זכה בתואר ומדוע, ויביא את הנימוקים לבחירת אנשי־תשמ"ג בעולם ובמרחב, במדיניות, ביהדות, בכנסת, בדת, במישפט, בכלכלה, בביטחון, בעיתונות, בטלוויזיה, ברפואה, בתיאטרון, בספרות, באמנות, בספורט, במוסיקה, וכן לבחירת האשה והצעיר של השנה.

זוהי הפעם ה־32

שבה בוחר "העולם הזה" באיש־השנה — בחירה שנתית הזוכה בתשומת־לב לא רק בארץ, אלא גם בעולם.

רכוש את הגליון בהקדם!

נבואות תשמ"ד

עוד לפני ש־נודעו ההתפת־חויות המדיניות האחרונות, צפ־תה האסטרולו־גית **מרים ת־מיר** (בתמונה): "אני רואה שינוי פרסונאלי בצמרת הממשלה, אך איני רואה את **אריאל שרון** או את **שימעון פרס** כראשי־ממשלה בעתיד הנראה לעין."

41

מינכן השחור

11 שנים אחרי רצח הספורטאים במינכן, הסיקה הטלוויזיה הישראלית, ביוזמתו של הבתב ירון קימור, פרט תעודה מרתק, המשחזר את הרצח וחושף את המחדלים של שירותי הביטחון הגרמניים וחישראי־ליים שהיו אחראיים לחילון.

25

סיפורי הספר

הספר **סמי זלצר** (בתמונה), שהיגר לפני שש שנים לארצות־הברית, מספר על הסיבות לירידתו, על עלייתו המטיאורית בהוליווד, על נפילתו פיתאומית, על גירושיו מ־אשתו הספרית **עליזה**, ועל הגילוי שהחזירו לארץ.

48

המיקצוע — רדיו

כל ציבעי הרשת **היא תוכנית פופולארית, שסקר־האזנה קבע כי היא המגאזין מס' 1 ברדיו. דויד מרגלית, עורך התוכנית, הוא צעיר צנוע, שתמיד חלם להיות עיתונאי, אך מעולם לא דחף את עצמו. מה דעתו של איש־הרדיו הצעיר (33) על התחרות עם הטלוויזיה והעיתונות הכתובה?**

29

רומן על הגובה

קטי־אן קודי (בתמונה) **היא דוגמנית אוסטרלית בת 20. היא יפה, צעירה וגבוהה (1.79). אין זה פלא שדייוויד בורנשטיין, איש־עסקים בן 50, נמוך ובעל שיער־שיבה, התאהב בה. שניהם מוצאים חן זה בעיני זה, והרומן פורח מזה כמה חודשים בלב תל־אביב.**

50

המדורים הקבועים:

מיכתבים	6	עולם קטן	36
תשבץ	8	זה וגם זה	43
תשקיף	11	רחל המרחלת	44
במדינה	12	נמר של נייר	46
הנדון	13	קולנוע	52
יומן אישי	21	מיבחר שידורים	54
אנשים	30	שידור	55
בלונים	32	מוסיקה	56
הורוסקופ	33	תמרורים	63
אנשים בעולם	34	לילות ישראל	64
		זה היה העולם הזה שהיה	74

בשני העמודים הבאים

מופיעים 32 שערים של העולם הזה — ועליהם דיוקניהם של 32 אנשי־השנה שבהם בחר העולם הזה מאז תום שנת תש"א.

סיפורם של שערים אלה הוא סיפורה של מדינת־ישראל, על הישגיה ואכזבותיה, מילחמותיה ומיפעליה, ניצחונותיה וכישלונותיה. נדמה לי שהם מספקים, במבט אחד, פאנורמה רחבה של תולדות ישראל בדורנו.

למעשה, לא היו 32 אנשי־שנה. כי כמה אנשי־שנה נבחרו יותר מפעם אחת. את השיא השיג **אריאל שרון**, שנבחר שלוש פעמים — פעם כמייסד הליכוד (תשל"ג), פעם כאיש ההתנחלות בשטחים הכבושים (תשמ"א) ובשנה האחרונה (תשמ"ב) כמצביא מילחמת־הלבנון.

דויד בן־גוריון נבחר פעמיים — פעם כאשר התפטר סופית מתפקיד ראש־הממשלה (תשכ"ג) ופעם כאשר הקים את רפ"י וניסה להרוס את מפא"י (תשכ"ה).

משה דיין נבחר אף הוא פעמיים — פעם כמצביא מילחמת־סיני (תשכ"ז), ופעם כמצביא מילחמת ששת־הימים (תשכ"ז). כך היו למעשה ב־32 השנים 28 אנשי־שנה.

מבין 28 אלה, 12 שוב אינם בחיים. גורלו של אחד — איש־השנה הראשון, **העזרה החדש האלמוני** של תש"א — לוט בערפל. העולם הזה לא הצליח לברר מה עלה בגורלו, אם הוא חי, והיכן. אם יש לך ידיעה על כך — אנא, ספר לנו.

מבין 12 המתים, שניים נבחרו כאנשי־השנה אחרי מותם. הראשון היה **ריברט סובלן** (תשכ"ב), שהתאבד אחרי שדויד בן־גוריון (איש־השנה כעבור שנה) הסגיר אותו למעשה לאמריקאים, שהאשימו אותו בריגול לטובת ברית־המועצות. השני היה **אריך רגב** (תשכ"ח), שנהרג במירדף אחרי חוליה של אש"ף.

האחרים מתו אחרי שנבחרו: **אמיל שמורק** (תשי"ב) מבקר הסוכנות היהודית שגילה את גילויי־השחיתות הגדולים הראשונים בתולדות המדינה; **ישראל קסטנר** (תשי"ד), שנרצח על־ידי מחתרת קנאית; נשיא־מצריים **גמאל עבד־אל־נאצר** (תשט"ז), שמת ממחלה בעודו בתפקיד; **משה דיין**, שמת אחרי שירד מנכסיו הפוליטיים והצבאיים; **אדולף אייכמן** (תש"ך), האדם היחידי בתולדות המדינה שהוצא להורג על פי פסק־דין; **סינחם לבון** (תשכ"א), שעזר להרוס את פולחן בן־גוריון ומת אחרי שהודח; **דויד בן־גוריון** עצמו, שמת בשיבה טובה אחרי שפרש מכל תפקידיו; **לוי אשכול** (תשכ"ז), שמת בעודו מכהן כראש־הממשלה; ידידו ועמיתו **פינחס ספיר** (תשכ"ז), שר־האוצר רב־הפעלים, שמת גם הוא מחוץ לתפקיד; **וגולדה מאיר** (תשל"ב), יורשתם של אנשי־השנה בן־גוריון ואשכול, שנפטרה גם היא אחרי שהתפטרה. שאר אנשי־השנה ייבדלו לחיים ארוכים.

רק שלושה מן הנבחרים היו נשים: **יעל דיין** (תשי"ט), שנבחרה אחרי הופעת סיפרה הראשון כנציגת דור של שוברי פולחן־האבות; **גולדה מאיר** ו**גאולה כהן**, נציגת הלאומנות הימנית־קיצונית.

אפשר להרהר על גילוליהם של כמה מאנשי־השנה — כמו השופט **חיים כהן**, רב המעללים, והפרקליט ההפכפך והעקלקל **שמואל תמיר**. ואפשר לתמוה על עתידם של כמה מאנשי־השנה שהם עדיין פעילים: **אריאל שרון, הנרי קיסינג'ר, יצחק רבין, חיים ברלב, משה לווינגר, גאולה כהן, עזר וייצמן**, שלא לדבר על האיית־אללה **רוח־אללה חומייני** ו**מנחם בגין**.

ציורי השערים מייצגים את סיגנונם של ציירים שונים. שני הראשונים — העולה החדש והדר' שמורק — צויירו על־ידי קריאל ("דוש") גרדוש, אז הקאריקטוריסט ועורך־התבנית של העולם הזה, כיום איש הימין הקיצוני ונספח־התרבות של ממשלת־הימין בלונדון. את ארבעת השערים הבאים צייר צעיר בלתי־ידוע בשם שמואל בק, שהפך לימים צייר בעל תהילה עולמית. אחריו ניסו את כוחם כמה וכמה ציירים.

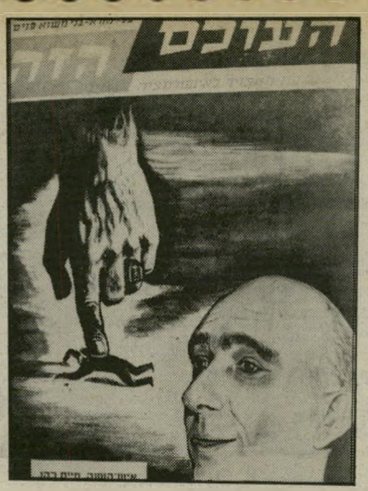
על שער הגליון הבא של העולם הזה יתנוסס איש־השנה ה־33. מי שרוצה לערוך התערבויות, זהו הזמן.

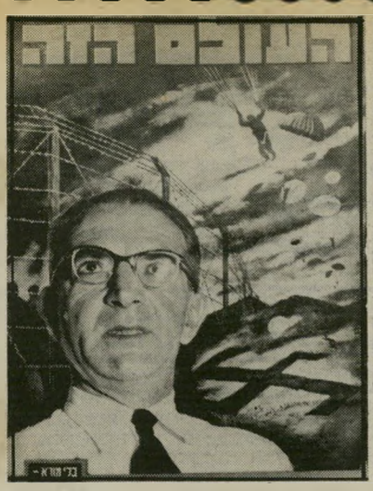
איש השנה תשי"א
העולה החדש האלמוני

איש השנה תשי"ב
מבקר־הסוכנות שמוראק

איש השנה תשי"ג
יועץ־משפטי כהן

איש השנה תשי"ד
עסקן־שואה קסטנר

אשת השנה תשי"ט
סופרת דיין

איש השנה תש"ך
רכז־שואה אייכמן

איש השנה תשכ"א
מודח לבון

איש השנה תשכ"ב
קורבן סובלן

איש השנה תשכ"ז
שר־ביטחון דיין

איש השנה תשכ"ח
לוחם־בפיידאיון רגב

איש השנה תשכ"ט
מפקד מיבצר־ישראל בר־לב

איש השנה תש"ל
לוחם־שלום דיין

איש השנה תשל"ה
ראש־ממשלה רבין

איש השנה תשל"ו
מנהיג „גוש אמונים" לווינגר

איש השנה תשל"ז
ראש־ממשלה בגין

איש השנה תשל"ח
שר־הביטחון וייצמן

איש השנה תשט"ו
פרקליט תמיר

איש השנה תשט"ז
נשיא־מצרים עבד־אל־נאצר

איש השנה תשי"ז
מצביא־סיני דיין

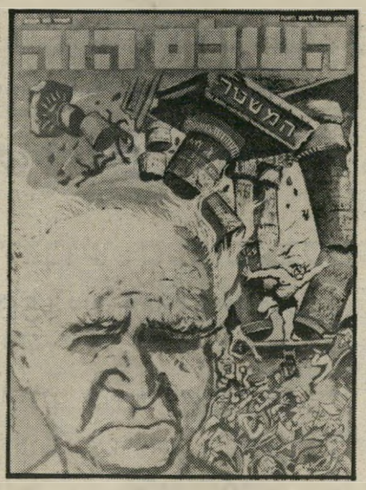
איש השנה תשי"ח
חתן־תנ"ך חכם

איש השנה תשכ"ג
מתפטר בן־גוריון

איש השנה תשכ"ד
יורש אשכול

איש השנה תשכ"ה
מפלג־מפא"י בן־גוריון

איש השנה תשכ"ו
כלכלן ספיר

איש השנה תשל"א
מזכיר־ההסתדרות בן־אהרון

אשת השנה תשל"ב
גולדה המלכה

איש השנה תשל"ג
מקים־ליכוד שרון

איש השנה תשל"ד
מסדיר־ביניים קיסינגר

איש השנה תשל"ט
מהפכן חומייני

אשת השנה תש"ם
קנאית כהן

איש השנה תשמ"א
שר־הביטחון שרון

איש השנה תשמ"ב
פולש־ללבנון שרון

ספר טוב

מתנה תרבותית
מחמיאה למקבל... ולנותן!

לקראת החגים ולכל ארוע משמח
הענק לעובדיך וידידיך
תעודת שי של "סטימצקי"

התעודה מאפשרת לרכוש ספרים בסכומים
של 1,000, 500 או 350 שקל.

את תעודות השי ניתן להזמין בכל אחת
מחנויות **סטימצקי** או לפנות ישירות למשרד הראשי:
בית הדר, הרכבת 22 ת"א 61006
ת.ד. 628 ת"א, טל: 03-622537

ספרים זה סטימצקי

סטודיו B
ארלוזורוב 82, ת"א 237026
בהנהלת אבי פאנק

★ כושר גופני וחיזוק שרירים
★ שמירה על גיזרה
★ יציבה נכונה
★ גמישות

יש לנו מה להציע לך!

בסטודיו B — אולמות ממוזגים
מורים מוסמכים
ג'אז, אירובי, מתיחות
יוגה, סטפס, התעמלות

מכתבים

האנשים של השנה

עוד שבוע אחד נותר עד שיופיע גליון ראש־השנה, שעל שערו יופיע איש־השנה. הקוראים, בינתיים, ממשיכים להציע.

אין מנוס: **מנחם בגין.** רוחו המתעתעת, הלוקה בשרעפים, עיצבה את השנה יותר מכל. לעיתים הוא רואה ואינו נראה, לעיתים הוא נראה ואינו רואה. לא פעם נדמה כי אך משל הוא, ולמחרת מתגלה כי מאחרי השיגעון מסתתרת השיטה הפרטית שלו. אחרי הכל, מי אם לא הוא הצעיד את כולנו לתוך ההרפתקה בלבנון, מי אם לא הוא מינה את אריאל שרון ואת יורם ארידור?

משה תמרי, פתח־תיקווה

הכישלון המונומנטאלי של השנה

מועמד מודיעי
נצחון בממשלה

הוא שר־האוצר **יורם ארידור.** בהתקרב הימים הנוראים נראה, כי ימיו במישרתו הם ספורים. אך את מחיר הפסטיוול של השנתיים שעברו נשלם עוד זמן רב אחרי שיתפטר.

משה סרסקי, נתניה

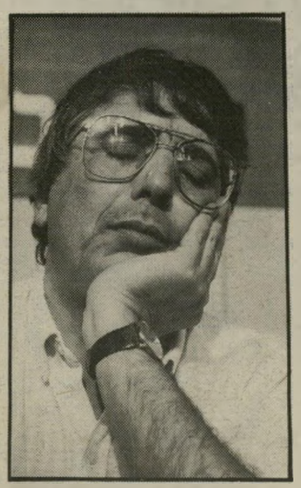
השר לשעבר, הח"כ **אהרון אבו־חצירא,** נכשל בנסיונו להתייצב בראש המרד העדתי של המקופחים, משום שהסתבך בפלילים. למרות זאת נשואות אליו עניים רבות.

האויב מבחוץ ומבית, בוז לכל המיפלגות הקיימות, גיוס בריוני הימין באוניברסיטות והסתה נגד המיעוט הלאומי בתוך ישראל.

במהלך תשמ"ג הוא שיחק תפקיד מרכזי בזירת־הטבח בלבנון, בתשמ"ד הוא ישחק תפקיד חשוב בזירת הפוליטית הפנימית.

אילנה ארצי, בת־ים

במשך שנים כולם ליגלגו עליו. אך במהלך תשמ"ג הוא הוכיח, כי הצליח להשתלט על המיפלגה הליברלית,

מועמד אבו־חצירא
בתיקווה שיפיל את הממשלה

ובשבועות האחרונים של השנה גם הפך לשר־האוצר בפועל, כשהוא מאלץ את יורם ארידור לבצע את התוכניות הכלכליות שהותוו בלישכתו, במי־שרד־האנרגיה. התואר איש־השנה מגיע **ליצחק מודעי.**

זהבה זוהר, באר־שבע

● ● ●

היועץ שרוצה לרצוח

הסערה הציבורית גרמה לפיטוריו של מנהל משע הבחירות של שלמה להט. היועץ הגזען הלך, אולם השאלות החמורות נותרו

מועמדים איתן ולוי
מיפלגה פשיסטית

בתיקווה שיפיל את ממשלתו הכושלת והמכשילה של מנחם בגין.

יפה אדרי, חדרה

אני מציע את הרמטכ"ל **משה לוי.** סוף־סוף עומד בראש צה"ל אדם שאינו שנוי במחלוקת, שמו לא השתרבב בשום פרשת־דמים, והיכול להחזיר ליושנה את גאוות העם בצבאו.

יעקב נוי, תל־אביב

... **רפאל איתן.** מתוך הצהרותיו האחרונות מתברר, שהאיש הזה מתכוון ברצינות להקים מיפלגה בעלת אופי פאשיסטי קלאסי: הרבה מלל על אחדות לאומית, סיסמות פשטניות נגד

(.העולם הזה" 2399, 24 באוגוסט 83').

הדבר המדהים ביותר בעניין הזה הוא העובדה שמר להט מצא לנכון לשכור את שירותיו של אדם בעל דעות כאלה. הכיצד יתכן שמר להט, שאמור לייצג את תושבי העיר תל־אביב־יפו, יהודים וערבים כאחד, יהיה מזוהה עם אדם שדעותיו גובלות בפשיזם, ומזכירות ביטויים ומעשים שהיהודים בעולם סבלו מהם רבות לא מכבר?

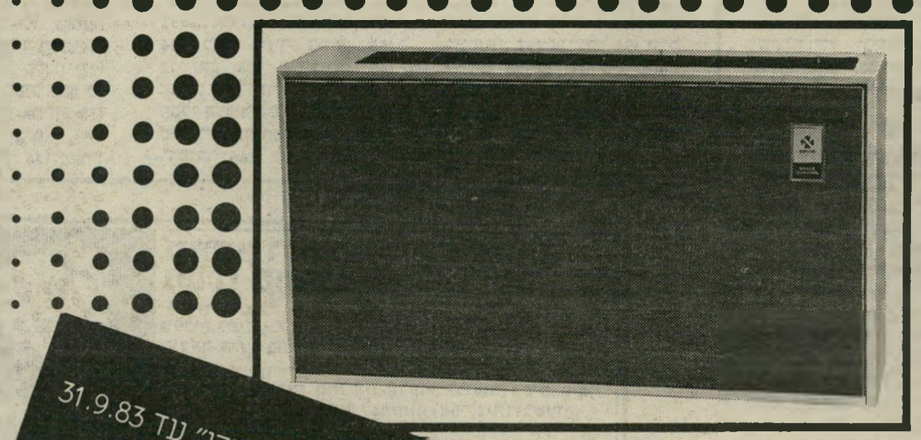
עבד כבוב,
יו"ר ועד הנאמנים
של הווקף המוסלמי, יפו

(המשך בעמוד 8)

אמקור גאה להציג את המילה האחרונה במיזוג השקט:

המזגן השתקן

מזגן מפוצל: השקט בפנים - המדחס בחוץ

הצעה מיוחדת
כל הרוכש את „המזגן השתקן" עד 31.9.83
יקבל תוספת חימום - **חינם.**

בלי שתשמעו אותו, עושה „המזגן השתקן" עבודה נפלאה של חימום וקירור. איך שתרצו.
כל היתרונות של מיזוג אויר במזגן אחד -BS „המזגן השתקן" - דגם יפהפה המתאים לכל חדר.

ל„מזגן השתקן" יש פרופיל צר במיוחד ולכן ניתן להציב אותו בכל מקום. ובנוסף לכך הוא יציב ואינו מרעיש, יחידת המדחס שלו מותקנת מחוץ לחדר ורעש המנוע לא מורגש.

אמקור

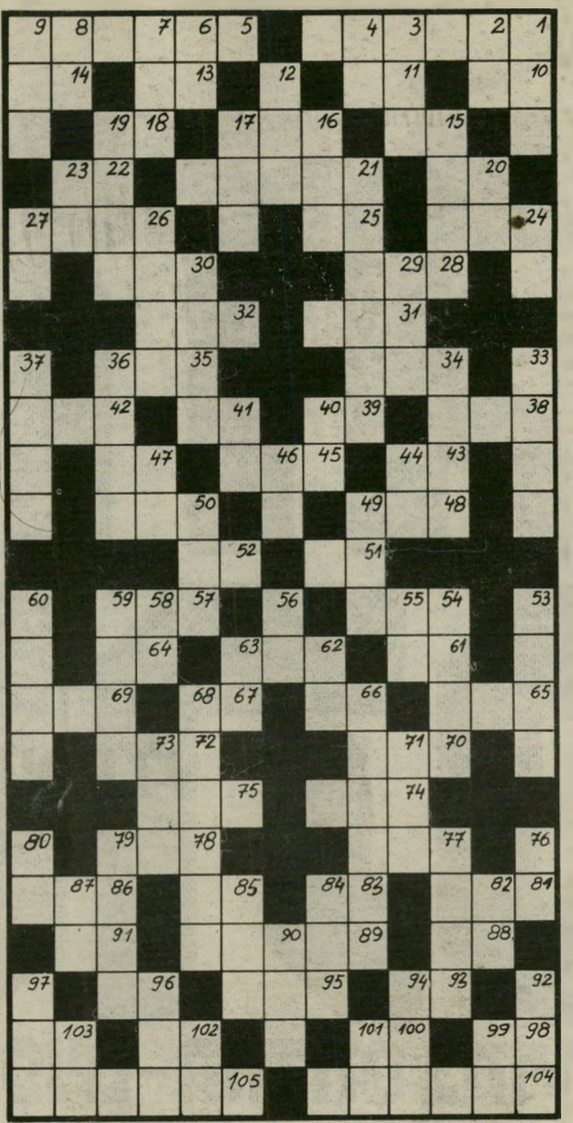
ליעוץ חינם ללא כל התחייבות, התקשר:
תל־אביב: 614281, 458294 ירושלים: 227281
חיפה: 515281, באר־שבע: 36878.

וימר יעקבסון טמיר

תשבץ

2400

מאת אביגיל ינאי

מאוזן:

1) אריש (3,3); 5) עייריתו של טוביה החולב; 10) מורא; 11) היסוד החמרי של תופעת התורשה; 13) אויב; 14) עושה להטים; 15) תאר לאלוהים; 16) גמול על חטא; 18) שמור על השקט; 20) מוסד חנוכי; 21) מן האמנות היפנית; 22) מתכת צהובה מבוקשת; 24) הוציא מתוך — השדה שעדיין לא נחרש; 25) מטבע ישראלי שאבר עליו כלח (ר"ת); 26) אינו מעשה טבע ראשוני; 28) נוי; 30) מכיל בכל קיבולו; 31) שולחן שהיה לְמוסר; 32) פרה, שחרר; 34) מכשול, מעצור; 35) הכושר לקלוט גירויים; 38) עדרים; 39) הב לי!; 41) קציר עשב; 42) הצמד, חובר (כ"ח); 43) מכליו של קופידון; 45) מי שעבודתו מלאכת מחשבת; 47) בסולם התונים; 48) חיה מקראית אשר מעורה התקינו מכסה למשכן; 50) מכשף; 51) כתב פירוק נשואין; 52) זה (ארמית); 54) טעים, חמוד ועוקצני; 57) עיר גדולה; 61) אות הנצחון; 62) קשר קרוב; 64) חוזר; 65) כאב; 66) במתינות; 67) גבוה; 69) שם כולל לבעלי חיים קטנים ביבשה או במים; 70) חבל־ארץ שנודע בפרותיו הדשנות; 72) מפני; 74) ירק גינה; 75) עיון מעמיק בדבר; 77) מה שהיה לידיד בקרן בן־שמן; 78) אחת מצוללות חיל־הים; 81) למרות — תקופת השנה; 83) חברה במשפחה; 85) עמק באיטליה; 86) בל יימצא על בגדו של תלמיד חכם; 88) מילת זירוז; 89) קו שאינו מאונך ואינו מאוזן; 91) קריאת צער; 93) חסר ערמומיות; 95) אביזר לתלמיד; 96) תקנה הנקבעת ע"י הרשות; 99) שליח; 100) זוחל איטי; 102) שמן, רחב; 103) מחוספס; 104) רקיק, תופין; 105) שיר בידוח או אהבה ל־3־6 קולות.

מאונך:

1) משמותיו של האריה במקרא; 2) סימן לרבות; 3) דרום; 4) צד אחד של הפנים; 6) עוף טרף; 7) משקל האריזה; 8) אויב; 9) הגנה אזרחית (כ"ח); 12) אנטילופה גדולה בדרום־אפריקה; 15) עוף גדל רגלים וצואר; 16) המימד השלישי בכל גוף; 17) רעש והמולה; 19) גבור ספרו של א. שמוש (ש"מ); 20) עירמה; 21) כלי נגינה ממשפ' כלי נשיפה של עץ; 23) קליפת העינב; 24) ישבו; 26) שבחו, קלסו; 27) שהיה בלילה; 29) הטוב אשר מן הדבורה; 30) מקום אחיזה; 33) חתיכה קטנה (כ"מ); 34) מערבולת, מרקחת; 36) מלחין ישראלי ותואר אציל ערבי; 37) ידיעה מיוחדת של עתונאי, ומחזה בתיאטרון החאן הירושלמי; 40) מבושל רק בחלקו; 41) בוסתן; 44) בוהק בלבנה; 46) בושם; 47) זו; 49) ולדות של בהמות; 50) קו ניצב; 53) „... אני מר ממות את האשה"; 54) כאב מתוך כוויה; 55) בבקשה; 56) פרי־בוטר; 58) אביזן; 59) יורה רותחת; 60) מכלי העבודה של הסנדלר; 62) סיום במשחק המלכים; 63) צמח הדפנה; 66) להקת שחקנים קבועה; 68) אלפית המילימטר; 71) פשר, טעם, ובן; 73) וארי בארץ; 76) יוצא ממחבואו; 77) קשור; 79) סגנון בסגוני באמנות; 80) הולך שחור שחור; 82) שר; 84) עץ פרי נשיר; 85) תריצת משפט; 87) בתוכי; 90) שמה העברי (ר"ת) של אגודת אליאנס הציונית; 92) אנרגיה; 94) חלק הפנים; 96) כהן הפרסים עובדי האש; 97) תבנית מעשה ידי אמן; 99) שט על פני המים; 101) בית (ארמית סמיכות); 102) נצח; 103) כסוי לבית.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

★ **קורסים**
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיתות (אפילציה)

★ **סלון ומכון יופי**
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיתות (אפילציה) ובשעוה

★ **הכנת כלות**
* מחירים עממיים * שרות מעולה

1983

ת"א, דיזנגוף 190 (יחידת 4) 226066, 229388

מכתבים

(המשך מעמוד 6)

הדבר החמור בכל הפרשה הוא לא דעותיו של איזה יועץ מדרגה שלישית, אדם נתעב ובעל ערכים מכוערים. החמור הוא אופיה של האווירה הציבורית שבה נאמרו הדברים. בנסיבות אחרות היה גוזן כמותו נוטה להסתיר היטב את רעיונותיו. העובדה כי סבר שפירסום רעיותיו יכול להועיל במסע־הבחירות, היא זו שמעוררת חלחלה.

דסנה נבון, תל־אביב

● ● ●

לא רק מתבגרת

הכתבה על רחל גרא („העולם הזה" 2393, 13 ביולי 83') הציגה רק צד אחד באישיותה של התכשיטאית.

רחל אוהבת צעירים ברוחם, אך לא נראה לי שהגיל הוא הקובע אצלה. ומי לא אוהב לבלות עם צעירים ברוחם?

תכשיטאית גרא
מי לא אוהב צעיריס?

הכתבה עשתה עוול לרחל גרא. היא רק הציגה את רחל כמתבגרת בין צעירים. ואיפה רחל גרא היוצרת והאמנית המצליחה בארץ ובחו"ל, איפה התערוכות שהיא מקיימת בגלריות ובמוסיאונים, ומה עם שיר־ההלל וביקורות־השבח שכהם היא זוכה ברחבי העולם?

צילה לביא, תל־אביב

● ● ●

סוכנות הנסיעות של העם היהודי

עשרה אנשי גוש־אמונים נשלחים על־ידי קסוכנות לארצות־הברית. המחיר: חצי מיליון דולר.

העשרה נוסעים על חשבוני, על חשבון כולנו, כדי לגייס עוד מתנחלים. מסתבר, שגם על קופת הסוכנות הם הצליחו להשתלט, והפכו אותה לסוכנות־הנסיעות של הימין הקיצוני.

אילו היה למיפלגות האופוזיציה בסוכנות האומץ הדרוש, היה עליהן לדרוש לקצץ בסעיף זה את מחירם של כרטיסי־הטיסה בחזרה לארץ, ולהקדיש את הכסף שייחסך לקניית כרטיסים לעולים אוהדי־שלום־עכשיו.

ראובן גולדשטיין, תל־אביב

● ● ●

לאנד ולשקם

הקורא הבלשן מעיר:

למי שאינו יודע, או אינה יודעת: אגד הוא השם היפה שקבע ביאליק, לפני כחמישים שנה, לחברת האוטובוסים בתל אביב שהתאגדה אז. מעולם לא היה השם אגד ניטרוק של מילים. עם זאת, נטייה משונה של כותבים וכותבות להוסיף סימני ניטרוק במלים תמימות (כגון במלים „בל עד", „תיקו", שמעולם לא היו ראשי תיבות, אף כי דורשי דרושים ייחסו להן משמעות זו: ראי/ראה ערכים אלה בספרי **לקסיקון לשיפור הלשון**) גרמה לכך, שגם את השם אגד התחילו לכתוב אג'ד. אבל ההסברה הועילה, והאג'ד נעלם לאט לאט.

והנה, לאחרונה, התחיל האג'ד שוב לבצבץ בעיתונים. בדקתי ומצאתי שהאשם בכך הוא, לא פחות ולא יותר, דובר אגד. זה מפרסם את שמו ואת תפקידו (דובר אג"ד) זה שלוש שנים לפחות, בספר העיתונאים ל־1983 (בעמוד 369) וכן בספרי העיתונאים ל־1982 ול־1981, ומי יודע אם גם לא לפני כן. מה תימה שעיתונאיות ועיתונאים צעירים מחרים־מחזיקים אחרי הדובר?

בהזדמנות זו: גם שקם אינו ראשי תיבות עוד. לפני כמה עשרות שנים היה השם הזה ניטרוק של „שירות קאנטינות ומיסעדות", אבל משהורחבו פעולותיו הוחלט לשנות את השם שק"ם לשקם, כאילו הוא גזור מהמלה שיקום.

ד"ר ראובן מיזון, ירושלים

● ● ●

רק לא בשבת

ישעיהו ליבוביץ העי... היהדות אוסרת על יה... לחלל שבת. מדינת ישר... לעומת זאת, אוסרת את...

(המשך בעמוד 10)

מס הערמה

כראי שמר ארידור, המחפש מקורות חדשים לגביית מיסים, ילמד מהדיסטזריה הרומית.

אספסיאנוס קיסר הטיל מס על שימוש בבית־השימוש. בנו, טיטוס („הרשע"), התנגד בתוקף לרעיון. נטל אספסיאנוס מטבע, תחב אותו מתחת לאפו של טיטוס ואמר: Pecunia non olet. כלומר: לכסף אין ריח.

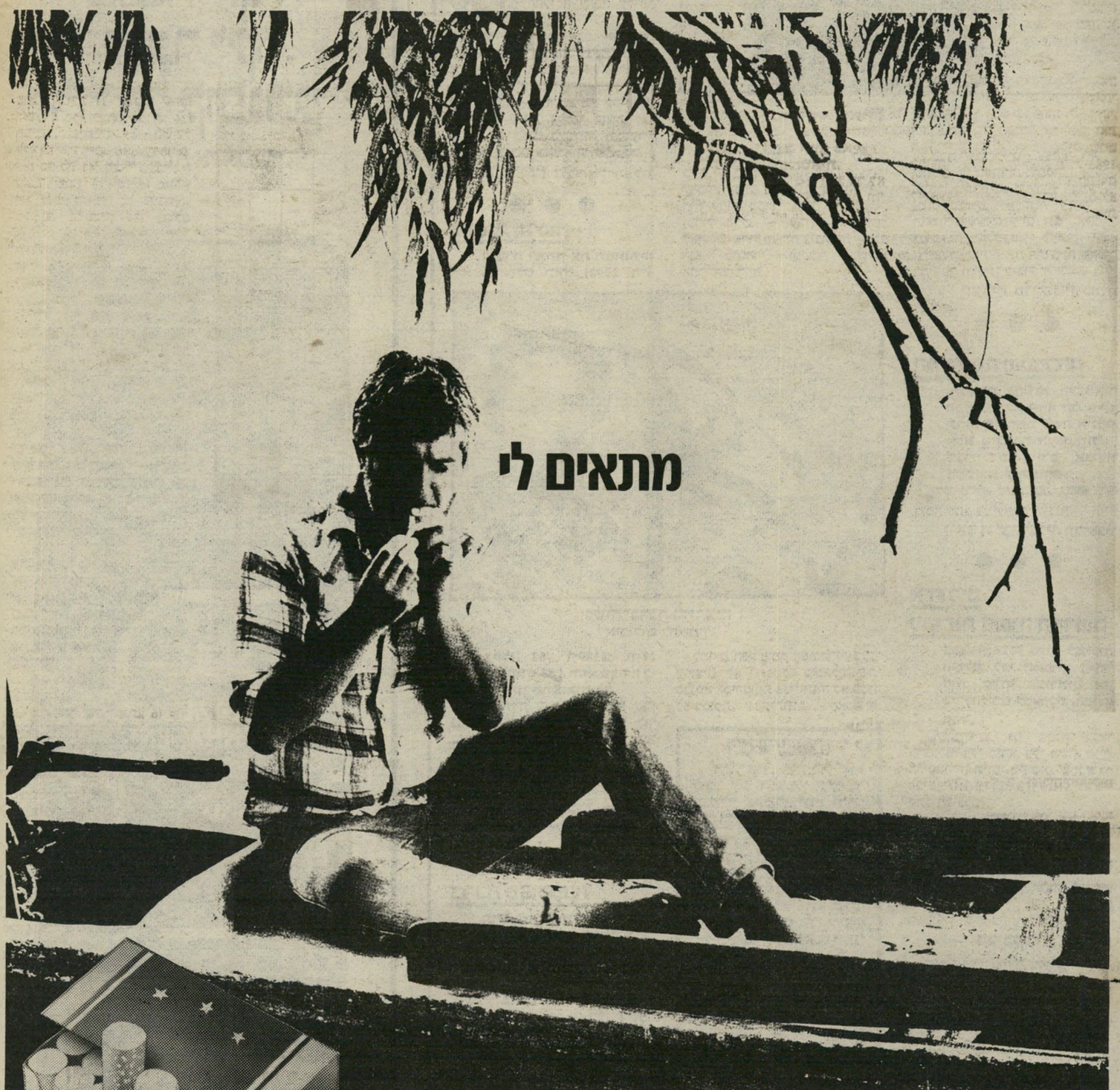
גם היום, מר ארידור, הדבר הזה נכון.

שלמה שטיין, ירושלים

תן טרמפ לחייל

BROADWAY 80

בבדיקה של MONDE SELECTION, המרכז הבינלאומי לבדיקת איכויות בבריסל, זכתה BROADWAY 80 במדליית זהב לשנת 1982 על איכותה המעולה.

מתאים לי

טעם אמריקאי. תערובת אמריקאית.

מוקד 816

אזהרה - משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

מכתבים

(המשך מעמוד 8)

חילול השבת על האוטובוסים ועל המטוסים.

שלמה פרנקל מתייחס במאמרו „כל אחד שווה מליארד" („העולם הזה" 2397, 10 באוגוסט 83') לבעית טיסות אל־על בשבת וקובע: „מטוסי אל־על עדיין טסים בשבתות, כאשר שיטה עקיפה אחת החליפה שיטה עקיפה אחרת."

הרשו לי להודיעכם, שלפחות בנושא זה מר פרנקל פשוט טועה. אל־על, נתיבי אויר לישראל בע"מ, לא טסים בשבתות ובמועדי־ישראל בשום צורה ואופן — לא בשיטת עקיפה זו ולא בכל שיטת עקיפה אחרת. אנו פשוט לא טסים בשבתות ובמועדי־ישראל, בהתאם להוראות הממשלה.

קלמן בר־און, דובר אל־על, לוד

● ● ●

מיקרה ערשה

הזמרת ראתה את תמונותיה „בהעולם הזה" (2392, ה־6

קוראה שמיר
האף במקום הנכון

כתושבת לונדון ברצוני להעיר: כיום יש באיזור לונדון ארבעה ערוצי שידור, שניים של בי־בי־סי, השלישי הוא ערוץ מסחרי ותיק (אי־טי־וי) וערוץ חדש — ערוץ 4, שהוקם לאחרונה אחרי סערות ציבוריות — גם הוא מיסחרי ומשדר בשעות אחרי־הצהריים.

העובדה שבי־בי־סי עצמאי יחסית, שורדת בו אווירה מימסדית. מחקר מלמד, כי דווקא השידרות הממשלתי נוקט בשנים האחרונות עמדה נגד האיגודים המקצועיים ונגד השמאל במיפלגת הלייבור. לעומת זאת, הרשתות המיסחריות חופשיות מאימת המימסד וגישתן ליברלית יותר.

יהודית אדלשטין, לונדון

● ● ●

המילחמה שנשכחה

„המאבק להשגת העצמאות הכלכלית לא יהיה קל. זו לא תהיה מילחמת ששת הימים, אלא מילחמת־העצמאות" – דבריו של יורם אריזור במסיבת־עיתונאים.

ולנו נראה, משום מה, שהוא יהיה דומה יותר למילחמת־הלבנון.

יואב וניצה שליו, תל־אביב

● ● ●

איחולים לקראת השנה החדשה

במלאת 5473 שנים לבריאת העולם, לפי האמונה היהודית, שלחו הקוראים את בירכותיהם למערכת „העולם הזה".

...שתמשיכו גם בשנה הבאה בדרככם: בלי מורא, בלי משוא פנים. ההיסטוריון הרומי טקיטוס, שטבע את הביטוי sine ira et rtudio, לא היה מתבייש בכם!

רוחמה לוי, תל־אביב

שנה טובה למערכת העולם הזה.

א' שרגאי, ציס, חיפה

שנה טובה, עם הרבה סקופים וגילויים, שיוכיחו שוב כי אתם השבועון הטוב ביותר בישראל!

חביבה רוזן, גבעתיים

שנת עבודה פוריה, והעיקר – שנת שלום.

יוסי בין, באר־שבע

שנה בלי מורא, שנה בלי משוא פנים – ושתמשיכו לשאת את דגל השלום הישראלי־פלסטיני.

אברהם רוזן, ירושלים

לידיעת הקוראים

קוראים השולחים מיכתביהם מתבקשים לנמק אותם בקצרה. לבתוב אותם במכונת־כתיבה ברווח כפול ועל צידו האחד בלבד של הנייר. עדיפות תינתן למצרפים תמונות למיכתביהם.

גלויית־ברכה מתרצ"ח
איחולים לתשמ"ד

ביולי 83', ו־2389, ה־17 באוגוסט 83', והיא סבורה כי הן אינן מחמיאות לה.

שלא יהיה שום ספק: האף שלי נמצא מעל השפתיים – ולא לידן האוזניים; מעל המצח יש לי שיער, כמו לכולם — ולא סנטר.

אם מישהו לא מאמין, אני מצרפת תמונה.

אסתר שמיר, תל־אביב

● תמונתה של הקוראה – בראש העמוד.

● ● ●

ברכה מפוקפקת

תרצ"ח שולחת איחולי שנה טובה ומאושרת לתשמ"ד.

מוכרי כרטיסי־הברכה זכו השנה מן ההפקר. הם ידעו שאיש לא יהיה מוכן לקנות גלויות שעליהם הברכה המוזרה „תשמ"ד מאושרת", לכן הם מוכרים גלויות ישנות, שבהם לא מצויין שמה העברי של השנה החדשה.

לפני 45 שנה לא נרתעו המברכים מפני המשמעות המבהילה, ושלחו לתפוצות העם היהודי גלויות מארץ־ישראל, שאיחלו כל טוב בשנת תרצ"ח.

תרצ"ח מנופפת לך בידה בידידות. תשמ"ד, ומאחלת לך שלא תהי גרועה ממנה.

צבי פרידמן, חיפה

● ● ●

ערוצים ללא בלי עריצות

האומנם כל־כך מסוכן הערוץ השני („העולם הזה" 2397, 10 באוגוסט 83')?

צודק אורי אבנרי, כי גישת השילטון כלפי הטלוויזיה גובלת בפאראנויה. השאלה היא, עם זאת, אם הערוץ השני מסוכן כל־כך לחופש העיתונות.

למרות הפירסומת המיסחרית בשני ערוצים, לא התממשו באנגליה שתי סכנות: הפירסומת בטלוויזיה לא פגעה בפירסומת בעיתונות האנגלית.

תמרד שעשה

הקוראת חיטשה את שמו של הבלבלן שנמצר במדור „תמרורים", ותת־אבוזבה.

לפני שבועיים נפטר באר־צות־הברית בן כהן, יועצו הקרוב של הנשיא פרנקלין רוזוולט, שהיה המוח מאחרי התוכנית הכלכלית „ניו דיל". הוא הצליח אז, לפני כמעט 50 שנה, להציל מיליוני אמריקאים מאסון העוני והאבטלה.

אין זה פלא שהוא מת נשכח. כמעט אלמוני. באמריקה של רגן אין זוכרים אנשים כמוהו, ביחוד שבאותו השבוע עצמו פורסם בוושינגטון, כי 15 אחוז (!) מהאמריקאים חיים מתחת לקו העוני.

האמריקאים שכחו אותו — אבל מדוע גם אתם שכחתם, בעוד שזכרתם לציין את מותו של יורי לוויתן במוסקווה?

דפנה בן־אהרון, חולון

ובתפוצתה, והערוצים המיסחריים לא הפכו שופרות פוליטיים של מיפלגות השילטון. היפוכו של דבר: תוכניות ביקורתיות נגד ממשלת תאצ'ר מופיעות דווקא בערוצים המיסחריים.

מה הסיבות לכך?

הפירסומת בטלוויזיה יקרה, ורק חברות ענקיות יכולות להרשות לעצמן את ההוצאה. אין הטלוויזיה פוגעת במודעות של המפרסם הבינוני או האינדיווידואלי, שממנו באה עיקר הכנסתה של העיתונות.

באשר לצד הפוליטי: על אף

מתנה יקרה לגבר יקר, „רויאל קופנהגן".

יותר מזה אי אפשר.

דו־אד

להשיג בכל בו שלום, בפרפומריות המובחרות ובחנויות הפטורות ממכס בלבד.

יבוא והפצה: נירין בע"מ ת"א. טל. 03-289391

תשקיף

הליכוד יתפורר?

בליכוד מעריכים כי התפטרותו של מנחם בגין תביא בתוך זמן קצר להתפוררות הליכוד.

הכרזה על בחירות מוקדמות תגרום לכך שכמה חברי כנסת ליברליים יצטרפו למיפלגת מרכז חדשה בראשותו של עזר וייצמן. אם לא יצטרף רפאל איתן לחרות, ויקים מיפלגה חדשה, עשויים חברי כנסת של חרות להצטרף אליו.

בגין התאכזב

מנחם בגין לא התפטר מיד, והניח לעסקנים לשחר לפיתחו, משום שרצה כי ייזכר כראש ממשלה שלא הניחו לו לפרוש בקלות.

אך בגין התאכזב מכך שרק מעטים בציבור הרחב הסגינו נגד התפטרותו.

מור במקום בגין

אם יתפטר מנחם בגין גם מחברותו בכנסת יבוא במקומו איש חרות דויד מור.

מור הוא יהלומן מסביון, בעל חברת־בנייה הבונה בגדה־המערבית והנציג המסחרי של זאיר בישראל. מור הוא מאנשי דויד לוי

חובשים לומדים ליקחי המילחמה

חובשים קרביים ביחידות המילואים של צה"ל מתרגלים בימים אלה את ליקחי מילחמת־לבנון.

אחרי שבדיקת אירועים במילחמה הוכיחה, כי החובשים הקרביים בצה"ל אינם מיומנים די הצורך בפעולות החייאה, מתורגלים עכשיו החובשים במיסגרת שירות־המילואים שלהם בפעולות אלה, ומתאמנים בהנשמה, בעצירת שיטפי־דם ובהחדרת עירויים לפצועים שאיבדו דם רב.

בגין חיכה להרצוג

אחת ההשערות הרווחות בחוגים פוליטיים בקשר לעיתוי שבו הודיע מנחם בגין על כוונתו לפרוש, נוגעת למהלכי הנשיא, חיים הרצוג.

על־פי סברה זאת, חיכה בגין עד לאחר שייכנס הנשיא למישכנו בירושלים. בגין לא רצה להגיש את התפטרותו כל עוד שכן הנשיא בחווילתה של המיליונרית גיטה שרובר. הנשיא נכנס למעונו החדש רק השבוע, אחרי שהוכנסו במעון שינויים שעלו 8.5 מיליוני שקלים.

באדר נגד וייצמן

ח"כ לשעבר יוחנן באדר, שהוא מוותיקי תנועת החירות, הוא אחד הפעילים המרכזיים נגד החזרתו של עזר וייצמן לשורות תנועת החרות.

באדר טוען, כי עמדותיו של וייצמן בעניינים מדיניים אינן ברורות, והוא יהווה "פצצת־זמן" בתוך חרות.

שלום־בית פרס רבין

המשבר הממשלתי יצר מערכת־יחסים קרובה ביותר בין שימעון פרס ויצחק רבין. כלפי חוץ הם מפגינים שיתוף־פעולה, כפי שלא שרר ביניהם מעולם.

צמרת העבודה החליטה, שהשניים לא ידברו לכלי־התיקשורת על המשבר. את מקומם ימלא מוכ"ל המיפלגה, חיים בר־לב.

פגישה סודית מפד"ל־תמ"י

אחרי שהודיע ראש־הממשלה על כוונתו להתפטר, נערכה במלון "סלאזה" בירושלים פגישה שדבר קיומה נשמר בסוד, בין צעירי המפד"ל ותמ"י.

בפגישה השתתפו השר זבולון המר וחה"כ יהודה בן־מאיר מצד המפד"ל, והשר אהרון אזן וחה"כ אהרון אבו־חצירא מצד תמ"י.

שתי הסיעות החליטו לתאם את מהלכיהן.

יגברו הפגיעות בהסתדרות

אם יוקדמו הבחירות לכנסת, תימשך ביתר עוז מדיניות מישרד־האוצר לפגוע ב"חברת העובדים" של ההסתדרות.

ההערכה בליכוד היא, כי חברת העובדים מהווה את העורף הפינאנסי העיקרי של המערך, ולכן יש לפגוע בה. הפגיעה תיעשה בשיטת הפרד ומשול — כאשר יהיו העדפות לסקטורים מסויימים של חברת העובדים, תוך פגיעה באחרים. בליכוד סבורים, שהדבר אפשרי בגלל המאבקים האישיים בצמרת חברת העובדים בין מנהלי החברות השונות, ובהיעדר מנהיגות מרכזית חזקה.

הופעה משותפת לשרון ולרפול

השר ללא תיק, אריאל שרון, יוסיע בעצרת מיוחדת במלאות עשור למילחמת יום־הכיפורים, לציידו של הרמטכ"ל לשעבר, רפאל (,,רפול") איתן.

העצרת תיערך למחרת יום־הכיפורים בתל־אביב או בירושלים. היא מאורגנת על ידי "צליל — צעירים למען ישראל", קבוצה ימנית קיצונית, שבראשה עומדים ישראל בין, לשעבר יושב־ראש ההתאחדות הסטודנטים הארצית, ורפול.

תמיר ינסה לחזור

מקורביו של הפרקליט שמואל תמיר התחילו לגשש שוב בצמרת תנועת החירות, אם תהיה עכשיו נכונות להחזיר את תמיר לפעילות מלאה.

השאיפה של תמיר תהיה לזכות במקום ברשימת הליכוד בבחירות לכנסת הבאה.

חינמונים בהשראת הליכוד

אנשי־עסקים המקורבים לליכוד פועלים לרכוש חינמונים שנמצאים על סף פשיטת־רגל.

משאומתן עם בעלי חינמון בדרום נמצא בשלבי סיום. משאומתן עם חינמון במרכז הארץ נערך בימים אלה.

בכל מיקרה, כמה מן החינמונים החדשים, שהוקמו מתוך פזילה לעבר פירסומי המיפלגות בבחירות לרשויות המקומיות, עלולים להיסגר בקרוב, אם יידחו הבחירות האלה.

כמה חינמונים מפסידים כסף רב מדי שבוע. אם יאוחדו הבחירות לרשויות המקומיות עם הבחירות לכנסת, תהיה המערכה פוליטית בעיקרה גם בבחירות לרשויות המקומיות, והמיפלגות יעדיפו פירסום בעיתונות ארציים.

חומר על גוראל

יריביו של אריה גוראל, ראש עיריית חיפה, אוספים חומר על תיפקודו, תיפקוד מקורביו ופעולות שנעשו על־ידם, ושיש בהם חשד־כביכול לעבירות פליליות.

תוסיה־כהן מאיים

הפרקליט שלמה תוסיה־כהן, שהוא מועמד רשימת הליכוד בבחירות לראשות־העירייה בירושלים, הבהיר לעסקני חרות בבירה, שאם יועבר בכנסת תיקון לחוק שימנע מימון מיפלגתי מהרשימות בבחירות לרשויות המקומיות, הוא יסיר את מועמדותו שלו.

תמיכה מפוברקת

ביום שני השבוע התפרסמה ביומון "ידיעות אחרונות" כתבה מפוברקת, על התמיכה שבה זוכה ראש־הממשלה, מנחם בגין, בשוק־הברמל בתל־אביב. מהנאמר בכתבה משתמע, כי ביום הראשון, שבו הודיע בגין על כוונתו להתפטר, הסגינו הרוכלים והקהל בשוק־הברמל את תמיכתם בראש־המשלה.

אך באותו יום היה שוק הברמל סגור לרגל מבצע ניקיון עונתי, ולא היה פתוח לקהל.

ההומואים פרשו מאירגון בינלאומי

נציג האגודה לשמירת זכויות הפרט באירן פרש מחברות באירגון בינלאומי של הומו־סכסואלים.

הסיבה: אווירה עוינת לישראל וסירוב מצד האירגון האוסטרלי לקיים את הכינוס הבא באירן.

מזכיר־מערכת חדש ב"דבר"

ביומון ההסתדרות "דבר" עומד לחול שינוי במערכת. מזכיר־המערכת, העיתונאי הוותיק אליהו אגרס, עומד לפרוש, והמועמד הסביר ביותר עתה הוא העיתונאי יוסף פריאל.

מועמדותו של פריאל מעוררת התנגדות בקרב כמה עיתונאים, הסבורים שעמדותיו הן ימניות מדי.

יוצאי רפ"י בדבר תובעים, כי יומנה איש משלהם, וכך תובעים גם יוצאי אחדות־העבודה. הטוענים כי מינויו של דויד פדהצור כעורך־מישנה של דבר הוא למעשה חסר־משמעות.

התארגנות נגד ועד ההורים

בירושלים הוקם ועד־פעולה של ועדי־הורים בבתי־ספר שונים לפעולה נגד ועד ההורים הארצי, על־רקע הכוונה לקיצוצים בהקצבה הממשלתית לבתי־הספר.

ועד־ההורים הארצי של תלמידי בתי־הספר ממומן על־ידי מישרד־החינוך, וחברי ועדי־ההורים בירושלים טוענים, כי הוא נכנס לפעולה רק בשעה שהדבר נוח למישרד־החינוך, ומגביל את פעילותו לפי צורכי־המישרד.

מישפט נגד בוכוואלד

תביעה אזרחית נגד חברת ניהול מלונות בע"מ, שהוגשה לבית־מישפט השלום בתל־אביב, חושפת את אחד מעסקיו הרשומים בארץ של משקיע הבורסה אריה בוכוואלד.

בוכוואלד ושותפו, מתי ששון, תבעו את בנק מימון סחר בטענה, שהבנק גרם להם הפסדים הנאמדים ביותר מ־25 מיליון שקל, אחרי שאילץ אותם לרכוש מניות בימי נפילת־השערים בתחילת השנה.

בוכוואלד ושותף אחר בחברת המלונות נתבעים על־ידי השותף השלישי לתשלום פיצויים ונזקים בגין רחיקת רגליו מהשותפות.

מאז הוגשה התביעה נגד הבנק, והגשת תלונה למישטרה מצד הבנק נגד בוכוואלד וששון, לא חזר בוכוואלד מסיור ממושך בחו"ל.

העולם הזה אבל

על מותו של יישעשר ("פאשה") זלצר, אשר עימד במשך שנים רבות את גיליונות "העולם הזה".

במדינה

העם

פעולה בשדרת השלום

שוב הוכחה חשיבות נוכחות נציגי כוחות השלום בכל מקום שבו חותרים לשלום.

כאשר עמד אירגון האומות המ־אוחדות לכנס את ועידת האו"ם לשאלה הפלסטינית, הודיעה ממשלת ישראל כי לא רק שלא תשתתף בוועידה, אלא שהיא מתנגדת לקיום הוועידה בחסות האו"ם ־.

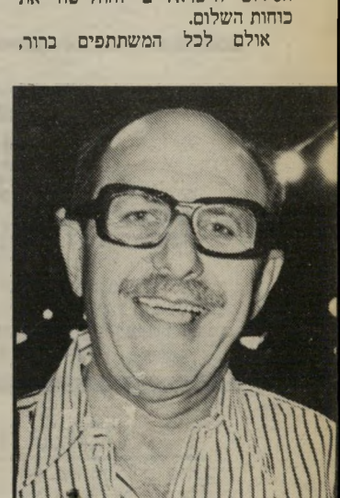
95 מדינות, המועצה הישראלית לשלום ישראלי־פלסטיני וגופים רבים נוספים סברו אחרת.

כאשר נפתחה הוועידה, בראשית השבוע בארמון האו"ם בז'נבה, בלטה המישלחת של ארבעת אנשי המועצה (אלוף (מיל') מתי פלד, אורי אבנרי, אמנון זיכרוני ונעמי קיס) והוכיחה כבר ביום הראשון לוועידה את חשיבות נוכחותם של נציגי כוחות השלום הישראליים בוועידה מעין זאת.

תגובה מיידית. כאשר הוקראה בוועידה הודעתו של יו"ר אש"ף יאסר ערפאת — שלא הזכירה את מאבק כוחות השלום הישראליים למען השלום, שלא הזכירה את אחריות הפלאגנות לטבח במחנות־הפליטים, שלא הזכירה את התקוממות דעת־הקהל הישראלית נגד כל נסיון לטש־טש את האחריות הישראלית, שלא הזכירה את המיכשולים שמעמידות ממשלות ערביות מסויימות בפני העם הפלסטיני ושלא הזכירה את הצורך לנהל משא־ומתן על בסיס של הכרה הדדית וכבוד הדדי — יכלה המשלחת הישראלית להגיב מייד ובו במקום.

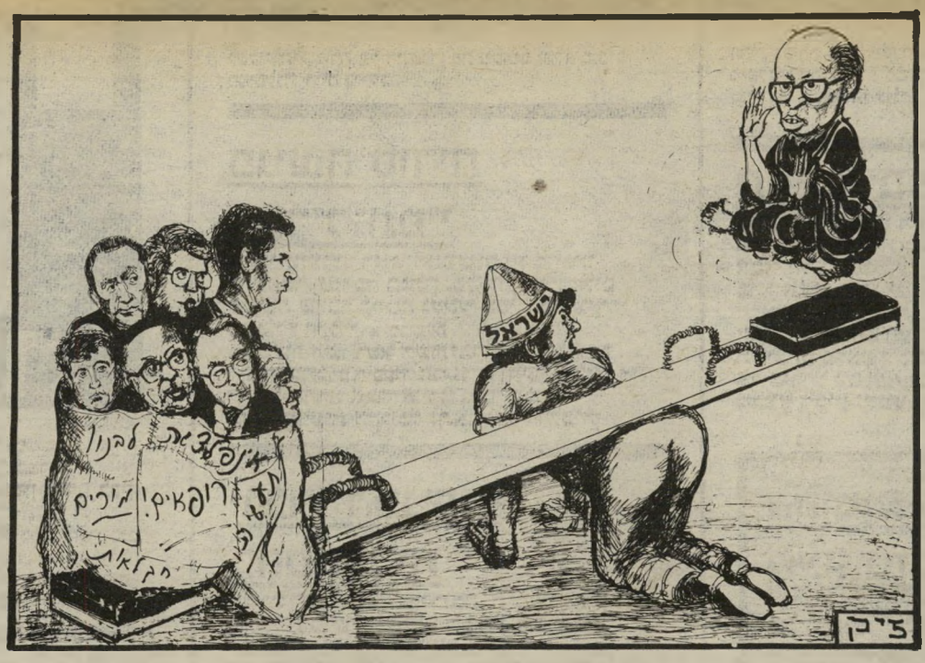
התגובה התקבלה באהדה רבה על־ידי המישלחות. עיקרה: הבעת צער על כך שההודעה סייעה לכוחות הסירוב הישראליים והחלישה את כוחות השלום.

אולם לכל המשתתפים ברור, שכמקובל בוועידות מעין אלה, העיקר הוא לא מה שנאמר במליאה אלא מה שנעשה מאחרי הקלעים. ומאחרי הקלעים של הוועידה — המתאכסנת בארמון־האומות הניצב בקצה עורק־תנועה מרכזי, אשר נושא את השם הסמלי „שדרת השלום" (אווני דה לה פה) – פעלו השבוע אנשי המועצה הישראלית לשלום ישראלי־פלסטיני בכל המרץ.

ראש שב"כ לשעבר אחיטוב
משמעות מיוחדת

• וכתגובה מכה־בכיס. הודיעה כי תקצץ השנה חמישה אחוזים מסכום השתתפותה השנתית, שהוא 1.5 מיליון דולר, בכיסוי הוצאות האו"ם. קיצוץ זה, של 70 אלף דולר לערך, מוריד את השתתפות ישראל בתקציב האו"ם מ־0.23% של כלל התקציב ל־0.22%.

אולי כבר תרד משם

השטחים הכבושים

בריחה בקריית־ארבע

אתה זקוק לקלצ'ניקוב? אין בעיה: גש להתנחלות ובחר לך אחד.

הסיפור נשמע כמהתלה עגומה.

המישטרה, כך נמסר השבוע, החליטה לבדוק את כלי־הנשק המצויים בקריית־ארבע, כדי לחקור אם אחד מהם שימש לרצח תלמידי המיכללה המוסלמית בחברון הסמוכה.

אילו סגרה המישטרה את קריית־ארבע כמה דקות אחרי הרצח, הטילה עליה עוצר וערכה חיפושים מבית לבית כדי לגלות את הנשק המבוקש — היה בכך הגיון. כך נוהגת המישטרה לעשות בשכונה ערבית, אשר בקירבתה נהרג יהודי.

אך עריכת חיפוש כזה באיחור של שלושה שבועות — זהו נוהל הגובל בבדיחה. בשלושה שבועות יכולה גם המחתרת הפחות מוכשרת בעולם להגניב את הנשק לצידון, לג'נין־עלית או לברוקלין.

מיצבור של נשק. בכל זאת גילתה המישטרה משהו: שאין שום רישום רציני של הנשק בקריית־הקנאים.

נמצאו בה כמויות אדירות של נשק. מסתבר שלמתנחלי קריית־ארבע יש יותר קלצ'ניקובים מכפי שיש להם תפילין.

הכלים האלה מוחזקים בקרייה כאילו היו חפיסות־קלפים. הם מורעברים מיד ליד. תושבים שעזבו את המקום מסרו אותם כמתנה לאחרים. מי שחתם על קבלה לנשק, נמצא בלי נשק. מי שלא הותחם מעולם, נמצא כשבידו כמה כלים בלתי־רשומים. חלק מן הכלים נעלם, חלק אחר נוסף. על הנשק הרשמי נוסף נשק־שלל, ונשק שאיש לא יכול היה להסביר את מקורו. יתכן שהוברח, נגנב או נתרם.

בקיצור: קריית־ארבע היא כולה מיצבור אדיר של נשק. ואם זהו המצב בהתנחלות אחת, יש להניח כי דומה המצב בשאר ההתנחלויות.

הגילוי היה נכון. על רקע זה לובשים דבריו הקודרים של אברהם אחיטוב, מי שהיה ראש שרות־הביטחון־הכללי והמומחה מס' 1 במדינה למחתרות, משמעות מיוחדת.

אחיטוב טען כי ההתנחלויות משמשות כמדגרות למחתרת יהודית לאומנית. בשעתו פירסם השבועון האמריקאי טיים כי אחיטוב התפטר מתפקידו, מפני שראש־הממשלה לא הניח לו להשתמש בשיטות יעילות לחקירת ההתנקשות שבוצעה — כלי ספק על־ידי מחתרת יהודית — בראשי־העיריות של שכם, רמאללה ואל־בירה. הדבר הוכחש מכל וכל, אך על רקע דבריו של אחיטוב על אי־השימוש בשיטות־החקירה המקורבלות בשב"כ, מסתבר בדיעבד כי הגילוי היה נכון, או לפחות קרוב מאוד לאמת.

עתה, כשהכל ברור וגלוי, השאלה היא: האם הציבור הישראלי יניח לדברים להידרדר עד לעברי פי פחת של מילחמת־אחים בלתי־נמנעת, או שיושם קץ להתארגנות המחתרתית ויושלט החוק ברגע האחרון?

עיתונות

נא לדרייקן

העוקב בקפדנות אחרי שידורי הטלוויזיה מגלה עובדות מעניינות.

פינחס יורמן הוא עיתונאי האוהב עובדות ויודע את עבודתו. לא לחינם חיבר כמה ספרים על אירועים היסטוריים (כהקמת מדינת ישראל) שבהם הוא דיווח על עובדות יסוד, עובדה אחרי עובדה, כמעט שעה אחרי שעה.

השבוע התפנה לעיקוב אחרי עובדות ממירקע אחר. בכתבה ברדיחון של איגוד המפרסמים, אותות, הוא החליט שאחרי 15 שנות קיום הגיע הזמן שהטלוויזיה תרייך יותר בעובדות שהיא משדרת.

יורמן גילה כי במהדורת החדשות מבט שמע כי שר־הביטחון משה ארנס חזר ארצה „אחרי שתי שנות שירות כשגריר ישראל בוושינגטון."

העובדה היא, שארנס שירת במשך שנה אחת בלבד בוושינגטון.

יומיים לאחר מכן נדהם לשמוע, שוב במבט, כי ארנס הוא שר־הביטחון הישיש של מדינת ישראל.

העובדה היא, שארנס הוא שר־הביטחון התשיעי של ישראל (קדמו לו בתפקיד דויד בן־גוריון, פינחס לבון, לוי אשכול, משה דיין, שימעון פרס, עזר וייצמן, מנחם בגין ואריק שרון).

הוכחה ערבית. יורמן המשיך לצפות ולשמוע דברים שלא כעובדתם. בחודש שעבר דיווחה הטלוויזיה על אירועי יום־העצמאות ה־208 של ארצות־הברית. בהתחשב בכך שעל עצמאות ארצות־הברית הוכרז ב־4 ביולי 1776, העובדה היא, כמובן, שבחודש שעבר נחוג יום־עצמאותה ה־207 בלבד.

יורמן נואש מעובדות והחל עוקב אחרי מסירת שמות, בעיקר בכיתובם העברי של השמות שהוזכרו בקטעי הצילום רוברי האנגלית. וכך גילה, למשל, כיתוב מקורי לשמו של ציר הקונגרס (ממוצא איטלקי) דונאלד אלבוסטה, שנתמנה לאחרונה כיו"ר הוועדה החוקרת את גניבת מיסמכי התידרוך של ג'ימי קרטר על־ידי עוזריו של רונלד רגן, ערב העימות ביניהם בבחירות של 1980.

וכיצד הופיע שמו של אלבוסטה בכיתוב העברי על המירקע הירושלמי? דונאלד אל־בוסטה. בכך, לפחות, הוכיחה הטלוויזיה הישראלית שהיא מודה בהשתייכותה למרחב הערבי.

מישפט

השופט לא שתק

הוא שתה שתי כוסיות, והם ביקשו תשלום עבור שלוש כוסיות.

נדירים מאוד המיקרים שבהם קובע שופט בפה מלא כי אדם ישב בבית־הסוהר על לא עוול בכפו, בגלל עלילה שמישהו העליל עליו. ונדירים עוד יותר המיקרים שבהם קובע שופט כי על המדינה לפצות עציר כזה על הסבל שנגרם לו.

לאחרונה קבע השופט יצחק שבתאי, בבית־המישפט המחוזי בבאר־שבע, כי על המדינה לפצות את אליהו ימין מקריית־מלאכי בסך של 420 אלף שקל על 74 ימים שישב במעצר, ועוד 50 אלף שקל עבור הוצאות המישפט הרבות שהיו לו כדי להפריך את העלילה שהעליל עליו מנשה שבת.

השופט קבע חד וחלק, כי שבת העליל עלילה חסרת־שחר כאשר האשים את ימין בסחיטה, באיומים ובתקיפה. השופט קבע עוד, כי לו פעלה מישטרת קריית־מלאכי ביתר זריזות ובפחות רשלנות, ולולא נהגה במשוא־פנים, היתה מגלה בעצמה כי כל העניין הוא עלילת־שווא, והדברים לא היו מגיעים כלל למישפט.

„איזה בן־זונה?" הכל החל בקט־טה אווילית שקרתה לפני שנה בבית־קפה בקריית־מלאכי. ימין שתה שם שתי כוסיות עראק, וכאשר פנה לשלם נדרש לשלם עבור שלוש כוסיות. הוא טען כי שתה רק שתיים ושאל את בעל בית־הקפה: „איזה בן זונה אמר לך ששתיתי שלוש כוסיות?" התברר כי אחד מאורחיה עתירי הממון והמכובדים של העיירה, מנשה שבת, הוא שאמר לבעל הקפה כמה כוסיות שתה ימין. כאשר שמע שבת את המילים „בן־זונה", ראה בכך עלבון צורב שאי אפשר לעבור עליו בשתי־קה. שבת התנפל על ימין והשניים התקוטטו עד שאורחים אחרים הפרידו ביניהם.

אחד האורחים ליווה את ימין לביתו כדי שהקטטה לא תתלקח מחדש, מכיוון שלפני שעזבו את בית־הקפה צעק שבת לעבר ימין כי הוא עוד ילמד אותו לקח ויביא את בניו לנקום בו.

עוד לפני שהצליח ימין להגיע לביתו, עצרו לידו כמה מכוניות ומתוכן יצאו חמישה מבניו של שבת וגם שבת עצמו. הם התנפלו על ימין בחמת זעם, היכו אותו, חבטו ובעטו בו עד ששכב על הארץ חסר־אונים וכמעט מחוסר־הכרה. אז עזבו את המקום, השאירו אותו מתבוסס בדמו והסתלקו.

ימין הצליח לזחול לביתו ושם שכב במיטה כואב ודואב.

עם בקבוק ויסקי. נראה כי מייד אחרי הפוגרום נועדו בני מישפחת שבת ודנו במעשה. הם עצמם נדהמו כנראה ממצבו של הקורבן כאשר עזבוהו, וחששו כי הוא יפנה למישטרה ויתלונן עליהם. אז טיכסו עצה והחליטו להקדים רפואה למכה.

מנשה, אבי־המישפחה, מיהר לתחנת־המישטרה עוד באותו ערב, וסיפר לשוטר כי ימין תקף אותו בבית־הקפה, וכי ימין סוחט אותו מזה שלוש שנים. לדבריו נוטל ממנו ימין סכומי כסף המסתכמים בעשרות אלפי שקלים. הוא סיפר כי ימין מתנפל עליו כאשר הוא עומד לשלם כסף בבית־קפה או במכולת, ונוטל ממנו כמה פעמים בשבוע סכומי כסף שונים.

השוטר גבה את עדותו של המתלונן, אך לא חקר אותו עליה. הוא לא שאל אותו מי עוד היה בבית־הקפה והיה עד לתיגרה, הוא לא שאל אותו באיזו מכולת סחט אותו ימין ומי ראה זאת. הוא רשם הכל ואמר כי יפעל בהתאם.

„המצאה אינפנטילית". כאשר נעצר ימין הפצוע על־ידי שוטרי העיירה, בגלל תלונתו של שבת, היה כל־כך מבולבל ונבוך, שלא הבין כלל על מה הם מדברים. ימים אחדים שתק ולא סיפר דבר, ואז, כאשר התברר לו כי הוא נאשם באישום רציני ועלול להסתבך כהוגן, פתח את פיו וסיפר לראשונה את גירסתו.

אולם גם אז לא האמינה לו המישטרה ולא התייחסה לגירסתו ברצינות. החומר הוגש לפרקליטות, נגד ימין הוגש כתב־אישום בעבירות של תקיפה וסחיטה באיומים, והוא נעצר עד תום ההליכים.

רק כאשר סיים המתלונן שבת להעיד במישפט, והשופט שבתאי השתכנע כי עדותו כולה עדות שקר, „מעוררת גיחוך, המצאה אינפנטילית שאין לה כל ביסוס במציאות," שיחרר השופט את ימין ממעצרו. עד אז ישב כבר 74 יום במעצר בגלל עלילת השווא.

המדינה תשלם. השופט לא יכול היה לעבור על כך בשתיקה. הוא הפנה את תשומת ליבו של פרקליט מחוז־הדרום למעשה זה וביקש כי הדבר ייחקר.

השופט קיבל בפסק־דינו את כל טענותיהם של הסניגורים, עורכי־הדין אהרון בן־שחר ויעל לב־ארי. השופט ציין כי הוא רוחה בשתי ידיים את עדויותיהם של שבת ובניו: „הנעתי לכלל מסקנה כי הנאשם לא עבר כל עבירה מאלה המיוחסות לו בכתב־האישום, וכי גם לתיגרה שאירעה בבית־הקפה נקלע שלא מרצונו, תוך כדי הגנה עצמית. לכן הנני מזכה אותו מכל האשמות שיוחסו לו."

בעיקבות זיכוי מלא זה ודבריו של השופט בפסק־הדין, פנו הסניגורים לבית־המישפט וביקשו כי המדינה תפצה את ימין על תביעת השווא חסרת היסוד שבגללה ישב זמן רב במעצר. הם תבעו סכום של יותר ממיליון לירות.

„אילו הסתיים עניין באותה קטטה פעוטה בבית־הקפה, אין ספק כי כל העניין לא היה תופס לממדים שמעבר לכל פרופורציה... אולם מנשה שבת, הרואה עצמו כגביר העיירה, לא השלים עם מה שנראה לו פגיעה בכבודו, והוא החליט ללמד את הנאשם לקח. אך הוא אינו היחיד האשם במה שקרה. לוא התנהלה חקירת המישטרה בחריצות, ביסודיות וללא רשלנות, היתה נחסכת מהנאשם מנת היסורים ואשמת השווא של סחיטה באיומים," קבע השופט.

הנדון:

„מי ברכב, מי ברגל, מי יצעד בסך...״

להתראות בז'נבה

פ גשתי את עיצאם אל־סרטאווי בפעם האחרונה בבירת הולנד, האג. השתתפנו ביחד בכינוס בין־פרלמנטרי אירופי, שמטרתו היתה לדון בוועידה המתכנסת השבוע בז'נבה.

נאומו האחרון של סרטאווי — נדמה לי שהיה זה הנאום האחרון שהשמיע בחייו — סבב על שני צירים: קריאה לשילוב אש"ף בתהליך המדיני ודרישה נרגשת ממארגני הוועידה להזמין את כוחות־השלום הישראליים.

הערב האחרון שבילינו ביחד היה מוקדש, בין השאר, לדיון בוועידה זו.

כבר כתבתי הרבה (ואולי יותר מדי) על אדם יחיד־במינו זה, שהקריב בעיניים פקוחות את חייו על מיזבח השלום.

אוסיף כאן רק זאת: כאשר קיבלתי את ההזמנה לבוא לוועידת־ז'נבה, לא היססתי אף לרגע לקבלה. כל היסוס כזה היה נראה לי ככגידה בזיכרו של סרטאווי, ככגידה בקורבן שהביא.

בנסעי לז'נבה אני חש שאני נושא עימי משהו מצוואתו.

■ ■ ■

ב אותו נאום אמר סרטאווי משהו שנחרת מאוד בזיכרוני.

בפנותו אל חברי־הפרלמנטים מתריסר מדינות המערב, הוא אמר:

„במשך שנים גיניתם אותנו, הפלסטינים, על כי הלכנו בדרך האלימות וביצענו פיגועים. תבעתם מאיתנו לנטוש את דרך המאבק האלים, ולעלות על דרך המאבק המדיני.

„עשינו זאת. הפסקנו את כל הפיגועים מחוץ לשטח פלסטין. הופענו בכל הכינוסים הבין־לאומיים שהוזמנו אליהם. פתחנו במגעים עם כוחות־השלום הישראליים, וביניהם הכוחות הציוניים. הכרזנו באמצעות המוסדות הד־מוקרטיים שלנו, וגם בפי יאסר ערפאת עצמו, שאנחנו מקבלים את כל החלטות האו"ם. והרי כל ההחלטות האלה מכירות בזכות־הקיום של ישראל, שהיא חברת האו"ם.

„והנה, כאשר החליט האו"ם לקיים ועידה בינלאומית גדולה לדיון בשאלת פלסטין, וכאשר הודענו על נכונותנו לבוא אליה, הטילה ארצות־הברית חרם עליה. רבות מממשלות־המערב נכנעו ללחץ האמריקאי, ומסרבות להשתתף בוועידה באופן מלא. אחדות הודיעו כי ישגרו משקיפים, ואחדות סירבו לעשות אף זאת.

„מה אתם רוצים? שהעם הפלסטיני יתייאש מן הדרך המדינית? שהעם הפלסטיני יפנה, בייאושו, אל דרך האלימות והפיגועים?״

זוהי שאלה טובה. היא מופנית גם לציבור הישראלי.

■ ■ ■

ד ומכבש התעמולה האדיר של ארצות־הברית ומכבש־התעמולה האדיר של ממשלת־ישראל הצליחו להביא לכך שמדינות־המערב העיקריות יחרימו את הוועידה.

כתוצאה מכך יש לוועידה הרכב בלתי־מאוזן. העולם השלישי והגוש הקומוניסטי יהיו מייוצגים בה במלוא כוחם. העולם המערבי יהיה מיוצג בה רק באופן חלקי וזעום.

האם זוהי סיבה להחרים את הוועידה?

תשובתי היא: להיפך!

בוועידה שזהו הרכבה, חובה כפולה ומכופלת היא על כוחות־השלום הישראליים, הציוניים והפטריוטיים, להפגין את נוכחותם.

הדבר דרוש כדי להשיב לטענות בלתי־מוצדקות, לדאוג להצגת תמונה מאוזנת, להעמיד דברים על דיוקם. לא נגנה לשקר, לצייר תמונה כוזבת, להעלים את המציאות העגומה והמסוכנת. אך לא נרשה גם עיוות התמונה בכיוון ההפוך.

יש נטייה באו"ם לגנות את הציונות כולה, על כל תקופותיה וגווניה, בגלל מעשיה של ממשלת־בגין וקודמותיה. חשוב שיישמע בוועידה זו קול ציוני צלול, אשר יסביר את האמת הפשוטה: יש הרבה מאוד מגמות בציונות, כשם שיש הרבה מאוד מגמות בסוציאליזם, בליברליזם, בקומונזם. יש ציונות של בגין, ויש ציונות של כוחות־השלום. כל אדם זכאי — ואולי גם חייב — לגנות מדיניות של דיכוי ועושק, כיבוש ונישול — גם כשהיא מבוצעת תחת דגל הציונות. אך איש אינו רשאי לגנות תנועה היסטורית גדולה, שהקימה מיפעל שאין לו אח ורע בתולדות העת החדשה, מפני שחלק ממנה — ויהיה חשוב ככל שיהיה — מכפיש אותה במעשיו.

אך מעבר לכל אלה, יש סיבה פשוטה ביותר להיות שם:

בכל מקום שבו נדון העימות הישראלי־פלסטיני — שם עלינו להיות.

בכל מקום שבו דנים אנשים בחיפוש הדרכים לשלום, למניעת מילחמה, למניעת שכול ויסורים — שם עלינו להיות.

להיות כדי להשפיע, להגיד את אשר יש להגיד, לקיים דו־שיח עם יריבים ואויבים.

שום טכסיסנות עלובה, שום חשבונות קטנוניים של פיפלאריות, אינם יכולים לעמוד מול ציווי פשוט זה.

■ ■ ■

ת ודות למאמציו הבלתי־נלאים — שסרטאווי ושאר ראשי אש"ף היו שותפים להם — הזמין האו"ם את כל כוחות־השלום הישראליים לבוא לוועידה במעמד רישמי.

בניין הוועידה בז'נבה: חזית הסירוב

זה כולל את הזכות לנאום במליאה ובוועדות, ולהפיץ את גיליוי־הדעת שלהם כמיסמכים רשמיים של הוועידה.

חוץ מזה הוזמנו כמה אנשים מישראל כ„אישים בולטים, היכולים לתרום לעניין הנדון״. דבר המבטיח לנו זכויות מיוחדות לגבי הפצת דיעותינו.

בין הגופים שהוזמנו, היו **שלום עכשיו והמכון הבינלאומי לשלום במיזרח התיכון**. בין האישים שהוזמנו, היה יוסי שריר. כל אלה דחו את ההזמנה.

שריר גם פירסם גילוי־דעת כדי להסביר את נימוקיו לכך.

זה הזכיר לי את הבדיחה על האיש שביקר בתערוכה של תמונות רמבראנט. הוא הלך מציור לציור והשמיע את דעתו — זה טוב, זה חלש, זה ככה־ככה.

לבסוף פקעה סבלנותו של שומר־התערוכה. הוא ניגש את האיש ואמר: „סלח לי אדוני, אבל יש לך טעות. לא רמבראנט עומד כאן לביקורת, אלא אתה!״

■ ■ ■

ח בר־הכנסת יוסי שריד נימק את סירובו לבוא לוועידה בנוסח מפולפל, כדרכו. במשך השנים שמעתי כבר כמה וכמה הנמקות לסירובו לבוא לפגישה כלשהי עם אנשי אש"ף, כל אחת שונה מקודמתה, ואני מוכרח להודות שהוא משתפר והולך באמנות זו. (ידידי המנוח, נתן ילין־מור, נהג לצטט את אביו, שאמר: „הלוואי ואלוהים יזמן לי כל־כך הרבה פיתויים כמו שיש לי תירוצים להיכנע להם.״ יוסי שריד יכול היה לומר: „הלוואי ואקבל כל־כך הרבה הזמנות להיפגש עם אנשי אש"ף כמו שיש לי תירוצים לסרב להן.״)

וכך אמר שריד: „לא התייעצו איתנו על הרכב הוועידה ועל סדר־יומה. משום־כך אין לנו עניין להשתתף באירוע מבויים וחד־צדדי. אני מוכן ללכת ברגל לז'נבה כדי להשתתף במיפגש עם כל מנהיג פלסטיני בלי יוצא מן הכלל. אבל אני לא מוכן לטוס במחלקה הראשונה, כפי שהציעו לי מהאו"ם. כדי להשתתף במיפגש חסר כל בסיס משותף, ועל כן חסר תכלית.״

מילים כדורבנות. מילים לאומיות, גאות, פרטיות, ציוניות, זקופות־גו. אבל אין בהן שום ממש.

■ ■ ■

א ם נוריד את החנטריש מן המישפטים המבריקים, מה מתגלה?

„לא התייעצו איתנו על הרכב הוועידה ועל סדר־יומה.״

זוהי ועידה של האו"ם, מטעם האו"ם, על פי החלטה רשמית של עצרת האו"ם. הרכב הוועידה הוא נתון מראש: כל המדינות החברות באו"ם והמשקיפים הקבועים באו"ם. זהו אותו הרכב כמו עצרת האו"ם עצמה. נוסף על כך הוזמנו כל כוחות־השלום הישראליים, וגופים דומים מרחבי העולם.

סדר היום קבוע גם הוא מראש. הוא נובע מן ההחלטה, והוא בהחלט סביר וקביל.

אילו היתה לשריד הסתייגות של ממש ממנו, היה בוודאי משמיע אותה. אבל אין לו — ושיטה זו של הפרחת דברים ללא כל בסיס עובדתי, ההוספת בהדרגה סימן־היכר של שריד, אינה מוצאת חן בעיני.

.אירוע מבויים וחד־צדדי״.

כנ"ל. כל ועידה בינלאומית היא „מבויימת״. במה הביום הזה שונה מכל ועידה אחרת של האו"ם, שבעשרות מהן משתתפת ישראל מדי שנה? אשר לחד־צדדיות — כל המדינות הוזמנו, ובכללן ארצות־הברית וישראל, שתי המדינות היחידות שהצביעו בעצרת־האו"ם נגד כינוס הוועידה. אם מחליטים מנחם בגין ורונלד רגן להחרים ועידה, ולכפות על ממשלות אחרות להיכנע ללחצם — האם זוהי סיבה גם ליוסי שריד להחרימה?

.אני מוכן ללכת... כדי להשתתף במיפגש עם כל מנהיג פלסטיני בלי יוצא־מן־הכלל...״

לצערי עד כה נבון ההיסוך: שריד סירב להפגש עם כל מנהיג פלסטיני, בלי־יוצא־מן־הכלל. כל פעם בתירוץ שונה, והתוצאה שווה.

אבל אין הוא מוכן לטוס במחלקה ראשונה (אגב, איש לא טס במחלקה הראשונה. כל המוזמנים טסו במחלקת־התיירים, ככל־האדם) .כדי להשתתף במיפגש חסר כל בסיס משותף, ועל כן חסר כל תכלית.״

הבסיס היחידי של ועדת־ז'נבה הוא מיכלול ההחלטות של אירגון האומות המאוחדות — ובכללן החלטות מועצת־הביטחון 242 ו־338, שאומצו על־ידי כל ממשלות־ישראל.

והתכלית היחידה של הוועידה היא לדון בסיתרון הבעייה הפלסטינית, אשר גם יוסי שריד אמור — על סי הודעותיו הרבות — לשקוד על פיתרונה.

■ ■ ■

א ם כן, מה מקור הסירוב של יוסי שריד? **חוישתני שהסיבה היא הרבה יותר פשוטה, ולצערי גם פחות מפוארת.**

מנחם בגין החליט להחרים את הוועידה, מפני שכל דיון בשאלת־פלסטין עלול להפריע לו בהגשמת מטרתו הגלוייה: להפוך את הגדה המערבית ורצועת־עזה לחלק בלתי־נפרד ממדינת־ישראל, תוך שיעבוד תושביה או גירושם.

לזכותו של בגין יש לאמר שאינו צבוע ואינו מעמיד פנים.

מיפלגת־העבודה שרוייה בפחד מתמיד, שמא תוזק לה הופעתה במקום שבו מדובר ברציונות על שלום, ושבו יש נציגות פלסטינית. בתוך המיפלגה יש אגף ימני חזק, המטיף להגברת הנימה הלאומנית, כדי לאפשר למיפלגה לרכוש בחזרה קולות מן הליכוד ולהגיע לשילטון.

כתוצאה מכך הקריש שימעון פרס את כל מירצו בכנס האינטרנציונל בפורטוגל לשלילת זכותו של עיצאם אל־סרטאווי להופיע ולשאת בו את דברו (דבר שלא הפריע לו לעלות למחרת היום על הבמה ולשבח את סרטאווי כאיש־שלום רגול. כי בינתיים נרצח האיש, ופלסטיני מת יכול להיות פלסטיני טוב.)

בראשית השנה הודיעה הנהגת המי־פלגה רשמית שבל חבר אשר ייפגש עם אנשי־אש"ף יגורש מן המיפלגה.

זהו נימוק טוב שלא ללכת לפגישה כזאת — לא במחלקה הראשונה ולא ברגל. אני מבין היטב את יוסי שריד. הוא החליט שמקומו בכנסת, ובמיוחד בוועדת־החוץ־והביטחון, חשוב ממקומו בוועידה הדנה בשלום.

אך מדוע הוא חייב להצהיר הצהרות? מדוע אינו מודיע, פשוט, שהוא לקה בשפעת? מדוע עליו לתקוע סכין בגב כוחות־השלום, ולספק חומר למאמרי־ההסתה של הדוקטור הרצל רוזנבלום ודומיו, אבירי הימין הקיצוני?

מדוע, למען השם, אינו מסוגל לשתוק?!

שלום עכשיו, לפחות, שתק. זהו אירגון־גג, המנסה ללכד בפעולותיו אנשי־שלום מכל הגוונים, והתלוי במידה רבה ברצונן הטוב של מיפלגת־העבודה ומפ"ם. אין לו מצע ברור ומוסכם, המאפשר הופעה בוועידה כזאת.

הגוף השני שהוזמן, **המכון הבינלאומי לשלום במיזרח התיכון**, מתגלה יותר ויותר כאירגון מוסווה של המערך וגרוריו, וסיבות סירובו ברורות גם הן.

כך נכנעים כוחות־שלום לחזית־הסירוב של מנחם בגין.

חבל. אני מצטער על כך. אך איני מתכוון להצטרף לחזית הזאת.

ההתקפה הקיצונית של חזית הסירוב הערבית על הוועידה מעידה שהיא רואה בה צעד חשוב לקראת השלום. קצת מוזר לראות שיוסי שריד, יצחק שמיר והטרוריסטים של אבו־ניידאל נמצאים בחזית אחת.

■ ■ ■

ה או"ם הוא המיסגרת הנוחה ביותר לפגישה בין ישראלים ופלסטינים. אלמלא היו חלק מכוחות־השלום הישראליים משוברים לתכ־תיבי בגין, באמצעות שימעון פרס, היתה מיסגרת זו מקלה גם עליהם את הקפיצה אל תוך הבריכה הקרה של הדו־שיח.

מדינת־ישראל נפגשת עם אש"ף מדי יום ביומו באו"ם. כי ישראל חברה באירגון זה, ואש"ף התקבל בו כמשקיף.

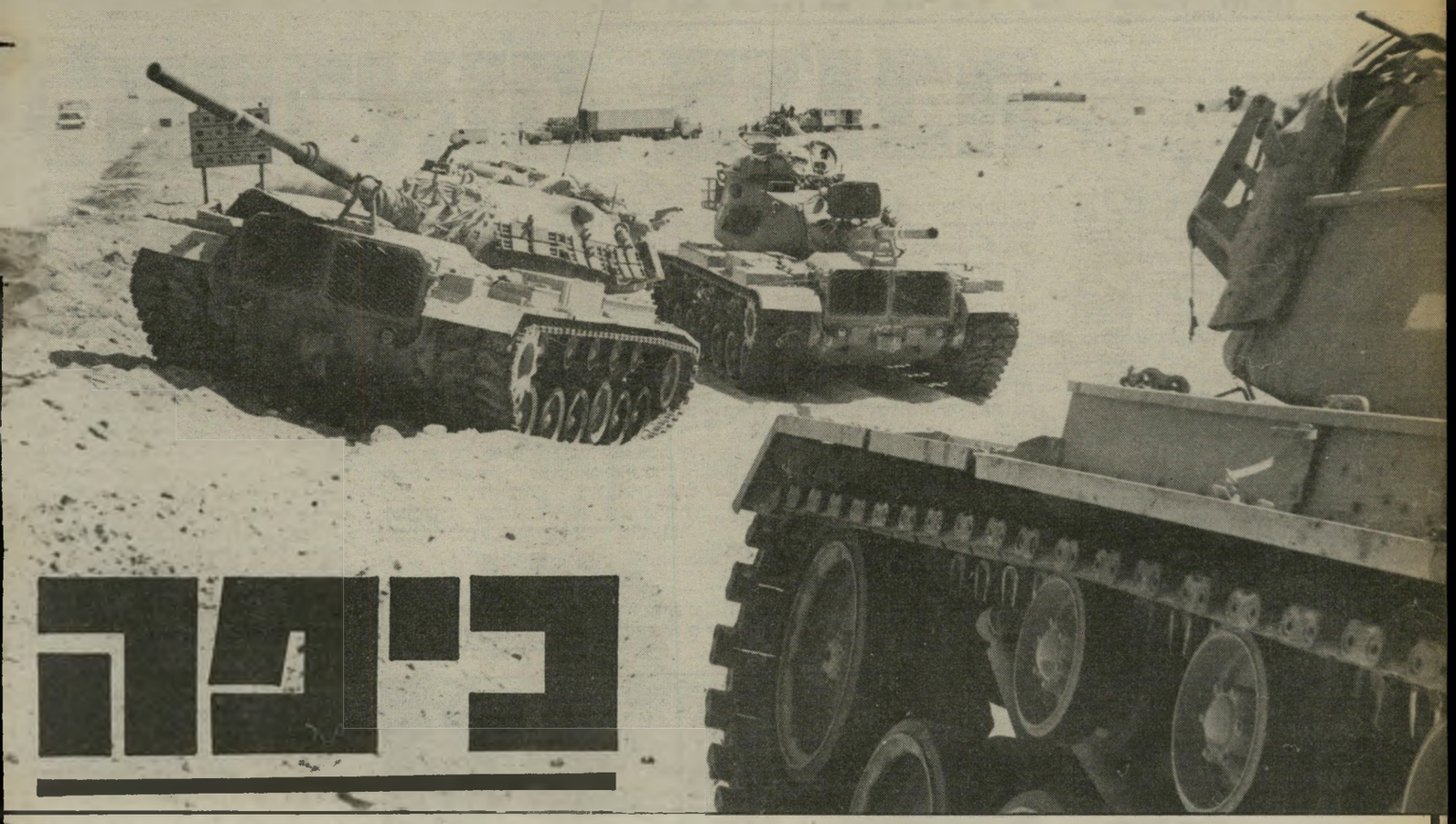
בכל מושב של עצרת האו"ם יושבים נציגי ישראל ואש"ף — אם לא זה לצד זה, הרי ביחד באותו אולם. כאשר דנה מועצת־הביטחון בעניין ישראלי־פלסטיני, יושבים ליד אותו שולחן־הפרסה, בשני הקצוות, יהודה בלום מישראל ווזהדי טרזי מאש"ף.

לאחרונה, בעיקבות מילחמת־הלבנון, יש משא־ומתן כימעט־ישיר בין ישראל ואש"ף על גורל השבויים והנעדרים (ואני מקווה שנוכל לתרום משהו לכך גם במיפגשי ז'נבה.)

ממשלת־בגין החליטה להחרים את הוועידה. אבל דגל ישראל יהיה שם — בדש מעיליו.

מאת אורי אבנרי

ובכל זאת:

בירה אחרת

11200 טנקים ו־1920 מטוסי־קרב של שש מדינות ערביות מול 3500 טנקים ו־500 מטוסי־קרב של ישראל, ולמרות הכל —

דיווחו שהתנהל לאחרונה על הקיצוץ בתקציב־הביטחון, העלה את שאלת גודלו ועוצמתו של צה"ל לעומת עוצמתן של מדינות ערב.

במהלך הוויכוח הובהלו חברי הממשלה לבור המטכ"ל של רב־אלוף משה לוי. שם נחשפה לעיניהם תמונת כוחם הצבאי של הערבים.

התמונה היתה מבהילה ומאיימת: היא בללה מאות אלפי חיילים, עשרות דיוויזיות ואלפי טנקים, תותחים ומטוסים.

הנתונים שנמסרו לשרים היו ללא ספק מדויקים ומהימנים. נתונים אלה הם פרי עבודת־איסוף ועיקוב שיטתית ומאומצת של מערך המודיעין. אולם נתונים אלה אינם מציגים תמונת־מצב אמיתית של יחסי־הכוחות בין ישראל ומדינות ערב כפי שניסח זאת, לא בעדינות מיוחדת, בהערתו על "סיפורי כיפה אדומה", שר התעשיה והמסחר גידעון פת.

המאבק של מערכת־הביטחון למען הגדלת תקציביה או למניעת קיצוץ בהם אינו תופעה יחודית לישראל. המאבקים שניהלה ומנהלת מערכת־הביטחון האמריקאית על חלקה בעוגת התקציב הם מן המפורסמות, ומשמשים במידה רבה דגם לחיקוי עליידי מערכת־הביטחון הישראלית. במובן, תוך התאמה לתנאי השטח והזירה.

במיסגרת מאבקיהן של זרועות הכוחות המזויינים של ארצות־הברית על התקציב, נהגו חברי ועדת המטות המשולבים להציג לפני המימשל וה־קונגרס מיספרים העוסקים בעוצמתם של הסובייטים ובאיום הנשקף מעוצמה זו, בנקודות שונות בעולם.

זירת ההתעניינות העיקרית היתה, כמובן, אירופה. במשך שנות החמישים וראשית שנות השישים הציגו ראשי המטות חזות קודרת ביותר של יחסי־הכוחות בין ברית־המועצות ונאט"ו. מול העוצמה הצבאית הסובייטית, שמנתה בסך הכל 175 דיוויזיות, ניצבו רק 25 דיוויזיות של נאט"ו. לא היו אלה מספרים בעלמא, אלא נתונים שהושגו על־ידי הסוכנויות השונות של קהילת המודיעין האמריקאית.

ב־1961, עם כניסתו של רוברט מקנמרה לפנטגון, הוקמה המועצה לתיכנון, תיכנות ותיקצוב. גוף זה החל בוחן את הנתונים השונים הקשורים ביחסי־הכוחות בין ארצות־הברית וחברות נאט"ו לבין ברית־המועצות, ובכלל זה את הנתון האומר כי עוצמתה הצבאית הקונבנציונלית של ברית־המועצות עומדת על 175 דיוויזיות.

אחרי שורה של מחקרים מדוקדקים התברר למועצה, כי מתוך 175 הדיוויזיות, 95 נמצאות על הנייר בלבד!

לא היה להן ציוד ולא תקן של כוח־אדם. מחקרים נוספים העלו, כי עוצמתה בכוח־אדם ועלות ההרכשה של דיוויזיה סובייטית שוות לשליש מזו של דיוויזיה אמריקאית.

זו היתה האמת מאחורי המיספרים.

● טנקים באחסנה

מה האמת מאחורי המיספרים המבטאים את עוצמתן של מדינות־ערב? מה יהיו יחסי־הכוחות בפועל במיקרה של פריצת מילחמה?

מאת
רוני שפיגל

מאמר זה ינסה להשיב על השאלה בנוגע לשתי מערכות־הנשק העיקריות — טנקים ומטוסים (כל הנתונים במאמר זה לקוחים ממקורות זרים).

ההתייחסות תהיה לשש מדינות ערביות. שלוש מדינות עימות, היינו, אותן הגובלות בישראל — סוריה, ירדן ומצריים ושלוש מדינות בפריפריה — עיראק, סעודיה ולוב.

מדינות ערביות אחרות לא נלקחו בחשבון, או בשל היותן בעלות צבאות קטנים מדי, או בשל היותן רחוקות מדי מזירת הלחימה. אלה הן מארוקו, אלג'יריה, תוניסיה וסודאן באפריקה, כוויית, דרום וצפון תימן, עומאן והנסיכויות השונות בחצי־האי ערב. במיקרה של מילחמה, יש להניח שישלחו כוחות, כפי שעשו בעבר, אולם מפאת קוטן צבאותיהם ומרחקם מן החזית, יש להניח שהתרומה תהיה סימלית או תאחר להגיע, ובכל מיקרה — תהיה שולית.

אחד הנתונים הבולטים, החוזרים ועולים בכל דיון על מאזן־הכוחות במרחב הוא הכמות הגדולה של טנקים הנמצאים בידי הערבים.

על פי מקורות זרים, מצאי הטנקים בידי ישראל ובידי שש המדינות הערביות האמורות הוא:

ישראל	3500
מצריים	1900
סוריה	3200
ירדן	700
עיראק	2600
סעודיה	400
לוב	2400

סך הכל טנקים במדינות הערביות האלה: 11,200.

יש להניח, שמיספרים אלה אינם מדוייקים, אולם, כפי שיתברר בהמשך, אין זה עקרוני לצורך דיון זה (לגבי מיספר הטנקים העיראקיים זהו מיספר הטנקים מלפני המילחמה עם איראן, שבמהלכה נפגעו יותר מ־1000 טנקים עיראקיים, כך שאי־הדיוק עשוי להיות גדול יותר).

ממיספרים אלה נובע שהיחס בטנקים בין ישראל למדינות ערביות אלה הוא 1:3.2 לטובת הערבים.

אך כאן נכנס גורם כוח־האדם. בעוד שכל הטנקים של צה"ל מאויישים ונמצאים ביחידות (סדירות ומילואים), הרי שחלק מן הטנקים הערביים אינם נמצאים ביחידות, אלא במחסנים, מחמת מחסור בצוותים שיוכלו לאיישם. הדבר נובע מאוכלוסיה קטנה מדי כמו בלוב, או ממחסור בכוח־אדם מיומן. לפי מקור מוסמך, נמצאים 1200 טנקים בסוריה של חאפט' אל־אסד באחסנה. דבר זה מעמיד את מיספר הטנקים בשירות פעיל בסוריה על 2000.

בצבא לוב של מועמר קד'אפי יש, על־פי מקורות זרים, 12 גדודי שיריון, ולפי חשבון של 30 טנקים בגדוד, יש לו 360 טנקים מאויישים. לשם זהירות נניח, ש־500 מן הטנקים בלוב מאויישים — מה שמותיר 1900 טנקים באחסנה.

ככל הידוע, גם במצריים נמצאים חלק מן הטנקים באחסנה, אך עקב מחסור בנתונים, נתעלם מכך. יש להניח, שמתוך הטנקים המאוחסנים רק חלק נמצאים במצב של כשירות מיבצעית, דהיינו, ניתנים לשליפה מהירה מן המחסנים.

מן הנתונים לגבי טנקים שאינם בשירות בסוריה ובלוב עולה, כי מיספר הטנקים המאויישים והנמצאים ביחידות בצבאותיהן של שש מדינות אלה הוא 8100. כתוצאה מכך יורד היחס בטנקים מיחס של 1:3.2 ליחס של 1:2.3. באשר לשלוש מדינות העימות, מצריים, סוריה וירדן, למעשה יש להן 4600 טנקים מיבצעיים בלבד. פירוש הדבר

— יחס בטנקים של 1:1.3 בינם ובין צה"ל.

על־פי מתווה המילחמות בעבר, שבהן הגיעו כוחות מישלוח אל זירת־הלחימה זמן־מה לאחר פרוץ הקרבות, יש להניח כי במיקרה של פריצת מילחמה עתידית, לא יוכלו אלה להיכנס לקרב אלא כעבור פרק זמן דומה לזה שבעבר. לכן היחס של 1:1.3 יהיה ככל הנראה היחס ההתחלתי.

ההצבעה על 1000 מובילי הטנקים שבעיראק של סראם חוסיין יחד עם הטענה שתוך 72 שעות יוכלו להגיע 1000 טנקים לחזית, אינה רלוונטית. העיראקים לא ישלחו לחזית טנקים סתם, אלא דיוויזיות לוחמות על כוח־האדם, יחידות העזר ודרגי האספקה שלהן.

פרק הזמן הדרוש לקבלת החלטה לשלוח דיוויזיות, לאירגונן למסע, להעברתן, לפריקתן ולהכנסתן ללחימה יהיה, סביר להניח, ארוך יותר מ־72 שעות.

ייתכן שכוחות־חלוץ יצליחו להיכנס ללחימה בפרק זמן כזה, אולם לא 1000 טנקים, המהווים שלוש דיוויזיות שריון.

(במילחמת יום הכיפורים החליט הפיקוד העיראקי על שיגור דיוויזיית־השריון מס־3 לסוריה, בבוקר ה־7 באוקטובר. חטיבת השריון ה־12, שהיוותה כוח־החלוץ שנשלח, קיבלה פקודת־תזוזה בו ביום והחלה נעה ב־8 באוקטובר. חלוץ החטיבה הגיע לאיזור דמשק ב־10 באוקטובר, ושאר יחידות החטיבה הגיעו לאיזור הכינוס ב־11 בו. החטיבה הוכנסה לקרב ב־12 באוקטובר — חמש יממות אחרי ההחלטה על מישלוח הדיוויזיה, שש יממות לאחר פריצת המלחמה. אומנם, מאז הוגדלה, כאמור, כמות מובילי־הטנקים בעיראק, אולם הזמן הדרוש להתארגנות ולמסע לא התקצר).

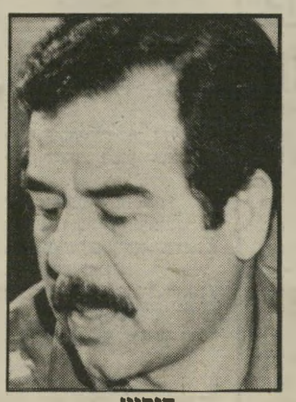
על־פי תסריט אחר, במיקרה של מילחמה יזומה על־ידי הערבים, יקבלו העיראקים התראה, כך שיוכלו להתארגן ולפתוח בתנועה סמוך לזמן פרוץ המילחמה. במיקרה כזה יוכל חלק גדול יותר של כוח־המישלוח העיראקי להיכנס לקרב תוך 48־72 שעות מפרוץ המילחמה, תלוי בטיב ההכנות. עם זאת יש לזכור, שככל שההכנות יהיו אינטנסיביות יותר, יגבר הסיכוי לגילויין על־ידי ישראל.

● איכות עדיפה

שאלה אחרת היא איזה אחוז מעוצמתן ישלחו מדינות הפריפריה לחזית הלחימה עם ישראל.

לוי
נשק מערבי

חוסיין
לא רלוונטי

חזרו לכשירות, ואילו המיספר 400 נוגע לטנקים שהושמדו.

פירוש הדבר, שצה"ל משיג מיד טנקים בקצב מהיר יותר מאשר הוא מאבד אותם.

הדבר נובע מקיום מערכות בקרת־אש טובות יותר בטנקים מילחמה וללא כל הפרעה (מה שאינו סביר ביותר). אולם, אם יחלפו כמה ימים בין פרוץ המילחמה והגעת כוחות־המישלוח, יהיה יחס הטנקים קטן יותר.

הדבר נובע מיחס היפגעות הטנקים בין צה"ל והערבים. על־פי מקורות זרים, הושמדו במילחמת יום הכיפורים 2000 טנקים ערביים, לעומת 400 של צה"ל. זהו יחס השמדה של 1:5. יחד עם זאת, יש להניח שיחס ההיפגעות הוא קטן יותר לטובת הערבים, שכן חלק מן הטנקים של צה"ל שנפגעו במילחמה

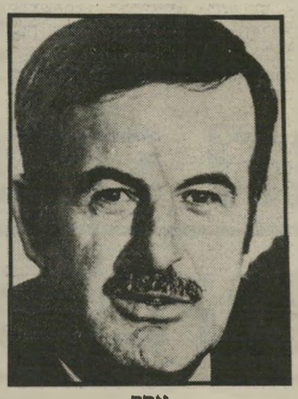
לוי
נשק מערבי

חוסיין
לא רלוונטי

חזרו לכשירות, ואילו המיספר 400 נוגע לטנקים שהושמדו.

פירוש הדבר, שצה"ל משיג מיד טנקים בקצב מהיר יותר מאשר הוא מאבד אותם.

הדבר נובע מקיום מערכות בקרת־אש טובות יותר בטנקים

אסד
נשק מזרחי

קד־אפי
לא מאוייש

בחלפים. אם נניח שהלובים מצליחים לאייש 50% ממטוסיהם, פירוש הדבר שכ־150 נמצאים באחסנה.

גם בסוריה נמצאים 5%־10% מן המטוסים באחסנה.

פירוש הדבר שמול חיל־האוויר הישראלי, שכל מטוסיו פעילים, עומר

סך הכל 1920 מטוסי קרב במדינות ערביות אלה.

זהו יחס של 1:3.8. גם כאן, יש להניח, המיספרים אינם מדוייקים ביותר (עיראק אינדה עד כה, במילחמה עם איראן, למעלה מ־150 מטוסים ולא ברור איזה חלק מהם השיבה באמצעות רכש).

מתוך כמות מטוסים זו חלק נמצא באחסנה, בין אם בשל מחסור בצוותים ובין עם עקב מחסור בחלפים. במצריים נמצאים, על־פי מקורות זרים 300 מטוסים באחסנה, בעיקר עקב מחסור

אסד
נשק מזרחי

קד־אפי
לא מאוייש

בחלפים. אם נניח שהלובים מצליחים לאייש 50% ממטוסיהם, פירוש הדבר שכ־150 נמצאים באחסנה.

גם בסוריה נמצאים 5%־10% מן המטוסים באחסנה.

פירוש הדבר שמול חיל־האוויר הישראלי, שכל מטוסיו פעילים, עומר

למילחמה לשיעורין (כפי שהיה במילחמת יום הכיפורים), יהיה היחס קטן עוד יותר, שכן הכוחות הראשונים יספגו אבידות בטרם יגיעו שאר הכוחות. קשה להעריך במדוייק את היחס הזה מחמת מחסור בנתונים, אולם יש להניח שהוא יהיה בתחום של 1:1.7 עד 1:1.8, והוא ילך וישתפר לאורך ציר הזמן.

כל הניתוח הזה נעשה על סמך ההנחה (הבלתי־סבירה, יש לקוות) שכוחות המישלוח יגיעו לחזית ללא שום הפרעה. אולם, נוסף לכך, יש לקחת בחשבון את הגורמים הבאים:

● יש להניח שרוב הטנקים החדישים, כמו טי־72, נמצאים ביחידות סדירות, כך שבמקום טנק טי־72 מושמד יבוא מן המחסנים טנק מיושן יותר, כמו טי־62 או טי־55.

פת
לא בעדינות

● מאחר שאמינותם הטכנית של הטנקים המערביים עולה על זו של הטנקים הסובייטים, המהווים את עמוד־השידרה של הצבאות הערביים, ומאחר שרמת התחזוקה בצה"ל גבוהה יותר מבמדינות ערב, הרי שניתן להניח שפרק־הזמן הממוצע בין תקלות בטנקים הישראליים יהיה קטן יותר (אם כי הדבר תלוי גם בגילוי של הטנק), וכי מיספר הטנקים שינשרו בדרך לקרב יהיה גם הוא קטן ביחס (הדבר תלוי גם בטופוגרפיה של השטח) ולכן יש להניח, שהדבר יתרום לצימצום הפער הכמותי.

סיכום הפרק הזה בטנקים מעלה שלוש סיבות עיקריות לפער בין יחסי־הכוחות הגולמי

או הימצאות בסבב־תחזוקה. ולכן כדי לדעת מהו מיספר המטוסים הזמין לפעילות, יש לדעת את אחוז המטוסים הכשירים מסך־המטוסים הקיימים כ־שירות פעיל בחיל־האוויר.

אחוז הכשירות הוא פונקציה של אמינות המטוסים, גילם, זמינות חלפים עבורם ובעיקר — רמת המיומנות של כוח־האדם המטפל בהם.

מאחר שהמטוסים המערביים אמינים יותר מאלה הסובייטיים, ומאחר שרמתו של כוח־האדם הטכני בחיל־האוויר הישראלי גבוהה מזו של כוח־האדם המקביל בחילות־האוויר הערביים, גבוה יותר אחוז הכשירות בחיל־האוויר הישראלי מזה שבחילות־האוויר הערביים.

אם נניח שאחוז הכשירות הממוצע בחיל האוויר הישראלי הוא גבוה וב־חילות האוויר הערביים הוא נמוך, הרי ש„פער הכשירות" יביא לצימצום היתרון המיספרי ההתחלתי שיש לערבים במטוסי־קרב.

על־פי הנחה זו, יהיו בידי חיל־האוויר הישראלי מ־טוסי־קרב בשירים (מתוך 500) וב־כוחות־האוויר הערביים שיוקצו ללחימה בישראל יהיו מטוסים בשירים (מתוך 1200). כתוצאה מכך יקטן היחס במטוסים

יש לציין כי אחוזי הכשירות כאן מוטים ככל הנראה כלפי מעלה. כך, למשל, היה אחוז הכשירות הממוצע בחיל־האוויר האמריקי ב־1979 כ־61% ובאווירייה הצי כ־62% (המדובר במטוסי־קרב בלבד). ככל שירדו אחוזי־הכשירות כלפי מטה, תוך שמירת פער קבוע בין ישראל והערבים, יקטן יחס הכוחות באוויר לטובת ישראל. (על פי מקורות זרים, אחוז הכשירות בחלק מן הטייסות המפעילות מטוסים רוסיים בחיל־האוויר המצרי מגיע ל־30%. על־פי אותם מקורות, מטוסי פנטום, הכלולים כאן בסדר הכוחות הפעיל של חיל־האוויר המצרי, לא נקלטו בו).

● 5:1 לטובת ישראל

מעבר למיספר המטוסים הכשירים בשני הצדדים, העוצמה האווירית מעל שדה־המערכה נקבעת על־ידי כמות המטוסים המגיעים אליו. כמות זו היא פונקציה של המיספר הממוצע של גיחות ליממה שמבצע כל מטוס. מיספר הגיחות הוא פונקציה של היחס המיספרי בין צוותי־אוויר למטוסים (מיספר הטייסים לעומת מיספר המטוסים), של רמת־התחזוקה, גיל המטוס, תכונותיו וכו'. (גמאל עבד־אל־

סך הכל 1920 מטוסי קרב במדינות ערביות אלה.

זהו יחס של 1:3.8. גם כאן, יש להניח, המיספרים אינם מדוייקים ביותר (עיראק אידדה עד כה, במילחמה עם איראן, למעלה מ־150 מטוסים ולא ברור איזה חלק מהם השיבה באמצעות רכש).

מתוך כמות מטוסים זו חלק נמצא באחסנה, בין אם בשל מחסור בצוותים ובין עם עקב מחסור בחלפים. במצריים נמצאים, על־פי מקורות זרים 300 מטוסים באחסנה, בעיקר עקב מחסור

למילחמה לשיעורין (כפי שהיה במילחמת יום הכיפורים), יהיה היחס קטן עוד יותר, שכן הכוחות הראשונים יספגו אבידות בטרם יגיעו שאר הכוחות. קשה להעריך במדוייק את היחס הזה מחמת מחסור בנתונים, אולם יש להניח שהוא יהיה בתחום של 1:1.7 עד 1:1.8, והוא ילך וישתפר לאורך ציר הזמן.

כל הניתוח הזה נעשה על סמך ההנחה (הבלתי־סבירה, יש לקוות) שכוחות המישלוח יגיעו לחזית ללא שום הפרעה. אולם, נוסף לכך, יש לקחת בחשבון את הגורמים הבאים:

● יש להניח שרוב הטנקים החדישים, כמו טי־72, נמצאים ביחידות סדירות, כך שבמקום טנק טי־72 מושמד יבוא מן המחסנים טנק מיושן יותר, כמו טי־62 או טי־55.

פת
לא בעדינות

● מאחר שאמינותם הטכנית של הטנקים המערביים עולה על זו של הטנקים הסובייטים, המהווים את עמוד־השידרה של הצבאות הערביים, ומאחר שרמת התחזוקה בצה"ל גבוהה יותר מבמדינות ערב, הרי שניתן להניח שפרק־הזמן הממוצע בין תקלות בטנקים הישראליים יהיה קטן יותר (אם כי הדבר תלוי גם בגילוי של הטנק), וכי מיספר הטנקים שינשרו בדרך לקרב יהיה גם הוא קטן ביחס (הדבר תלוי גם בטופוגרפיה של השטח) ולכן יש להניח, שהדבר יתרום לצימצום הפער הכמותי.

סיכום הפרק הזה בטנקים מעלה שלוש סיבות עיקריות לפער בין יחסי־הכוחות הגולמי

— תמונת־המצב האמיתית קובעת, כי רב המרחק בין יחסי־הכוחות על הנייר ובין יחסי־הכוחות בשטח

יש לזכור, כי לכל אחת ממדינות אלה אורבות סכנות הן מבחוץ והן מבפנים. עיראק חייבת להשאיר כוחות להגנת המישטר, לשמירה על הגבול עם איראן ולקיום נוכחות צבאית התרעתית בחבל הכורדים. סעודיה חוששת מפני אויבים מבפנים וממדינות כמו דרום־תימן ועיראק. גם על קד'אפי להגן על מישטרו. ואשר לאויבים מבחוץ — הרי שלוב הצליחה להסתכסך כמעט עם כל שכנותיה וגם עם ארצות־הברית וצרפת.

עם נניח שלוב וסעודיה ישלחו כל אחת 50% מעוצמת השיריון שלה, ועיראק 60% — תגיע עוצמת הטנקים של כוחות המישלוח ל־2000 טנקים בערך. יחד עם הטנקים של מדינות העימות יגיע מספר הטנקים מול צה"ל לכ־6700, יחס של 1:1.9.

אך גם יחס זה אינו נכון, יחס כזה יכול להתייצב מול צה"ל רק אם יגיעו כל הכוחות האלה לזירה לפני פרוץ המערביים של צה"ל, ובעיקר מאיכות עדיפה של הצוותים. עם זאת, יחס־ההשמדה תלוי בגורמים נוספים כמו תנאי־הפתיחה של המילחמה וכו'.

הטענה, שעל כל טנק מושמד יכולים הערבים להעמיד טנק אחר — איננה נכונה. מספר הטנקים שיחליפו את הטנקים הפגועים ישווה למיספר הטנקים הפגועים מינוס מיספר הצוותים שנפגעו, בכפוף למיספר הטנקים הרזרוויים הנמצאים בכשירות מיבצעית.

מן הצד של צה"ל יש לזכור, שקיומן של סדנות קידמיות מאפשר החזרה מהירה לכשירות של טנקים שנפגעו, בעוד שנושא זה חלש בצבאות הערביים.

נובע מכך, שבפרק הזמן שבין פרוץ מילחמה והגעת כוחות־המישלוח, תרד מצבת הטנקים של מדינות העימות בקצב מהיר יותר מזו של צה"ל, ולכן היחס בשיריון עם הגעת כוחות־המישלוח יהיה קטן יותר מ־1:1.9.

אם כוחות־המישלוח ייכנסו מיים ויחסי־הכוחות המציאותיים:

1. **חלק ניכר מן הטנקים הערביים אינו מצוי ביחידות, אלא במחסנים.**
2. **המדינות הפריפריאליות ישלחו רק חלק מציבאותיהם.**
3. **העוצמה הערבית לא תוכנס לקרב בבת־אחת, אלא לשיעורין.**

● הגורם האנושי

בפנה בעת למטוסים. על־פי מקורות זרים, מצבת מטוסי־הקרב בישראל ובמדינות־ערב היא:

	500
ישראל	
מצריים	660
סוריה	400
ירדן	100
עיראק	330
סעודיה	140
לוב	290

כוח ערבי של 1450 מטוסים בערך. היחס במטוסים בין ישראל ומדינות אלו הוא אם כן 1:2.9. לשלוש מדינות העימות, מצריים סוריה וירדן, כ־850 מטוסי־קרב בשירות פעיל, דבר שיוצר יחס כוחות של 1:1.7. **אם נניח שלוב וסעודיה ישלחו כל אחת 50% ממטוסי הקרב שלהן למדינות העימות ושעיראק התקצה 5% ממטוסיה לפעולה, הן מתחום עיראק והן ממדינות־העימות, תגיע עוצמת כוח־המישלוח האווירי ל־350 מטוסים בערך. דבר שיעמיד את מצבת מטוסי־הקרב שתופעל מול ישראל על 1200. פירוש הדבר יחס של 1:2.4.**

זאת לעומת יחס גולמי של 1:3.8 ויחס של 1:2.9 כאשר לוקחים את כל המטוסים שבשירות פעיל במדינות האמורות.

כאן נכנסים לתמונה הגורם האנושי והגורם הטכנולוגי. מתוך כמות ה־מטוסים הנמצאים בשירות פעיל, יש חלק שאינו כשיר לטיסה עקב תקלות,

נאצר התבטא פעם, שלישראל יש שלושה טייסים על כל מטוס, בעוד שלמצריים יותר מטוסים מטייסים).

אם נניח שמיספר הגיחות הממוצע ביממה לכל מטוס בחיל־האוויר הישראלי הוא שלוש, ובחילות־האוויר הערביים הוא שתיים, פירוש הדבר שחיל־האוויר הישראלי יוכל לבצע מאות גיחות ביממה מעל לשדה המערכה, בעוד שהערבים יבצעו גיחות ביממה.

בנוסף לכך, יש לזכור את העובדות הבאות:

● כתוצאה מיחס־הפלות שהיה תמיד לטובת ישראל, ילכו יחסי־הכוחות וישתפרו לטובת ישראל ל־אורך ציר הזמן במילחמה, (במילחמת יום הכיפורים היה היחס במטוסים מופלים, מכל הסיבות, 5:1 לטובת ישראל).

● המטוסים הנמצאים בידי ישראל עולים על אלה של הערבים, ומטוסי F-15 ו־F-16 — עולים על מטוסי האוייב כמעט, אם לא בכל מעטפות הטיסה. (המשך בעמוד 72)

סקופ

הפרטים המלאים על השעות הגורליות של החלטות בגין

מאז ומעולם נהג ראש־הממשלה, מנחם בגין, לשחרר את העובדים הקרובים לו מיום השישי בצהריים ועד למוצאי־שבת. היה ברור, כי ליועצו הקרוב, יחיאל קדישאי, ולמזכירתו הנאמנה, יונה קלימוביצקי, המלווים אותו מדי יום ביומו, אין מה לעשות ליד ראש־הממשלה במשך סוף השבוע. ימי השישי והשבת היו מוקדשים לבני משפחתו הקרובים: רעייתו, עליזה, כשהיתה עדיין בחיים, בנו בנימין־זאב, אשת־בנו ושש ילדיהם, בתו חסיה, בעלה מתי מילוא וילדיהם, ובתו הצעירה לאה.

חסיה ובעלה נהגו לבוא עם הילדים מדי יום שישי מביתם שבנאות־אפקה, ולנו בביתו של ראש־הממשלה. בנימין־זאב, אשתו והנכדים היו באים לבית האב ומצטרפים ליתר בני המישפחה. אך היו חוזרים ללון בביתם בירושלים.

בסוף השבוע שעבר קיצרו בני־המישפחה את שהייתם בבית בגין. חסיה אמרה לידידים קרובים: „הביקור אצל אבא לא היה כתמול שילשום. אבא היה טרוד וקצר־רוח. הרגשתי שהילדים מעצבנים אותו. שהוא רוצה להיות לבד ולכן חזרנו הביתה מוקדם מהרגיל."

חסיה לא ידעה עדיין מה שידע רק מנחם בגין לבדו: אביה היה טרוד ושקוע בעצמו, לפני ההודעה על ההתפטרות. שלא כמינהגו, לא שיתף בגין איש בהחלטתו. מנוי וגמור היה עימו לשמור על העניין בסוד, עד לרגע האחרון ממש.

„רצונו של אבא"

ל מחרת, בדרכו בא בגין בשעה 8 בבוקר למישרדו שבקריית־הממשלה. הוא בירך את קדישאי ואת יונה לשלום, נכנס למישרד וקיבל את פניהם של השרים יעקב מרידור, גדעון פת ויורם ארידור.

בניגוד למה שפורסם, לא מסר בגין למרידור על החלטתו לפרוש. שר־הכלכלה שמע על החלטת ראש־הממשלה ביחד עם יתר חבריו השרים, בישיבת הממשלה.

הראשונים שידעו על החלטתו של בגין היו יחיאל קדישאי ויונה קלימוביצקי. יונה נכנסה כשבידה מיסמך כלשהו ללישכתו של בגין. מייד אחריה נכנס קדישאי. מאוחר יותר סיפרה יונה לחברותיה־הבלישכה: „בגין אמר לנו: ‚שבו בבקשה'. הוא אף פעם לא פנה אלינו בצורה כזאת. מיד ‚בנתי שמשהו קורה." אחרי שישבו, אמר להם בגין כי יש בדעתו להתפטר, ומייד התפנה ועלה לישיבת־הממשלה.

יונה היתה עדיין המומה כשיצאה מחדרו של ראש־הממשלה. כמוה גם יחיאל קדישאי. למרות שהשניים לא הוציאו מכלל אפשרות מהלך כזה, היה העיתוי של הודעת בגין מפתיע.

מייד אחר־כך חייגה מזכירת ראש־הממשלה למכון הגיאולוגי, שם עובד בנו של מנחם בגין, בנימין־זאב. רן מרידור, מזכיר הממשלה. מסר לבן את החדשה המרעישה. תגובתו של הבן היתה: „אם זה רצונו של אבא, אני מכבדו."

הבנות, חסיה ולאה, שמעו על כוונת ההתפטרות ברדיו, ומיהרו להתקשר ללישכה.

על מה שקרה בישיבת הממשלה נשפכו כבר טונות של דיו. העובדה שאריק שרון הסתלק לפני שראש־הממשלה מסר את הודעתו, לא הפתיעה את מקורבי מנחם בגין: „הוא תמיד ידע להתחמק ממצבים לא נעימים." אמר אחד מהם. הידוע כשונא מובהק של שרון.

מאז מילחמת־לבנון היחסים בין מקורבי בגין לשר שרון הם גרועים ביותר.

כשירד בגין מישיבת הממשלה, היה הדבר הראשון ששאל את מזכירתו: „נו, הודיעו כבר על ההתפטרות שלי בחדשות?"

מאוחר יותר סיפרה קלימוביצקי לידידה: „בגין נראה כאילו הוקל לו, כאילו נגולה אבן מעל ליבו. הוא היה נינוח, שקט, ומיהר לביתו, בליווית יחיאל קדישאי".

אחרי הודעת ההתפטרות החלה חרושת הדיבורים פועלת במישנה־מרץ. כולם ניסו לנחש מה הביא להתפטרות המפתיעה. היו שטענו, כי הכרזת שר־העבודה־והרווחה, אהרון אזן, שאמר בליל־שבת, בהשבוע – יומן אירועים כי ישיבת־הממשלה נוהלה כמו ספינה ללא קברניט, היתה הקש ששבר את גב הגמל.

אמר על כך אחד ממקורבי בגין: „כבודו של אזן במקומו מונח, אך צריך היה הרבה יותר מכך כדי לשבור את בגין."

בקרב מקורבי בגין היתה מורת־רוח רבה נוכח התבטאויותיו של אזן. אחד מיועציו הבכירים של ראש־הממשלה אמר: „כל הבכיות של תמ"י הן שקר אחד גדול. את תמ"י לא מעניין כלל ציבור החלשים. כל מה שתמ"י עסוקה בו בזמן האחרון הוא הרשעתו של אהרון אבו־חצירא, והיא מפנה את האנרגיה שלה נגד היועץ המישפטי, יצחק זמיר. ראש־הממשלה ידע את זה כל הזמן."

הניחושים גברו והלכו. אך ככל הנראה, החלטתו של בגין לפרוש מתפקידו בשלה בו מאז מות רעייתו. סיפר אחד ממקורביו: „בגין הוא אדם סגור. האדם היחיד שלפניו היה פותח את סגור־ליבו היתה רעייתו, עליזה. הוא תמיד שמח לחזור אליה הביתה.

בסוף השבוע קיצרו בני־המישפחה את שהייתם בבית בגין. חסיה אמרה לידידים קרובים: „הביקור אצל אבא לא היה כתמול־שילשום. אבא היה טרוד וקצר־רוח. הרגשתי שהוא רוצה להיות לבד ולכן חזרנו."

„אילו היתה עליזה היום בחיים, היתה הארם המאושר ביותר בעולם. לה באמת נמאס מזמן שבעלה הוא ראש־הממשלה. היא לא יכלה לשאת את הנטל המוטל על כתפיו.

„אחרי מותה של עליזה, שחה קומתו של בגין. הוא היה חוור בכל לילה לבית ריק, לארבעה כתלים. וכשהארם הוא בודד, הוא מרבה במחשבות.

„הוא בודד מאוד. במשך היום נמצאים בבית מנהלת משק־הבית ועובדים אחרים. גם הבן, בנימין־זאב, מקפיד לאכול עם אביו ארוחת־צהריים מדי יום, אך בשעות הערב והלילה הבית מתרוקן. בגין צופה לבדו בטלוויזיה ונמצא בבית בלי איש, ואין לו עם מי לדבר. הבדידות קשה עליו ומילחמת־לבנון שברה את ליבו.

„אפשר להגיד שאריק שרון שבר את ליבו. הוא הוליך אותו שולל, מעל באמונו. בגין אף פעם לא סמך על שרון. בבחירות של 1977 לא רצה לצרף אותו לקואליציה. בסופו של דבר שוכנע לצרפו.

„גם כשעזר וייצמן התפטר מתפקידו. הוא החזיק במשך 14 חודשים בתיק־הביטחון, עד שמסר אותו לשרון. ואז, כאשר סמך על שרון, בא האיש והונה אותו במילחמת־לבנון.

„אחרי ועדת כהן, בגין היה אדם שבור. הוא לא היה אשם. הוא רומה. הוא ידע שעליו לשאת באחריות המוסרית, אך הוא ידע ששרון רימה אותו."

ממשיך אותו מקורב: „אילו לא היתה מילחמת־לבנון, ואילו אריק שרון לא היה מועל באמונו של ראש־הממשלה, בגין לא היה מגיע למצב שאליו הגיע.

טעם השילטון

„מנחם בגין לוקח ללב כל קורבן שנפל במילחמה. הוא אדם בעל מבט היסטורי, והוא מבין שבהיסטוריה של עם־ישראל תירשם המילחמה הזו לחובתו, לא לזכותו."

בימים האחרונים נהג בגין לשמוע להקשיב ולא להביע את דעתו. אך הבעיות שהערימו הליברלים על הקואליציה, הבעיות שיצרה תמ"י והבעיות הכלכליות העיקו עליו, והוא החליט להוריד מעל גבו את המעמסה שהפכה את חייו הקשים בלאר־הכי, לבלתי־אפשריים.

לפני מותה, ראגה עליזה בגין לדירה ברחוב רוזנבאום 1 בתל־אביב. מעטים יודעים כי הדירה היתה במצב של הזנחה קשה. הריצפה שקעה, הקירות התקלפו. לאה, העובדת כדיילת־קרקע באל על, התגוררה תקופה מסויימת בדירה, אך בגלל מצבה הפיסי של הדירה עברה להתגורר בבית ראש־הממשלה בירושלים.

אך עליזה בגין, זמן קצר לפני מותה, דאגה לשפץ את הדירה, לתקן את הריצפה ולחדש את הקירות. כאשר יפרוש מנחם בגין, הוא יחזור לגור בבית שברחוב רוזנבאום מס' 1 בתל־אביב.

מקורב אחר שלו מצביע על הדמיון בין גולדה מאיר ובין מנחם בגין. גם גולדה, כמו בגין, סבלה יסורי־מצפון קשים בגלל מילחמה. היא בגלל יום־הכיפורים, הוא בגלל לבנון. גם גולדה חזרה לדירתה ברמת־אביב.

גולדה נפטרה מסרטן. השמועות בציבור, כי ראש־הממשלה לקה במחלה ממארת, הגיעו גם לאוזניו. מקורביו דוחים אותן מכל וכל. „אין לו מצב־רוח, לכן הוא אינו אוכל ולכן ירד במישקלו," הם אומרים, ודוחים את השמועות כמרושעות.

אבל אם משווים בין גולדה ובגין יש לזכור: הדבר שהחזיק את גולדה בחיים שנים ארוכות היה טעם־השילטון. מה יקרה למנחם בגין, אם הפוליטיקה לא תהיה יותר חלק מחייו?

שרית ישי ■

כ אשר הודיע מנחם בגין לחברי הממשלה על כוונתו להתפטר, הוא הביט סביבו ורעתו התחזקה: היורש שלו לא נמצא באותה שעה בחדר הישיבות!

ככל שחלפו השעות מאז שאמר מה שאמר, התברר יותר ויותר שכל מועמד מבין הח"כים היכולים להחליף אותו, יפתח תיבת־פאנדורה שתרחיק את הליכוד מהשילטון לשנים רבות.

השם הראשון שהוזכר היה של שר־החוץ יצחק שמיר. אנשיו, ובראשם רוני מילוא, דאגו להדליף שלשמיר יש רוב במרכז חרות ותמיכה רבה בסניפים. כששמע על כך ראש־הממשלה בשיי דור־הרדיו, הוא כעס מאוד.

אך לטענתם של אנשי שמיר אין על מה לסמוך. מחנהו של שמיר במרכז המיפלגה, כמו בכנסת, הוא קטן. הקואליציה שצריך ליצור שמיר כדי לזכות ברוב בתנועה היא בלתי־אפשרית.

יריבי מחנה שמיר מיהרו לשלוף נגדו את כל החומר שאותו ריכזו נגדו במשך שנים. אין ספק שחלק ממידע זה הובא לידיעת ראש־הממשלה מנחם בגין באותן שעות שחלפו מאז צהרי יום הראשון.

כנגד שמיר ישנן טענות מוקלטות, המטילות ספק חמור ביכולתו לנהל ממשלה דמוקרטית.

כן, לא, כן, לא, כן, לא, כן — מי הם היורשים

הצריכה להישמע לתביעות המיעוט ולא להפוך את הרוב שלה לרוב דורסני. הן מתבססות על דברים שהשמיע שמיר בהזדמנויות שונות, בחוגים סגורים, בנוגע לתושבי השטחים הכבושים ולשמאל הישראלי.

יריבי שמיר איימו שאם הוא ימונה כיורש, הם יפתחו את הפה גם בעניין אחר. המרובר בדרך ניהול ההתנחלויות וההתיישבויות האורחיות בגדה, כפי שבוצעו מלישכת סגן־שר־החקלאות, מיכאל דקל — מאנשי שמיר — שלקח על עצמו את פיתוח התשתית האורחית בגדה.

ותיק חידות באדד

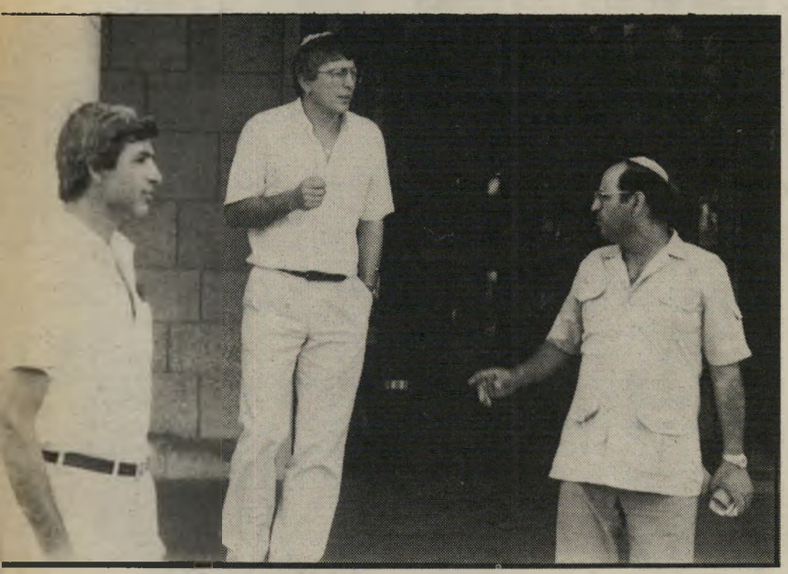
הטענה היא שישנן פרשיות הנוגעות לדרכי קניית הקרקע, חתימת החוזים, הטעיית המ־תיישבים ומוכרי הקרקעות. גם אם דקל אינו קשור אישית בפרשיות אלה, הרי שחשיפתן לציבור תפגע קשה במחנה שמיר.

גם שמו של המרכיב השלישי במחנה, מילוא, לא נפקד. „יש לנו הרבה מה לומר עליו ועל עניניי הסטודנטים שבהם הוא היה מעורב," אמר

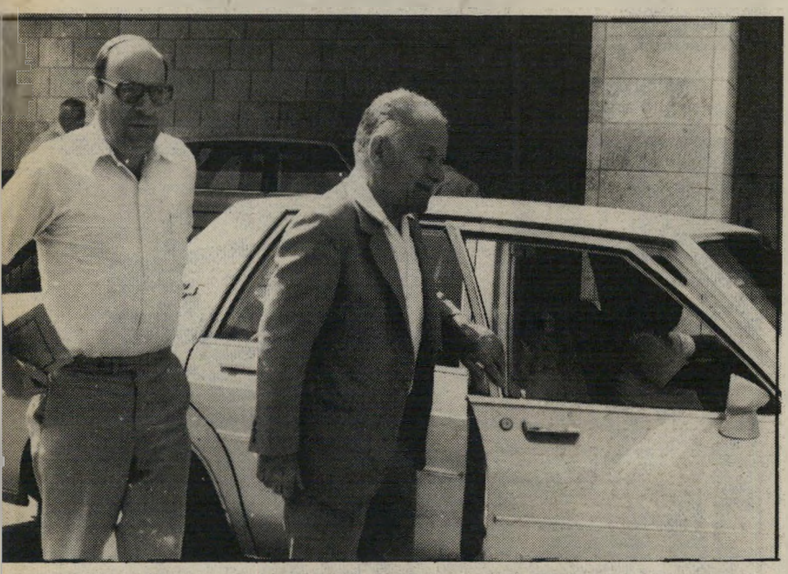
ההנדנדה

העלייה לדגל: סגן־ראש הממשלה לוי

אבו־חצירא וסגן־שר (ממושקף) רובין

שר־חוץ יצחק שמיר וסגנו יהודה בן־מאיר

אחד מיריביו, שרץ כאחוז־תזזית בין לישכת ראש־הממשלה ומישכנו.

אנשי מחנה שמיר לא נשארו חייבים. מולם עומד יריב קשה, ממלא־מקום ראש־הממשלה רויד לוי, המקובל בסניפים, והטוען לרוב במרכז התנועה וליחסים מתהדקים עם ראש־הממשלה.

אחרי שאנשי שמיר הודיעו שהם הרוב בתנועה, הם התפנו להוציא מהארגזים חומר נגד שר־הבינוי והשיכון.

אלה הן למעשה טענות שאינן אפילו בגדר בסיס לתלונות במישטרה. הן נוגעות לאחריות מיניסטריאלית בלבד. המדובר הוא במחדלים במקומות שונים בארץ שבהם מבוצע פרוייקט שיקום השכונות והתקשרויות עם חברות ממשכנות, שאנשיהן מקורבים לתנועה.

אך אנשי שמיר מבטיחים שיש להם הוכחות מוצקות שאותן הם יוציאו החוצה כאשר באמת יתחיל הקרב בין שמיר ובין לוי.

במצודת זאב מדברים במשך חודשים על שתי שערוריות הקשורות בשני מישרדים ממשלתיים המאויישים על־ידי אנשי חרות. פרשה אחת קשורה למישרד־התיקשורת ופרשה שרון חשב על התארגנות חדשה. זו היתה הסיבה לרצונו בפגישה עם בגין.

למרות שבגין עצמו הודה שהוא אינו מתפקד כפי שראש־ממשלה צריך לתפקד, הוא ידע שמתחת לליכוד רוחשת פעילות פוליטית העלולה להעמיד בצל את ההגמוניה של הימין המוכר.

בראש ההתארגנות עומד רפאל איתן.

לאט לאט, בעבודת שטח מתישה, בפגישות רבות במקומות שונים בארץ, מגבש רפול סביבו את החזית הימנית העשוייה בתוך זמן קצר להפוך לגורם דומיננטי בפוליטיקה הישראלית. לצידו ניצבים צעירים מתנועת החרות, אך גם ממוקדי ימין אחרים בארץ. תחת השם צלי"ל – צעירים למען ישראל — התארגנות שבראשה עומד ישראל כץ, שהיה יושב־ראש התאחדות הסטודנטים הארצית. מוצאים היום אכנסיה נוחה פעילים מגוש אמונים, צעירי המפד"ל, ותיקי אצ"ל וניצים מההתיישבות העובדת.

הופעותיו של רפול בקיבוצים ובמושבים מאיימות להביא למשבר אידיאולוגי חריף, עד כדי פילוג בהתיישבות.

ראש־הממשלה מנחם בגין יוצא לדרך

שנייה לענייני רכש במישרד־הביטחון. פה ושם נרמז שחשיפת השערוריות לפני הציבור תביא להורדת הליכוד מהשילטון. עתה, בעיקבות המהומה השוררת בקרב אנשי מיפלגת השילטון, אין זה מן הנמנע שהחומר ייצא החוצה. הכל תלוי במקום שאותו יתפסו השרים מרדכי („מוטקה") ציפורי ומשה („מישה") ארנס בהרכב החדש.

מגעים בין רפול ושרון

מדוע עשה בגין את מה שעשה? יתכן שהפיתרון לתעלומה נעוץ במה שהתרחש כלישכתו בשבוע שקדם להודעתו המפתיעה.

הדברים קשורים בשלושה אישים: אריאל שרון, רפאל („רפול") איתן ועזר וייצמן.

שר־הביטחון לשעבר ביקש לפני ימים ספורים להיוועד לשיחה בארבע עיניים עם ראש־הממשלה. לבגין ברור מזה זמן רב ששרון לא יוכל לשבת בממשלה זמן רב ללא תפקיד ממשי. גם אם בגין לא ידע על כך ממראה עיניים, ראגו לעדכן אותו ולדווח לו שמאז החליט שרון להופיע בכל סניף של התנועה המציג מועמד לבחירות המוניציפליות, הוא צבר עוצמה רבה.

שרון עצמו התבטא בסוף השבוע, עוד לפני שנודע על צעדו של בגין, שהוא מבחין שמעמדו בתנועה מתחזק, ושהוא חושש שאם לא יעשה צעד דראסטי עתה, הרי שאין כל ביטחון שבקדנציה הבאה של הליכוד הוא יהיה אפילו שר ללא־תיק.

ואם לא די בכך, ישנם סימנים ראשונים למגע של ממש בין רפול ושרון (ראה תשקיף).

משבר יזום

על רקע זה יום בגין בעצמו את הפגישה עם שר־הביטחון לשעבר עזר וייצמן, שנערכה בשבוע שעבר, ושעסקה בכיכול בדיווח של עזר על ביקור פרטי שערך במצריים.

על מה דובר באותה שיחה? עד יום הראשון השבוע היו הכל בטוחים שדובר באופן כללי על חזרתו של וייצמן לפעילות בתנועה שממנה רק הושעה.

אחרי הודעתו של בגין היו שטענו, שלמעשה סוכם בין השניים שווייצמן יקבל את תיק האוצר. בגין שואף, על פי גירסה שלו, להחליף את שר־האוצר הכושל יורם ארידור, שמשך אותו באף במשך חודשים רבים. כדי להצליח בתוכניתו, הוא יזם משבר מלאכותי שבמרכזו איום בפרישה. אחרי הסרת האיום הוא יוכל בקלות להביא לשינויים המבוקשים ללא רעידת־אדמה בתנועה.

האם זה רציני?

בימים האחרונים עוסק וייצמן כל הזמן בטריקת טלפונים. כאשר באים אליו ומציעים לו להיות שר־אוצר בממשלת בגין, שר־אוצר או ביטחון בממשלת שמיר, או תפקיד דומה בממשלת לוי, הוא דוחה את הפונים על הסף.

מה הוא מתכוון, אם כן, לעשות?

בהזדמנויות שונות התבטא וייצמן, שחזרתו להנהגת חרות היא כמעט בלתי־אפשרית, מפני שאחרי שבגין יפרוש תתחולל שם מילחמת ירושה שתהרוס סופית את התנועה ואת הליכוד כגורם שילטוני.

במצב זה רואה וייצמן את הפיתרון בהקמת מיפלגת־מרכז חדשה, שתוכל לשמש לשון־מאזניים בכל קואליציה אפשרית. רמז לכך רואים בשיחת טלפון שהתקיימה השבוע בין וייצמן ואחד מידידיו הקרובים, שאמר לו: „עכשיו הזמן שתחזור לחרות." לפני שהוא טרק את השפורפרת הוא פלט: „לשם אני לא חוזר."

בשלב זה לא נותר לבגין אלא לחזור לרפול. גם כדי לעצור את שרון, גם כדי למנוע הקמת מיפלגה ימנית שתפגע בליכוד באופן קטלני, וגם כדי להכשיר יורש פופולארי.

מזה חודשים אין קשר בין הרמטכ"ל היוצא וראש־הממשלה. אך בשבועות אחרונים התחילו אנשים שונים ליצור את הקרקע לקשר ראשוני, בלתי מחייב, בין השניים. רפול אומנם הודיע חד־משמעית שהוא חושב על הקמת גוש לאומני חוץ־פרלמנטרי, אך מקורביו אינם רואים בכך סוף פסוק.

התפטרותו של מנחם בגין חוסמת, למעשה, את הדרך בפני העברת הירושה בצורה מסודרת לרפול. אין שום ספק כי המועמדים האחרים לירושה בתנועת החרות לא ירצו ברפול. בגין שכבר אינו ראש ממשלה, הוא בעל סמכות מוסרית בלבד, ובמאורת הזאבים ששמה תנועת החרות, זה לא יספיק לו אם הוא ירצה לקבוע את יורשו.

בן־ציון ציטרין ■

השתוללות

א תה יודע למה הוא רוצה להתפטר?

— נו?

— כי המערך עושים לו כל הזמן צרות.

— הצרה של בגין, שהוא לא יודע לשקר. ראש־ממשלה צריך לדעת קצת לשקר.

— זהו! עכשיו אנחנו נראה לכל הקטנים האלה. כל אחד משחק לי פה אבו־עלי.

— בדיוק. אנחנו נראה להם. פרס כבר תופר לו חליפה שניה. בגין אפילו עוד לא הלך לנשיא.

— המערך האלה, אלה אף־פעם לא ירדו לשכונות. אנחנו עוד נראה להם מה זה. רק נגמור עם המילחמה בלבנון ונרד כאסה על הקיבוצים.

— בגין מלך ישראל חי, חי וקיים!

— בגין! התפטר!

— מה זה? מה אלה באים לעשות פה דאווינים?

— ערפאתים! בוגדים! יהודים מזוייפים! לכו מפה! הכל בגללכם!

— חשישניקים! שלום־עכשיו יימח שמם!

— מוות למחבלים! מוות למחבלים!

— לא יקום כמו בגין! בגין הוא שליח האלוהים!

— כפרה בגין! אל תלך!

— מיסכן בגין, כמה סבל מאיתנו. אף אחד לא מתחשב בו. אשתו נפטרה, מיסכן.

אחרי שהודיע מנחם בגין על כוונתו להתפטר, חזר לביתו שברחוב בלפור בירושלים. זמן קצר אחר־כך התחילו להגיע למקום אוהדיו. הם באו טיפין טיפין, בבודדים ובזוגות. עם ובלי שלטים.

אנשי מישמרת המחאה ישבו בשקט במקומם, כשלידם מונח שלט גדול ועליו המיספר 517 (מיספר הרוגי המילחמה הבלתי־נגמרת בלבנון). הם התלחשו ביניהם, כשמפעם לפעם הם שולחים מבטי חרדה לעבר קבוצת תומכי בגין.

דקות ספורות אחרי כן הגיעה ניידת מישטרה. שוטר יצא מן הרכב, כשהוא מחזיק רמקול בידו, והודיע: „מי שמגדיר את עצמו כימין שילך לשם ומי שמגדיר את עצמו כשמאל, שיעמוד בצד השני מאחורי הגדרות."

אנשי השמאל קיפלו בזריזות מדהימה את השלטים שלהם ונסו אל צידו השני של הרחוב. אנשי הימין קיבלו את ה„מקום הטוב", מרחק מטרים ספורים מפתח ביתו של ראש־הממשלה.

נשיקה ליושב־ראש הקואליציה שפירא

קהל המבקשים־לחזור־בו נושא תמונה

מנחם בגין מועד במדרגות מישרדו

בהליכתך אתה מרפה את רוח חיילינו!" „בגין! אל תשליכנו לעת צרה!" „מנחם בגין! אין לנו מלך אחר בלעדיך!"

קבוצת זיקי אצ"ל נשאה שלט גדול ועליו כתוב: „המפקד — 40 שנה קיבלנו ממך פקודות. היום אנו פוקדים עליך — הישאר!"

אנשים עמדו שעות ברחוב, כשמפעם לפעם הם פורצים בשירה ובצעקות. סתם כך, כולם ביחד כמו לפי אות מוסכם מראש, בלי שום סיבה מיוחדת הנראית לעין.

החושך ירד והתחיל להיות קר, אבל האוהדים והמתנגדים משני צידי הרחוב לא התייאשו.

פעילי חירות זריזים חילקו לאוהדים פתקים האומרים: „ליל שימורים ליד ביתו של ראש־הממשלה. כולנו למען בגין בראשות־הממשלה."

ככל שירד הלילה וגבר הקור, כך גברה חרושת השמועות סביב רצונו של בגין להתפטר. פרופסור מרווין גוטסמן, רופאו האישי של ראש־הממשלה, נכנס לביתו של בגין בשעות הערב המוקדמות. עובדה זו עוררה מייד לחשושים שונים, בעיקר בקרב העיתונאים. אלה הזדרזו מייד לומר כי התגלה שלראש־הממשלה מחלה ממארת וכי רופאיו הודיעו לו שימיו ספורים ולכן החליט להתפטר.

אחרים ניסו להפריך שמועה זו ואמרו כי הכל בגלל לאה, בתו הצעירה של ראש־הממשלה. „לאה", סיפר מישהו לחברו בחושך, „שהיתה דיילת באל־על, עשתה דיאטה חמורה לפני כמה חודשים. היא עשתה זאת בצורה חריפה מדי והדבר גרם לה וזעזועים. מאז היא במצב מאוד לא טוב."

„לא נכון!" הזדרז מישהו להצטרף לשיחה. „הסיבה אחרת לגמרי. הוא פשוט לא רוצה לעמוד דום ליד הלמוט קוהל, כשישמיעו את ההימנון הגרמני. הוא נבהל ברגע האחרון והחליט להתפטר."

כמיספר האנשים שעמדו ליד ביתו של ראש־הממשלה ביום הראשון בלילה, כך מיספר הגירסות לסיבת התפטרותו של מנחם בגין.

לאט לאט עזבו השרים וחברי־הכנסת את ביתו של מנחם בגין. היה ברור כי את התנועה בתוך הבית מכוון בנימין („בני") בגין, בנו של ראש־הממשלה.

העסקנים התחילו להתפזר לבתיהם, כשהם נותנים ראיונות אחרונים לכלי־התיקשורת. האורות בביתו של ראש־הממשלה כבו האחד אחרי השני, אבל השקט לא שרר ברחוב בלפור. תומכים ומתנגדים עמדו קבוצות קבוצות והתווכחו ביניהם. חבורת דתיים לבושי קאפוטות ושטריימלים תפסו גם הם טרמפ על ההמולה, ובאו לשטוח טענותיהם נגד החפירות בעיר דויד. האווירה במקום היתה עליזה.

היה מי שלקח את עניין ליל־השישמורים פשוטו כמשמעו, ופרש שק־שינה על המידרכה הקרה. היו אחרים זריזים, שהחליטו להחתים את המפגינים ואת העוברים והשבים על עצומה. חתימות רבות נאספו תוך זמן קצר ביותר. מישהו, שרצה לראות את נוסח העצומה אל ראש־הממשלה נענה כי „לא הספקנו עוד לכתוב אותה, אבל בינתיים אנחנו מחתימים את האנשים".

למחרת, בשעה שבע בבוקר, היה רחוב בלפור נקי ושקט לחלוטין. פועלים חרוצים הספיקו לנקות בשעות הבוקר המוקדמות את כל שרידי הלילה הקודם.

צלמים רבים כבר חיכו לבגין שיצא מביתו. הם עמדו בשורה מאחרי מחסום מישטרתי. בגין יצא את ביתו, כהרגלו, בשעה 8. הוא נופף בידו לצלמים ומיהר להיכנס למכוניתו. 10 דקות אחרי כן נכנס ללישכתו במישרד ראש־הממשלה.

אחריו הגיעו, בזה אחר זה, נציגי הקואליציה, חירות והליברלים. חברי אגודת־ישראל באו ראשונים, נופפו לצלמים ומיהרו פנימה. אחריהם באו: רוני מילוא, מרדכי ציפורי, גידעון פת, גאולה כהן, (שעדיין צולעת מהפציעה ברדום־אמריקה), מרים תעסה־גלזר, זבולון המר, משה ארנס, ייגאל הורביץ, אברהם שריר, אליעזר שוסטק, דויד לוי, חיים דרוקמן, אריאל שרון, יצחק שמיר, אהרון אבו־חצירא (אהרון אוזן לא העז לבוא כנראה), יצחק מודעי, יובל נאמן, חיים קופמן, ואפילו אריה נאור, שבא כולו חיוכים.

באותה שעה התאסף קומץ אנשים ליד השלט לזיכרו של אמיל גרינצווייג, כשהם צועקים: „בגין! בגין!"

הישיבה נגמרה באחת בצהריים. בגין לא הלך לנשיא, הוא הלך הביתה לחשוב, בעוד שאוהדיו מתייצבים שוב וצועקים ליד ביתו.

ענת סרגוסטי ■

ינואר

דני בעלי (הביטו בתמונה של אוגוסט) חשב שהחלפתי את הבושם שלי. „פתאום, לכל הסוודרים שלך יש ריח משגע" אמר. „לכל מה שתלבש החורף יהיה ריח נפלא כזה"הבטחתי. „בול".

אפריל

באביב, אני מתלבשת בצבעי פסטל רעננים. החלוק הורוד נשאר ורוד גם אחרי הכביסה ולמכנסים הלבנות שלי לא נוספו צבעים לא רצויים... ככה זה עם „בול".

יוני יולי

חם, חם והמכונה עובדת כל הזמן. הכתמים של הגלידות שהם הכתמים הפופולאריים ביותר אצלנו, בעונה זו, (יש לי ילד בן 4) נעלמים בכל כביסה. אפילו בגדי גוף עדינים אני מכבסת ב„בול".

אוגוסט

את בעלי הכרתם כבר בינואר. בקיץ הוא תמיד נוסע לחו"ל לעסקים. חשוב שהוא יידאה בול. והוא באמת נראה „בול".

אוקטובר

תקופת מעבר. בערב לובשים עדיין בגדים קלים אבל קצת קריר. זמן משגע למסיבות. בכל פעם, אני מופיעה בשימלה „חדשה". הסוד שלי? „בול".

היתה לי שנה בול!

בול מהכביסה הראשונה

עץ הזית

וימר יעקבסון טמיר

ליופי של שיער- וידאל ששון

הים, המלח, השמש, הכלור והחול גורמים נזק לשערך

ימי הקיץ החמים והשהיה הממושכת בים ובבריכה מזיקים לשיער. בימים כאלה רצוי לחפוף ראש לעיתים קרובות, אפילו יום יום. תכשירי טיפוח השיער של וידאל ששון נועדו לטפח ולשמר את שיערך. וידאל ששון, מעצב השיער האמריקאי הנודע הכין במעבדותיו תכשירים מעולים לטיפוח השיער, להגנתו ולהזנתו. בתכשירים אלה את יכולה לחפוף את שיערך יום יום.
לבחירתך שלוש סדרות תכשירים, בחרי לך את זו המתאימה ביותר לשיערך:

הנוסחה המקצועית (באריזה חומה)
הנוסחה לשיער רגיש (באריזה קרם)
הנוסחה לטיפול בקשקשים

וידאל ששון פיתח את שיטת שלושת השלבים לטיפול מושלם בשיער. בכל שלב ושלב זוכה שערך ב"מנת הבריאות והיופי" לה הוא זקוק. כל סידרה כוללת שמפו, מייצב (קונדישנר) ותכשיר לשטיפת סיום, לטיפול בשיטת שלושת השלבים:

1 ניקוי
שמפו המכיל פרוטאינים, יוצר מאזן לחות בשיערך ומקנה לו רעננות ברק וגמישות.

2 ייצוב (קונדישן)
להוספת לחות באמצעות פרוטאין טבעי על בסיס נטול שומן. מבריא את השיער והופך אותו לגמיש, מלא ונוח לעיצוב.

3 שטיפת סיום
מעניקה לשיער "פיניש" נכון, לשיער מלא, גמיש, ולשימור עיצוב לאורך זמן.

את תכשירי וידאל ששון ניתן להשיג ברשתות השיווק הגדולות, בבתי הכל־בו, בפרפומריות ובבתי־המרקחת.

במיומנ. הקיץ

וידאל ששון יופי של ראש

VIDAL SASSOON

משווק ע"י דיפלומט בע"מ טל: 03 7210870

נשים גרמניות ויין גרמני

מי היה מאמין?

ראש ממשלת־גרמניה בא לביקור. הנשיא, ראש־הממשלה, שר־החוץ, ותיק־אצ"ל — כולם יעמדו דום, כאשר תנגן התיזמורת את ההמנון הגרמני. אותו ההימנון אשר עורר חלחלה בליבם של מיליוני יהודים, כאשר נוגן בידי התיזמורות של הוורמאכט הפולש, הדורס והמתקדם.

מי שרוצה, יכול לראות בכך סימן לקוצר־הזיכרון האנושי. מי שרוצה, יכול לראות בכך משהו אופטימי. הזמן עושה את שלו.

פון־פאלרסלבן

אויבים הופכים ידידים. גם אחרי הפשע הנתעב ביותר בתולדות האנושות מסוגלים בני שני העמים — העם שרצח והעם שנרצח — להיפגש וללחוץ שוב ידיים כידידים. ולא בני דור אחר, אלא בני אותו הדור עצמו, הדור שהיה עד־ראייה לזוועות, דורם של הלמוט קול ומנחם בגין.

האם יש יהודי לאומני יותר ממנחם בגין? האם יש גרמני שמרני יותר מהלמוט קול? ובכל זאת — הנה הם עומדים ומצדיעים לשני ההימנונים, שיר התיקווה ושיר דויטשלאנד, המנוגנים על־ידי תיזמורת ישראלית.

הנאצים לא היו מאמינים שזה יקרה: ראש ממשלת־גרמניה על אדמתה של מדינת־היהודים, מצדיע לדגל היהודי, שהפך דגל־ישראל. וקורבנות־השואה לא היו מאמינים גם הם: ראש הממשלה של מדינת־היהודים מצדיע לדגל הגרמני ולהימנון הגרמני. הדגל — שחור־אדום־זהב — הוא דגל הדמוקרטיה הגרמנית עוד מן המאה שעברה, והיה שנוא על הנאצים. אבל היטלר, שפסל את דגל הרפובליקה, אימץ לעצמו את הימונה. וגם אחרי שהתמוטט הרייך השלישי, לא פסלו מייסדי הרפובליקה הנוכחית את ההימנון הזה, אלא אך החליפו את הבית הראשון, שאותו שרו בימי וייאמר והיטלר, בבית השלישי.

כאשר ינגנו את המנגינה, יחשבו הוותיקים על דויטשלנד, דויטשלנד איבר אלס, פסוק שהפך בשעתו סמל ללאומנות הגרמנית הקיצונית.

לשיר זה יש, אגב, היסטוריה מרתקת.

חיבר אותו משורר בשם היינריך הופמן פון־פאלרסלבן, בשנת 1841. המשורר בעל תואר־האצולה היה אז בן 43, והוא חיבר את המילים באי הלגולנד, בים הצפוני. אי זה, השוכן במרחק של 45 ק"מ מן החוף הגרמני, היה שייך אז לבריטניה. רק ב־1890 הועבר לגרמניה בעיסקת־חליפין. הבריטים חשקו באי זאנזיבאר, הגרמנים רצו בהלגולנד, והם הוחלפו, אי תמורת אי. כך זה היה פעם.

פון־פאלרסלבן היה דמוקרט. כמו כל הדמוקרטים הגרמניים בימים ההם, הוא רצה בגרמניה מאוחדת. כי גרמניה היתה אז מחולקת ומפולגת בין עשרות ממלכות ונסיכויות, שכימעט בכולן שלטו מישטרי־דיכוי ששררו מן התקופה הפיאודלית. הדמוקרטים רצו בתקומת גרמניה גדולה ומאוחדת, שבה ישלוט העם.

כאשר כתב המשורר „גרמניה מעל לכל", הוא לא התכוון מעל לכל שאר המדינות — כפי שזה התקבל בימי היטלר. הוא רצה שגרמניה תעמוד מעל למלכים ולנסיכים, לדוכסים ולרוזנים.

הבית הראשון, שהיווה את ההימנון „הקודם", אמר:

גרמניה, גרמניה מעל לכל,
מעל לכל בעולם,
בהתלכדה תמיד באחוות־אחים
כדי להגן על עצמה;
מן המאס ועד הממל,
מן האטש ועד הבלט:
גרמניה, גרמניה מעל לכל,
מעל לכל בעולם!

הנהר מאס נמצא בצרפת ובבלגיה. הנהר ממל (נ'יאמן) זורם בליטא, כיום ברית־המועצות. הנהר אטש הוא באיטליה, והמיצר בלט הוא ליד דנמארק. יש כאן רעיון גרמניה השלמה, על מישקל ארץ־ישראל השלמה — אלא ששום אלוהים לא הבטיח אותה לגרמנים, ולכן קרה מה שקרה.

מכיוון שכל האנושות זיהתה את המילים האלה עם שיאפת הגרמנים להשתלט על אירופה והעולם, וראתה בהן הכרזה על הכוונה לקרוע גורים ממדינות שכנות, החליטה גרמניה החדשה להחליפן במילות הבית השלישי, שהוא הרבה יותר חיובי ודמוקרטי:

אחדות וחוק וחרות
למולדת הגרמנית!
הבה נחתור לכך כולנו,
בליבנו ובידנו, כאחים.
אחדות וחוק וחרות
הם הערובות לאושר:
פרחי־נא בזוהר האושר הזה,
פרחי־נא, מולדת גרמנית!

בין שני הבתים האלה יש עוד בית, כימעט־נשכח, שרווקא הוא הסימפאטי ביותר:

נשים גרמניות, נאמנות גרמנית,
יין גרמני וזמר גרמני
יישמרו־נא בעולם
הצליל הישן, היפה שלהם,
למען ילהיבו אותנו למעש אציל
בכל ימי חיינו:
נשים גרמניות, נאמנות גרמנית,
יין גרמני וזמר גרמני.

בועז ואלון ויורם ועוזי

בועז אביצור אומנם התגרש מאשתו, שושנה, בגירושין אזרחיים, אך הוא מסרב לתת לה גט פיטורין יהודי. פרקליטו אמר: „הוא לא רוצה שהיא תהיה חופשית להתחתן מחדש, ושבנו יקרא לגבר אחר בשם אבא."

אלון גורן, בן 17, המציא ער כה 40 מישחקי־וידיאו. הוא עושה זאת בחופשת־הקיץ שלו, כשהוא יושב בביתו מול מירקע של

מחשב. את המצאותיו הוא מוכר לחברת־מחשבים, המשווקת אותם.

מה משותף לבועז ולאלון?

פשוט מאוד: נתקלתי השבוע בשני השמות האלה במיקרה, בעלעלי בעיתונים אמריקאיים. הם בלטו בגלל הצליל הישראלי המובהק שלהם.

בועז אביצור הוא פקיד של ממשלת ארצות־הברית, והוא חי במדינת ניו־יורק. קשה לדעת כמה הוא משתכר. בסיפור, שהיה מוקדש לבעיית העגונות היהודיות בארצות־הברית, סיפר פרקליט כי אחד הלקוחות שלו נתן צ'ק בנקאי בסך 100 אלף דולר לחתנו תמורת גט לבתו. אך לא נאמר אם הבעל המאושר הזה היה מיסטר אביצור או מישהו אחר.

אלון גורן, לעומת זאת, הרוויח בקיץ זה כלבר 20 אלף דולר מהמצאותיו. בעלי החברה המשווקת הם כולם צעירים בני 17 עד 19. אין להם שמות ישראליים מובהקים, אלא שמות כמו איבן גרוסמן, וינסנט פרייס, רוברט ויינטל וסטאנלי סילברמן. אפשר לנחש את המוצא.

העניין הוא ששמות כמו בועז, אלון, יורם ועוזי מתחילים לבצבץ בתדירות גוברת והולכת בעיתוני אמריקה — עדות לכך שפזורה ישראלית גדולה התבססה שם ופורחת. בניה בולטים בכל שטח, לטובה וגם לרעה, בין המדענים ובין אנשי העולם התחתון.

כך וכך זה רע. מעולם לא האמנתי כי ייצוא של פושעים ישראליים טוב למדינה. אומנם, זה חוסך כאב־ראש למישטרה, ועל כן טיפחה מישטרת־ישראל במשך שנים רבות ייצוא זה בשקידה, בעוד שמישטרות אחרות הטיפו לפושעיהן היהודיים ציונות ושידלו אותם לעלות לישראל.

אוברן הכישרונות הצעירים — כמו אשף־המחשבים אלון גורן — מכאיב עוד יותר.

סיפורי תל־חלם

הנה עוד אחד מסיפורי חלם:

כמה מבני־חלם נטשו את עירם ונדדו אל ארץ רחוקה־רחוקה, על שפת הים־התיכון. לעיר החדשה קראו תל־חלם.

בתל־חלם היכתה השמש בקיץ על ראשי בני־חלם. על כן התחכמו ונטעו עצים לאורך הרחובות. העצים גדלו, פרשו ענפים והטילו צל על התושבים. נעים היה להתהלך בצילם ביום־קיץ ים־תיכוני חם.

אבל העצים זקוקים לגיזום, למען בריאותם, וגם הדיירים בקומות העליונות של תל־חלם התלוננו על הענפים שחדרו לבתיהם.

התכנסו זיקני תל־חלם, והחליטו לפרסם מיכרז לגיזום העצים.

מתי גוזמים? בחורף, כמובן, כי בחורף העצים ישנים, וזהו המועד לבצע בהם את הניתוח הנדרש.

פורסם המיכרז, ואיש לא ענה. כי כל גוזמי־העצים בתל־חלם עסוקים בחורף. גם סתם־אורחים רוצים שיגזמו את עציהם ומשוכותיהם וסתם־אורחים משלמים יותר מאשר זיקני תל־חלם.

התכנסו זיקני תל־חלם והחליטו שאם אי־אפשר לגזום את העצים בחורף, יש לגזום אותם בקיץ. בראשית עונת־החום פשטו הגוזמים על העצים וקיצצו את ענפיהם עד הגזע.

כך קרה שבתל־חלם יש עצים כדי להטיל צל על האזרחים בקיץ, אבל בקיץ גזמו את העצים ואין צל.

כדאי לבוא לתל־חלם בחורף. בחורף יהיה הרבה־הרבה צל — גם אם אי־אפשר יהיה לראות אותו, מפני שהעננים יסתירו את השמש.

זיעה שופכת דם

„זיעה חוסכת דם," לימדו אותנו פעם בצה"ל.

זיעה חוסכת דם. ומזגן־אוויר חוסך גם זיעה וגם דם.

איני יודע מדוע כל־כך קשה לתפוס אמת פשוטה זו. ומדוע אני נאלץ לכתוב על כך שוב ושוב.

מדי פעם, כאשר מתרחשת תאונת־דרכים חמורה במיוחד וכמה גופות מוטלות על הכביש, גואה ההתרגשות הכללית. התגובה הראשונה היא לתבוע שילם ונקם, להחמיר את העונשים, לשלוח את הנהגים לכלא. שמעתי נאומים היסטריים רבים כאלה מפי כסילים פרלמנטריים בכנסת. אני ממתין ליום שבו יזרוש הרצל רוזנבלום להטיל עונש־מוות על נהגים. (מדוע על כל האחרים, ודווקא על הנהגים לאו?)

כל זה טיבעי, אבל טיפשי. תחת לקלל את הנהגים, מוטב לשאול: מדוע הם מתרשלים? מה קרה לנהג פלוני שגימגם ליד ההגה, או לנהג אלמוני שסטה לפתע לנתיב הנגדי?

אם תיערך בדיקה רצינית, יתגלה — בזה אני משוכנע — שאחת הסיבות העיקריות היא שהיה להם חם. כאשר חם לאדם, כאשר הוא מזיע, הוא מאבד את העניין בסביבתו, החושים שלו קהים ונרדמים, תגובותיו מתמהמהות.

כאשר נכנסתי לראשונה לכנסת, העליתי את ההצעה שבעלי כל האוטובוסים והמוניות יחוייבו בהתקנת מזגני־אוויר, וכי גם מזגני־האוויר לרכב פרטי ישוחררו מכל מס. בארץ תת־טרופית, מזגן־אוויר במכונית אינו בגדר מותרות, אלא מיתקן־בטיחות חיוני. הוא מציל חיי־אדם בכביש.

נאמתי על כך כמה עשרות נאומים, באוזני שרי־התחבורה שהתחלפו יותר מהר מאשר צמיג־מכונית. אני זוכר את משה כרמל, עזר וייצמן, שימעון פרס, אהרון יריב, גד יעקובי — ושכחתי אחרים באמצע. כולם סברו שבעניין זה — כמו בהרבה עניינים אחרים — יש לי ג'וק בראש.

עכשיו נמסר כי שר־התחבורה הנוכחי חיים קורפו החליט לחייב את המוניות החדשות, החל מרגם 1984, להיות מצויידות במזגני־אוויר. יפה מאוד. אבל מה ביחס לכל המוניות האחרות? ומה ביחס לרבבות המכוניות הפרטיות, שבעליהן אינם מצטיידים במזגנים, מפני שמוטל עליהם מס מרתיע?

יש לבעייה פיתרון פשוט. להכניס את שר־התחבורה ואת המנכ"ל שלו, ואולי גם את שר־האוצר ומנכ"לו החביב, לתוך מכונית בלי מזגן, לסגור את החלונות ולהסיע אותם במשך כמה שעות אנה ואנה. אני משוכנע שהם ילמדו מהר מאוד.

החברים של שייקה

שייקה ירקוני היה מעורב באחד המאבקים הגדולים שניהל העולם הזה בראשית דרכו.

ב־1955 פתחנו במסע הגדול נגד צמרת־המישטרה דאז. האשמנו אותה בשחיתות ובהסתאבות. התקפנו במיוחד את האיש החזק במישטרה, עמוס בן־גוריון, בנו של ראש־הממשלה.

שייקה ירקוני היה ידידו של עמוס, ושותפו לעסקים. עסקים אלה לא נראו לנו כשרים.

בעיקבות הגילויים האלה התפתחה אחת הפרשות הגדולות של שנות ה־50, שנודעה כ„פרשת עמוס בן־גוריון." חשפנו כמה וכמה עסקים של שייקה ירקוני, ואמרנו עליהם דברים בוטים. לי זה לא היה קל, כי אשתו, יפה ירקוני ואני שירתנו ביחד בחטיבת־גיבעתי בימי המילחמה, ונפגשנו פעמים רבות בימים שבין הקרבות.

הפרשה הסתיימה ונשכחה. כעבור 20 שנים השתרבב שמו של שייקה שוב באחת החקירות שלנו. הנושא היה אז מישרד־הביטחון. ברקנו כמה עסקים של מישרד־הביטחון עם שייקה ירקוני. עסקים אלה התפוצצו, ומישרד־הביטחון האשים את שייקה בפלילים.

ירקוני

באחד הימים טילפן אלי החוקר שלנו מביתו של שייקה. הוא בא לבקש ממנו תגובה על האשמות מישרד־הביטחון. הוא אמר ששייקה מוכן לדבר — אבל רק בתנאי שאני עצמי אבוא אליו.

לאור היריבות הישנה בי־נינו זה הפתיע אותי במיקצת, אך הלכתי לביתו. אני מודה שבררך לשם היתה לי רעה שלילית מאוד על חלקו בפרשה. לא ידעתי את הפרטים, אך קראתי את טענות מישרד־הביטחון, ולאור הפירסומים הקודמים שלנו על עסקיו, הנחתי מראש שהטענות צודקות.

מאחר שלא דיברנו זה עם זה במשך 20 שנים, היתה הפגישה קצת מביכה ברגעים הראשונים. אך המבוכה חלפה במהרה.

„שמע," אמר לי שייקה, „כל החברים הטובים שלי נטשו אותי. אני פונה אליך מפני שאתה היחיד היכול לעזור. היינו אויבים, אבל אני מאמין ביושר שלך. אספר לך את הסיפור, ואם תשתכנע שאני צודק, תילחם למעני."

ישבתי בכורסה במצב־רוח ספקני למדי, והקשבתי. שאלתי שאלות, בדקתי מיסמכים. אחרי שעתיים־שלוש השתכנעתי כי יש בפי שייקה טענות חזקות. העמדתי לרשותו את העולם הזה, והוא פרש לפני הציבור את הגירסה שלו בהרחבה. היתה זאת הבימה היחידה שנפתחה לפניו.

מאז התיידדנו. כאשר התייצבתי למערכת־הבחירות של 1977, התנדבה בתו, אורית, לנהל את מסע־הבחירות. גם בת שניה שלו התנדבה וקיבלה על עצמה את ניהול המערכה בירושלים.

נשק, נשק, נשק תמכור!

ח ווילתו של יעקב נימרודי בסביון מהווה העתק מדוייק של הבית שהיה ברשותו בטהראן, בירת איראן. בבית יש אפילו חדר פרסי המרוהט בנוסח איספהאן.

לנימרודי יש בביתו אוסף יקר של שטיחים פרסיים, חפצי־אמנות ועתיקות. לדבריו, הוא עצמו, אשתו רבקה וארבעת ילדיהם, „נושמים את אווירה של טהראן 24 שעות ביממה." (העולם הזה 2124).

נימרודי עמד לאחרונה במרכזה של שערורייה בינלאומית. כאשר היומון השמאלי ליברסיון פירסם בפאריס כי נימרודי הוא בין החשובים שבסוחרי־הנשק, המספקים אמצעי־לחימה לצבא האיראני של היית־אללה רוח־אללה חומייני.

הוא עשה בתפקיד זה עשר שנים — והיה אישיות רמת־מעלה באיראן, כמו גם בתעשיית הנשק הישראלית. ישראל סיפקה למישטר הדיקטטורי של השאה נשק ותחמושת, וכפי שהתפרסם בזמן המישפטים באיראן, אימנו אנשי השירותים החשאיים הישראליים את סוואק – השירות החשאי הנודע לשימצה של השאה. בתוקף מעמדו, היה נימרודי אחראי על כל אלה.

המילחמה ששווה זהב

מי שמביר את איראן של השאה, יודע כיצד נעשו שם עיסקות: פקידים ממשלתיים משתוללת המילחמה ביניהן, הן אינן יכולות להגיע לתפוקה מלאה בבארות־הנפט שלהן. הנפגעות חדשות לבקרים. התוצאה: אין עודפי־נפט גדולים מדי בשוק העולמי. המרויחות העיקריות: „שבע הגדולות" — שבע חברות־הנפט האמריקאיות המובילות בענף. המרכזות בידיהן כמעט מחצית מסחר הנפט של העולם המערבי.

המטרה השנייה: רווחים ליצרני הנשק ולסוחריו. ארצות־הברית משחקת כאן מישחק ציני במיוחד. היא הפכה ספקית הנשק העיקרית לעיראק. אולם לארצות־הברית אין כל רצון להביא לסיום מהיר של המילחמה, שיהרוג את האווזה האיראנו־עיראקית, המטילה ביצי־זהב. מכיוון שאיראן מוחרמת על־ידי מדינות רבות, מצאה ארצות־הברית דרך להביא להמשך המילחמה, וישראל היא זו שמספקת נשק לאיראן, וזאת בידיעת ארצות־הברית, ולמעשה גם בהסכמתה, כפי שטוען ניו־יורק טיימס.

היום כבר לא יכול להיות ספק בכך. תחקיר שערך ניו־יורק טיימס לפני שנה וחצי העלה, כי ישראל נמנית עם ספקיות־הנשק העיקריות של איראן. פקידים ישראליים בירושלים אישרו, שישראל מוכרת נשק לאיראן אך „בהיקף קטן". הפקידים האמריקאים שנשאלו על כך אמרו, שישראל מוכרת נשק לאיראן כדי להחליש את צבא עיראק. באפריל 82' כתב העלון הבריטי מידל־איסט סרוויי כי ממשלת חומייני שילמה לישראל לפחות 200 מיליון דולר תמורת נשק, תחמושת וחלפים.

כעבור חודש פנתה ארצות־הברית לישראל „דרשה" ממנה להימנע ממכירת נשק לאיראן. אך שר־הביטחון הישראלי דאז, אריאל שרון, שאמור היה לצאת למסע בארצות־הברית, הצהיר שוב בגלוי שישראל מוכרת נשק לאיראן. באוגוסט 1982 טען ביטאון אמריקאי לעניני תעשייה צבאית, שישראל מכרה „לאחרונה" נשק שנפל שלל לידיה בלבנון לממשלת חומייני. שווי העיסקה: 50 מיליון דולר. בנובמבר 82' כתב הירחון הבריטי מידל איסט כי ישראל מספקת לאיראן נשק תמורת נפט. גם כאן מדובר על עיסקה שנחתמה בתחילת אוגוסט, בשווי של 50 מיליון דולר.

כמה ימים קודם לכן, בסוף אוקטובר, גילה השגריר הישראלי בוושינגטון — היה זה משה ארנס. המשמש היום כשר־הביטחון — שישראל סיפקה נשק לאיראן בהסכמת ארצות־הברית, ואף בתיאום מלא עם „הדרגים הגבוהים ביותר." ארנס טען, שהדבר נעשה כדי למצוא מגע עם קצינים איראניים. כדי להפיל את מישטרו של חומייני. הטענה הזאת מגוחכת על־פניה. כל עוד מנצח הצבא האיראני. או מחזיק מעמד — בעזרת הנשק הישראלי והאמריקאי — אין סיכוי להפלת מישטר חומייני.

באמצע חודש יולי השנה גילו ליברסיון הצרפתי והשבועון טיים האמריקאי, שישראל משלחת נוספת לאיראן, בראשות שר־הביטחון משה ארנס. הפעם — בניגוד לביקור הקודם — בסתר. ובמטוס אזרחי. ולא בטיסה מיוחדת של חיל־האוויר. הפעם נשאו המטוס מטען של חלפים לטנקים אמריקאיים, שהיו בידי איראן.

ב־1 בנובמבר פירסם ליברסיון כי ישראל מכרה לאיראן 500 טילי טאו נגד־טנקים, ו־2,000 פגזים לתותחי 155 מ"מ. ב־3 בנובמבר פירסם הסופטאמריקאי כי ישראל מכרה לאיראן 500 טילי טאו, 2,000 פגזים ו־100 טילי הוק נגד־מטוסים. ב־4 בנובמבר פירסם הסאנדיי טיימס הלונדוני כי ישראל מכרה לאיראן 500 טילי טאו, 2,000 פגזים ו־100 טילי הוק נגד־מטוסים. ב־4 בנובמבר פירסם הסאנדיי טיימס הלונדוני כי ישראל מכרה לאיראן 500 טילי טאו, 2,000 פגזים ו־100 טילי הוק נגד־מטוסים.

המטרה השלישית: רווחים לישראל. ישראל מוכרת נשק לאיראן בכמויות־ענק לצבא האיראני. בכתבה בליברסיון. כפי שנאמר כבר. הוזכר גם שמו של נימרודי.

נשק ישראלי לטבח המוני

ד פרשה האיראנית אינה יוצאת־דופן. היא מאפיינת את סחר־הנשק הישראלי בכמה מובנים.

ישראל כסוכן אמריקאי: כמו בפרשת איראן, כך גם בעיסקות אחרות, משמשת ישראל למעשה כסוכן־מישנה של האמריקאים. במיוחד בולט היבט זה בעיסקות הנשק של ישראל בדרום־אמריקה ובמרכזה. ישראל מוכרת נשק ואמצעי לחימה מסוגים שונים לפחות ל־13 מדינות בדרום אמריקה ובמרכזה.

הפריצה הישראלית הגדולה בתחום זה היתה, כאשר זכה הדמוקראט ג'ימי קרטר בכס־הנשיאות. הוא הכריז על מדיניות חדשה של ארצות־הברית באמריקה הדרומית והמרכזית, והיקשה על מכירה של נשק אמריקאי למי־שטרים הריקטטוריים שם.

תמיכה במישטרים דיקטטוריים: כמעט תמיד מוכרת ישראל נשק למישטרים דיקטטוריים — בדרך כלל ימנים־קיצוניים. בתרשים המופיע בכתבה זאת מצויינות שמותיהן של 30 מדינות. מתוכן 18 דיקטטורות. ועוד כמה מדינות שבהן יש מישטר ימני. הנשק הישראלי משמש ברוב המדינות לריכוי פנימי, לטירור נגד האופוזיציה ונגד האוכלוסיה, ולעתים לעריכת טבח המוני.

נשק למוקדי מתיחות: כאשר מספקת ישראל נשק למדינות כמו לבנון, אירן, הונדורס או צ'אד, (ראה מפה) מלבה נשק זה את המילחמה. כאשר צד אחר מקבל נשק נוסף — מצטייד גם היריב בנשק רב יותר. סוגי הנשק נעשים חדישים ומהירים יותר, ככל שמתפתחת המילחמה.

נשק במקור לרווח: מחירי־הנשק הם מחירים מונופוליסטיים. הם אינם נקבעים על־פי העלות הכלכלית של ייצור הנשק, אלא על־פי שיקולים פוליטיים. מחירו של הנשק תופח ועולה, ככל שהמדינה שרוצה בו היא מנודה ומוחרמת יותר.

ישראל חדרה בהצלחה רבה לשוק זה של המדינות המנודות, וההבר גרם לה כבר נזקים מדיניים כבדים. אך לא תמיד הרווח הוא קל כל־כך. סוג המישטרים שישראל מספקת לו נשק, הוא בדרך כלל רעוע למדי. מהפכה או שינוי במישטר עשויים לגרום לכך שהמישטר החדש „ימחוק" את החובות, ולא יחזיר אותם. גם אם אין שינוי במישטר, מצבם הכלכלי של רבות ממדינות דרום־אמריקה הוא חמור אף מזה של ישראל, ולא תמיד הן מסוגלות להחזיר חובות.

נשק כמנוף לחדירה פוליטית: במיוחד ביבשת אפריקה משתמשת ישראל בסחר־הנשק כאמצעי לחדירה פוליטית, ולרכישת תמיכה מצד מדינות אלה בישראל בזירות בינלאומיות שונות. אך תמיכה פוליטית כזאת — אורך חייה כאורך חייו של המישטר הזוכה בסיוע.

אך לסחר הנשק יש היבט נוסף, שאינו קשור במטרות הפוליטיות של מדינת ישראל. הוא קשור רק באינטרסים של מיגזר כלכלי מסויים — התישלובת הביטחונית (העולם הזה 2398, 2399).

תישלובת זאת מחזיקה בידיה כשליש מכלכלת המדינה, והיא רכשה לה השפעה מכרעת בדרגים הפוליטיים. המחירים שגובה התישלובת ממדינת־ישראל תמורת הנשק שהיא מייצרת הם מחירים מונופוליסטיים, בדיוק כמו המחירים שנגבים תמורת הנשק המיוצא. ייצוא הנשק הפך כבר לענף הייצוא העיקרי של מדינת ישראל. על־פי הערכות שונות מייצאת ישראל נשק בסכום של מיליארד עד מיליארד ורבע דולר בכל שנה.

המרוויחים הגדולים מייצוא הנשק הם היצואנים הגדולים וסוכני־הנשק. המיליארדר שאול אייזנברג מחזיק בידו 10% מיצוא הנשק

על פי הפירסומים מוכרת ישראל נשק ל־29 מדינות — מתוכן 18 דיקטטורות, ובכמה אחרות שולט מישטר ימני. מי מרויח מכך?

כץ
מונופול ביבשת אמריקה

נימרודי (מזל אריאל שרון ושמואל עינב)
יחסים עם השאה ועם חומייני

נימרודי הכחיש בתוקף ואף איים בתביעת־דיבה, שלא הוגשה, בינתיים.

יעקב נימרודי (57), מקריח וממושקף, נולד בירושלים למישפחה יוצאת עיראק. הוא ידיד מנוער לנשיא לשעבר יצחק נבון, וביחד עימו הוא שירת בש"י (שירות הידיעות) של אירגון הגנה. בצה"ל הגיע נימרודי לדרגת אלוף־מישנה. ונשלח לשרת כנספח צבאי באיראן של השאה.

נשק ישראלי לכל דורש ובכל מקום

זהו התרשים המתאר את מכירות־הנשק של ישראל בעולם. על־פי פירסומים גלויים שדחפיעד בעיתונות העולמית ובעיתונות הישראלית.

1. בראזיל: במשך השנים סופקו לבראזיל פריטי־נשק רבים. בתקופה האחרונה חלה האטה במכירת הנשק לברזיל. מדינה זאת הפכה יצרנית נשק בעצמה, והיא מרבה למכור נשק למדינות ערביות. לאחרונה נמכרו לבראזיל שמונה מסוקים. לא מזמן הוכשלה עיסקת מכירה של טילי ים־ים מדגם גבריאל. בבראזיל יש מישטר של דיקטטורה צבאית.

2. ארגנטינה: לתעשיית הנשק הישראלית יש קישרי־מיסחר ענפים עם ארגנטינה. בתקופת מילחמת־פוקלנד התחוללה שערוריה, כאשר התברר שישראל מספקת נשק למדינה זאת, שנלחמה נגד בריטניה. תגובת מישרד־החוץ הישראלי היתה, שלא נחתמים חוזים חדשים. ישראל סיפקה לארגנטינה 25 מטוסי מיראז׳ מדגם סי־3, וארגנטינה בתנה את האפשרות לקנות מטוסי כפיר. הטייסים הארגנטינים התאמנו בישראל. ישראל וארגנטינה פיתחו ביחד מערכת חדשה לתידלוק באויר. ישראל מכרה לארגנטינה טילים מסוגים שונים. בארגנטינה שולטת חונטה צבאית.

3. צ׳ילה: ישראל מספקת סוגי־נשק שונים למדינה זאת, בעיקר נשק קל וציוד צבאי. בין השאר מכר קיבוץ בית־אלפא מערכות כיבוי־אש לצבא צ׳ילה. במדינה שולטת חונטה צבאית פאשיסטית, המדכאת את האופוזיציה, ומרבה ברציחות פוליטיות.

4. פרו: ישראל מספקת לפרו ידע ללוחמה נגד כוחות השמאל. בפרו יש דיקטטורה צבאית, ורצחנית קצת פחות משכנותיה ביבשת.

5. אקוואדור: ישראל מכרה למדינה זו 24 מטוסי כפיר מתוצרת התעשייה־האווירית. המישטר באקוואדור הוא נשיאותי, בעל אופי ׳מני־שמרני׳.

6. קולומביה: ישראל מכרה למדינה זאת 12 מטוסי כפיר. המישטר במדינה זו דומה למישטר באקוואדור.

7. ונצואלה: מדינה זאת קנתה מישראל 25 סוללות של טילי קרקע־קרקע. שווי העיסקה: 84 מיליון דולר. המישטר הוא נשיאותי ימני.

8. ניקראגואה: ישראל היתה אחת מספקיות הנשק העיקריות למישטרו הרודני של אנסטאזיו סומוזה. הממשלה הסנדיניסטית, שעלתה לשילטון אחרי הדחת סומוזה, משתמשת בנשק הישראלי, אך אינה משלמת את מחירו. עכשיו מספקת ישראל נשק למורדים במישטר החדש, בעידודה של ארצות־הברית.

9. הונדורס: ישראל סיפקה להונדורס 16 מטוסי סופר־מיסטר מיושנים. עכשיו רוצה הונדורס להחליפם במטוסים חדשים. ישראל מכרה להונדורס גם שישה מטוסי ערבה לצרכים צבאיים. ישראל מספקת למישטר בהונדורס גם סיוע מודיעיני. בהונדורס יש מישטר נשיאותי ימני, והיא משמשת היום כראש־החץ האמריקאי למאבק נגד ניקראגואה.

10. האיטי: ישראל סיפקה למדינה זאת בעיקר נשק קל, המשמש את טונטון־מאקוט – המישטרה החשאית של המישטר. מישלוח גדול של עוזים מישראל להאיטי עוכב לאחרונה, במדינה אירופית. בהאיטי שלטת מישפחת דיוואלייה, המנהיגה מישטר טירור רצחני, ושובחת כפריים ואנשי אופוזיציה.

11. גוואטמאלה: לישראל יש קשרים ענפים במיוחד עם מדינה זאת. ישראל מכרה למישטר בגואטמאלה 50 אלף רובים מסוגים שונים, תחמושת מסוגים שונים, 17 מטוסי תובלה, קטרות, ומיטכת־שדה ניידים. גואטמאלה גם מתעניינת ברכישת טיסת מטוסי כפיר בישראל. המישטר הדיקטטורי בגואטמאלה הוא אחד הרצחניים ביותר באמריקה הלטינית, והוא טבח בשנים האחרונות לפחות 25 אלף אנשים.

12. אל־סלבדור: ישראל מכרה למדינה זו 11 מטוסי ערבה, תחמושת ורובים. ישראל מכרה לאל־סלבדור גם מטוסי סופר־מיסטר. מטוסי הערבה פופולריים במיוחד במדינות אמריקה הלטינית, משום שהם התגלו ככלי יעיל להובלת גייסות וללוחמה אווירית נגד כוחות הגרילה השמאלית. באל־סלבדור שולטת דיקטטורה פאשיסטית, המתמחה ברציחות המוניות.

13. קוסטה־ריקה: למדינה זו אין צבא, וישראל מספקת לה ידע ללחימה בגרילה. המישטר בקוסטה־ריקה הוא דמוקרטי.

14. ארצות־הברית: ישראל מספקת לחיל־האוויר האמריקאי רכיבים שונים למטוסי־קרב. לאחרונה נודע על תת־עיסקה ענקית של אספקת מרגמות של בית־התרושת סולתם לחילות־הזיבשה האמריקאיים, ועל מכירת משגרי רקטות ישראליים לחיל־הנחתים של ארצות־הברית. ישראל גם מכרה לאמריקאים פיתוח ישראלי של טנק לפיתוי שדות מוקשים. המישטר בארצות־הברית הוא דמוקרטי־מערבי.

15. קנדה: חברות ישראליות משתתפות במיכרזים שונים של הצבא הקנדי. לאחרונה נודע שקנדה רכשה פיגוזי־טנקים מתוצרת ישראל כדי לברקם. מישטר דמוקרטי־מערבי.

16. שווייץ: שווייץ משפצת בישראל טנקים מדגם סנטוריון. שווי העיסקה: 150 מיליון דולר. טייס־קרב שווייצים ווכים באימון ישראלי. מישטר דמוקרטי־מערבי.

17. גרמניה המערבית: ישראל מוכרת לגרמניה המערבית פריטי־נשק מסוגים שונים. לאחרונה נודע על עיסקה שכמיסגרתה רכש ורמאכט הגרמני ארבעה מטוסי וסטווינד מתוצרת התעשייה האווירית של ישראל. מישטר דמוקרטי־מערבי.

18. לבנון: ישראל סיפקה נשק מסוגים שונים ומגוונים לכוחות הרי־סרן סעד חראד ולפלאנגות הנוצריות. מישטר נשראותי.

19. איראן: ישראל היתה אחת מספקיות הנשק העיקריות של מישטר השאה, והיא ממשיכה באספקת נשק מאסיבית למישטר החדש של חומייני. פרוס סוגי הנשק — ראה בכתבה. מישטר של דיקטטורה איסלאמית.

20. אתיופיה: ישראל סיפקה לדיקטטורה שמאלית־שיבטית במדינה זאת תחמושת מסוגים שונים, ולפי הודעת שר־החוץ לשעבר, משה דיין, גם אימנה חיילים אתיופיים.

21. צ׳אד: לפי הודעת המורדים במדינה זאת, הנתנים מתמיכה לובית. סיפקה ישראל נשק לצבא הממשלה, אחרי ביקור חשאי של שר־הביטחון לשעבר, אריאל שרון. המישטר: דיקטטורה שיבטית.

22. קניה: ישראל סיפקה נשק ואימון לצבא של מדינה זאת. מישטר נשיאותי־ליברלי.

23. זאיר: ישראל מספקת נשק, ככל הנראה בעיקר נשק־שלל סובייטי, למדינה זאת, וכן מאמנת יחידות שונות בצבאה. מישטר דיקטטורי רצחני.

24. דרום־אפריקה: ישראל מקיימת קשרים הדוקים ביותר עם מדינה זאת. על־פי פירסומים בעיתונות העולם, יש שיתוף־פעולה בין ישראל ובין דרום־אפריקה בפיתוח מיתקנים גרעיניים. דרום־אפריקה משתפת פעולה עם ישראל בפיתוח שורה של כלי־נשק. כמו כן מספקת ישראל אימון, ידע ונשק למישטרים במדינות־החסות השחורות של דרום־אפריקה. מישטר של אפרטהייד גזעני.

25. ליבריה: בביקורו של שליט ליבריה בישראל נרתנו יחסים של סיוע צבאי ישראלי למדינה זאת. דיקטטורה צבאית.

26. אינדונזיה: מדינה זאת רכשה בישראל 18 מטוסי סקייהוק, ומעוניינת בעיסקת מטוסים חדשה. הצבא שולט במדינה זאת.

27. פיליפינים: ישראלים עוסקים בגיוס ״מתנדבים״ למען כוחות־הביטחון במדינה זאת. מישטר צבאי.

28. טייוואן: ישראל מוכרת לטייוואן ידע בתחומי הפיתוח של נשק כימי ומספקת לה ידע גרעיני. ישראל מוכרת למדינה זאת טילי ים־ים מדגם גבריאל. המישטר: חצי־דיקטטורי.

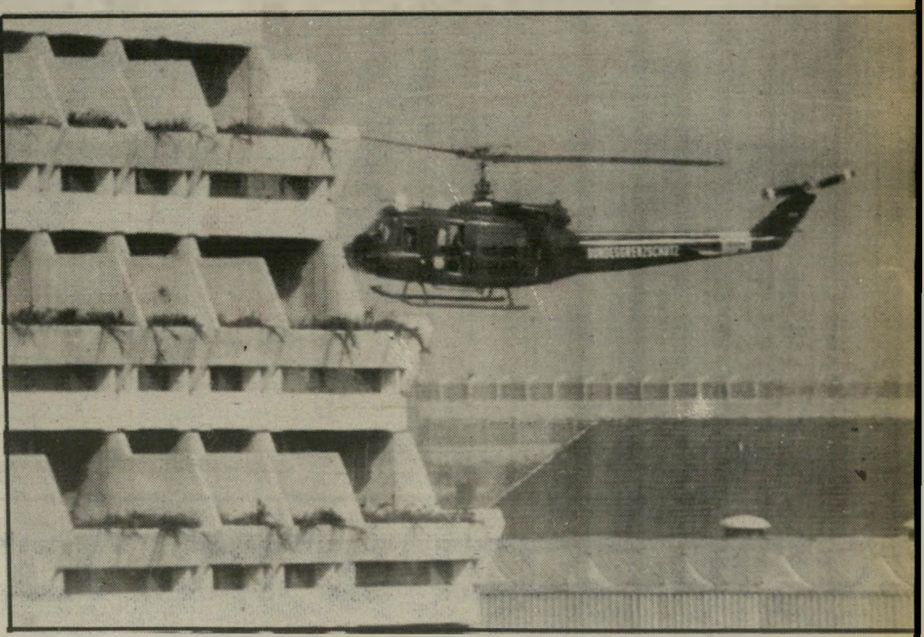
29. סין העממית: לפי פירסומים שונים — שהוכחשו בשתי המדינות — סיפקה ישראל למדינה את הידע בתחומי הייצור של נשק מתוצרת סובייטית. המישטר: דיקטטורה קומוניסטית.

הישראלי. היורד מרכוס כץ, אזרח מכסיקו, מחזיק בידיו את השליטה על הספקת הנשק לרבות ממדינות אמריקה המרכזית והדרומית. כץ אינו אזרח ישראלי, וגם אייזנברג אינו משלם מסים על הרווחים שהוא עושה מעיסקות־הנשק שלו, הודות לחוק מיוחד הפוטר אותו מתשלום מסים אלה.

לעיתים קשה להעריך כיצד ומתי עולים האינטרסים של התישלובת הביטחונית ושל יצואני־הנשק בקנה אחד עם האינטרסים של מדינת ישראל. אך לעתים קל לראות כיצד נוצר ניגוד אינטרסים ברור, ורצונם של סוחרי־הנשק ויצרניו למכור במחיר גבוה ככל האפשר, לכל מי שמוכן לקנות, גורם נזקים חמורים לאינטרסים המדיניים של ישראל.

הדוגמה הבולטת ביותר לכך הם יחסי ישראל עם המישטר ברדום־אפריקה. אך לטווח ארוך, עלולים גם יחסי־הסחר של ישראל עם הדיקטטורות הפאשיסטיות של יבשת־אמריקה להתברר כהרי־אסון. **שלמה פרנקל** ■

סרט חעודי מרחק של הטלוויזיה הישראלית משחזר את פרשת טבח הספורטאים במינכן וחושף את הפאשלה הגרמנית

מסוק ליד הבית מישטרת מינכן הז־ניקה מסוק בל לעבר הביתן הנצור של המישלחת הישראלית בכפר האולימפי. אנשי ספטמבר השחור לא התרשמו מן המעקב האווירי והודיעו: „לא איכפת לנו לשוב חיים או מתים לביירות. העיקר שנחזור לשם גיבורים!"

חורשים אי־שם בין הליטאני לביירות.

בין תקופות המילואים שיתף קימור בעבודתו את כתב־הספורט אורן נהרי. תחת אילוצי זמן קשים, כשהם סובלים חוסר בצוות־עזר הנחוץ לסרט תיעודי בהיקף כזה, עבדו שניהם ביצירת התשתית לסרט.

התשתית הצריכה הקמת מערכת־מיון נרחבת, למיון מאות אלפי פריטי מידע.

קימור ונהרי הקימו כרטסת שהקי־פה עשרות אלפי קיטעי־עיתונות, ספרים, סירטי־תעודה.

השניים קבעו לעצמם רשימת משימות, שהדריכה אותם בשלב השני של עבודת־ההפקה. הם ניהלו שיחות עם מישפחות החללים, שעות ארוכות עם כל מישפחה. הם נברו במיסמכים, בקטעי־עיתונות ובתמונות שהחזיקו בני מישפחות־החללים.

המגע עם בני המישפחות היה קשה לשני הצדדים, כפי שמציין קימור: „אתה בא מצוייד בסקרנות עיתונאית, המוליכה אותך לפשפש אחרי כל פרט, ומאידך אתה רגיש לעובדה, כי המדובר בבני־אדם ולך אסור להיות מכבש עיתונאי."

קימור ונהרי הגיעו לאנשים ואישים אחרים שהיו קשורים בפרשה. אל הספורטאים שהצליחו להינצל, כמו טוביה סוקולסקי (מאמן המישקולאים), גד צברי (מתאבק) וגם אל מקבלי ההחלטות המדיניות שנותרו בחיים (גולדה מאיר, משה דיין ויגאל אלון — נפטרו בינתיים). שימעון פרס ואבא אבן, ששימשו כשרי ממשלה, נבחרו להציג את עמדותיה. קימור הצליח לדובב אותם בעניין חיסול מנהיגי ספטמבר השחור אחרי הטבח במינכן.

על גורמים נוספים שאליהם פנו, מוסיף קימור:

„השתדלנו ליצור מגעים עם מערכת־הביטחון בארץ. אלא שעד מהרה הובהר לנו, כי הבעייה המרכזית הנצבת לפנינו היא, שתפקיד זרועות־הביטחון להשיג מידע, ולא לספק מידע לעיתונאים. אלא שאנחנו חשנו כי המדובר בסרט בעל חשיבות־לאומית, ואם קיים חומר כלשהו במדינה העשוי לסייע לנו, עלינו לחשוף אותו, בהסכמת אותם גורמים ביטחוניים.

„ניהלנו במשך חודשים ארוכים מגעים עם מישרד־ראש־הממשלה, ובסופו של דבר הצלחנו להסביר להם את חשיבות הנושא. אלא שההוראות שהוצאו לזרועות־הביטחון ממישרד־ראש־הממשלה, לשתף איתנו פעולה, מוסמסו בידי זרועות־הביטחון. כך, שבסופו של דבר, לא קיבלנו מהם סיוע כלשהו."

המשימה של השגת אינפורמציה — לעיתים ביטחונית מסווגת — בלא סיוע הגורמים הביטחוניים, הצריכה מלאכת־נמלים. מלבד עיתונים וספרים שנכתבו בנושא, הגיע קימור לתחקירי־טלוויזיה מעמיקים שנעשו בגרמניה, בבריטניה ובארצות־הברית על הטבח. הוא ואורן נהרי צפו במאות כתבות־טלוויזיה, שהיו קשורות בצורה זו או אחרת בטבח במינכן, בתולדות ספטמבר השחור ובאירועים שבאו בעקבות הטבח, כולל חיסול מנהיגי ספטמבר השחור.

קימור פעל להשגת חומר פילמאי ממקורות שונים בעולם, שעיקרו היה מהרגע הראשון שבו הוחל בהפקה. רוב עובדי דסק־הספורט יצאו לספרד, לסיקור מישחקי הגביע העולמי בכדורגל, שנערכו שם בקיץ שעבר. בינתיים פרצה מילחמת־לבנון, שאילצה את קימור לשרת כמה ימים הישראליים סודות טבח הספורטאים במינכן, חיסול מנהיגי ספטמבר השחור שבא בעיקבות הטבח, ועוד גילויים.

בצריף־עץ, השוכן ליד בניין הטלוויזיה בירושלים, עסקה במהלך השנה האחרונה קבוצת אנשים בהפקתו המורכבת של סרט הטלוויזיה ספורטאים על הכוונת. העוסק בטבח 11 הספורטאים הישראליים באולימ־פיאדת מינכן.

על מלאכת־ההפקה ניצח ירין קימור, שבימים שבהם התרחשה הדראמה שירת עדיין שירות־חובה בצה"ל. כבר אז ריגשה הדראמה את קימור מאוד. כאשר התברר לו מאוחר יותר, שאמו חיברה שיר על טבח מינכן, נחקק האירוע בליבו.

בינתיים השתחרר קימור מצה"ל, עבר קורס כתבי־טלוויזיה, שימש כתב־ספורט, כתב בכולבוטק וכיום הוא עובד במבט ככתב לענייני־תחבורה.

לפני יותר משנה וחצי פנה קימור אל מנהל דסק־הספורט, יהואש אלרואי, והציע לו להפיק סרט תעודי, במלאת עשר שנים לטבח במינכן.

הרעיון התקבל על דעתו של אלרואי, והוא ביקש מקימור לערוך תיחקור ראשוני של הנושא.

מלאכת נמלים

אחרי בדיקה בת חודש ימים במקורות אינפורמציה ראשוניים, שב קימור לאלרואי כשבידו חומר מרתק הרבה יותר מזה שקיוו לו. היה ברור לשניהם כי המדובר בהפקה שהיא מעבר לממדי דסק־הספורט.

שניהם פנו אל יאיר אלוני, שכיהן באותה העת כראש מחלקת סרטים תעודיים בטלוויזיה, שאימץ את הנושא כהפקה משותפת.

אלא ששעון־הטלוויזיה השתבש

מסיכה יוסוף נזאל, המכונה טוני וצ'ה גווארה, מפקד מיבצע „איקרית ובירעם".

טבח מינכן: רשימת הגילויים

ירטו של ירין קימור ספורטאים על כפיים מתעלם ממחדלי הצד הישראלי בפרשת טבח הספורטאים במינכן. הוא מצליח להתחמק מבחינת העמדה של ממשלת־ישראל, שסירבה בעקשנות להחליף את בני־הערובה הישראלים – בפלסטינים הכלואים בישראל. (ראה מיסגרת בעמוד ממול). הסרט עובר ביעף על מסקנותיה הרדודות של ועדת־קופל, שמונתה אחרי הטבח, והמליצה להעביר מתפקידם שני אנשי שב"כ.

יחד עם זאת, מצוייה בסירטו של קימור סידרת גילויים על האנארכיה ששלטה במערכת־הביטחון הגרמנית. להלן כמה מהגילויים בסרט:

● אלישיב בן־חורין, מי שהיה שגריר ישראל בגרמניה, מספר בסרט על התערבות חסרת־תקדים של דיפלומט ישראלי לתוך חדר־הישיבות של ממשלת בון, כדי לדבר עם הקאנצלר וילי בראנדט, ולוודא שאנשי ספטמבר השחור לא ישוחררו, בצורה כלשהי, במהלך המיקוח איתם.

● ההטעייה הכלל־עולמית של כלי־התיקשורת בעולם, בדבר שיחרור בני־הערובה הישראליים, נעשתה בהשראתו של דובר ממשלת בון, קונארד אהלרס.

● המקור האמיתי של ההטעייה היה פועל־דפוס, שנשא הצהרה לפני העיתונאים ומצלמות הטלוויזיה.

● אנשי יחידת הקומנדו הגרמנית שהסתתרו בתוך מטוס הבואינג שנועד להטיס את אנשי ספטמבר השחור ואת בני־הערובה, נצטוו לירות ברגע השין באנשי ספטמבר. חיילי היחידה החליטו לנטוש את המטוס אחרי שערכו הצבעה דמוקרטית, בטענה כי המשימה מסוכנת מדי עבורם.

● שיריונית שהיו אמורות להסתער על אנשי ספטמבר ולעזור בשיחרור בני־הערובה, בעזרת הצלפים ואנשי יחידת הקומנדו שבתוך המטוס, הגיעו באיחור של 75 דקות. במהלך הירי וחיסול בני־הערובה, היו השריונית לכודות במרחק של 22 קילומטרים מנמל־התעופה, בתוך פקק־תנועה ענקי.

● בנמל־התעופה הוצבו רק חמישה צלפים טוב שמונה אנשי ספטמבר השחור, בעוד שהיחס המיספרי היה צריך להיות הפוך.

● רובי־הצלפים לא התאימו למשימה של צליפה לילית.

● בין הצלפים לא פעלה מערכת־קשר יעילה לתיאום הירי.

● בנמל־התעופה לא הותקנה תאורה חליפית. כאשר אנשי ספטמבר פגעו בתאורת נמל־התעופה, שרר בו חושך מוחלט.

● עבדאללה אל־פרנג'י, יו"ר הסתדרות הסטודנטים הערביים בגרמניה, שסיפק מחסה לאנשי ספטמבר בחווה ליד מינכן, גורש מגרמניה אחרי הטבח. כיום משמש אל־פרנג'י נציג רישמי של אש"ף בבון.

● ההתבטאויות הדו־משמעיות של חברי־הכנסת שימעון פרס ואבא אבן, שהיו חברי הממשלה בתקופת הטבח במינכן, הן ההצהרות הישראליות הראשונות שאינן מכחישות באופן מוחלט את סידרת חיסול־החשבונות עם ראשי ספטמבר השחור.

למרות כל הגילויים בסרט ספורטאים על כפיים, קבע דוח רישמי של ועדת־החקירה שאותה מינתה ממשלת־בון, כי נסיון החילוץ של כוחות־הביטחון הגרמניים היה תקין, ורק חוסר־מזל שיבש את פעולתם בנמל־התעופה פירסטנפלדבורק.

הלוויית הזעם

רבבות השתתפו בהלוויית הקורבנות בארץ, והכאב הפך לזעם שהשתקף היטב בפני האבלים, שבאו מכל השכבות והקצוות של ישראל. בתמונה: קרובי משפחה המומים ומתייפחים ליד ארונו של מארק סלבין בן ה־18, המתאבק שעלה מברית־המועצות שלושה חודשים בלבד טרם צאתו למינכן. סלבין, שיצא לאולימפיאדה מן האולפן בשפיים, אף לא הספיק להופיע, כי הופעתו נקבעה ליום שבו נרצח. בימים הגורליים, לא היה כמעט קשר בין הממשלה הישראלית לבני משפחות הספורטאים.

עדויות אישיות של מנהלי המשא־ומתן הגרמניים עם המחבלים. על צד זה של ההפקה מעיר ירין קימור: „כך פתחנו במאמץ הפקה. כחובבים שמעולם לא התנסו בכך, להשגת סרטים מכל העולם, כולל תהליך רכישת־הזכויות, העתקות של חומר מצולם ותהליכים מעברתיים על פני כמה ארצות, ולקיחת המעט שהיה, לשם השיחזור הוויזואלי של הטבח."

רוח־רפאים ללא כתובת

למרות ההתנגדות העקרונית של זרועות־הביטחון, הצליח קימור להשיג מגורמים בטחוניים מעט מידע־דקע באופן עקיף. הוא גם נעזר בעצתו של ד"ר אריאל מררי, מומחה להיסטוריה של הטרור, שתפקידו היה לאשר כל מידע שהופיע בסרט, הנוגע לספטמבר השחור.

כדי להוסיף מעט דראמה לחומר החזותי על הספורטאים והאולימפיאדה, ניצלו קימור ונהרי את סרטי־הקול של דיווחי נחמיה בן־אברהם המנוח מאולימפיאדת מינכן: „עשינו את זה, מפני שהיה בקול של נחמיה בן־אברהם משהו שעובר טוב יותר מאשר דיווחי אנשי הטלוויזיה שהיו שם."

בהכנת הסרט נחתכו כל התקריבים (קלוז־אפ) של הספורטאים שנפלו, כדי למנוע מצב שבו יופיעו החללים כ„שחקנים נוסח סרט הוליוודי בתוך סרט דוקומנטרי."

במהלך הכנת הסרט איתרו קימור ונהרי סרט־פעולה מיסחרי שנעשה על הטבח במינכן. הם השיגו את הסרט, ושילבו שני קטעים מתוכו בסירטם — הקטע שבו משתלטים אנשי ספטמבר השחור על מעונות המישלחת־הישראלית, וקטע־ההרג בגמל־תת־עופה של מינכן. על השימוש שעשה בסרט המיסחרי אומר קימור: „תת־בסס על השיחזור החזותי שנעשה באותו סרט־קולנוע, אבל ניקינו מתוכו את כל השמאלץ. צירפנו את שני הקטעים רק כרקע לחומר התיעודי והתחקירי שלנו, עם פס־קול חדש."

על השליש הראשון של הסרט, העוסק בתהליך בנייתו של אירגון ספטמבר השחור, אומר קימור: „בסרט שלנו הצלחנו להביא לראשונה בטלוויזיה הישראלית פרופיל ראשוני של ספטמבר השחור — הסיבות להקמתו, הדמויות שנצבו בראשו, אופן גיוס אנשיו, מימונו ושאר מרכיביו.

„היה ברור לנו, כי הטבח במינכן לא היה דבר של מה בכך מבחינת ספטמבר השחור. התברר לנו, עד מהרה, כי פעולת המחבלים נעשתה אחרי חודשי הכנה רבים. זו הסיבה שהוליכה אותנו לניסיון לחשוף את התוכנית המדוייקת של ספטמבר השחור, החל מספטמבר 1970, ולהגדרה שלנו, שעוררה מהומה לא מבוטלת בטלוויזיה: לספטמבר השחור לא היה מישרד, לא נייר רשמי, לא רובר ולא כתובת — רוח הרפאים הזאת היתה למעשה הזרוע הסודית של אל־פת"ח.

מי הרג אותם?

ה מחדל הגדול של הכתבה הזא שאין בה תשובה חד־משמעית לשאלה מי הרג את 11 הספורטאים.

אין כאן שום מקום להשערות. הבדיקה הבאליסטית והניתוח־אחר־המוות קבעו באופן ברור איך וממה מת כל אחד מהם.

אולם ממשלת גרמניה וישראל עושות מזה 11 שנים יד אחת כדי למנוע את פירסום הדוחות האלה. עורכי הכתבה לא הצליחו לשים את ידיהם עליהם, ולכן גם הם אינם יודעים אם הספורטאים מתו מחנק, מרסיסי־רימון או מכדורים – ואם כן. אם היו אלה כדורי הפלסטינים או הגרמנים.

גם המישפחות השכולות נכשלו בעבר בכל מאמציהם לקבל לידיהם את הדוחות.

אין מנוס מן המסקנה, כי עצם גניזתם של דוחות אלה באה מפני שהם מכילים פרטים שאינם נוחים לממשלות גרמניה וישראל. ויש לשער כי הדוחות מטילים על הגרמנים אחריות כבדה למות הספורטאים.

חבל שהדבר לא נאמר בכתבה. אמר על כך ירין קימור: „לא חשבתי שאני רשאי לעסוק בהשערות. הכתבה עוסקת רק בעובדות."

שאלה שנייה שאינה מוצאת תשובה חותכת היא: מה היה חלקה של ממשלת־ישראל – אז ממשלת גולדה מאיר ומשה דיין – בהחלטה שיש לשחרר את החטופים בכוח הנשק, תחת להניח לחוטפים להטיס לארץ ערבית כלשהי? ברור שאלמלא נעשה הנסיון האומלל והכושל להפעיל נשק, היו הספורטאים מוחלפים בבוא העת באסירים פלסטיניים שהיו כלואים בישראל, הם היו נשארים בחיים.

ההחלטה למנוע את יציאת החוטפים עם חטופיהם היתה החלטה קלת־דעת. שהתקבלה תוך זילזול בחיי הספורטאים. הדבר חייב להאמר בגלוי ובמפורש, וחבל שלא נאמר בכתבה.

„בבדיקה גילינו את שלוש מטרותיו של ספטמבר השחור, לפי סדר זה: נקם בירדן, מילחמה באימפריאליזם ומאבק בציונות. את קיטעי ההמחשה על פעולות אירגון זה ליקטנו מתוך סירטי־תחקיר שעסקו בטירור הבינ־לאומי, סרטים שבהם שולבו ראיונות עם חברי ספטמבר השחור, שהופיעו בצורה חסוייה על המסך.

„היה ברור לנו, שעלינו לקטלג ולתאר את פעולת האירגון, החל מפעולותו הראשונה — רצח ראש־הממשלה הירדני, ואספי אל־תל, על מדרגות מלון שרתון בקאהיר.

„נראה לי, כי מתוך הצלבה של עשרות מקורות יצרנו גירסה אמינה למדי של סיפור המעשה, שהביא לטבח הספורטאים במינכן..."

התחקיר של קימור הוליך עד ינואר 1972, כאשר נפלה ההחלטה בבירורת להנחית מהלומה על נבחרת ישראל באולימפיאדת מינכן.

באיתור ובמיון החומר הרב, השתמש קימור גם במקורות ערביים רבים. אך הוא לא ביסס לא עובדה או גירסה על מקור ערבי בלבד, אלא חיפש אישור במקורות נוספים.

„מטרות היסוד של הפעולה, לפי החומר שעברנו עליו," הוא מספר, „היו לתפוס בני־ערובה ישראליים, תוך ניצול כלי־התיקשורת העולמיים שימוקדו באולימפיאדה, לצורך יצירת תהודה עולמית, שתוליך להשגת אישור לקיומו של העם הפלסטיני ושיחרור אנשי פידאיון הכלואים בבתי־כלא ישראליים.

„מיבצע איקרית ובירעם"

„האידיאולוג של פעולה זו היה יפואד אל־שאמאלי, שהתגורר בשווייץ. הוא הגיע למסקנה, כי חטיפת ספורטאים או פגיעה באמנים ישראליים תגרום תהודה עצומה, מפני שחטיפות המטוסים כבר מיצו את עצמן בדעת־הקהל העולמית. אנשי ספטמבר השחור עלו אליו לרגל, למקום מושבו בשווייץ. הוא היה חולה הידועה עם היטלה, עסקו בהכנות אחרונות, באו למקום שניים מתוך ששת המתגרבים.

„שני קציני היחידה, טוני ועיסא, עברו בכפר־האולימפי. טוני עבד כמלצר ועיסא כמהנדס. היתה זו שגרירות סוריה בבון, שהמליצה על מועמדותו של עיסא כמהנדס בכפר האולימפי. מול שוני ועיסא ניצב ד"ר מנפרד שרייבר, מפקד מישטרת מינכן, מישפטן, קרימינולוג ובלש, הנחשב מומחה בתחומו. שרייבר הזמין קטלוג של אפשרויות, וקיבל תסריטים אפש־ריים לפיגועים בכפר־האולימפי. תסריט 21 בקטלוג זה צפה אפשרות של התפרצות טרוריסטים לכפר־האולימפי. שרייבר דחה אותו כדימ־יוני. לדיברי שימעון פרס בסרט, גם לשירותי־המודיעין הישראליים לא היה מידע מוקדם על פעולת ספטמבר באולימפיאדת מינכן.

„השלב הראשון בהכנת מיבצע איקרית ובירעם — זה שמה של הפעולה המתוכננת במינכן — היה כשקציני המיבצעים של ספטמבר השחור בחרו 50 מתגרבים. אחרי אימונים מפרכים נבחרו ששת המועמדים לפעולה. לששת המועמדים צורפו שני קצינים בכירים של האירגון, יוסוף נזאל, המכונה טוני וגם צ'ה גוארה, ומוחמד מוצלאחה, המכונה עיסא. מיד אחרי תום האימונים היחידה פורזה בכירות אירופיות שונות, כדי שחבריה יוכלו להתרגל לאורח־החיים האירופי..."

בעוד שברחבי הכפר האולימפי, שהוקם על גמל־התעופה הישן של מינכן אובר־ווייזנפלד, שבו נחת ערב מילחמת־העולם השנייה ראש־ממשלת בריטניה, נויל צ'מברליין, לפגישתו

מאחורי הדגל המיצעד הנאה של מישלחת ישראל ביום הפתיחה, כשהדגל נישא בידי הנרי הרשקוביץ, עמד בניגוד גמור ליום הכמעט אחרון, שבו התרחש האסון.

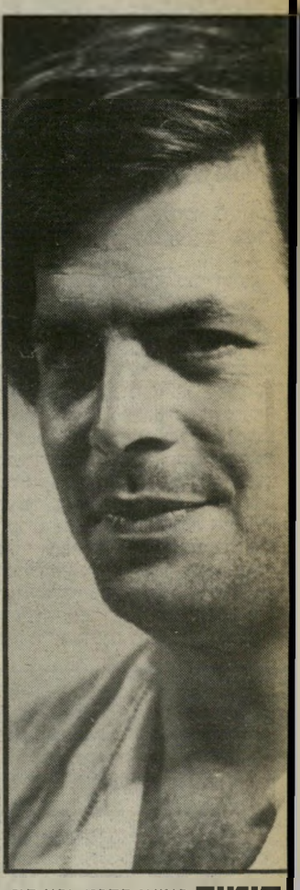
(המשך מעמוד 25)

השחור במינכן." (על מכלול המחדלים, לפני ואחרי הטבח, ראה גם כתבה מרכזית שהופיעה לפני שנה בהעולם הזה – 2349).

תיאטרון אבסורד

ב**חרת ישראל** הגיע למינכן ב־21 באוגוסט 1972. ממש ביום זה נערכו ביוגוסלביה, בבולגריה וב־איטליה, הפעולות האחרונות של ספטמבר השחור להחדרת חומרי־הנפץ וכלי־הנשק למינכן. מבירות ארצות אלה החלו חברי ספטמבר השחור לבוא למינכן ברכבות. מאחר שביקורת־הדרכונים ברכבות מדוקדקת פחות מאשר זו הנערכת בנמלי־התעופה.

יום אחרי שהנבחרת הישראלית התמקמה במעונה בכפר־האולימפי,

קימור בימאי הסרט, ירין קימור, שירת בעת הטבח שירות־חובה בצה"ל. הוא רותק לנושא בהשראת שיר שכתבה אמו.

ברחוב קונולי 31, הבחין ספורטאי ממישלחת אורגוואי במלצר ערבי, שהסתובב במגורי המישלחת־הישראלית. מלצר זה היה טוני, שבא לסיור־תצפית בשטח. כאשר נשאל למעשיו, השיב טוני: „אני מחפש פירות."

יחידת ספטמבר השחור התמקמה בחווה ליד מינכן. בחווה זו הם שהו בחסותו של יו"ר הסטודנטים הערביים בגרמניה, עבדאללה אל־פראנג'י. במקביל הגיע למינכן, בדרך לא ברורה, אבו־דאוד. הנשק, שמונה קלצ'ניקובים, רימונים ומיטענים, הגיעו למינכן בשק־דואר דיפלומטי של שגרירות לוב בגרמניה. הנשק אוחסן כמה שעות בתחנת־הרכבת של מינכן, משם הועבר לשמונת משתתפי הפעולה.

ערב ה־5 בספטמבר, בעוד הנבחרת הישראלית מבקרת בהצגה כנר על הגג שנערכה במינכן, בגרמנית, בכי־כובו של שמואל רודנסקי, ערכו חברי ספטמבר השחור את הכנותיהם האחרונות.

בסוף ההצגה ביקרו חברי הנבחרת את רודנסקי, מאחורי הקלעים. קימור מתאר מעמד זה: „זו הייתה הצגה ההופכת לפרק ראשון בתיאטרון של אבסורד:"

בשחר יום השלישי, ב־5 בספטמבר 1972, יצאה החליה בת שמונה חברי ספטמבר השחור לעבר מישכן המי־שלחת הישראלית. ברחוב קונולי 31. מרגע זה ואילך הופך ספורטאים על כפיים מסרט תעודי — שתיאר את תולדות ספטמבר השחור והתארגנותו למיבצע, לצד פורטרטים פילמאיים קצרים של 11 הספורטאים שנהרגו — לסרט־מתח, הבנוי על שעון ההת־רחשויות:

● **שעה 05.30.** אנשי ספטמבר השחור התפצלו לשתי חוליות. הם היו לבושים בבגדי־אימון ונשאו עימם תיקי ספורטאים. הם דילגו מעל לגדר הכפר האולימפי, ועשו דרכם לבניין מס 31 ברחוב קונולי.

● **שעה 05.45.** מסתבר שה־תיקשורת הגרמנית המפורסמת לא תיפקדה כלל. היריות שנשמעו מרחוב קונולי 31, לא הגיעו לאוזני איש מ־25 אלף אנשי־הביטחון הגרמניים.

● **שעה 06.03.** קריאה טלפו־נית, בהשראתו של טוביה סוקולסקי, שנמלט, מגיעה למרכז־המישטרה ב־כפר־האולימפי.

● **שעה 06.30.** הבניין ברחוב קונולי 31 מוקף בכוחות מישטרה גרמניים, בראשם ד"ר מנפרד שרייבר. גופתו של משה ויינברג, שנהרג, מוצאת אל מחוץ לבניין. אנשי ספטמבר השומעים עברית מאזינים לשיחות הלכודים. מפקד אנשי ספטמבר, שמסיכה על פניו, מנהל את ראשית המשא־ומתן ממירפסת אחד מחדרי המישלחת. הוא תובע מממשלת ישראל לשחרר 200 פלסטינים הע־צורים בישראל, לפי רשימה שתוגש ממשיך בניהול המשא־ומתן. אחד מאנשי ספטמבר השחור אומר לו: „לא איכפת לנו לשוב חיים או מתים לבייריות, העיקר שנחזור לשם גיבו־רים." מסביב לבניין הנצור של המישלחת הישראלית מתאספים מאות אנשים. אנשי־ביטחון מנסים להרחיק את הסקרנים.

גנשר שר־הפנים דאז, הנס דיטריך גנשר, סמך על מפקדה הכושל של מישטרת מינכן. לטענת הגרמנים הפעולה שובשה מחוסר־מזל.

זמיר ראש המוסד דאז, אלוף (מיל.) צבי זמיר, מאשים את הגרמנים במבוכה ובחוסר־תיפקוד. לאחר הטבח חוסלו מנהיגי „ספטמבר".

עד לשעה זו אין כל יוזמה מצידה של ממשלת ישראל. הממשלה עומדת כצופה מן הצד במתחולל במינכן. בהשראת הממשלה, עוסקת הכנסת בהכנות לדיון על צירופו של יעקב שמשון שפירא לממשלה, כשר־מישפטים.

● **שעה 15.30.** הגרמנים מבט־לים את שידורי הטלוויזיה, כדי לנתק את אנשי ספטמבר השחור מהעולם. ראש־ממשלת גרמניה, וילי ברנדט, ממריא מבון למינכן.

אנשי ספטמבר השחור מסכימים להאריך את האולטימאטום עד לשעה 18.00. אולם מודיעים שזו הארכה אחרונה. במקביל לביטול שידורי־הטלוויזיה מתכננים הגרמנים את „מיבצע חילוץ מס' 1". אנשי־ביטחון נשלחים כטבחים, עם מזון לישראלים, במטרה לסקור את השטח ולאמוד את מיספרם של אנשי ספטמבר השחור. אלא שאלה צפו מצב כזה. הם תובעים מהגרמנים לטעום מול הכניסה את המזון, כדי לוודא שאינו מורעל, ומורים לגרמנים להתרחק משם. לבניין מתקרבים שוטרים מחופשים כאת־לטים. תוכנית־החילוץ נופלת.

לגרמנים נותרת האפשרות של צליפה מבחוץ. אלא שעיסא מקפיד שלא יהיו יותר משניים מאנשיו בטווח־יריי. הגרמנים עדיין אינם יודעים מהו מיספרם של אנשי ספטמבר השחור.

● **שעה 16.30.** עוד רעיון חילוץ מתברר כבלתי־אפשרי. שרייבר אומר מאוחר יותר: „הם אינם חובבניים, ולכן נכשלה התוכנית." דבריו מוק־רנים ברוב תחנות הטלוויזיה בעולם.

● **שעה 17.00.** מנפרד שרייבר ניכנס לבניין, משוחח עם טוני. טוני דורש משרייבר, שהגרמנים יטיסו את אנשיו ובני־הערובה לקאהיר. הוא מודיע כי שם יוחלפו בני־הערובה באסירים שיובאו מישראל. הסיבה לשינוי הדרישות: אנשי ספטמבר השחור הגיעו למסקנה, כי מנסים לטמון להם מלכודת. בהצעת־בניים מציעים הגרמנים, להחליף את בני־הערובה הישראליים בבני־ערובה גרמניים, בניסיון למוצא מן הסבך. בתמורה, תמסור ישראל מאוחר יותר 50 אסירים פלסטיניים שפוטים.

עיסא וזוק לאישורו של אישי־קשר, הנמצא בתוניס. עיסא מתקשר לתוניס, אל אישי־הקשר ששם־הצופן שלו טלאל. הוא משיג בטלפון אדם ששמו האמיתי טלאל, שלא ידע במה הענין. ההצעה הגרמנית נופלת.

● **שעה 21.00.** למינכן מגיע ראש המוסד, אלוף צבי זמיר. הגרמנים עושים כל שביכולתם כדי למנוע את בואו לכפר האולימפי, כולל ניסיון פיסי למנוע כניסתו למכונית שנועדה להוביל לשם.

קציר־הדמים במינכן 1972: בין חמישה צלפים גרמניים ושמונה אנשי הספטמבר השחור — 11 ישראלים הרוגים

להם, תמורת שיחרור בני־הערובה. אנשי ספטמבר מאיימים להרוג את בני־הערובה אם ייעשה ניסיון לחלצם.

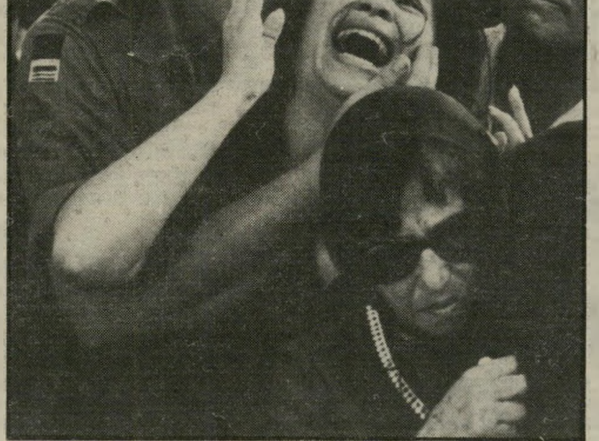
בין הגרמנים המתקבצים ליד הבניין גם שר־הפנים הגרמני, הנס דיטריך גנשר, שר־הפנים של בווריה ואנשי שירות־הביטחון הגרמני. צלפים גרמ־ניים חמושים מקיפים את הבניין.

● **שעה 08.00.** בעוד כל תחנות הטלוויזיה בעולם מקרינות את מהלך המשא־ומתן, הטלוויזיה הישראלית אינה מקרינה זאת. מתוך המשא־ומתן והמידע ששיחזר את מהלכי הצד הגרמני, מתברר כי היה עירוב־תחומים מוחלט של רשויות־הביטחון הגרמ־ניות.

● **שעה 08.30.** ד"ר שרייבר

● **שעה 12.00.** פג מועד האולטימטום הנוסף שנתנו אנשי ספטמבר. הגרמנים מציעים לאנשי ספטמבר השחור דמי־כופר בלתי־מוגבלים ויציאה חופשית מגרמניה, תמורת שיחרור בני־הערובה. אנשי ספטמבר מגישים אולטימטום נוסף לשיחרור 200 עצורים בישראל, עד לשעה 14.00.

● **שעה 14.00.** אנשי ספטמבר מכריזים על אולטימטום נוסף. במהלך היום משדר קול המהפכה הפלסטינית מרמשק הודעות־צופן לחברי ספטמבר השחור במינכן. השילטונות הגרמניים מתחילים לחשוב על מיבצע חילוץ. הפלסטינים מאריכים את מועד האולטימטום.

הזעקה כבר בעת ההלוויות קמה הזעקה, והאבלים דרשו לדעת מדוע נכשלו הגרמנים. לפני שנודע על הטבח שמעו בני משפחות הקורבנות בכלי התיקשורת על ה„שיחרור" ושתו שמפניה.

בינתיים ממשיך שרייבר לנהל את המשא־ומתן ומסכם, שאנשי ספטמבר ובני־הערובה יגיעו לנמל־התעופה, ומשם יטוסו בבואינג. בתיכנון, מנסים הגרמנים לטמון לחוטפים מלכודת במעבר התת־קרקעי. עיסא בודק את המסלול, ודוחה את ההצעה של המעבר התת־קרקעי. מציע הסעה באוטובוס. ההצעה מתקבלת.

מצער אנשי ספטמבר והישראלים מתחיל. הם מגיעים באוטובוס אל שני ההליקופטרים, שמטיסים אותם לנמל־התעופה פירסטנפלדברוק.

הטעיית התקשורת

ש**ני ההליקופטרים** מדגם בל של מישטרת מינכן הגיעו לנמל־התעופה פירסטנפלדברוק. צרור יריות פגע באחד מאנשי ספטמבר, בתיזמון בלתי נכון. מסתבר שהכוחות הגרמניים בנמל־התעופה נדהמו באנארכיה מוחלטת. יחידת קומנדו גרמנית, שארבה במטוס בואינג, החליטה להסתלק, אחרי הצבעה דימוקרטית. הסיבה: המשימה מסוכנת מדי.

שרייניות של הצבא הגרמני, שנועדו להקיף את המינחה ולהסתער עם תחילת הירי, הגיעו באיחור של 75 דקות. במהלך הירי השני הם היו במרחק של 22 ק"מ, תקועות בפקק־תנועה ענקי. אלוף (מיל') צבי זמיר מאשים בסרט את שרייבר, את גנשר ואת אנשיהם במבוכה ובאי־תיפקוד מוחלטים.

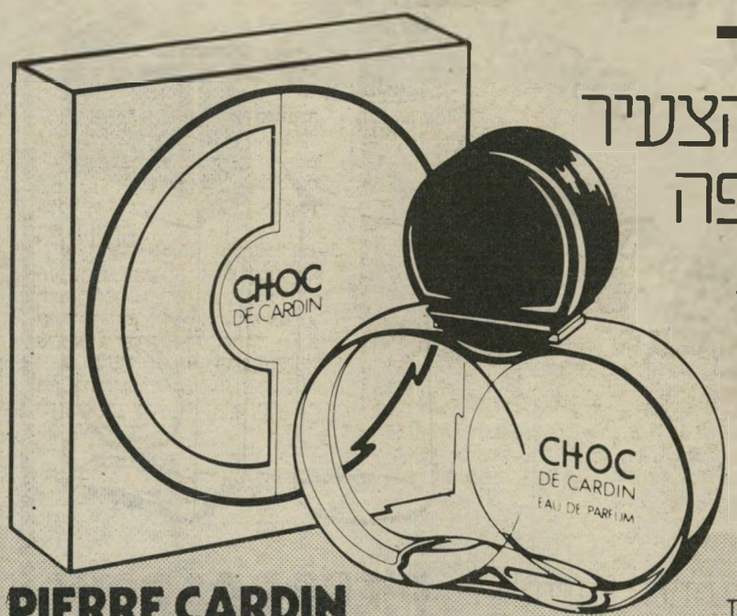
בשלב זה החלה שרשרת של טעויות תיקשורתיות חסרת־תקדים, שסירטו של יריין קימור חושף אותה לראשונה. אחרי 11 שנים.

הטעיית התיקשורת העולמית החלה, כאשר הטלוויזיה הגרמנית (הרשת הראשונה) הודיעה, כי בני־הערובה הישראליים שוחררו וארבעה מאנשי ספטמבר השחור נהרגו.

(המשך בעמוד 61)

CHOC-
הבושם הצעיר של אירופה

מפייר קרדין-
פריס,
באהבה.

PIERRE CARDIN
PARFUMEUR PARIS

דוגמיות-
בחנויות המובחרות
יבוא ושיווק "אלפא קוסמטיקה בע"מ".

פרסום שפיר

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD

שרות ת.ד. ללא תשלום - חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 - 20.00 רצוף
03-227117/8

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים
(ניקים), תוכלי עץ, חרקי
ספרים ובנדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 48/75
שמירה על בריאותך ורכושך

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

אכלתי אותה ונהנתי
ארוחת בקר של עשירים בדיונגלת 110

פייר קרדין-
אופנת עילית בבושם.
ש׳ נפלא לגבר,
ושי מלהיב לאשה.

דוגמיות בחנויות המובחרות.
יבוא ושיווק "אלפא קוסמטיקה בע"מ".

PIERRE CARDIN
PARFUMEUR PARIS

GLOBUS mg.

zion

אפרו ראגיי מג׳מאיקה

בביצוע להקת הזמר המפורסמת zion מג׳מאיקה הכוללת 8 אמנים מגדולי המוסיקאים בעולם לאחר הצלחה מסחררת באירופה הגיעו לסיבוב הופעות בישראל.

אל תחמיצו את הפנינג המוסיקה שיתקיים בתאריכים הבאים:

תל־אביב
30/8/83 יום ג׳ – פתיחה לקוויד קלאב שעה 23.30
1/9/83 יום ה׳ – אמפיתאטרון וואהל – בגני יהושע
פארק הירקון (ע״י האגם) שעה 20.30
3/8/83 מוצ״ש אמפיתאטרון וואהל – בגני יהושע
פארק הירקון (ע״י האגם) שעה 20.30
7/9/83 יום ד׳ מלון „מנדרין" שעה 20.30
כרטיסים: בקסטל, אבן־גבירול 153 טל: 444725 וביתר המשרדים.

באר־שבע
6/9/83 יום ג׳ – בריכת גלי הנגב – שעה 20.30
כרטיסים: בסוכנות מרקור פסג׳ רסקו טל: 77421

איילת־השחר
8/9/83 יום ה׳ – שעה 21.30
כרטיסים: איילת־השחר טל: 37592; בצפת: גרינבוים טל: 30249;
בקרית־שמונה: בר־ששת טל: 40337

חיפה
10/9/83 מוצ״ש – בבית אבא חושיבשעה 21.00
כרטיסים: בקופת חיפה ברוולד 11 טל: 662244; בקצין־העיר וביתר המשרדים.

* כרטיסי הנחה לקבוצות מאורגנות ומוסדות.

ריצ׳ארד גיר עוצר נשימה(״ניו־יורק טיימס״)
סרט עשוי להפליא... ריצ׳ארד גיר כוכב שכמותו
רואים לעיתים רחוקות על הבד (״סאן״)
ריצ׳ארד גיר יהפוך בעקבות ״עד כלות הנשימה״
לסמל המין הגברי של הקולנוע(״דיילי ניוז״)
זהו סרט מפתיע ומחשמל (״בוסטון גלוב״)

ריצ׳ארד גיר (״קצין וג׳נטלמן״)
יסעיר אתכם
עד כלות הנשימה
BREATHLESS

עם: **ואלרי קפריסקי**
התגלית החדשה

בכורה ארצית – שבוע 2

„הוד" ת״א
4.30–7.15–9.30

„לילי" רמת־גן
7.15–9.30

הפצה: ״שבעה נוכבים״

תן טרמפ לחייל

דויד מרגלית אינו שוויצר. הוא לא יודע לדחוף את עצמו. אבל תוכניתו ברדיו היא מס' 1

התוכנית המפיקה מרגלית

מישהו סיפר לי, שדויד מרגלית, איש קול ישראל, הוא אדם מעניין. למחרת קראתי בעיתון, שה־תוכנית בעריכתו, כל צבעי הרשת, נבחרה בסקר, כמאגזין הרדיו הפו־פולארי ביותר.

טילפנתי אליו והזמנתי אותו לקפה — קפה בלי סוכר, כי פעם הוא שקל 107 ק"ג, וכדי להיות רזה, החליט לוותר על תענוגות־החיים.

בן 33, יליד תל־אביב, אחיו הצעיר של העיתונאי דן מרגלית. כמו כל ילד טוב למד בגימנסיה הרצליה, כמו כל ילד טוב לא הצטיין בלימודיו, וכמו כל ילד טוב עכשיו הוא לומד באר ניברסיטה ואולי פעם אפילו יגמור.

בצבא היה ג'ובניק. חוקר סער ונפקדים בלישכת־הגיוס. הכי ג'ובניק בעולם, אבל זה מפני שהוא לא רואה בעין אחת והורידו לו פרופיל. כל החברים היו בצנחנים ובנח"ל, והיה לו קצת לא־נעים. אבל לומדים להסתדר עם זה. אין מה לעשות.

כל הזמן — הוא לא זוכר ממתי — רצה להיות עיתונאי. אבל לא בעיתונות הכתובה. זה מפני שדן, אחיו, כבר היה עיתונאי ותיק. יש ביניהם 12 שנה הבדל. ילדים של המילחמות.

דן נולד לפני מילחמת העולם, ודויד נולד אחרי מילחמת העצמאות. אבא רופא ואמא פסיכולוגית. בית ציוני, מאוד פתוח מבחינת הדעות, עם התייחסות פוליטית חזקה, מבלי להיות שייכים למיפלגה מסויימת. בכל פעם הצביעו בבית למיפלגה אחרת, ובכל פעם דיברו על זה והתווכחו על זה.

„אפילו סבתא שלי, שכל החיים שלה קראה דבר, הצביעה ליכוד בפעם האחרונה, ואחר כך מתה."

מישפחה טובה וחמה. חברים שלו אומרים עליו, שאם הוא לא היה נולד במישפחה כזאת, היה בוודאי יוצא פירחח. „למה?" אני שואלת. „ככה?" הוא עונה.

הוא אומר לי להניח את העט ומסביר לי בשיא הרצינות: „אני רוצה להגיד לך, שכל מה שאני אומר על גידעון לב־ארי אולי זה לא או־ בייטקיבי, אבל זה לא מעניין אותי, כי אני פשוט אוהב אותו. כל הזמן אנחנו ביחד, לאורך כל הדרך. הוא מעל ואני מתחת."

הם עשו ביחד את הטור השבועי, את הנושא בטיפול ואת בינינו לבין עצמנו. לב־ארי עורך ומגיש, ומרגלית כתב.

אחרי שגמר את שירותו בלישכת הגיוס, החליט שכל מה שהוא יכול לעשות בעיתונות — אחיו דן כבר עשה, והחליט לפנות לרדיו.

הירושה של לב־ארי

מה עושה בחור צעיר שרוצה לעבוד ברדיו? כותב להם מיכתב. „גידעון לב־ארי קיבל אותי לראיון, וקיבל אותי לנסיון ככתב."

חצי שנה לא נגע במיקרופון. „לא כמו היום, שמתחילים לשדר מייד שנכנסים בשער." הוא זוכר את הכתבה הראשונה שעשה על אליפות־שח־מת של ילדים. סתם כתבה, לא משהו מיוחד.

גידעון לב־ארי שמע אותה ואמר לדויד שילך ויקליט ילד המשחק נגד אביו. „ההקלטה הזאת הפכה את הכתבה לשגעונית!"

אחר כך הלכו שניהם לכולבוטק בטלוויזיה, כשהמפיק חנינה אמוץ „נפל עם השטיחים."

אחרי כלבוטק לב־ארי הלך לנהל את הרדיו, ודויד חזר לתוכניות הטור השבועי ובינינו לבין עצמנו – הירושה שלב־ארי הוריש לו.

הוא מאוד מרוצה מהרדיו. הוא אינו מסכים שלרדיו אין השפעה בעידן הטלוויזיה. אנשים שומעים רדיו גם כשהם לא יושבים בדיוק מול התיבה. שומעים רדיו במכונית בזמן העבודה ובטיולים, ויש לכך השפעה מצטברת. בוודאי שהוא גאה שכל ציבעי הרשת זכתה במקום הראשון בסקר.

הוא אף פעם לא השוויץ ולא הכריז שהוא הראשון, והנה בא הסקר וקבע. במיוחד הוא שמח, שרשת ב' נצחה את גלי צה"ל אחרי הרבה שנים.

הוא רוצה שנדבר קצת על ההבדל בין קול ישראל ובין גל"ץ, אז מדברים. הוא מספר ואני מקשיבה ורושמת. נראה פיתאום מתלהב. יש לו הומור עדין והוא משתמש בו, אבל בכל פעם, לפני שהוא אמר בדיחה טובה נגד מישהו או בעד מישהו, הוא אמר לי: „עזבי רגע את העט שלך. כל הזמן את כותבת."

מעצבן אותו שלגל"ץ יש דימוי של תחנה חופשית. „מה זה תחנה חופשית — שליוסי שריד יש שם פינה? ועל מה מדבר שם יוסי שריד? על דעותיו? לא על תיאטרון? כשיוסי שריד רוצה לדבר על מחתרת יהודית, הוא בא לכל צבעי הרשת.

„אותו הדבר לגבי הרב חיים דרוקמן. חופש־ביטוי לכולם יש בקול ישראל, והדימוי נשאר לגל"ץ."

הוא מזכיר לי את השערוריה שפרצה בגל"ץ כשרן שילון אמר „פלונטר". אף אחד בקול ישראל לא היה עושה מזה עניין.

התוכי הרפולי

הוא לא אומר שאין לחצים. הרי הוא לא אידיוט. אבל הלחצים אף פעם לא מגיעים אליו, כי יש לו גידעון לב־ארי, שהוא בלם־זעזועים מעולה. כל פעם שהוא מזכיר את גידעון, הוא מבטיח לי שזו הפעם האחרונה. „והו־די. אני אמרתי שוב גידעון?"

לפי דעתו, על הטלוויזיה יש לחצים פוליטיים יותר חזקים מאשר על הרדיו, כי תשומת־לב של הוועד המנהל מתרכזת בהם יותר, בגלל העוצמה הכבירה של הטלוויזיה.

כיום אין נושא שהוא טאבו ברדיו, הוא אומר, ומביא לדוגמה את הנושא של ההומוסקסואלים. ברדיו מדברים על זה ומראיינים הומוסקסואלים, בטלוויזיה לא רצו להקרין סרט על הנושא. הוא לא יודע למה, אבל זאת עובדה. המשונה הוא שזו בכל זאת אותה רשות־השידור.

אנחנו עושים קצת הפסקה בעניני רדיו. שותים קפה קר. הוא מספר לי על אשתו, מירי, ועל ילדיו, יואב, אורי ויעל. כשהוא בבית הוא אבא נהדר — ככה הוא אמר בעצמו.

החבר הכי טוב שלו הוא אחיו, דן. הם מדברים כמעט בכל יום בטלפון. על עבודה ועל דברים אישיים. כשדן

(המשך בעמוד 73)

דויד מרגלית ואשתו
רפול אמר: „אתה תוכי שהיה מאושפז במזרע"

דן מרגלית (עם הדוברת דבורה גנני)
הסבתא הצביעה ליכוד ואחר־כך מתה

אנשים

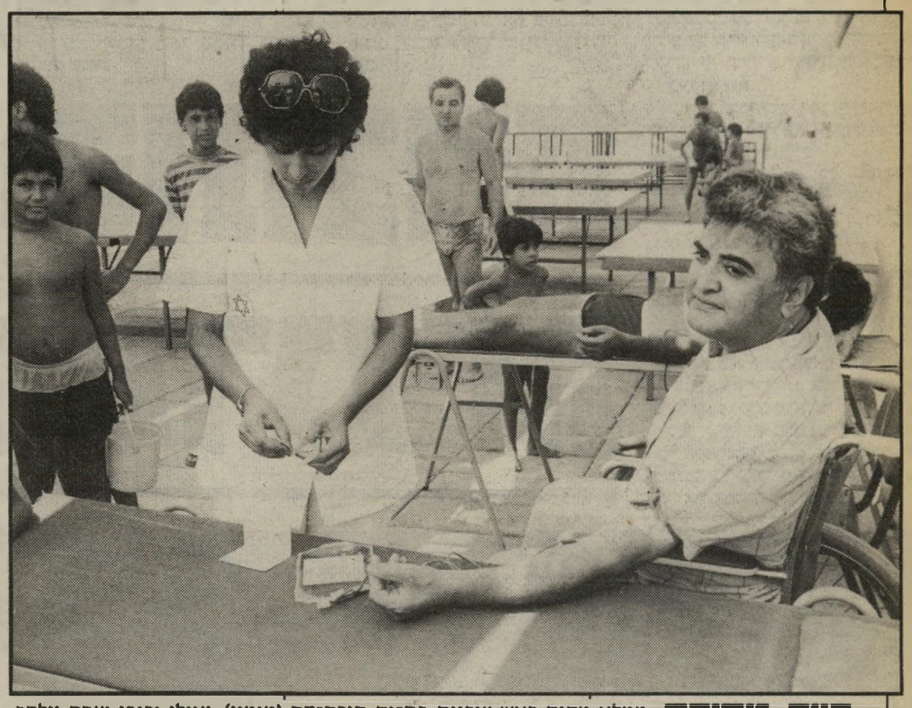
יודקובסקי הסגיר לדני גור את הסוד ועמי שקד מקים מיפלגה סכסואל־דמוקרטית

■ **מיכאל דקל**, סגן־שר־החקלאות, שעבר ניתוח לב פתוח, לא מסוגל לנוח. למרות שהרופאים ציוו עליו לצאת לחופשה, הוא עובד בביתו שבמושב נורדיה. עוזריו באים אליו יום־יום, ובחדר־האורחים הוא מקבל חקלאים, קבלנים ומתנחלים, וממשיך לעבוד כרגיל.

וסגן־שר־האוצר, יש פיתרון. הוא ביקר בלוויית **אהרון גרינ־שטיין**, המועמד העירוני אצל חייט, ודרש שיתפרו לגרינשטיין לא חליפה, אלא ביגדי־עבודה כחולים. החייט המופתע לא הבין במה המדובר, וקופמן מיהר להסביר שלגרינשטיין יש הרבה עבודה קשה שעליו לעשות, והוא לא יוכל לשבת במישרד.

נשברה, כאשר ניסה לצלם את עורך־הדין שנעצר כחשוד ברצח חברתו, האחות **ברמלה בלאם**. אביו של החשוד, שהמתין באולם המעצרים, שבר את מצלמתו של רוט. אחר־כך התנצל וקנה לצלם מצלמה חדשה.

■ השחקן **יוסי סגל**, המגלם בהפקה החדשה של כנר על הגג את תפקיד הרבי, הוא עצמו בוגר

דויד מסיקה ממלא מקום ראש עיריית בת־ים תורם־דם (מימין), ואילו יריבו יצחק וולקר, מועמד הליכוד בבחירות המוניציפליות בעיר נואם בעצרת הפתיחה של מסע הליכוד בבת־ים. העצרת בהשתתפות וולקר והשר ללא תיק, אריאל שרון, התקיימה בקולנוע "סביון" שבמרכז העיר. הנואמים עמדו על דוכן קטן, מוקף עץ, ונראו כעומדים בתוך חבית־יין. וולקר גדול־המימדים בלט מעל הדוכן, אך האחרים נבלעו בתוך הדוכן מוקף העץ. מסיקה, העומד בראש התנועה למען בת־ים, תרם דם במיבצע התרמה של מגן־דויד־אדום בקריית הנופש והספורט בעיר.

■ **יהודה** ("לובקה") **זבין** הוא מנהל מישרד־החקלאות האיזורי בצפון הארץ, חבר קיבוץ עברון שבגליל המערבי ואחיו של ח"כ מפ"ם **דב זבין**. אך השקפת־עולמו שונה לחלוטין מהשקפת־עולמו של אחיו. הוא מקורב בדיעותיו לחסידי ארץ־ישראל השלמה, ובתו, הנשואה לאיש חרות, אף התגוררה זמן מה בהתנחלות כוכב־יאיר.

■ מה ילבש מועמד הליכוד לראשות עיריית בני־ברק **לחיים קופמן**, יושב־ראש המטה המוניציפלי של חרות,

גרינשטיין הוא יושב־ראש החטיבה הדתית בליכוד, אחדות ישראל.

■ **צבי הראל**, כתב עתון הארץ בבית־המישפט, החליט לשנות את סוג הרכב שבו הוא דוהר יום־יום מביתו בפתח־תיקווה לבית־המישפט ומשם למערכת הארץ שבדרום תל־אביב. הוא קנה טילון, ואת המכונית השאיר בבית, כדי להיחלץ במהירות מהפקקים שבדרך.

■ צלם ידיעות אחרונות **יוסי רוט** נחבל ומצלמתו

חדר וישיבה. הוא למד בישיבה בכפר־הרואה, ולפני־כן בחדר בחיפה בשם תלמוד־תורה תורת־אמת חיי־עולם. שבו למדו בניהם של חרדים קי־צוניים. אמו של אחד מחבריו הטובים היתה מכינה פיאות נוכריות לנשים דתיות. הוא נהג לקחת מאמו פיאות ישנות, והיה מעביר אותן לסגל. את חיי התיאטרון שלו החל סגל בהצגות לחברים במיקלט בחיפה, כשה־פיאות היו התילבושות העיק־ריות במופע. ההצגות נערכו מול ביתו של **גדי יגיל**, והפעם הראשונה שהבדרן־לעתיד ראה הצגה היתה בתיאטרון המאולתר של יוסי סגל, וכמוהו גם **שלמה ניצן**, שהיה אז חובש כיפה. עוזר־בימאי כנר על הגג **אב־רהם צזרי** היה אף הוא מבאי תיאטרון־המרתף של סגל. החבר שסיפק את הפיאות הוא **שמואל בהנא**, היום מנצח על תיזמורת עכו, ואינו חובש כיפה. חברים לשעבר של סגל, ששמעו שהוא משחק רבי, הציעו לו לשוב לכור מחצבתו, אך סגל הסתפק בכך שהוא הזמין אותם לצפות בהצגה.

■ סבו של סגל **חיים משה זילברשץ** היה ראש ישיבה. מרבית נכדיו הפכו חילוניים. ביניהם: המיזרחן **אהרון ברנע**, העובד בקול ישראל, ואיש־הטלוויזיה **מנשה רז**. אחד מניניו, **גורי סגל**, משחק בתיאטרון חיפה ועתה הוא מופיע בנפש יהודי בפסטיבל אדינבורו.

עופר פרח בנו של ח"כ הליברלים הנתניתי, יהודה פרח (משמאל), הוא פעיל מיפלגתי כאביו. עופר בן ה־27, סטודנט באוניברסיטת תל־אביב בחוג לפילוסופיה יהודית, הצטרף ביחד עם אביו יהודה לפני חמש שנים למיפלגה הליברלית.

■ הד"ר **עמי שקד** גילה, שהוא עומד להקים מיפלגה. היא תיקרא הרשימה הסכסואל דמוקרטית. אחד הסעיפים המרכזיים במצעה: אין כל רע בבגידות בחיי־נישואין. כששמע זאת המראיין **משה טימור**, אמר לו: "אני רוצה אישור בכתב."

■ שקד סיפר, שבחודשים האחרונים הוא נתקל יותר ויותר בגברים המתלוננים על אימ־פוטנציה. הרקע אצל כולם דומה: הפסדי־ענק בבורסה.

■ לשחקן **אילן שני**, המופיע בכנר על הגג כלייזר וולק, הודבק שפם. באחת ההצגות החל השפם המלאכותי מתנדנד, ושני נאלץ להופיע עד ההפסקה כשהוא מחזיק בע־דינות, בעזרת שתי אצבעות, בשפם.

■ **גילת אנקורי**, המשחקת את אחת מבנותיו של טוביה, גיבור המחזה, לא יכלה להופיע להצגה במוצאי־השבת שעברה. בשעות אחר־הצהריים, בזמן האכילה, נתקעה עצם בגרונה והיא הובהלה לבית־החולים איכלוב. במקומה הופיעה בת' פקיד השחקנית **אורלי גרוס**.

■ סיכויי מהפך פרלמנטרי הדליקו מנורה אדומה אצל ח"כ שינוי **מרדכי וירשובסקי**. כשנשאל מה היה דורש כדי להצטרף לקואליציה עם המערך, השיב: "את תיק־הפנים." כאשר הוסבר לו שתיק זה תפוס, ענה: "תיק זה הוא סגולה לאריכות ימים למחזיק בו."

■ אגב אירועי הזמן האחרון סביב מישפטו של ח"כ **אהרון אבו־חצירא**, סיפר וירשובסקי את הסיפור הבא: עסקן מפא"י בא **לזלמן** ("זיאמה") **ארן**, שר־החי־נוך והתרבות המנוח, ואמר לו: הייתי מעורב בשני מישפטים, ובשניהם זוכיתי. ענה לו ארן: "מעניין. אני כבר 50 שנה בארץ ואף פעם לא זוכיתי במישפט."

■ **לנתן** ("ג'קי") **קרמר**, דובר שינוי, התברר השבוע סופית שפוליטיקה הינה עסק מלוכלך. לפני שהתחיל לעסוק בדוברות מיפלגתית, הוא עבד ביהלומים. בכל ערב, כשהיה בא הביתה, נהג להיכנס לאמבט. אחרי שהיה רוחץ את גופו, היה נשאר בתחתית האמבטיה מיש־קע הליכלוך, שדבק בו בעבודתו במלטשה. בשבוע שעבר, אחרי שגמר להתרחץ, הבחינה אישתו **מיקי** בתוצאות ואמרה: "תראה כמה ליכלוך השארת." באותו היום חזר ג'קי מדיון בוועד הפועל של ההסתדרות, בעניין התוכנית הכלכלית של הממ־שלה.

■ תוכניותיה של **אילנה גור**, הפסלת הדו־יבשתית, כמעט נכשלו. אחיה, מנתח־הלב הנודע, הפרופסור **דניאל** ("דני") **גור**, הגיע לגיל 50 (ראה תמרורים). אילנה הכינה לו מסיבת־הפתעה על גג הגלריה של הוראס ריכטר ביפו העתיקה, והבעיה היתה איך להביא את דני לשם. מבלי שירגיש במה המדובר. היא סיפרה לו שהיא מכרה פסל ל**יצחק רבין**,

ושהיא זקוקה לעזרתו כדי להוביל. דני הבטיח לבוא ולעזור, אך יום לפני כן הודיע לה שהוא עסוק — יש לו ניתוח דחוף. בכל זאת שוכנע. אך הכל התקלקל כאשר טילפן עורך ידיעות אחרונות, **דב יודקובסקי**, לדני, והודיע לו שלצערו לא יוכל לבוא למסיבת יום־ההולדת שלו. יודקובסקי לא ידע שזוהי מסיבת־הפתעה.

■ בינתיים יש לאילנה בעייה אחרת. בראיון עימה באחד בני 40 הם הזקנים של בני ה־20 וה־30, ואילו בני ה־50 הם הצעירים של בני ה־60."

■ השחקנית **ציפי שביט** גילתה איך היצאניות מתגברות על החשש ממחלות מין. "הן מוצצות בעזרת קש."

■ לא תמיד מתקבל זרם טלפונים לאולפן־דדיו בשימחה. נציג התאחדות־התעשיינים, **אבי פילוסוף**, הזמן לדבר בתוכנית הרדיו, כל ציבעי

שלמה להט ממתין ליד קטנוע בשכונת־התיקווה, עד שבעל הרכב התלת־גלגלי יסיים לכתוב את בקשתו לראש־העירייה. להט ערך ביום השלישי שעבר סיור לכתבים מוניציפליים. בביקור בשכונת־התיקווה הוא התבקש לטפל בבעיות שהציקו לתושבים, ואחד מהם אף הגיש את בקשתו בכתב.

החינמונים נאמר כי אויבה, העיתונאי **אדם ברוך**, מקנא בה מפני שרצה לעשות חיל בארצות־הברית ולא הצליח. עכשיו מאיים ברוך להגיש מישפט־

הרשת, של רשת ב' על חשיבות קניית מוצרי כחול־לבן. המפיקה **עידית בן־יאיר** הוצפה בשיחות טלפון כה רבות, עד שבסיום דבריו של פילוסוף היא ביקשה

אנדרי קלראשו מביים ליד מצלמת הטלוויזיה את צוות תוכנית הטלוויזיה החדשה "מה שבא". בשבוע שעבר נערכו חזרות ראשונות לפני המצלמה של מנחי התוכנית השבועית, שתשודר מחודש אוקטובר. המנחים הם העיתונאי והטייס לשעבר דן חמיצר והשחקנית בתיה ברק, אשתו של הד"ר נחום ורבין, שנבחרו מתוך יותר מ־50 מועמדים.

דיבה נגד החינמון, הכתבת **שוש מיימון** ואילנה.

■ יצחק רבין שמלאו לו לא מכבר 60 שנה, ניחם את דני גור על הגיעו לגיל 50 באמרו כי

ממנו שיתעכב מעט באולפן ויענה בעצמו על שיחות־הטלפון.

■ גם **לתמר עמית**, המפיקה השנייה של תוכנית

טליה שפירא השחקנית ובעלה, המפיק יעקב ("יענקל'ה") ליפשין (משמאל), ערכו בצהרי יום השישי שעבר טקס ברית־מילה לבנם הבכור, אורי־שמואל. שמו השני של הרך הנולד ניתן על שם אביה של טליה שפירא, שנפטר לפני חצי שנה. לטליה יש בן נוסף, יונתן בן ה־8 וחצי.

הבוקר הפופולארית, היו בעיות־טלפון. מגיש התוכנית **יוסי גרבר** טעה לגבי גילו של הזמר **פרנק סינטרה**. עשרות מאזינים מרוגזים טילפנו לתחנה כדי לתקן את דיברי השחקן.

■ "מה היית עושה אילו נתקע ריכבך דווקא בלב רובע שחורים בניו־יורק, והללו היו מקיפים אותך?" שאלה זו הטרידה בוודאי את **שפיר**, בנו של סגן השר **דב שילנסקי**, בעת ביקורו בארצות־הברית. כשנקלע למצב כזה בדיוק, הוא לא היסס ומיהר לצאת מהרכב כשבידו גרזן גדול, כדי למנוע ניסיונות שוד אפשריים. השחרחרים לא הראו סימני בהלה, אלא שאלו אם אפשר לעזור. שפיר התרצה והסביר שמשהו בוודאי התקלקל במנוע. ביחד עם שלושה כהי־עור תיקן את ריכבו.

דן קדר עומד לצד פרי מכחולו בתערוכה חדשה שפתח במוצאי־שבת בכיכר דיזנגוף בתל־אביב (למעלה), ואשתו ציונה (למטה) ניצבת ליד תמונה אחרת. קדר מכנה את התערוכה "תערוכת רחוב". היא תהיה מוצבת בכיכר, סמוך לקולנוע "אסתר", עשרה ימים ולילות רצופים, ובלילה ישמור עליה שומר. דן קדר גם מצא שם לתערוכתו, שציוריה אינם למכירה: "אדם".

אך כאשר עמד להתניע את הרכב, הם עצרו אותו ודרשו 20 דולר, לאות־תודה שהם עזרו לו ולא התנפלו עליו. בן הח"כ לא סירב, ונתן לאלה שנתנו לו יד, את הסכום המבוקש.

■ מועצת עיריית באר־שבע כונסה לישיבה חגיגית, כדי להודיע למישרד־הפנים מיהם המתמודדים על ראשות העירייה ועל המקומות במועצת העירייה. ראש־העירייה **אליהו נאווי**, ששניים מחברי סיעתו אש"ל פרשו ממנה, ניהל את הישיבה. כשהגיע לאחד הפורשים **מאיר ביטן**, שאל אותו לאיזו רשימה הוא משתייך. ענה ביטן: "מיפלגת העבודה, שסימנה אמת." העיר לו נאווי: "קרא לרשימתך פ"א." הנוכחים הרימו גבותיהם, ואז הסביר נאווי: "הכוונה היא לפליטי אש"ל."

■ לפורש השני מסיעתו של ראש העירייה, **יהושע** ("שייקה") **זמיר**, שהקים רשימה עצמאית. יש עבר פוליטי של גילגולים רבים. הוא היה איש אצ"ל, אחר־כך הצטרף למפא"י. היה כין מקימי סיעתו העצמאית של נאווי, אחר־כך שב למיפלגת העבודה, וכאשר נוכח לרעת שלא יהיה מועמדה של העבודה לראשות־העירייה, פרש והקים את רשימתו העצמאית.

■ בכל פעם שהפנטומימאי **חנוך רוזן** מופיע במיסגרת הופעות של עיריית תל־אביב, ההופעה כמעט שמתבטלת. כאשר הופיע רוזן מעל בימת־בידור ברחוב דיזנגוף במוצאי יום־העצמאות, הוא החליק, נפגע בפניו, אך המשיך להופיע כאילו שלא אירע דבר. אחר־כך, כשהופיע בגן־הפיסגה ביפו, נפל עמוד התאורה וגרם לעיכוב בהופעה. בשבוע שעבר, כאשר הופיע בערב פנטומימה לצד כוכבים אחרים בגן־מאיר בתל־אביב, שוב היו בעיות־תאורה. האור כבה ונדלק לסירוגין, ורק אחרי זמן מה תוקן הקילקול. למרות הכל, המתין הקהל בשקט וזיכה את רוזן במחיאות־כפיים ממושכות.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

מנחם בגין נואם

אנשים

מדוע נדחתה הצגת הבכורה של אבי טולדנו וכיצד הפך שימעון פרס ליונה

■ ערב הצגת־הבכורה החדשה של **אבי טולדנו**, תעודת זהות, הודיעה אחת משתי הצעירות שמלוות אותו, **הגר שקד**, שהיא מבקשת חופשה בת שלושה ימים. כשנשאלה מדוע, הודיעה שהיא מתחתנת. מפיקי המופע בבית ליסין הסבירו לה שכך לא נהוג בתיאטרון, אך היא כשלה. כאשר לא יכלו לשכנע אותה, שאלו מיהו החתן. לתדהמת הצוות סיפרה שקד שבעלה לעתיד הוא המתופף המלווה את טולדנו, **אבי אגבבה**. הרומן בין השניים לא היה ידוע לכל העובדים בתוכנית החדשה. השניים התחתנו, קיבלו חופשה כמבוקש והבכורה של טולדנו נדחתה.

■ **יצחק ליבני**, לשעבר מנכ"ל רשות־השידור ומפקד תחנת הרדיו גלי־צה"ל, אינו מתרגש מכוונת הליכוד להקים רשת מיסחרית, כביכול לא פוליטית, שתתמוך בממשלה. הוא מזכיר לצורך העניין את הנסיון הבריטי. ידידו האנגלי סר **בראיין יאנג**, מי שהיה עד לאחרונה מנכ"ל הרשת השניה באנגליה, סיפר לו שהיא הוקמה על־ידי ממשלה שמרנית כדי לפגוע בבי־בי־סי, שלדעת השילטונות היתה שמאלית מדי. לא עבר זמן רב וגם הרשת השניה לא מצאה חן בעיני השילטון. ליאנג יש הסבר דומה לזה של ליבני: ברגע שנכנסים לעבוד בתחנה אנשי מיקצוע אמינים שהם בעלי מצפון מיקצועי — לא יצליח השילטון להשתלט על התחנה.

■ האלוף **אברהם** („אב־רש"ה") **תמיר**, שפשט באחרונה את מדיו, לא מתכוון לבזבז רגע. הוא יכתוב ארבעה ספרים, בו־זמנית. אחד מהם אוטו־ביוגרפי. למרות שירותו הצבאי הארוך, הוא הספיק להשלים רומאן, שאותו הוא שומר עדיין במגירתו.

■ הנגר רם־המעלה ביותר איננו ישראלי, אלא אמריקאי דווקא. זהו **ג'ימי קרטר**, נשיאה הקודם של ארצות־הברית, שגילה עתה את תחביבו משכבר הימים: בניית רהיטים בסיגנון אמריקאי של המאה ה־19. עתה החליט להציע את יצירותיו למכירה פומבית. לפי דעתו, גם למטרה טובה: 25 מיליון הדולר הדרושים לו להקמת הספרייה הנשיאותית שתישא את שמו ובה ירוכזו, בין השאר, כל מיסמכיו מתקופת נשיאותו.

■ חדשה אמריקאית אחרת: **בט דייוויס**, שחקנית הקולנוע בת ה־75, קמה ממיטת חוליה (חשד לסרטן) והודיעה נמרצות שהיא חוזרת לעבודה „בהקדם האפשרי" — לכבד בסידרת ה־טלוויזיה החדשה בית מלון.

פסוקי השבוע

● **ח"כ המפד"ל אברהם מלמד**, על תמיכתו בתוכנית הכלכלית של הממשלה: „היד שלי אינה אוטומאטית."

● **ח"כ העבודה שבח וייס**, על השאלה מדוע הפך שימעון פרס מנץ ליונה: „לעמוס עוז, יוסי שריד ויוסי ביילין יש השפעה רבה על פרס, אשר השתחרר זה מכבר מהשפעתו המאגית של (משה) דיין עליו."

● **ח"כ תמי בן־ציון רובין**: „התנחלותו של עם־ישראל בארץ־ישראל היא כאש בוערת בעצמותיי."

● **ראש אמ"ן לשעבר יהושע שגיא**, על משך השהייה בלבנון: „עכשיו, לפי דעתי, צריך להתכונן לכך שלא נצא מהבוץ הזה הרבה־הרבה זמן."

● **הרב מנחם הבהן**: „מצב פוליטי — הממשלה הע־מידה את המדינה על הראש, תמ"י הורידה את הממשלה על הבירכיים והאגודה תוחיל את הקואליציה על ארבע."

● **העיתונאי שלום רוזנפלד**: „הקושי של ישראל, שאת אויביה אינה יכולה לבחור, וברבים מידידיה אינה יכולה להתגאות."

● **המשורר יב"ל**: „בישראל התחזית והמדיניות מנותקות מכל קשר למציאות."

יקי יושע מנגן בגיטרה (מימין) לצד חברו ללהקת הקצב, יעקב („ינקול") גולדוואסר (משמאל). התמונה צולמה ב־1967, כאשר שני הצעירים היו חברים בלהקת „המיפלצות", שהופיעה אז ברחבי הארץ. עתה עומד יושע לביים סרט ארוך, אוטוביוגרפי, שייקרא „מכת שמש", ואחד מפרקיו יעסוק בתקופה שבה ניגן על גיטרה ושר. גם חברו, ינקול, חפץ לבימאי קולנוע.

מרים בנימיני

מזל החודש:

בתולה מה אוהבים לאכול בני כל המזלות

בני מזל בתולה מוכרים כאנשים ששמים לב ומתעניינים בכל הקשור בבריאות ובהיגיינה. רבים מבין אותם השומרים ומקפידים על דיאטות, משתייכים למזל זה. בני בתולה נוטים במיוחד לדיאטות צימחוניות וטיבעוניות, אך גם מדיאטות אחרות אינם מושכים ידם.

על־פי־רוב הם צנועים ומסתפקים במועט, לכן לא קשה להם במיוחד לוותר על כל המאכלים השמנים, המתובלים או המתוקים. הם דורשים מעצמם ומבני משפחתם שייפתחו מישמעת פנימית ולא יתפתו לאכול מזון שאינו בריא. אם כך, מעניין לעקוב אחרי הרגלי האכילה של המזלות האחרים. מי מוכן לוותר? למי המזון חשוב במיוחד?

בתולה

כאמור, הם יקפידו על שעות אכילה קבועות, ויעדיפו להסתפק במאכלים טבעיים. פירות, ירקות ודיבריחלב אינם מכבידים עליהם, ונותנים להם הרגשה קלה ונעימה. ארוחה בשרית מכבידה עליהם וגורמת להם לעתים לעצבנות ולחוסר־מנוחה. מכיוון שביטנם בין כה וכה רגישה, חשוב שהסביבה תכבד את רצונם, ואיש לא ינסה לבקש מהם לטעום מה שמעורר בהם התנגדות.

מאזניים

בני מאזניים הם המפונקים. הם אוהבים אוכל טוב ומבושל היטב, אך זה אינו מספק אותם, אם הארוחה אינה מוגשת בצורה אסתטית. גם האווירה סביב השולחן חייבת להיות נעימה. שאם לא כן, הם מאבדים את תיאבונם ומעדיפים להסתפק בכוס־קפה ובעוגה.

עקרב

גם העקרבים מודעים לחשיבות המזון. בארוחה חייבים להיכלל כל אבות־המזון, והיא חייבת להיות מזינה. לרוב האנשים חשוב להינות מהסעודה, אולם העקרבים אינם מרשים לעצמם מותרות מסוג זה. ההרגשה שהם סתם נהנים מארוחה טעימה גורמת להם לריגשי־אשמה. על רוב הארוחות שלהם להיות פשוטות ובריאות.

קשת

הקשתים אוהבים מזון משובח ואין דבר שיותר מהנה אותם ממאכל שהם אינם מכירים, אולם הרגלי האכילה שלהם ללא ספק מוזרים. הם מסוגלים לשכוח את עצמם בעבודה או במשהו אחר. ברגע שהם עסוקים, הם כלל לא זוכרים שהם רעבים. אבל ברגע שהם מתעוררים, הם מסוגלים לטרוף סוס שלם. התוצאה – חוסר סדר וזמני ארוחות בלתי־קבועים ומבולבלים.

בני מאזניים ודגים אוהבים להתפנק והדגים שונאים ארוחות מסודרות

הגדיים אוהבים אוכל מלוח, חמוץ וחריף ובני בתולה אוהבים דיאטות

גדי

הגדי בהחלט מסוגל ליהנות מאוכל טוב או מארוחה משובחת, אך הוא לא מוכן להשקיע מאמצים או כספים כדי להשביע את רעבונו. הוא אוהב אוכל מלוח, חמוץ, חריף – רק שלא יהיה מתוק. בדרך כלל, הוא מסתפק במה שנותנים לו ואינו מפונק, אולם אצלו מה שקובע הוא מה אכל כשהיה ילד, ומה אמו בישלה לו. גדי שפונק על־ידי אמו במאכלים טעימים, לא ישלים עם פחות ממה שהכיר. ואילו גדי שלא זכה לכך, מוכן להמשיך בהרגליו משכבר הימים.

דלי

שלוש פעמים ביום ארוחות ידועות מראש! זה לא בשביל הדלי. הוא מחפש משהו פיקנטי, איזה מאכל חדש, או איזו

(המשך בעמוד 63)

אתם מרגישים את עצמכם חסרי־מנוחה ומתקשים להמשיך בשיגרת־החיים הרגילה. במקום־העבודה משימות חדשות ותן מכבידות עליכם. יתכן שתיאלצו לקבל על עצמכם עבודה נוספת, בגלל רשלנות של מישהו אחר. מבחינה בריאותית אינכם חשים חזקים כתמיד, ועליכם להשתדל לנוח. השטח הרומאנטי מלהיב מאוד, היכרויות חדשות מכניסות אתכם למירוץ מטורף.

עלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

מצב־תרוח שלכם מתחיל להשתפר. חבעיות שהעסיקו אתכם לאחרונה עדיין ממשיכות להטריד. כרגע אין אפשרות לבצע שינויים גדולים. רצוי להתייעץ עם מישהו קרוב, שעליו אתם סומכים, ולשם שינוי כדאי גם להתחשב בעצות – על־פי־רוב בני שור מעדיפים לפתור את בעיותיהם בכוחות עצמם. השטח הרומאנטי די מאכזב עד עתה, אולם השבוע צפויה פגישה עם מישהו שאינכם מכירים. התייחסו בתשד לכל קשר.

שור
21 באפריל – 20 במאי

* * *

השבוע עליכם להתחיל בעיסוק חדש, תרגישו שיש לכם יותר מרץ ורצון להתנסות בחוויות חדשות. כדאי לחשוב על שטח־לי־מודים חדש, ברגע זה נפתחות לפניכם אפשרויות חדשות, ואותם המעוניינים להחליף את מיקצועם, יוכלו לחשוב על כך ברצינות. בני מזל אריה או גדי יוכלו לבוא לעזרתכם. אביזרים שנים בבית עלולים לי־התקלקל השבוע – אל תזניחו דבר, ודאגו לתקן הכל בזמן, כדי לא לסכן ילדים.

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

השבוע יתחיל בעייפות וחוסר־מצב־רוח, פגישות עם אנשים בקשר לפרוייקט חדש כדאי לדחות בכמה ימים, ואם אפשר – אפילו בכמה שבועות. המצב הכספי שלכם אינו ברור דיו, וכרגע אין אפשרות לבחון את המצב לאשורו. תוך שלושה שבועות בערך יתברר לכם כיצד עליכם לפעול. בעלי עסקים חייבים להיות זהירים במיוחד בכל מה שקשור בכספים. בני סרטן הנוטים להשמנה חייבים להזהר.

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

* * *

בימים אלה עליכם לחשוב על שינוי מקום־העבודה או על דרך חדשה שלה טרם חשבתם. אותם שכבר הכינו תוכנית חדשה עלולים להתקל בקשיים, אך אלה זמניים בלבד. אל תבהלו, העניינים המיקצועיים יסתדרו לשביעות־רצונכם. סכום־כסף ע־שוי להגיע השבוע, או־לם נסו להמנע מלבזבז אותו. קניות גדולות כדאי לדחות לתקופה מאוחרת יותר. ידידים שמזמן לא פגשתם יבקרו אתכם.

אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

* * *

השבוע תחושו כעין נקודת־מיפנה בחיים. אירוע בעל חשיבות מירבית יצביע על סיום אורח־חיים מסויים ופתיחת דרך שונה לחלוטין. השיפוט שלכם ברגע זה צלול ובחיר ואתם יכולים לטפל בקלות במצבים חדשים הדורשים הסתגלות מהירה. חיי חבית והחיים האישיים ישתנו במשהו, וחשוב להתאים את עצמכם ואת השקפתיכם למצב החדש. קשרים עם אחרים אינם יציבים ברגע זה ומועדים לתנודות חדות.

בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

בתקופה זו קשה לכם להתפקד כרגיל. אתם עייפים וצריכים יותר מנוחה. יתכן שמישהו מבני המישפחה ירגיש לא טוב, ואתם תצטרכו לדאוג לו ולטפל בו. תוכניות חדשות קשורות במקום־העבודה צריכות להישמר בסוד. לא טוב לשתף את האחרים במה שאתם עומדים לבצע מאוחר יותר. הדיבורים עלולים לגרום נזק לשיתכם הטוב. אדם קרוב עומד לפני נסיעה לחו"ל, אולם אל תצטערו. הנסיעה תידחה.

מאזניים
23 בספטמבר – 22 באוקטובר

* * *

מיפגשים חברתיים ופעילות ציבורית יוציאו אתכם מהבית ויגרמו התלהבות. פגישות עם ידידים, שעימם לא נפגשתם זמן רב, יישמחו אתכם יותר מכפי שאתם חושבים. לפתע יתברר לכם, שחשתם נעגועים לאנשים שכלל לא ידעתם שהם קרובים לכם. תלמידי בית־ספר יצטרכו להסתגל לתנאים חדשים, ולמורות שהמצב החדש שאליו ייקלעו לא ימצא חן בעיניהם ברגע הראשון – יתברר להם שזה לטובה.

עקרב
23 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

השבוע עליכם להתרכז בעניינים מיקצועיים. תוכלו לקדם את שאיפותיכם, אולם עליכם לטפל בממונים עליכם בזהירות ובטאקט. אם כי בדרך כלל איכנם שמים לב לקטנות מסוג זה, דיבורים גלויים וישירים מדי יגרמו לכם עיכובים ונזקים שלא יהיה קל לצאת מהם. השטח הרומאנטי מאוד מבטיח השבוע – תוכלו להיפגש עם ידידים שחזרו לא מכבר מחו"ל. בקרוב אתם נוטעים לשם בעצמכם.

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

בתקופה זו אינכם חשים טוב במיוחד, ומגישות מיקריות או אפילו מתוכננות גורמות אכזבות. עכשיו אתם לומדים שכאשר מבקשים מכם עזרה, אתם מושיטים אותה מהר מדי, מכיוון שברגע זה, כשאתם פונים לידידים, הם מנסים להתחמק. ויכוחים בחוג המישפחה גורמים רוגז ועצבנות. נסו לצאת יותר ולהמנע מלהתחכך עם בן־חוג. במקום העבודה העניינים עדיין מעורפלים. עליכם להמתין.

דלי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

השבוע תוכלו ליהנות מאירועים חברתיים, כדאי להרבות ביציאות מהבית. תהיו מאוד מבוקשים בחברת, רבות מובטחות לכם פגישות עם אנשים מעניינים. האווירה סביבכם תהיה מאוד רומאנטית, כפי שאתם אוהבים. בני המין השני לא יוכלו להתעלם מהופעתכם המושכת. אנשים העוסקים באמנות יוכלו להצליח בכל מעשה יזיהם. נשים בנות דגים יוכלו לקנות לעצמן בגדים אופנתיים ותכשיטים חדשים ויפים.

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

לקראת סוף־השבוע תמצאו את עצמכם עמוסי־עבודה, רצו שתדאגו לכך שאחרים יחלקו איתכם את העומס, מכיוון שכבר כעת אתם מרגישים עייפות ואינכם מוצאים לכם זמן למנוחה. פגישה עם מישהו מהעבר הרחוק תגרום שימחה עצומה, אך זו תהיה קצרה ומטעה. מיכתב מרחוק ילחיב. שימו לב לא לגלות יותר ממה שכדאי, ואל תתכננו לחדש קשרים שנותקו. הדבר רק יעלה את המרירות הישנה.

גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

* * *

בתקופה זו אינכם חשים טוב במיוחד, ומגישות מיקריות או אפילו מתוכננות גורמות אכזבות. עכשיו אתם לומדים שכאשר מבקשים מכם עזרה, אתם מושיטים אותה מהר מדי, מכיוון שברגע זה, כשאתם פונים לידידים, הם מנסים להתחמק. ויכוחים בחוג המישפחה גורמים רוגז ועצבנות. נסו לצאת יותר ולהמנע מלהתחכך עם בן־חוג. במקום העבודה העניינים עדיין מעורפלים. עליכם להמתין.

דלי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

השבוע תוכלו ליהנות מאירועים חברתיים, כדאי להרבות ביציאות מהבית. תהיו מאוד מבוקשים בחברת, רבות מובטחות לכם פגישות עם אנשים מעניינים. האווירה סביבכם תהיה מאוד רומאנטית, כפי שאתם אוהבים. בני המין השני לא יוכלו להתעלם מהופעתכם המושכת. אנשים העוסקים באמנות יוכלו להצליח בכל מעשה יזיהם. נשים בנות דגים יוכלו לקנות לעצמן בגדים אופנתיים ותכשיטים חדשים ויפים.

דגים
19 בפברואר – 20 במרס

אנשים בעולם

אד אסנר: בהוליווד אסור לדבר

בפברואר 1982 עשה **אד** (לו גראנט) **אסנר** מעשה בלתי נסלח בעיני הוליווד — בנוסף לצ'ק של 25 אלף דולר שאותו הגיש למורדים באל־סלבאדור, הוא הודיע פומבית לנשיא **רגן**: „אויביך באל־סאלבדור אינם אויבינו!" לא היתה זו התבטאותו הפוליטית הראשונה של אסנר, שהוא נשיא איגוד שחקני הקולנוע, אך זו היתה הפעם הראשונה שבה הוא יצא בהתקפה אישית ופומבית נגד הנשיא. הוא קיבל מיכתבי־איום, אך התוצאה היותר חמורה היתה, שרשת סי־בי־אס החליטה להפסיק את צילומי לו גראנט. הקאריירה של אסנר הגיע לקיצה.

היום הוא מקדיש את רוב זמנו לפעילות פוליטית. יום אחד הוא בפילדלפיה ומגייס כספים למען פועלי־מתכת מושבתים, ולמחרת הוא נושא נאום בסעודה של אנשי־עסקים הומו־סכסואלים. הוא בודד, אחרי שנפרד לפני שנתיים מאשתו, אך למרות הכל הוא אינו מצטער על מה שעשה: „נמאס לי רק להתרגז ולא לעשות שום דבר. הבעתי את דעתי, ואני חש הקלה עצומה."

קייט ברטון: בברודווי יש מקום לכולם

הגברת הצעירה שבתמונה היא בת 25 ושחקנית מבטיחה. היא מדברת במיבטא אמריקאי, אך קולה עשיר וחם כמו של אביה. שמה **קייט ברטון** והאבא הוא **ריצ'רד**, כמובן. היא תיכננה לעצמה קאריירה מישפטית, אך לבסוף החליטה שהיא חייבת לנסות גם מישחק, ולאחרונה היא הופיעה בברודווי במחזה המנצחים. כשבתיאטרון ממול שיחקו אביה **וליז טיילור** במחזה חיים פרטיים.

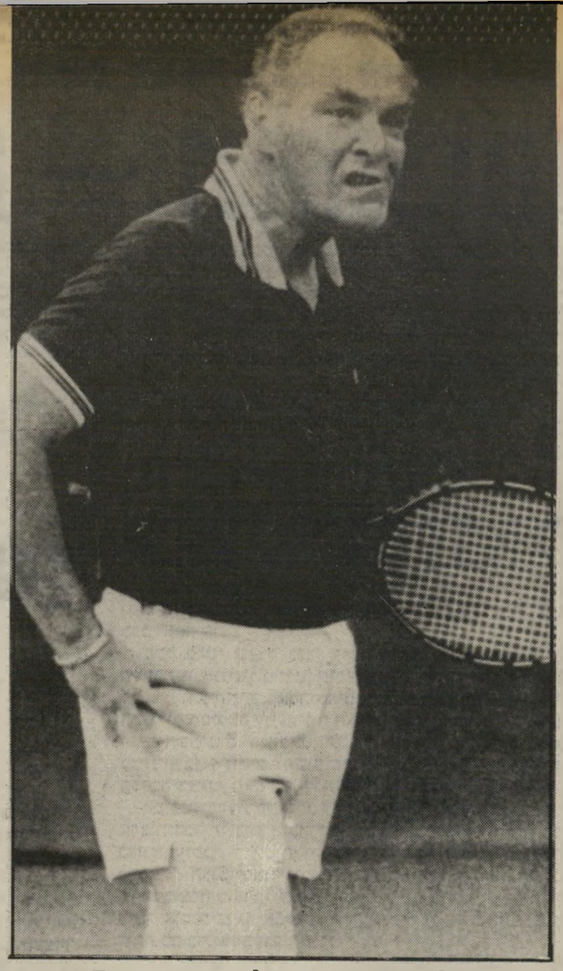
קארוליין ממונאקו: הגברת הראשונה

הנסיכה **קארוליין**, שהפכה אחרי מות אמה לגברת הראשונה של הנסיכות, פתחה את עונת הנשפים של מונאקו. את נשף הצלב האדום, שהיא נשיאתו, היא פתחה בריקוד ואלס עם אביה, **הנסיך רנייה**, שרקד אז לראשונה מאז מות אשתו. כאן היא נראית בסעודת ערב שערכו היא ואחיה **אלברט** לכבוד מוסיקאי הג'אז **דיזי גאלספי**.

הנודיסטים היוונים לא רוצים את כריסטינה אונסיס ★ צ'ארלס ודיאנה בקונצרט רוק ★ אלברט פיני אפיפיור

הנודיסטים היווניים אינם רוצים **שכריסטינה אונסיס** תצטרף למועדונם. נשיא מועדון הנודיסטים החדש, שהוקם רק השבוע, אמר שהגברת אונסיס התעניינה באפשרות להצטרף, אך החברים לא התלהבו מהרעיון: „אנחנו אירגון רציני של נאטוריסטים, ואיננו זקוקים לאנשים מפורסמים ועשירים" ●●● המנצח **ליאונרד ברנשטיין** ושלושה מידידיו נשדדו במלון בברלי הילס בקאליפורניה. שני גברים פרצו לתוך הבונגלו של ברנשטיין ובאיומי אקדח שדדו ממנו ומאורחיו 360 דולר ●●● הקרנת הבכורה העולמית של הסרט גאנדי, שהתקיימה בהודו, הכניסה 100 אלף דולר. כל ההכנסות יועברו לצדקה ●●● הנסיך **צ'ארלס** ואשתו **דיאנה** ישתתפו בשני מופעי רוק, שיתקיימו בחודש ספטמבר בלונדון, ושהכנסותיהם נועדו לצדקה. בקונצרטים יופיעו כוכבי האבנים המתגלגלות, לד זפלין, **אריק קלפטון**, **ג'ימי פייג'**, **סטיב וינווד**, מתופף להקת המי **קני ג'דנס** ואחרים.

●●● השחקנית הצעירה **ולרי קפריסקי**, שהופיעה לצד **ריצ'רד גיר** בסרט עד כלות חנשימה, גילתה שגיר התפשט לגמרי לצילומי סצינות האהבה בסרט ●●● השחקן הוותיק **אלברט פיני** הודיע שהוא הפסיק לשתות ולחזר אחרי נשים. בסירטו החדש הוא מגלם תפקיד של אפיפיור ●●● החדשה האחרונה מבית **ריצ'רד בריטון – אליזבת טיילור**: הם ישתתפו בסרט שתילומיו עתידים להתחיל בסוף השנה באירלנד ●●● ב־26 בספטמבר יעניק ספר־השיאים של גינס תקליט־הלום לזמר **חוליו איגלסיאס**, שמכר את מיספר התקליטים הרב ביותר במיספר השפות הרב ביותר. הפרס יוענק לו בטקס חגיגי שיתקיים בפאריס ●●● הנשיא **רונלד רגן** סיפר ששמיעתו באוזן ימין הידרדרה עוד יותר. רגן נפגע באוזנו לפני שנים, בתקופה ההוליוודית שלו, כשיריה נורתה בסמוך לאוזנו.

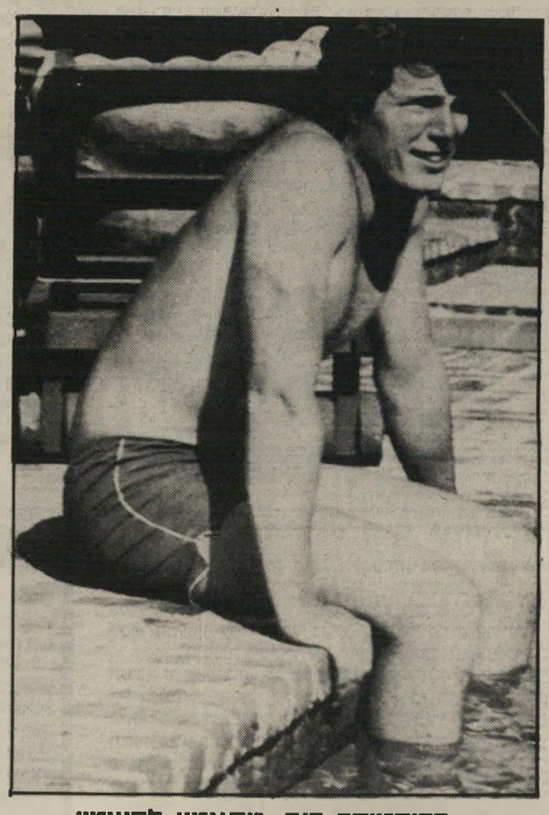
אלכסנדר ה"ג: על מי הוא כועס?

שר־החוץ האמריקאי לשעבר, **אלכסנדר הייג**, חגג את יום השנה להתפוטרותו בהקרנה פרטית של סרט ג'יימס בונד החדש, אוקטופוסי. זה די מובן, כי מאז פרישתו ממישרד־החוץ, הוא חבר במועצת־המנהלים של חברת מטרו־גולדווין־מאייר. שהפיקה את הסרט וגרפה הון. לא שלהייג יש על מה להתלונן — כמרצה באוניברסיטה וחבר באיי־ספור מועצות־מנהלים הוא מרוויח מיליונים, ונשאר לו די זמן גם לטניס — גם אם לא תמיד הולך לו, כפי שמעידה התמונה.

דין מרטין: בן 66 והקסם עדיין פועל

בסיבוב ההופעות הראשון שלו באירופה מוכיח **דין מרטין** שקיסמו לא פג. הצדעים אמנם האפירו, אך התלתל במצח נשאר, הנשים נדחקות כדי לגעת בו, וכל עשרת המופעים נמכרו מראש: „אפילו הנערות הצעירות ביותר נדחקות כדי למשש את העצמות הזקנות שלי," הוא אומר בהתפעלות, וכהוכחה הוא מראה את ידו, המכוסה בסימן כחול גדול וטרי: „תראו איזו מזכרת הן השאירו ל ולמי שלא השתכנע עדיין עד כמה הוא מושך, מספר מר את הסיפור הבא: „לפני זמן־מה הכרתי נערה צעירה. ז כל־כך התלהבה ממני, שבמשך 45 דקות תמימות הפסיקה לדפוק על דלת חדרי. אבל מה חשב שהשתגעתי לתת לה לצאת?"

כריסטופר ריב: מתאמץ להשמין

אם מישהו חשב שגוף כמו של סופרמן הוא מתנה מהטבע, בא **כריסטופר ריב** ומעמיד אותו על טעותו: „לפני כל סופרמן עלי להעלות 15 ק"ג על מישקלי הטבעי, וזה אומר לא רק שעלי לאכול יותר, אלא גם לעבוד על השרירים, להרים מישקולות, לרוץ ולהתעמל." לא נורא, יש צרות יותר גדולות מזה.

סוזן סראנדון: החזה המפורסם היפה ביותר

מאז בחר בה הירחון פלייבוי כבעלת „החזה המפורסם היפה ביותר של הקיץ", החליטה **סוזן סראנדון** לשנות סגנון. היא קצצה את שיערה הג'ינג'י, שהיה ארוך מאוד בסירטה אטלנטיק סיטי, והתחילה להרגיש קלה וחופשיה.

„עד היום התאמצתי להיראות כאשה אינטליגנטית ורצינית, המכ־קשת שיתייחסו אליה בהתאם לעבר־רתה. עכשיו אני מרשה לעצמי להיות זרוקה."

אחרי שגילמה דמות של אשה נוירוטית במעבר לחצות ושל נערת טבע בסערה, עומדת סוזן סראנדון להשתתף בסרט חדש, לצידם של קתרין דנב ודייויד בואי; זהו סרט יוצא רופן, שעשוי להפוך לסרט־פולחן, דוגמת מופע הקולנוע של רוקי. היא אומרת, והיא יודעת כנראה על מה היא מדברת, כי זה היה הסרט שפירסם אותה לפני כמה שנים.

הפיליפינים: הרוצח — מארכוס!

ממשלת ארצות־הברית הביעה זעזוע, וגינתה „במונחים תקיפים ביותר" את רציחתו של מנהיג האופוזיציה בפיליפינים, בניגו אקינו, בידי סוכני הנשיא פרדיננד מארכוס. עם זאת, אין מצפים לצעדים אמריקאיים כלשהם כלפי בן־בריתם הנאמן.

החזה בין שתי המדינות על הארכת זכותם של האמריקאים להמשיך ולקיים את בסיסי האוויר והים שלהם באיים, עומד לפני חידוש בתחילת השנה הבאה. זהו מועד מסורתי לסחיטת הנאות כלכליות, ויתורים פוליטיים ומחוות יוקרתיות. הנשיא מארכוס, השולט ביד ברזל בפיליפינים כבר 18 שנה, נהנה מידידותו החמה של נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן. ג'ימי קארטר התייחס למארכוס בקרירות יתרה. האפיפיור יוחנן פאולס השני, שביקר בפיליפינים בשנת 1981, לא היסס מלרמוז לנשיא בפומבי, שאל לו לרמוס את זכויות־האדם בארצו.

נשיא מארכוס
אנשי־סוד ישראליים

האלמנה קוראזון אקינו בהלוויה
נגד אמיטה פרון הפיליפינית

מאז ביקורו של האפיפיור נוקטת הכנסייה הקאתולית המקומית עמדות אופוזיציוניות מובהקות, ומשכה, כתוצאה מכך, עשרות אלפי צעירים שגילו עד או אדישות לכל נושא רתי.

רגן, כאמור, לא התייחס כלל לנושא זכויות־האדם, שיבח את מארכוס כבן־ברית מהימן ומסור, וגם אחרי רצח אקינו חזר ואישר שביקורו בפיליפינים בתחילת נובמבר אכן יתקיים.

הגופה הנעלמה. אקינו, שנרצח בגיל 51, חזר אחרי שלוש שנות גלות כדי להשתתף בבחירות לנשיאות ב־1984. משקיפים אמריקאים הביעו את הסברה שאקינו חשב שיש לו הפעם סיכויים סבירים להנחיל למארכוס תבוסה, או לפחות לערער, באורח משמעותי, את שילטון היחיד שלו.

נראה שגם מארכוס עצמו חשש מאקינו. סיכום הדעויות מצביע בבירור על העובדה שאקינו לא נורה על־ידי האלמוני בג'ינס, שנרצח על־ידי שוטריו של מארכוס. עיתונאי יפאני שנלווה לאקינו ראה בבירור שוטר שצער ליד אקינו, והכין את עצמו לירי. אנשי האופוזיציה בבירת מאנילה סיפקו הוכחות עוד יותר משכנעות.

סאלוודור לאורל, ראש אונידו, תנועה המאחדת 12 מיפלגות המתנגדות למארכוס, סיפר לעיתונאים, שאקינו נורה ממרחק של 80 ס"מ. הכדור עבר דרך קודקודו של אקינו בכיוון לקרקע, ויצא דרך הסנטר. הגבר בג'ינס, לעומת זאת, היה נמוך מאקינו ב־20 ס"מ: אין תמה שגופתו הועלמה מייד על־ידי סוכניו של הנשיא, שביצוע, למעשה, רצח כפול.

לאורל הוריע שהרצח יאחד את כל הגופים האופוזיציוניים במאבק עד חורמה נגד מארכוס. הוא איים בפירוש, שאנשים רבים ילכו לגבעות ויילחמו גם באמצעים אלימים, אם מארכוס ישליט מחדש חוקי חירום צבאיים, וישלול מיריביו את האפשרות להאבק באמצעים דמוקראטיים.

חוגים, המקורבים לאונידו, האשימו את ארצות־הברית בסיוע למארכוס, תוך התערבות פעילה בעניינים פוליטיים פנימיים. הבי־בי־סי מסר שוב, שאנשי־צבא לשעבר מישראל מעורבים

עולם קטן

ב„שמירה על ביטחונו" של מארכוס. בתנאי הפיליפינים מצביעה ידיעה כזאת על מעורבות במילחמתו של הנשיא באופוזיציה, שהגיעה עתה לשיא חדש ברצח אקינו.

אוויטה הפיליפינית. מרכוס עצמו הופיע במסיבת־עיתונאים עם אשתו הסופר־מושחתת אמאלדה („אוויטה פירון של הפיליפינים," תואר המהווה עלבון אפילו לאווה פירון המנוחה) וכמה משריו, כולם מועלים ומרצחים בזכות עצמם, והבטיח „חקירה מלאה" ברצח. בעת ובעונה אחת הודיע רדיו מאנילה, שכוחות הממשלה ימשיכו להילחם עד חורמה בקבוצות גרילה קומוניסטיות ושמאליות. אנשי אונידו, שרובם רחוקים מקומוניזם. חוששים שתחת מסווה של טיהורים אנטי־קומוניסטיים, יושלכו אנשי אופוזיציה רבים לכלא, ואולי אף יוצאו להורג, עם מישפט או בלעדיו.

יש אמת בידיעות שכוחו של השמאל גבר לאחרונה בפיליפינים. השכר בפיליפינים ירוד ביותר, וקיימת תחרות קשה על כל מקום עבודה. שעות העבודה ארוכות, תנאים סוציאליים אינם בנמצא. חברות אמריקאיות רבות הקימו בפיליפינים מיפעלים, כדי להנות מכוח עבודה זול ביותר. זיכיונות למיפעלים זרים נמכרים תמורת שוחד בסכומים גבוהים. החוק הפיליפיני מחייב נוכחות של מנהל בכיר מקומי בכל חברה זרה הפועלת באיים. חוק פטריוטי זה, שנועד, לכאורה, להגן על האינטרסים המקומיים נגד יזמים זרים, מנוצל על־ידי השיכבה השלטת בפיליפינים לרווחים אישיים.

כמעט כל קצין בכיר בצבא הפיליפינים הוא גם חבר מועצת־מנהלים בחברה על־לאומית. כך קונה מארכוס את נאמנות הצבא, במחיר זול עבורו, וכך רוכשות החברות, בחצי־חינם, מאות אלפי פועלים בשכר רעב־למחצה.

אקינו, שהרים את דגל זכויות־האזרח, גמר אומר להילחם גם בניצול הכלכלי. כל המשקיפים תמימי־דיעים שהרצחו מסמל תחילת תקופה קשה של מאבקים קשים, חלקם אף אלימים, בתוך הפיליפינים. אך הנבואות על קץ שילטונו של מארכוס מוקדמות מדי. אין ספק שהוא נתמך על־ידי כוחות אדירים מבחוץ, חרף השינאה הרבה שרוחשים לו בני עמו.

מרכז אמריקה: מיפנה בדעת־הקהל

יועצי הנשיא רונאלד רגן מגלים לאחרונה דאגה הולכת וגוברת מהמיפנה הבולט בדעת־הקהל האמריקאית, בנושא מרכז־אמריקה.

סקר פרטי שערך מכון לקומוניקציה, והודלף ליומון רב־היוקרה וושינגטון פוסט, קובע שמכל 100 מיכתבים־למערכת בעשרת העיתונים האמריקאים החשובים ביותר, 65 מביעים התנגדות מוחלטת למעורבות האמריקאית באיזור, 10 חולקים על הנשיא בפרטים חשובים, רק 20 תומכים באורח חד־משמעי בבית־הלבן. 5 נוטים לחשוב שרגן איננו תקיף דיו וממליצים על פלישה צבאית מאסיבית לניקארגואה, ואפילו לקובה.

המיפנה בדעת־הקהל משתקף, כמובן, בדיוני הקונגרס של ארצות־הברית. בית הנבחרים, שבו יש רוב דמוקראטי, מסכל, באורח עיקבי, החלטות והקצבות שנועדו לתמוך בקונטראס. המחתרת האנטי־סאנדיניסטית הממומנת בהונדוראס. הסינאט, שהוא באורח מסורתי שמרני יותר, ובו יש כיום רוב רפובליקני, תומך אומנם ברגן, אבל קיימת, גם בסיעת הרוב, תסיסה שלא היתה כה בולטת בעבר הקרוב.

רגן ויועציו משתדלים, כמיטב יכולתם, לגייס תמיכה במדיניותם. מסע ההתעוררות של הבית־הלבן ממשיך להתמקד בלובי היהודי. לא רק בני־ברית, אלא גם אירגון הנשיאים עוסק במלאכה בזוייה של גיוס שרולה ימנית, שתתמוך ברצח־עם מאסיבי, שזוממים רונאלד רגן והנרי קיסינג'ר לבצע במרכז אמריקה בחודשים הקרובים.

בריטניה: חוצפה

כותרת זו מופיעה השבוע ביומן הטיימס הלונדוני, אחד המדורים הפופולאריים ביותר בעיתון רב־היוקרה. הסיפור עצמו הוא לא פחות מעניין מהכותרת ה„יהודית", שנכנסה כבר מזמן

לעגה הכללית בארצות האנגלו־סכסיות. מסתבר שמו"ל ערבי בשם נעים עטאללה הגיש את אחד מרבי־המכר של הוצאתו, כמועמד לפרס וויגנייט. הפרס, 3000 ליט"ט, מוענק כל שנה לספר המעורר עניין מיוחד בנושאים יהודיים וישראליים.

עטאללה סבור שסיפרו של טוני קליפטון, האל בכה, תואם הגדרה זו בשלימות. קליפטון מביא בסיפרו עדות חיה ומרתקת על המצור הישראלי על ביירות ב־1982, ולא חוסך מקוראיו תיאורים מפורטים של ההרס, ההשמדה, אובדן חיי חפים מפשע, ושאר הזוועות שבוצעו על ידי הארטילריה וחיל האוויר של צה"ל בלבנון. הסופר שהה בביירות בעת המצור, וככל הביקורות הרבות שפורסמו בבריטניה על סיפרו, לא הוטל כל ספק באוטנטיות המוחלטת של תיאוריו. ועדת פרס וויגנייט עדיין לא הגיבה על ה„חוצפה" הערבית־בריטית. קליפטון ועטאללה הודיעו לכתב הבי־בי־סי שהם מבינים שאין בידם להשפיע על החלטות הוועדה. עם זאת הם תובעים ממנה לדון במועמדות של האל בכה. „אין בתקנות הוועדה שום סעיף, האוסר על לא־יהודי להציג מועמדות. אם הוועדה תדחה אותנו על הסף, נתבע אותם לדין בעוון עבירה על „חוק היחסים הבינגזעיים" THE RACE RELATIONSACT, הנהוג בבריטניה."

הפיברוק הגדול

בכל עיתוני העולם, כולל הצהרונים הישראליים, מופיעות בכל יום ידיעות מוזרות ופיקנטיות, הנקראות בנשימה עצורה על־ידי המוני בני־אדם.

עגלים שנולדו עם שני ראשים, ארכיבישופים המקיימים טיקסי וחדי, אבות חורגים הנישאים לבנות־הם הקטינות, כלה שדוחה חתונה מכיוון ששימלתה הלבנה נגנבה, עקרות־בית שזכו במיליוני דולר בהגרלות למיניהן ותרמו את הכסף לכנסייה, תרופות חדשות נגד קרחת, קרירות מינית, אימפוטנציה או אלכוהוליזם. אוצרות בלומים שהתגלו בספינות שטבעו לפני מאות שנים, רוגמנית־צמרת שאיננה אלא גבר אב לארבעה ילדים, בעל קנאי מאיסליה שהוביל את אשתו ומאהבה, עידזמים כבנים היזולדם, במרכז העיירה הים־תיכונית הקטנה...

ובכן, צוות של עיתונאים שוודיים הגיע למסקנה שרוב הידיעות האלה אינן, אלא בדותות בלתי־מזיקות, המיוצרות באורח המוני על־ידי סיטונאי תיקשורת באירופה ובארצות־הברית.

העולם אינו מיותם, כמובן, מאירועים מעניינים ויוצאי־דופן, אבל כל־התיקשורת זקוקים לכמויות מיסחריות של מידע כזה. קיימים במערב עיתונים רבים, שרוב עמודיהם מוקדשים לנושאים כאלה. יומונים ושבועונים בעלי תפוצה המונית (למשל, ניוז אוף דה וורלד הבריטי, המוכר שישה וחצי מיליון עותקים בכל יום ראשון) מתעלמים מפוליטיקה כמעט לחלוטין, ומרתקים את הקורא אך ורק באמצעות פרשיות־מין, עיסקי כישוף, שערוריות ומעשיות „לא ייאמן כי יסופר."

לדברי השוודים יש סוכנויות־ידיעות ועיתונאים מומלחים, המרוויחים הון־תק מפיברוק סיפורים. המעוררים בנו השתאות או ציפיה. כמעט בכל יום.

miners

איפור חדשני ונועז

יבוא והפצה: חברת נורית בע"מ.

הבית שלי

מעולם לא הציעו לך מבחר כה עשיר של מוצרים מעולים ואמינים מתוצרת אירופה וארה"ב תחת גג אחד — ותחת שם של חברה אחת: "בית קריסטל".

ח 12 דגמי מקררים
ז 6 דגמי מכונות כביסה
ו 2 דגמי מייבשי כביסה
ה 8 דגמי תנורי אפיה ובישול
ד תנור מיקרוגל
ג 3 דגמי מדיחי כלים
ב 3 דגמי מקפיאים.

"בית קריסטל" —
החברה היחידה המסוגלת להבטיח לך מוצרים מהשורה הראשונה, שאיכותם זוכה לאישור המוסדות ודעת הקהל בארץ ובעולם:
מכונת כביסה "קריסטל" — מספר 1 בארץ. משאלי דעת הקהל — קובעים כי יותר מ-50% ממכונות הכביסה בארץ הן "קריסטל".
מקרר היוקרה "קריסטל ווירפול" — מספר 1 בארה"ב.
הוא עומד במקום הראשון בדו"ח איגוד הצרכנים בארה"ב ("U.S. Consumer Report")

מחלקת השרות של "בית קריסטל" נותנת שרות נאמן לכל המוצרים גם יחד והפכה לשם דבר בישראל.
הצטרפי גם את למשפחת "קריסטל" כל קניה היא השקעה בטוחה.

כולו קריסטל

קריסטל

הבית שלי כולו קריסטל

...מהמטבח ועד כאן!

להשיג בחנויות החשמל המובחרות

בבואינג 767 החדש של אל על -
הגישה לכל מושב קלה ונוחה...

"אם טסת אי-פעם לחו"ל, אינני צריך לספר לך כיצד, אחרי שעה או שעתיים של טיסה, מרגיש לפתע הבן-אדם צורך נפשי וגופני לקום לו מהמושב ולצאת ל"שטח" כדי... כדי לראות, למשל, מה נשמע בשרותים. או, אולי, לומר שלום למכר או שניים, או, סתם כך, כדי לחלץ את העצמות.

"בבואינג 767 החדש של אל על הרווח בין שורות המושבים הופך את הגישה מכל מושב לכל מושב במטוס לקלה ונוחה ביותר.

"המעברים הרחבים מאפשרים לעגלות המשקה והכיבוד לעבור מקצה אחד של המטוס למישנהו בלי לחסום את הדרך. יש מספיק "מרחב מחיה" גם לעגלה וגם לבן-אדם שבמקרה נזקק דווקא באותו רגע ל... רחוץ ידיים.

"במטוס הבואינג 767 החדש של אל על מקרינים סרטי וידאו בטיסות לאירופה וממנה, והפעם, ניתן גם ליהנות מהם. אני אישית, אוהב מאד לצפות בסרטים, ואם גם אתה נהנה מכך, צפויה לך הנאה כפולה.

"ב-767 החדש, פשוט תענוג לצפות בסרט מכל מושב במטוס.

"אין פלא, אם כך, שב-767 החדש של אל על,
כמו באחרים — 707, 737 ו-747, הבן-אדם
מרגיש כמו בבית ואולי עוד יותר.

טיסה נעימה באל על
ושיהיה במזל."

חיים כלפון

EL AL אל על

בואינג 767 – אל על בכיוון חדש

★ כל התמורה עבור השתתפותו של חיים טופול הועברה ע"י אל על למועדון "וראייטי" בישראל.

האסטרולוגית־כירומנטית־גראפולוגית וקוראת־הקלפים מרים תמיר חוזה: אריק שרון לא יחזור, יצחק נבון יגיע רחוק, ובמצרים יתרחש אסון

„אני שוללת את האמונה שהאסטרולוגים מפיצים, כאילו שנת תשמ"ד תהיה שנת השמדה כללית. אין בריחה יותר מוצלחת מזו. יש הבדל של יום ולילה בין משברים וקשיים חולפים ובין סיומו של עולם. בקיצור, לא נושמד בשנת תשמ"ד."

כך אומרת מרים תמיר — אסטרולוגית, גרפולוגית, קוראת בכף־היד ובקלפים. מרים בת 40, אם לשניים וגרושתו של מפקד מישטרת מחוז תל־אביב, אברהם תורגמן.

לקראת ראש־השנה נאותה מרים לחזות את אשר יתרחש בשנת תשמ"ד.

כף־היד

קלפים

כתב־היד

אומרת מרים תמיר:

בשנה הקרובה יימשך המשבר הפוקד את ישראל וארצות אחרות, אך מבחינתנו, מצבנו טוב יותר. לקראת השנה יחול שינוי לא לטובה במצב הכלכלי.

בממשלה יחולו שינויים. אני צופה שינוי פרסונלי בצמרת הממשלה, אך איני רואה את אריאל שרון או את שמעון פרס כראשי־ממשלה. לא הייתי מציעה לשרון לחתור בכיוון זה, כי הוא לא ינחל בכך הצלחה. הצעה דומה נתתי למנהיג גדול בחו"ל, והוכחתי לו שצדקתי.

השלום עם מצרים יימשך והשגרירויות יוסיפו להיות פתוחות, אך באמצעות אישיות מצרית שפגשתי באחרונה, ראיתי שצפוי אסון בממשלה המצרית הנוכחית. אך גם אסון זה לא ישפיע, בשלב זה, על הסדר־השלום בינינו ובינם.

המצב בסוריה יהיה חמור. כפי שחזיתי את רצח אנוור אל־סאדאת, כך אני רואה את מחלת ח'פאז אל־אסאד ונפילתו. אינני יכולה להבטיח שזה יקרה בקרוב, אך בגלל זה אינני רואה שום קשר, לפחות קרוב מאוד, של צעידה לקראת שלום בגבול הסורי.

אינני רואה את יציאת צה"ל מלבנון, כפי שאינני רואה, בשנה הבאה, פיתרון לבעיה הפלסטינית. לעומת זאת, תשמ"ד תהיה שנה שחורה למנהיג אש"ף, יאסר ערפאת. ינסו להתנקש בחייו.

המלך חוסיין נמצא תחת לחצים גדולים מאוד. מצב בריאותו לא תקין. השנה תהיה הידברות בינינו ובין ירדן, ובה יושגו הישגים.

לא נושמ"ד בשנת תשמ"ד

באשר ליצחק נבון — כל הנתונים מראים שתהיה לו הצלחה. אם המערך יציב אותו בראשו, זה יהיה הצעד הנכון. למתחרה האחר, יצחק רבין, אינני רואה הצלחה השנה.

סגן ראש־הממשלה, דויד לוי, ועזר וייצמן, הם שתי דמויות פוליטיות, שיהיו בולטות בשנים הקרובות. אינני יכולה להצביע על השתייכותו המיפלגתית של וייצמן, אך אני רואה אצלו נתוני הצלחה.

סיכויו של שר־האוצר לרוץ לתפקיד הבכיר ביותר אינם ורודים השנה. משה ארנס הוא האיש הנכון במקום הנכון, ובתחום שבו הוא עוסק היום, יש לו נתוני הצלחה רבים.

עד כאן תחזית תמיר לשנה הבאה.

אפילו מחלות־נפש

תמיר מספרת שהחלה לעסוק בתורת הנסתר בגיל צעיר מאוד.

„מילדות חשתי שיש בי הכוח והתחושה לדעת את העבר. אבל רציתי לפתח את התחושות והכישרונות, ולהפוך אותם למדע, שניתן יהיה גם לעזור לזולת ולא רק לדעת אותו."

לתמיר הסבר מעמיק מדוע היא עוסקת בו־זמנית בארבעה תחומים: „האסטרולוגיה היא כלי לדעת את העתיד, אך זה אינו מספיק. אסטרולוגיה יכולה לעזור לנו בחיזוי וסעד למהלכים שאנו מבצעים בעצמנו ויכולים לבצע — באמצעות גילוי הפוטנציאל והתקופות החיוביות והשליליות של כל אדם — אך זה איננו חיזוי גורלי. מיפוי אסטרולוגי נעשה על בסיס תאריך לידה מדוייק. אך אין כלל הכרח ששניים שנולדו באותו תאריך ובאותה שעה, אפילו תאומים, גדלים עם גורל זהה.

„אין סיבה לבטל את האסטרולוגיה. היא טובה ככלי לייעוץ, במיוחד ל־ייעוץ בעסקים, ובתחום זה אני עוסקת. „באמצעות הקריאה בכף־היד (כירומנטיה) אפשר לחזות גורל. יש כל מיני שיטות: סינית, הודית והשיטה הרגילה שיטת הקבלה.

ההודית היא האמינה ביותר, על־פי מחקר וסטאטיסטיקה, אם כי לא הייתי מזלזל בשיטת הקבלה. בכף־היד אפשר לראות את הקווים הגורליים והאינדי־ווידואליים של האדם עצמו בלבד. אי־אפשר לראות בה את גורל בני־המישפחה ואנשים קרובים אחרים. בקווים גורליים רואים נישואין, מחלות, מספר ילדים — אם וכמה יהיו — ואופי.

„אני בקיאה גם בגרפולוגיה. אני יכולה לזקוף לעצמי הצלחות רבות בתחום זה. הכתיבה היא צילום ישיר מהמוח. אדם אינו יכול להסתתר מאחרי זה, כאשר בודק אותו מומחה. הכתב חושף את כל אישיותו של הכותב, כולל תיסכולים, נתוני־אופי, כישורים וגם מחלות־נפש. אפשר אפילו לראות אם המחלה היא נפשית או גופנית ואם ניתן לרפאה.

„אני משתמשת בגרפולוגיה בעי להכוונה מיקצועית.

„אני גם קוראת בקלפים א רולוגיים. כשלמדתי עליהם, עש מחקרים בנושא. זה עבד נפלא. יכולה לראות על כל אדם, גם מ שיהיה נוכח בחדר. העיקר שיהיה ק בינו ובין הנבדק.

„בקלפים אלה בדקתי נשי ומלכים. הם הומצאו על־ידי אשה פתיה בשם מריאן, בשנת 72 כשחקרתי אודותם הוכחתי עד כמה מדוייקים. הם חושפים מצב כללי מאפשרים לחזות את העתיד. כ קשה לברוק מתי התרחשו הדברים, נעזרת באסטרולוגיה."

מהלכי חזוי

תמיר שבשלוש השנים ה רונות שהתה בארצות־הב

(המשך בעמוד

"כפריס" - מגע זוהר
לטעם הטוב שלך...
תכשיטי "כפריס" מלאכת מחשבת של זהב, יהלומים
ואבני חן אחרות, ישירות משולחן עבודתו של הצורף.
תכשיטי "כפריס" לכל אישה היודעת להעריך יוקרה.
לנוחותכם אולם תצוגה רחב ידיים בו'מוצגים
מאות דגמים של תכשיטים בקשת רחבה של מחירים.
ועכשיו לקראת החגים לישראלים בלבד:
* מתנת חג לנשים: מוצרי
קוסמטיקה מתוצרת Germaine Monteil
על כל קניה מעל 6000 ש'.
* 30% הנחה לקונים ב-3 תשלומים
* 38% הנחה לקונים במזומן.
שעות פתיחה: יום יום בשעות 08.30 — 17.30
ביום ו' בשעות 08.30 — 16.00
מפרץ חיפה, שד' ההסתדרות, טל. 04-740391
כפריס
תכשיטים שעונדים באהבה

אימפקט

השיבה הביתה

כן, כן, חזרתי מארצות־הברית. תודה, היה טוב מאוד, לא, זה לא היה קצר מדי, עשרה ימים מספיקים לי. כן, בטח שנהניתי, למה לא? מזג־האוויר היה בסדר. חם אבל לא נורא. לא, לא קניתי שום דבר מיוחד.

את המישפטים האלה אמרתי בשלושת הימים האחרונים בערך מאתיים פעם, אז למה לא לכתוב אותם כדי שכולם ידעו ולהיפטר מהעניין?

זוכרים שביקשתי מכם, לפני שנסעתי, לשמור לי על הארץ? נו, ומה קרה? קיצוצים, מיסים על עבנניות ומלפפונים, מס מחזור ומס עו"ש ואגרת־חינוך ומאה דולר היתר יציאה מהארץ. בסך הכל לא הייתי כאן עשרה ימים ואתם נותנים להם להשתולל ככה. הבנתי את הרמז. יותר אני לא עוזבת אתכם אפילו ליום אחד. חסל סדר חוץ־לארץ, את 100 הדולר שילכו לאיזו ישיבה אני יכולה לתת כאן, מבלי להסתכן בחופשה ובחזרה לבלגן.

לפני שנסעתי כולם שאלו אותי למה אני נוסעת. כולם צריכים לשמוע איזו סיבה. אין לי שום סיבה. אני לא נסעתי ללמוד, לא לעבוד, לא לראות תיאטרון, לא לעשות עסקים ואפילו לא לקנות מכשירי־חשמל. אני סתם נוסעת לפעמים כדי לאוורר את הראש ולחשוב במשך כמה ימים שהדברים הכי חשובים בעולם זה האם היינקיס (ניו־יורק) זכו באליפות הבייסבול או אולי דווקא הרד־סוקס (בוסטון).

אם יש דבר שבגללו אני מקנאה באמריקאים, זה שהם יכולים להרשות לעצמם להתעסק במשך שבוע ימים, בכל מהדורת חדשות ובכל עמוד ראשי של עיתון, בפיטורי איזו גברת אחת מהטלוויזיה, מפני שמישהו החליט שהיא לא יפה מספיק. מותרות כאלה יש רק באמריקה.

גם לאשה וגם לגבר

אבל — אם במיקרה אתם בשום פנים ואופן לא רוצים כוסות ולא רוצים ספרים, אז למה לא איזו מערכת של טיפול לשיער משל המומחה לשערות וידל ששון מק"ק פאריס. המערכת כוללת שלושה בקבוקים באריזה חומה או באריזת שנהב אלגנטית (חשוב מאוד למתנה): בקבוק של שמפו שיער, בקבוק של חומר מייצב (קונדישנר) ובקבוק לשטיפת־סיום. המעניק לשיער רכות וברק.

שלושת הבקבוקים ביחד עולים 850 שקל, ואפשר כמובן לקנות כל אחד מהם לחוד. לכל המוצרים יש ריח שקדים ומכאן אתם מבינים שניסיתי את זה על הראש הפרטי שלי, ויש לי אפילו הרגשה שזה הפחית לי את כמות הקשרים הנדירה שיש לי בדרך־כלל, ועל־ידי כך נשארו לי אחרי הסירוק קצת יותר שערות בראש מאשר בדרך כלל.

הצעה אחרונה היא לאלה שמתנה בשבילם פירושה כסף. בבקשה, הסתכלו בתמונה. תיק לגבר תוצרת איטליה, רק 7430 שקל. עניבת משי בעיצוב פייר קארדן 2280 שקל.

שעון כריסטיאן דיור במחיר הסימלי של 22 אלף שקל.

מישקפי שמש צרפתיים ב־2000 שקל.

ארנק כסף מעור בת־יענה ב־6950 שקל.

המציאות האלה אפשר להשיג ברשת חנויות שבא, הפזורות בארץ שהעם שלה כל הזמן במצור.

זהו להיום. שנה טובה לכולנו. אמן.

לא למות מחום

גיליתי מידע חשוב ביותר בשהותי בארצות־הברית, ואולי אפילו אפשר יהיה למכור אותו לאמריקאים תמורת כמה פנטומים או ישיבות.

כמה ימים לפני נסיעתי כולם אמרו לי שאסור בשום אופן לנסוע לאמריקה בגלל גל־החום הנוראי שמשתולל שם, ושבגללו אפילו מתו 138 אמריקאים. האמת היא, שלא כל־כך הבנתי את זה. איך אפשר למות מחום? והרי אח שלי גר באילת כבר כמה שנים והוא חי ובריא ונושם. ומה יכול כבר להיות יותר גרוע מאילת?

לכן ארזתי את המיזוודות מתוך ביטחון שכל חום טוב יותר מאפס מעלות, ומתוך מגמה לחקור את פשר התופעה של מות אנשים מחום הקיץ.

ביום שהגעתי לניו־יורק היה חם. חיכו לי בשדה־התעופה ולקחו אותי לבת של החברה שלי. כולם דיברו על מזג־האוויר וכמה שזה נורא. עשיתי מיקלחת, פתחתי את המזגן והלכתי לישון. למחרת קמתי, עשיתי שוב מיקלחת, לבשתי את השימלה הלבנה שלי שחלקה הגדול הוא כתפיות, נעלתי סנדלים עם רצועה אחת ויצאתי לרחובות ניו־יורק לנשום קצת קיץ.

השעה היתה 9 בבוקר והחום גבוה, אבל אפשר בהחלט לסבול. לא יודעת בדיוק כמה מעלות כי אני אף פעם לא יודעת מה צריך לעשות עם הפרנהייט כדי לקבל צלסיוס. אבל נגיד משהו בסביבות ה־35 מעלות.

ככה אני הולכת לי ברחובות ולקראתי מגיע גוש גדול של אנשים. כמו שימעון פרס מייד חילקתי אותם לא' ב' וג'. האמריקאים בגיל הממוצע, כושים צעירים, ובני מיעוטים כמוני.

הקבוצה הראשונה של האמריקאים פסעה לעברי כשהיא לבושה בחליפת שלושה חלקים. הנשים גרבו כולן גרב־ניילון ולבשו ז'קטים ארוכי שרוול מעל לחולצות שלהן. הגברים לא הסתפקו בחליפות אלא הוסיפו גם חזיות מתחת לז'קט כדי לשמור על סטייל כנראה.

קבוצה ב', שהיא הקבוצה של הכושים והכושיות, נמצאת עכשיו בתקופה הספורטיבית שלה. כלומר הם לובשים מיכנסי קורדרוי, נעלי התעמלות או מגפיים קצרים, וחלק מהם (אני נשבעת באלוהים) גורב חולצות צמר על הקורדרוי.

הגידו בעצמכם, איזה סיבה יש להם לא למות מחום?

אגב, הקבוצה השלישית, של בני־המיעוטים היהודים, האיטלקים, הפורטוריקאים ושאר הנורמלים, לבשו מיכנסיים קצרים עם גופיות או שמלות חשופות מבדים דקיקים ועל פניהם נסוך חיוך של אושר.

אהבה נוסח אמריקה

משהו שאני ממש לא יכולה להתאפק מלספר לכם. מתוך הרגל מגונה אני קוראת כל יום — או לפחות מדפדפת — בשניים־שלושה שבועונים. עשיתי את זה גם באמריקה. והנה מה שמצאתי בעיתון־נשים אחד במדור מיכתבים למערכת.

קוראה שואלת מה היא צריכה לעשות כשהיא נוסעת לחוץ־לארץ וחברות מבקשות ממנה להביא להם מזכרות מארץ הביקור שלה.

הנה תשובת המערכת: „אני מבינה שיש לך כמה חברות וקשה לך להביא לכל אחת מהן מתנה. אני מציעה לך להביא להן משהו שממש יסמל את המקום שבו ביקרת. למשל: אם את נוסעת לפאריס, את יכולה להביא להן שקית (נייר או פלסטיק) של גאלרי לפייט. אם את בלונדון, תביאי להן שקית־קניות של מרקס אנד ספנסר או של סלפרידג'ס, וכך הלאה וכך הלאה."

הערת מערכת העולם הזה: אם אתן נוסעות במיקרה לחו"ל למה שלא תביאו לחברות שלכן איזו שקית של המשביר לצרכן?

אותי זה הצחיק שיגעון, אבל במחשבה שנייה — הרי יש סיבה לכך שהאמריקאים כל־כך עשירים. יש כלל שאומר שאם לא מוציאים כסף, הוא נשאר בבנק.

מתנות לחג

אני יודעת שראש־השנה מתקרב, ואתם בבולמוס של קניית מתנות. אני מניחה שבבגרות האופיינית לכם לא סמכתם עלי, וכבר עשיתם את כל הקניות לחג. אבל לאלה הנאמנים לי, שבכל זאת קיוו כי אציל אותם ברגע האחרון, הנה כמה הצעות:

כמו שאתם מכירים אותי, אני תמיד בעד לקנות כוסות או ספרים. זה זול, זה שימושי וזה לא תופס הרבה מקום. על כוסות לא נרחיב את הדיבור כי יש הרי עשרות סוגים וכל אחד טוב. החל מכוסות תה ועד לכוסות־רוח למת.

בעניין הספרים אני דווקא לא מתכוונת לרומנים או בסט־סלרים או בכלל ספרות יפה. את אלה במילא האנשים קונים לעצמם כדי להיות מעודכנים בשיחות יום־השישי. אני מתכוונת לספרים שאלוהים (או אחרים) יצרו במיוחד כדי לתת מתנה.

כמו, למשל, סיפרה של זיווה עמיר ערבסק, שהוא ספר על ריקמה עממית של ערביי הארץ. ספר יפהפה שיצא כבר בעברית, אנגלית הולנדית ודנית בהוצאת מסדה־פרס. הספר מחולק לשלושה חלקים: תולדות הריקמה של הערבים בישראל, דוגמות שונות של ריקמות (צילומי צבע מצויינים וברורים) והוראות ריקמה.

אגב, מצילום של השמלות עצמן מסתבר שאין להן בכלל גיזרה מסובכת, וכל אחת יכולה לתפור לעצמה שימלה כזאת מכמה חתיכות בד ישרות ואחר־כך כמובן לרקום עליה.

יופי של מתנה ב־880 שקל.

עוד ספר, שהוא מתנה יוצאת מהכלל, הוא הספר כמו שאיש אחד חכם אמר פעם. ואני פשוט מעתיקה מה שכתוב על גב הספר: „ספר המכיל אימרות שנונות שנאמרו בהזדמנויות שונות על־ידי גדולי העולם וחכמיו. ספר חובה למי שיודע שאימרה טובה שווה אלף הרצאות. וגם למי שלא יודע. ספר ששימושיו רבים ומגוונים, מומלץ לבעלי המיקצועות והמישרות שלהלן: כותבי נאומים, מרצים באוניברסיטות, כותבי דוקטוראטים, מנחי מסיבות עיתונאים, פותחים באספות־עם, מברכים על כוס, מרצים בקיבוצים, כותבי פיזמונים, יועצים ליחסי־ציבור, קריקטוריסטים וכל מי שרוצה להבריק במסיבות של יום שישי — הצלחה מובטחת." סוף ציטוט. המחיר 620 שקל.

דניאלה שמי

רחל מרחלת על כל העולם

חלום ליל קיץ איטלקי

בא לי קצת לרחל על הפילופים. כבר הרבה זמן לא הזכרתי את שמם. אפשר לחשוב שהפכתי לצימחונית, שאול הרעל מעיטי, או שקיצצתי ציפורנים.

קודם נעשה קצת סדר. יש האבא ששמו **שמחה לסלי/פילופ** יש האמא, פילופ, ששמה **מירנדה**, יש ילד פילופ, ששמו **גיי**, ויש כלה, הנקראת **חווה לוי**, אבל היא כבר לא עונה אפילו כשקוראים לה — לא לכל אחד.

כשלאבא היה בית־חרושת לבגדי־עור במיגדל־העמק, היחסים עם אמא היו אסון. ניתוק מוחלט של הקשרים הדיפלומטיים. 15 שנים של ניתוק בינו ובינה. הקשר היה משהו כמו בין דג מלוח למרציפן.

אמא, ממוצא איטלקי מיוחס, התגיירה לכבוד אבא, אך אחרי הדג מלוח והמרציפאן בילתה יותר זמן באיטליה מאשר בארץ. ואבא גם הוא בילה. הוא בדק אישית כמעט כל דוגמנית שטופפה על מסלול התצוגה בשבילו.

הילד נשלח בינתיים לשווייץ, לפנימיה פרטית וסולידית, כדי לרכוש קצת תרבות והשכלה וללטש קצת את המינהגים. אך אפילו ממרחק כזה לא חדל אבא לדאוג לילד. היכן ימצא כלה נאה וחסודה וישראלית (קומבינציה קשה), כדי שזו תגרום לילד שיתיישב על התחת בארץ, ולא ירעה בשדות זרים?

כשראה אבא את חוה לוי מדגמנת — חטף טילט! כשניסה לדבר על לב הילד, סירב הנער לשידוכים, מה גם שהכלה מבוגרת ממנו בשלוש שנים. אך דווקא כשפסק האבא לדחוף את אפו, התלהטו העניינים, והשבח לאל, חלומו של אבא התגשם. השניים נשואים לגמרי.

כשפשט אבא את הרגל, ונאלץ לרדת קצת לאיטליה, השאיר כאן את הילד עם הכלה. אלה עברו כמו שדים, והיום יש להם מיפעל לביגדי־עור משלהם. מה שחסר לאידיליה היה ביקור של החסידה, וגם זאת תבוא בוודאי בקרוב, בעונת־הצפרדעים.

כשאמא ראתה את אבא שקוע בצרות עד מעל לראשו, עשתה חושבים, הפשילה את השרוולים, והשניים עובדים ביחד יום ולילה בייצור בגדי־עור, וגם הם כמו הילדים מצליחים, ברוך השם.

בלילות מתהפך אבא על יצועו, וחולם על מיגדל־העמק. ממש כך. הוא השאיר שם לא רק מיפעל גדול שהקים, נותרו גם כמה לבבות שבורים. אחת מהם הגישה תביעת אבהות נגד אבא. אם תזכה, נספר בפעם הבאה על עוד אמא וילד ואח.

גיי פילופ וחווה לוי
חלום לילי

דונם פה דונם שם

עוד לא יבשה הדיו מסיפורי הנפלאות שנכתבו על נישואי השנה — סליחה, נישואי הדור — בין **רוני פורר**, יורש־הפלדה והעלמה **גלית לבית פלאטק**, יורשת־היהלומים. לא סתם חתונה, חתונה בהמשכים.

לכלה הורים, המחזיקים פה ושם דירה קטנה, מטוקיו במיזרח ועד לונדון במערב. גם בישראל יש להם שיכון.

עכשיו, ברוך השם, גם הבת מסודרת. רוני קנה לאשתו הטרייה את הווילה המפוארת של

רוני פורר
בית בשבילה

השגריר הקובאני בהרצליה־פיתוח, לייד מלון השרון.

הווילה הענקית משקיפה ממרומי הצוק על הים הרחב, ובתוכה נאגרו חפצי אמנות ונוי יקרי־ערך. אינני יודעת אם רוני קנה גם את התכולה, אך אם לא, ההורים ודאי יעזרו לגבי פריז'דר ומכונת־כביסה. מי לא עזר לזוג צעיר?

לא נוצצים!

מילחמה תת־ימית מתנהלת בישראל, בשקט ובצינעה, בלי אנשי הקומנדו הימי, בלי סטילים, בקושי משחתות.

מלכת־המים 1969 **שרית דמיר** ביימה וניהלה את התצוגה המרכזית של שבוע־האופנה. שלא כבשנים עברו, נעדרו מהמסלול כמה מהנודעות והמפורסמות שבדוגמניות ישראל, ואת מקומן תפסו חתיכות־יבוא מכל חלקי־תבל.

כשנשאלה שרית מדוע אין היא משתפת את תמי בן־עמי, הסבירה שאינה זקוקה לכוכבות במופע, ובעיקר לא כאלה עם „נוצצים" ליד העיניים.

מלכת המים 1974 **תמי בן־עמי** טוענת שאינה מדברת עם שרית כבר מזה כמה שנים. „ומה עם **פינצ'י מור**? מדוע היא לא הופיעה?" אחרי אנחה קלה השיבה: „כי היא חברה טובה שלי."

היזהרו לא לעבור בסביבה, אחרת גם אתם, כמו פינצ'י, תירטבו!

שרית דמיר
מלכות –

תמי בן־עמי
– בברוגז

מלך באמבטיה עד צוואר

מכירים את **חנוך לוּוין**? כן, המחזאי. נציג לכם אותו:

חנוך הוא מחזאי אחד ויחיד, אין שני לו. ממעמקי דימיונו הפרוע הוא מעלה מחזות מזעזעים. אנטי־מילחמות. אנטי־מישפחה, אנטי־בורגנות, אנטי־צביעות, אנטי־מוסכמות, אנטי־פרות־קדושות, אנטי־אנטי־אנטי.

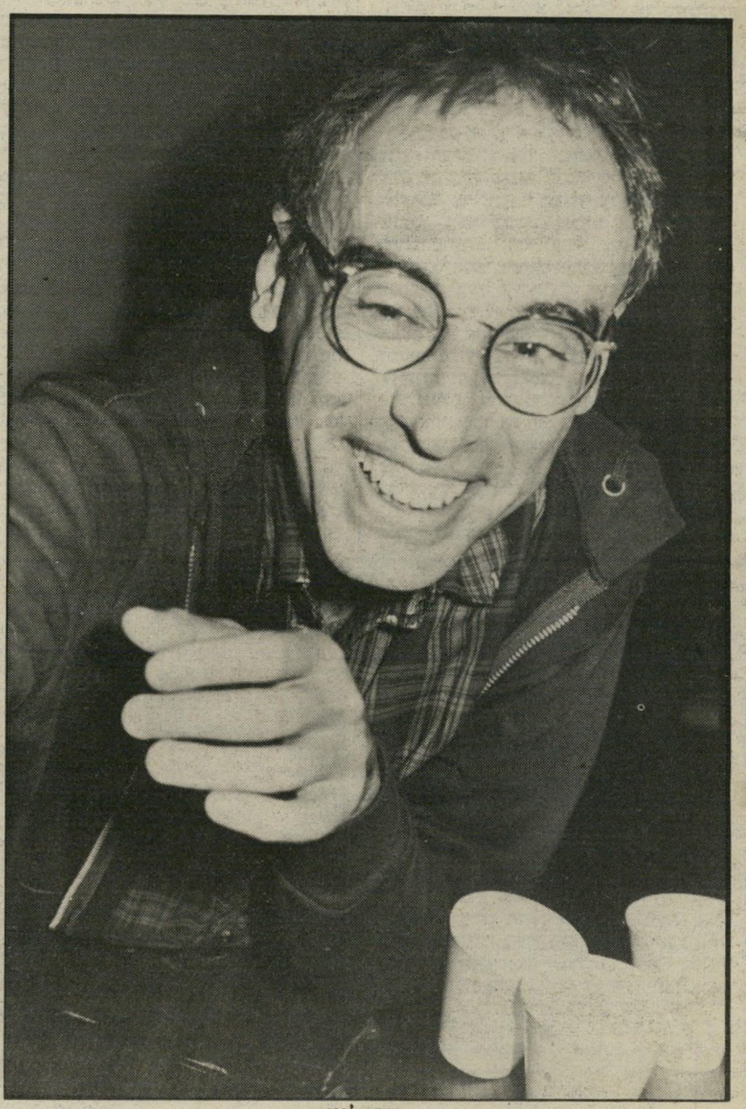
עכשיו אתם כבר מכירים את חנוך לוּוין? לא, פיספסתם.

חנוך יכול לנשוף אש ולשאוף גופרית בתיאטרון, אבל כל שבוע הוא הולך לבקר את אמו האלמנה, ואוכל ממאכליה האהובים. וליד האמא הוא ממש ילד־טוב־ירושלים. גם לבנו, **ישראל**, מנשואיו הראשונים **לנאווה בורש** הציירת, הוא אב מסור ואוהב, כימעט כמו כל אבא במחזותיו, וכך גם לבנו מנשואיו השניים לדיילת אל־על, **עדנה**. הגברת היתה מסודרת טיפ־טופ, מכונית צמודה וכל השאר, בעזרתם האדיבה של הוריה.

בעוד זמן קצר עוברת מישפחת לוין לווילה חמודה בהרצליה־פיתוח. מרוע לא? ליהלומנים מותר, ולמחזאים אסור?

בעוד זמן קצר בלבד יוכל חנוך לשקוע עד צוואר באמבטיה, ולכתוב מחזה חדש, שרק דימיונו הפורה יכול להעלות. אולי יקרא לו מלך באמבטיה.

ועכשיו, שיקום מי שמעז לומר שהוא מכיר את חנוך לוּוין!

חנוך לוין
להתרחץ באמבטיה

גירושים בהמשכים

רומן בהמשכים כל אחד קורא. על גירושין בהמשכים עוד לא שמעתם.

כש**אסתר** ו**אבי עופרים** העלו את נשואיהם על שירטון (אגב, מי היה מאמין אז שזה אפשרי? איזה מבטים החליפו תמיד בזמן ההופעה!) פנו לרב של וינה, הרב **אייזנברג**, וזה ערך להם מיבצע־גט כדת וכדין. 13 שנים חלפו, עד שיום אחד צילצלה העופרה לעופר, ואמרה שלמעשה הם לא גרושים כלל, אלא נשואים לגמרי. מסתבר שהגירושין בווינה אינם מוכרים במקומות אחרים, ואינם תופסים.

זה קרה לפני שנה. אבי כבר הספיק להתגרש מאשתו השניה, **טקסה ספטר**, שאותה נשא בלאס־וגאס, וכבר הספיק בינתיים לחיות עם חברתו באותה תקופה, **סנדרה הירט**, שאף היתה בהרין.

אסתר טילפנה מניו־יורק כשהיא די נסערת, כי גם היא היתה בהריון. בקיצור, קול ששון וקול שימחה — לא גרוש ולא גרושה.

הלך אבי לפה, הלך אבי לשם, אסף אינפורמציה, למד את הנושא, גייס את הרב של מינכן, וזה הטיס את הרב של אמסטרדם, שהביא גם סופר סת"ם. הכינו גט למהדרין, שלחו על־ידי שליח לניו־יורק לאסתר, וגמרנו!

לא גמרנו! הגט, שעלה לאבי אלפים רבים של מארקים טובים, אבד בדרך לניו־יורק. ובינתיים בטן תופחת בגרמניה, ובטן תופחת בניו־יורק. מה עושים?

הולכים לרב עוד פעם, וזה מסביר שזה סימן מהשמיים שהזוג לא צריך להתגרש, שיחזורו אחד לשניה, או ההיפך. אחרת אינו יכול להסביר כיצד שני גירושין לא מגרשים.

יושבין וחושבים ונותנים שתי אפשרויות: או לנסוע לאמסטרדם ולחזור על הטקס שם, או לבוא לבית־הדין הרבני בישראל, ולקבל חותמת כשר למהדרין אצלנו.

וכך הופיע אבי לפני חמישה חודשים אצל רבנינו, ומאז הם גרושים, גרושים. שרק לא יבוא עוד פעם מישהו עם סיפור חדש.

אחרי הגט למהדרין אפשר להתחתן, ואכן, אבי נשא את הגברת בהריון, סנדרה הירט, לפני חודש וחצי במיכנן, אחרי שנולד כבר בן, בחור כארז בן שנה.

העופרה בניו־יורק גם היא כבר אם מאושרת לגמרי. וכל מי שנפגש בה נדהם מהשינוי שבנה הקטן (חצי שנה) גרם לה.

אבי, שעזב בתחילת השבוע את הארץ עם אשתו ובנו, מספר בצדק: „אסתר היא בעלת הקול היפה ביותר בעולם. אין שניה לה, היא סופר. היא א..." נגמרה לו הנשימה. אלמלא היה הבן־אדם נשוי טרי, חודש וחצי בסך־הכל, הייתי אומרת שהוא מחפש דרך לבטל את תוקפו של הגט האחרון.

אבי וסנדרה עופרים
הגט אבד בדרך לניו־יורק

מונה עליזה

עכשיו משהו סודי לגמרי, אף אחד לא יודע מלבדי. אם תספרו לאחרים, אני הורגת אתכם. אז זה הולך ככה: **בעל־גלריה ואסמן** הוסיף לאוסף הדומם **משהו** מעולם החי.

עשו חיים משוגעים ופנצ'ר, וזה כבר דו־חי.

בעלה לא חושד בכלום, חושב שנעקצה על־ידו. מי שרוצה להיכנס לנעליו של בעל־הגלריה, שירים את ידו, דילמה כואת שתהיה רק לשונאיי. לספר לבעל, או להסתיר? שתתגרש או שתישאר? לברוח למאדים או להתנחל בקריית־שמונה?

אם לא תשמרו סוד כמו שהבטחתם, תשמעו על קרב בין בעל מרומה הממטיר אש על מאהב מפוחד שנהג כטיפש.

קופצות על מישל

הדוגמן־רקדן **מישל** הוא באמת גבר יפה תואר. יש לו גוף מושלם, שחום, בעיקר כשהוא מופיע בבגדים אדום, צמוד וקטנטן, ועוד רוקד בצורה מאוד מושכת על הבימה.

אבל שום דבר לא יעזור לכן. הוא פשוט לא מעוניין. כמעט כל 23 הדוגמניות שהשתתפו בתצוגה המרכזית של שבוע־האופנה, עשו לו עיניים. הגרושה הטריה **שולמית אמיר** אפילו קפצה עליו, אבל לו זה לא הזיז.

למה? ככה.

מישל עם שלומית אמיר
לא מעוניין

אותו הקול

קולו של קריין טוב אינו משתנה. הוא צריך להשמע תמיד שלו ורגוע, כמו אתמול, וכמו לפני שנה. המאזינים לא חייבים לדעת מה בדיוק קורה לו באמת.

כזה הוא **משה חובב**, שהיה פעם מנהל הרדיו, ומנהל כיום את שידורי־הפירסומת ברדיו.

כזה היה גם קולו כשנפטרה אשתו, מפיקת התוכניות **דרורה בן־אבי** ממחלה ממארת. וכזה הוא גם היום, למרות שקולו צריך להישמע היום עליז יותר, מפני שהוא מאוהב ומנהל רומן עם הגיורת מדנמרק **הנה זימקום**, שאותה הוא מתכוון לשאת לאשה.

נמר של עיר

סיפורת אמינה מישראל האחרת ★ „חעלת בלאומילך" וכל השאר ★ טרמפ על בן־נר ★ ריינה מריה רילקה על אמו ישוע ★ ברכט, לונדון, המילחמה והעסקים

מקור

הצפון הפרוע

ישראל המאירי הוא מהתקוות הגדולות של הסיפורת הישראלית. סיפוריו עוסקים במיפוי מלא־מיסתורין של ישראל העכשווית. בקובץ סיפוריו „הרביעי" (*), הצליח ליצור סידרה של סיפורים בעלי קסם נדיר, המתארים את הווי צה"ל, סיני שלאחר קרבות יום־הכיפורים, והחיים הסטודנטיאליים בתל־אביב.

באחרונה ראה־אור קובץ סיפורים נוסף מפרי־עטו של המאירי, תחת הכותרת „אש בקוצים" (**), קובץ שכל ארבעת סיפוריו מתרחשים בכפר גלילי קטן, ומצליחים לתאר את אותו עולם בלתי־מתואר־כמעט של ישראל האחרת, היומיומית.

סיפוריו של המאירי מלאי אמינות עכשווית, למרות היותם בעלי מרכיב מיסתורי רב־עוצמה, הגולש אף לאליגוריה. סיפור הכותרת בקובץ, אש בקוצים, מביא מוטו מתוך הנוף מחביא ילדים של המשורר **ישראל פינקס: ... אנחנו נראה לכם איך לא השגתם עד עכשיו בילדים האבודים...**"

גובילה מעולה זו, מהמעולות שראתה הסיפורת הישראלית בשנים האחרונות, מעמידה בעימות זוג צעיר ומוזר — נעמי ועמוס — עם הכפר הגלילי, תושביו, אורחותיו ואווירת הצפון־הפרוע של הגליל. הוא מהנדס, המגיע לגליל אף לאליגוריה. סיפור הכותרת בקובץ, לקדם בו פרוייקט עבור המועצה האיזורית, נעמי היא אסטרונאוטית („**אני רוצה נדיר גדול, כמו שהיה לאמא שלי**"). היא אינה מסוגלת כמעט לתפקר, היא חייה בצילה של הפלה־מוקדמת. המונעת אותה מלהביא ולדות לאוויר העולם.

בואם של בני־הזוג לכפר, מעורר תקווה: „**אילו היו כאן יותר אנשים כמוכם, צעירים, רציניים, שגמרו אוניברסיטה וכל זה, היה הגליל נראה**

סופר המאירי
הנוף והילדים

אחרת, המדינה הזאת היתה אחרת. צריך ללמד אותך לעשות קפה".

הכפר, החי בהשראת אירוע מן העבר, שבמהלכו נעלם אחד מבניו (המוטו: „הנוף מחביא ילדים"), הוא סמל לעקרות הישראלית, שאותו מפתח המאירי בהמשך הנובילה.

עד מהרה, מגיע עמוס לעימות עם אנשי המועצה האיזורית ששכרו אותו, ועם מלך המקום, **מורי**. בהדרגה מתפתח עימות ובין עמוס, המייצג את ישראל־הראשונה, התקינה — זו הבוחרת במיכרזים את האנשים הנכונים — בין מחול השחיתות המקומי, הכולל מיכרזים תפורים לביצוע הפרוייקט שעליו הוא מופקד.

בינתיים הולכת נעמי ומתרדרת. היא יוצרת קשר עם זקנה חריגה בכפר, **שרה ברקן** („**את הבעייה שלך אני יכולה לפתור**"), וזקנה שהיא מעין ידענית מקומית, שבנה נעלם בעבר. האם המחבלים חטפו אותו או שהוא נעלם בנוף? במקביל לקשר בין נעמי לשרה, מפתח עמוס קשר עם **אלי**, בנו של מורי („**מוריאל הוא איש גדול פה באיזור. אתה יודע, מנהיג. היה פעמיים מזכיר המועצה. וגם עכשיו, למעשה, הוא עושה שם ברצונו. יש פה אנשים שתומכים בו ויש שמתנגדים. שמאשימים אותו בכל מיני דברים. יש אנשים שטוענים שהוא הרס אותם**").

חוזר־בת־שובה סרקש
מהחיים לספרות

אלי, הוא מפגר למחצה, חריג בבית־הספר ובביתו. עמוס מאמצו ככן, ויוצא איתו במכונית לטיולים ברחבי הגליל, בעוד נעמי עוברת את ה„טיפולים" של שרה ברקן, המספרת לה: „**באנו לפה כמה פליטים לדרום האלה. הבל היה פה ריק. רק ערבים, ונוף קדוש. התחלנו משהו חדש טהור, את יודעת. אבל אז הם באו...**" ה„הם באו" מכוון לדור־השני של המתיישבים, שהגיעו מגלות אחרת להרי הגליל.

בפלאש־באק לאחור מובא סיפור יחסיהם של נעמי ועמוס, פגישתם, לימודיו, בגידתה ומשבריהם, אלה שהוליכו אותה לאותה „עקרות": „**הם מתים. מהזיקים אצלי לא יותר משלושה חודשים...**" כאשר שרה מסבירה לה: „**יש פה קללה. זה ברור. זה לא שהרסתם שלך התקלקל, זה שאת עשית פשע, את רצחת...**".

מתוך העלילה פורץ הקונפליקט. עמוס אינו נכנע ללחצי העסקונה המקומית, ואינו מוכן להילכד בקורי השחיתות המיכרזית, ואז מטיחים בו: „**כולם כבר יודעים את זה. ובטח כשערשים את זה עם ילד של מישהו שבולם פה מכירים**". עמוס מגיע לאשתו של מורי, ושואל: „**למה הוא עדשה לי את זה? הוא מסיין כאן שאני הימה, שפיתיתי את אלי**".

לעמוס מתברר, שהוא ונעמי אינם רצויים בכפר ובאיזור. היא מספרת לעמוס על בילוייה של נעמי אצל שרה, הידענית השכולה.

בינתיים נעלם אלי, בנו של מורי החיפושים אחריו, דרך ביתה של שרה הידענית ומעורבתו של עמוס בניסיונות האיתור, אינם נושאים פרי. אלי הופך לעוד ילד ש„נעלם בנוף".

גם הסיפור השני ערפל, מתרחש באותו איזור ספרותי מוזר. הוא נפתח בפגישה בין מושבניק גלילי באוטובוס. לבין מוסיקולוגית העושה דרכה לבקר את בנה הקצין במחנה צבאי, לרגל יום־הולדתו. המוסיקולוגית חפצה לרדת בצומת־קרושים, והשיחה המתפתחת ביניהם, היא בבחינת עימות בין שני עולמות מקבילים, שדומה כי לעולם לא ישיקו. באחד מרגעי השיא של הסיפור אומר המושבניק: „**שמעי, אולי נשיא אותם — מיכל מסיימת סנימיה...**" ובהירהורין, הוא ממשיך: „**הבן שלך, הקצין הבלונדי שלך, לא ישא לו שום גוזה שתרחרח בזגרת סנימיה...**".

הסיפור מתחת לסלע, מביא לגליל מתנדב בריטי מוזר („**אני מסתובב כאן כבר שנים. אתה רואה. אני הייתי בכל מיני מקומות. מושבים, קיבוצים. הם היו מרוצים ממני, באמת...**". המתנדב, **טוני**, הופך עד מהרה לבן־בית, במושב המרוחק, הנתון בתככים על השליטה בו.

תככני המושב תוהים כיצד להיפטר מהדמות התמהונית, שמצאה מקום בתחומו. דמות זו מוכירה מאוד את **נחמן פרקש** („**קצת לפני שהגיע הנה. היו תמונות גדולות שלו בכל העיתונים. אחרי שסתבו איך התגלגל בין בתי־המעצר למוסדות גמילה מפמים. סיפר נחום. שקורא הרבה עיתונים. שהסיע בתמונות החדשות בכובע שחור, זקן וסיאות. ומבט רציני... עד שראינו את הסרטן הזה שהקים לו והבנו שהוא בכלל לא מתכוון לזוז מפה. ירשב לו מתחת לסלע, עם כל הסמרטוטים שלו וספר תנ"ך, שהוא קורא ממנו לפני כל מי שעולה אליו...**".

הגליל שמתאר המאירי, הוא בבחינת עיר־מיקלט. אל נעמי ועמוס, ונחמן פרקש, מצטרף המתנדב הבריטי, שהיה בניכר צלם־עיתונות: „**צילם את המילחמה בווייטנאם, ילדים רעבים באפריקה, התקוממות בדרום־אפריקה. זה היה מעניין כמובן, אבל יום אחד נמאס...**"

הסיפור האחרון קו ההר, הוא סיפור על „חריג" נוסף, בנה של חריגה. הסיפור נפתח **בברטי**, ובנה **איזי**, פרי־אהבתה עם **אהרון בן־חמו**, שנמלט מהמושב. ברטי משגרת את איזי בנה, ללמוד בחדר חרדי אשכנזי. הבן, המגדל פיאות, עובר את הבר־מצווה.

איזי גדל, ואז „**נעלמו הפיאות, ה„ציציות", ואחר־כך גם הכיפה. בביקוריו בעיירה, הוא מתקשר עם אשה לא צעירה ביותר, עולה מרוסיה, גרושה, אם לילדה**". במהלך האירועים הוא נעצר, על מה שעיתון־הערב מכנה „**תקיפה על רקע רומנטי**", והוא נשלח לכלא לעבריינים צעירים.

בינתיים בא להתגורר עם ברטי תמהוני אחר, **פינקי** („**לבוש מעיל צבאי ישן ומין כובע, עם מזוודה מרופטת קשורה בחבל...**") המשגר מיכתבים למערכת. כאשר איזי שב מהכלא לעבריינים צעירים, הוא הופך מאזין לדרשותיו של פינקי.

בהדרגה מפתח איזי קשרי ידידות עם מורה בכפר הערבי הסמוך. כאשר כוחות־הביטחון מפוצצים בית שנבנה בכפר שלא כחוק. „**איזי הסתובב, עד שהוסיר המצור על הכפר... נודע שביקר בבתי־הכלא, שבהם נכלאו עצורי ההתפרעויות...**" הוא נעשה חריג יותר ויותר, כמה מבני־הכפר מוצאים אותו כשהוא מאזין מעל טבחה ל־ברשה על ההר". איזי נע ונד בהרי הגליל.

יום בהיר אחד, מותקף הכפר בידי אנשי אש"ף. למקום מגיעים חיילי יחידה מובחרת, נציגי העיתונות העולמית („**שר־הביטחון נראה, נעלם וחזר ונעלם. הליקופטרים שוטטו באוויר**"). ואז מגיע איזי, עובר את החיילים, ומתקרב לבית, בו מצויים אנשי אש"ף. הוא „**יגיל את כפותיו סביב לפיו וצעק אז שם, ועוד משהו בעברית. הדיילון של חלון המיטבח הוסט, והסיע ראש שחרחר, מזהר; מזהר לפחות לחבר שפגש בו, במזרח הערבי...**"

החוויה הישראלית

דיעה אחרת על אפרים קישון

ראיתי לפני כמה שבועות, בטלוויזיה, בהקרנת אחרי־צהריים, את סירטו של **אפרים קישון** תעלת בלאומילך. אחדי הצפיה בסרט, הלכתי לברזק קצת בכתבי קישון.

התעלמתי מאפרים קישון של התקופה שאחרי מילחמת־ששת־הימים. מאפרים קישון, שגלש מהסאטירה אל הפוליטיקה הלא־משכנעת של **דויד** מול **גוליית**. התמקדתי באפרים קישון הראשוני.

אין לי ספק, שנעשה עוול לאפרים קישון. רשימותיו, סיפוריו, מחזותיו והומורסקות שלו, משנות ה־50 וה־60, מעניקות למעיין בהן, תמונה אמינה של ישראל באותה תקופה. גלריית גיבוריו, החל **בסאלח שבתי** דרך **דוקטור שולטהיים** והאחרים, הם מאפיינים רב־ערך סיפרותי לאותה תקופה.

אפריים קישון הצליח ליצור, באמצעות ההגפשה שהעניק לגיבוריו את ממד העומק של אותה תקופה. אז היתה ישראל, במידה רבה, ארצם של העולים ממיזרח־אירופה. אותם עקורים שהגיעו אחרי השואה, ומהלו את תשוקתם לחיות במולדת חדשה בזכרונות מעברם הועיר־בודגני באירופה.

למיקרא כמה מהדברים שכתב קישון, באותה תקופה, אין לי ספק, שהוא מתעלה בערכו. על־

סופר קישון
דבר מה רקוב

מרבית סופרי דור הפלמ"ח, אותם גברתנים סיפורתיים, שכתבו יצירה בלתי־אמינה וקולקטיבית, על המיפלצת הספרותית שכינו „הצבר של דור תש"ח".

לא פלא שאפרים קישון היה האיש, שלפני 25 שנה, אסף כמה מיוצאי להקת הנח"ל והקים איתם קולקטיב בשם בצל ירוק, שהיה, עד לעצם היום הזה, האידוע התיאטרוני־תרבותי החשוב ביותר של ישראל.

איני מקבל דיעה אחת מדיעותיו הפוליטיות של אפרים קישון, וקשה לי לקרוא את מה שכתב אחרי מילחמת ששת־הימים. אבל אין לי ספק, שאפרים קישון הראשוני, הוא בבחינת יצר, מהמעולים שהיו בארץ, ואני משוכנע, שבעוד 20 30 שנה, יחקרו את כתיבתו, חוקרי ספרות ותרבות, ויגלו אותה. כאשר יעסקו בכיתבי קישון האמורים, לא יתעניינו בכיתבי **שחם־מגד־ברנזוב־ניצן** ודומיהם.

פרט אחד שלא ברור לי, הוא — מדוע כל אלה חברים באגודת־הסופרים ואילו אפרים קישון, טרם נמצא ראוי להיות חבר באגודה זו. נראה שדבר מה רקוב בממלכת הערכים של אגודת־הסופרים.

(*) *ישראל המאירי – הרביעי. שבעה סיפורים; הוצאת הקיבוץ המאוחד; 179 עמודים (כריכה רכה).*

(**) *ישראל המאירי, – אש בקוצים. ארבעה סיפורים; הוצאת עם־עובד; 190 עמודים (כריכה רכה).*

בעוד איזי מחליף מילים עם אותו מורה ערבי, שברח (.אומרים שהם תזזרים. שהם בורחים על־מנת לחזור"), ניתך צרור מ.כוחותינו" והערבי נפגע, ואיזי רץ לעברו. כאשר מגיעים החיילים אל הבית .בשביזון ראשון החיילים אל הדלת רזבה מכדרך, נפתחה הדלת מבפנים. ואיזי עמד בפתח — ידיו פרושות, השרזולים המכתכמים מתנפנפים. החייל שמלו קפא. גם יתר החיילים. הוא אמר: .לא לירות. הכל מסודר.' ואז, ברממה, נשמע קול ירייה. הוא הזדקף, נפתח, כמו ביקש לראות משהו מעבר לכף הדר, אחר כמו נרתע..."

אין ספק, שקובץ סיפורים זה של ישראל המאירי, העביר אותו מ.תקווה" של הסיפורת הישראלית, לסופר רב־חשיבות. ארבעת סיפורי הקובץ, מעידים על העוצמה התיאורית, יכולת הבחנה ורגישות, שמעטות כמוהן בסיפורת הישראלית העכשווית.

אש בקובצים מומלץ ביותר לאוהבי סיפורת, לא רק סיפורת עברית.

שירה

חיי מריה

מעטים מאוד מקובצי־השירה הנמנים עם הקלסיקה העולמית, רואים אור בעשור האחרון, בתרגום ראוי לשמו לעברית. קובץ מעולה, שראה אור החודש, הוא הקובץ חיי מריה מאת **ריינה מריה רילקה**, בתרגומו המעולה של **משה הנעמי־זינגר** (*).

.בשהיתה מרים, הבתולה הקדושה, תינוקת.

סופר רילקה
שגלזר־תעשה לא תחרים

היתה מתרוצצת לה בתוך קודש־הקודשים שבבית־המיקדש. ומקבלת את מאכלה מידי מלאך. סיפור זה ודומים לו, הקיימים בתודעה הנוצרית, משמש את המשורר הגרמני ריינר מריה רילקה בתיאור השירי, שהעניק לדמותה של אם ישוע.

השיר מריה מוצגת במיקדש מעניק את ההמחשה השירית של רילקה לאגדה זו: .היא נשאה / את מבטה הישר, לראות, לבחון / (ילדה, ילדה קטנטנות בין נשים). / וכשעלתה שלוות, בביטחון, / נסוג אחור הזוהר המרשים..'

רילקה, שחיבר את מחזור־שירי חיי מריה בשנת 1913, הצליח במחזור זה, ליצור שירה שעוצמתה בפשטותה. על שירים אלה נסוך לא מעט פרימיטיוויזם, היונק מתוך התרבות הנוצרית העממית של ימי־הבינים. שירים אלה, הם נכס־צאן־ברזל של השירה העולמית, שגם הקורא הישראלי, יההודי, עשוי להתפעל ממנה.

את הבשורה למריה פותח רילקה ב.לא שמלאך נכנס (הבן ודע) / הבהיל אותה. הלא בהרתע / כל אדם בעת שיחרור / מיתאים אזר סחר אל חדרו, או אזר / השמש..." את הפתיח הוא ממשיך לאותו זיווג שמימי כמעט: .אולם /

(*) ריינר מריה רילקה – חיי מריה; נוסח עברי: משה הנעמי־זינגר; הוצאת אדם; 68 עמודים (כריכה קשה).

סניו, סני נער, שהסיעו שם / סמוכים כליכך, עד מבטי שניהם / כה נצמדו, הלמו בהיפגשם, / עד התרזיק הכול מחזץ להם..."

גם הסיפור המסורתי הנוצרי, שעל פיו מבקרת מרים את **אלישבע**, אמו של **יוחנן המטביל** בעין־כרם, בפרברי ירושלים, כאשר שתיהן הרות, ויוחנן רוקד לו משימחה בבטן אמו (לוקס א, 44), מומחש בשירו של רילקה ביקורה של מריה: .בבעל בורחה ששטה ידה לשים / על בטן שארתה. שהריונה / גדול היה / וכל אחת רבנה / לנגוע בשיעי ומלבושים.// וכל אחת מלאה את קדישתה / וגוננה ברוך על רעותה. / וז סרח רך היה עוד הגואל / אך המטביל — רגלו כבר בעטה / משימחה, קיפץ והתהלל.'

לא נפקד משירי רילקה גם חשדו של יוסף. שאינו מוצא פשר להריון מריה אשתו, עד שלבסוף הוא: .הבין. וכשנשא עיניו / אל המלאך — הוא כבר נמוג. נבלע. / הסיר לאט את כובעו העב / ופתח בזמר תהילה.'

תחת הכותרת הולדת ישוע פותח רילקה ומשורר: .תמימה היית. ובך דבר אירע / שליל זה הציף בנגוהות: / אל שבעמים אסו חרח / בא אל העולם בך — רך, פעוט..." ומעט אחרי זה, כאשר נודע למלך הורדוס — .והנה חזזי כוכבים באו מארץ קדם ירושלימה לאמור: איה המלך הנולד ליהודים..." — נמלטה מריה עם ישוע למצרים. ועל כך בשיר רגיעה במנוסה למצרים, שבו כתב רילקה: .היתכן שעצם הילוכם / הריגיז מוסדות עולם עד כדי כך, / שהם עצמם נכוכו מבוהם — / והתינוק, רק הוא, בשקט נח. // ואז, בשל כל זאת, ביקשו לשבת / בצל אילן. אבל ראה כיצד / העיז הרם צימצם עצמו כעבד / וסמוך להם קרב עמד —..."

גם התחונה בכנה, שנערכה בכפר כנה שבגליל, ובה הפך ישוע את המים ליין מופיעה בשיריו של רילקה: .אל שולחן ערוך שם לסניה / עמוס בפרי יורק, עם בולם / שמחה. ולא ידעה: דמעות עיניה / עם היין נהפכו לדם.'

כך הלאה. ממשיך ומוליך ריינר מריה רילקה, את הקורא, בחרוזים פשוטים, בשירה צרופה לשמה. את סיפורם של מריה וישוע. אין ספק, שתרגומו הבהיר והפשוט של משה הנעמי־זינגר, הוא מהמעולים שבתרגומי רילקה בעברית עד כה, וגם רישומיו הנאיביים במיקצת של **אלי אלטרין**, תורמים לקובץ. ייטיב הקורא לעשות אם קודם לקריאת הקובץ, יקרא את הברית־החדשה, כך שיהא אמון על הסיפור, שאיננו כולל בתוכנית־הלימודים של **זבולון המר**.

חיי מריה, הוא חוויה שירית יוצאת־דופן ומהבולטות והחשובות של השירה העולמית. תקוותי היא, שסגנית שר־החינוך־והתרבות **מרים גלזר־תעסה**, לא תורה לחנויות הספרים, לסלק יצירה .נוצרית" זו מעל למדפים.

תרגום

רומן בגרוש

אין היום ספק, ש**ברטולד ברכט** הוא אחד מהדמויות שהשפיעו יותר מכל על התרבות במאה העשרים. ברכט שנולד באוגסבורג, בוואריה — עיר מולדתו של הצייר **הולביין** — בשנת 1895, החל את דרכו כסטודנט לרפואה. לימודיו הופסקו בשל מילחמת־העולם הראשונה, וכאשר שב ממנה החליט להכריז מילחמה על תרבות הנימוסים הטובים, והשקרים.

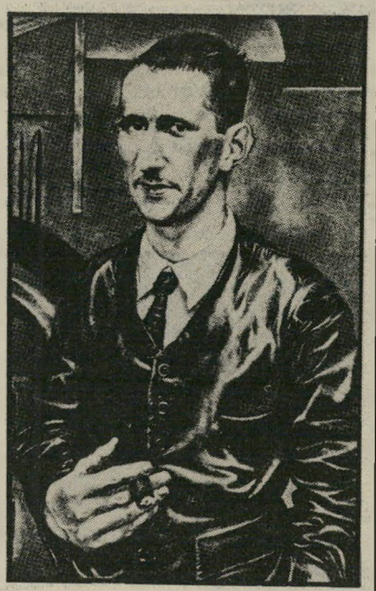
הוא התפרסם לראשונה במחזהו תופים בלילה (1922), שזיכה אותו בפרס־היוקרתי פרס קלייסט. עד מהרה, הפך ברטולד ברכט, אחד מהמאיימים על הרייך בן אלף השנים, שעמד להתחיל את הפרק בן תריסר השנים שלו.

במחצית שנות ה־20 הגיע לידיו של ברכט עותק של אופרת הקבצנים מאת המחבר בן המאה ה־18, **ג'ון גיי**. ברכט עיבד אותו לאופרה בגרוש. שהועלתה לראשונה על הבימה, בשנת 1928. במקביל עיבד את החומר בסוף שנות ה־20 לרומן, בשם רומן בגרוש (*) שראה אור באחרונה בתרגום לעברית.

המהדורה הראשונה של רומן בגרוש ראתה אור כבר בגלות המשוררים של ברכט,מגרמניה ההיטלראית, בשנת 1934, באמסטרדאם.

רומה שהמו"ל הישראלי, שפירסם מהדורה זו, ער לאקטואליות של רומן בגרוש, המתאר אווירה של מילחמה ועסקים מסוג מסויים כסאטירה סרקסטית. הרומן מקיף את הדמויות המוכרות לקוראים מתוך ההופעות הבימתיות של אופרה בגרוש, ביניהן **סיצ'אם** — מלך הקבצנים **וסולי** — בתו חולת האהבה.

רומן בגרוש נפתח ב.חייל ושמו ג'ורג' סיזקומבי נורה ברגלו במילחמת הבורים, ורוסאי בית־החולים בקיפסטאון נאלצו לקטוע את שוקו. הוא שב ללונדון וקיבל סיצויים של 75 לישט... (אותן) השקיע במסבאה קטנה בניו־גיוט... במעט ארבעה חודשים החזיק במסבאה, ולאחר שביזבז זמן רב מדי בחיפוש

מחזאי־סופר ברכט
קורבן פעם – קורבן תמיד!

הבעלים הקודמים, יצא לרחוב בלא פרוטה...' ג'ורג' **סיזקומבי** הופך עד מהרה מקבץ־נדבות גידם, המגלה, שאסור לו לקבץ נדבות ברחובות לונדון,מבלי לקבל הרשאה מפיצ'אם מלך הקבצנים, השוכר אותו לטפל בכלביו.

בפתיחי הפרקים, מופיעים שירי אופרה בגרוש ושירים אחרים, כמו .הנה יצאו למלחמה / ומסחור בכדורים הרגישו / ומייד נמצאו אנשים טובים / ולהם כדורים החישו. / .בלי תחמורת אין מילחמה.' / .הכול תקבל, בני: / למעננו יצאתם לקרב / תחמורת לבם נכין.' / והכינו תחמורת רבה / וחסרה להם עוד מילחמה. / ומייד נמצאו אנשים טובים / ושרחו שתפרזיץ ותבוא. / .קום, בני, קום וצא לקרב: / המולדת בסכנה: / קום וצא למען עם ואחיות / ומיזבח ובסי־מלבות:" אם מישהו מהקוראים אינו מכיר את השיר הזה, הוא בבוודאי מכיר את הבית־החוזר ממילחמת לבנון – .רד אלינו אווירון".

.רומן בגרוש" מתאר עסקי מילחמה מפוקפקים, המתמקדים באופן משיגים .מיכרזים ממשלתיים" לאספקת אוניות רקובות להובלת החיילים למילחמה. תוך כדי כך, חושף ברטולד ברכט את עולם־העסקים והבנקאות, את התככים, העמלות והשוחד. בתיאורים אלה, הוא משלב גם .סיפור אהבה בגרוש" לעקרות־בית, שגיבורתו היא פולי, בתו של פיצ'אם, והוא מתרחש על רקע העולם־התחתון הלונדוני

ברטולד ברכט מוליך את גיבוריו, את השקפת־עולמו, את לונדון, המילחמה, עסקי־המילחמה שלה, את גנביה, עשיריה ובנקאיה, דרך עלילה, שבסופה משלם רק אחד את המחיר:

.בעבור ימים אחדים נאסר החייל פיזקומבי. לתמהונו הרב נשפט על רצח מרי סחייר. נגזר עליו ריין־מוות והוא נתלה. תוך תשואות. לעיני המון רב של חנוונים, תופרות, חיילים נבים וקבצנים".

במילים אחרות, פעם קורבן — תמיד קורבן.

משום מה, במהלך קריאת 282 עמודי רומן בגרוש, לא יכולתי להתעלם מדימויים שכוונו למעמד סוחרי־הנשק הישראליים, הטייקונים של התעשיות הביטחוניות בארץ, ולהבדיל — אלה, שהם תמיד הקורבנות, שלעומתם מריעים החנוונים, התופרות, החיילים, הנכים והקבצנים.

רומן בגרוש מומלץ ביותר לקריאה.

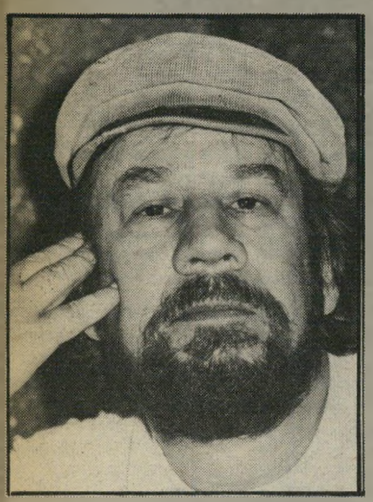
מי מריבה

נבות היזרעאלי

כלל נקוט בסיפרויות רבות הוא, שכאשר סופר מתחיל זקוק לתאוצה, כדי להגיע בעזרתה לדרך המלך הספרותית, הוא נוטל ספר של סופר שצבר הישגים סיפורתיים, עולה עליו טרפם, ומשמיצו בכל דרך אפשרית, במטרה לקרם את עצמו.

מישהו, בבית־קפה תל־אביבי זה או אחר, סיפר .פטנט" זה למבקר הצעיר של מעריב **אמנון נבות**, שהרי אין הסבר אחר, לרשימתו חזיון חיסטורי וחאות הכול, שראתה אור לפני כמה שבועות במעריב (12 אוגוסט).

אלא שאמנון נבות, נהג על חשבונם של קוראי מדור הספרות של מעריב, תוך שהוא מתגלח על גבו של **יצחק בן־נר**, מבלי להבהיר לקוראי הצהרון הנתון בידידה, במה עוסק סיפרו של בן־נר, ו/או ניתוח עניני לספר מהעולם זה.

סופר בן־נר
רגרסיבי ודפורמטיבי

נבות הקדיש ארבעה טורים לדיון עקרוני בלי רוגמות על מגמות בספרות הישראלית, כשהוא מאפשר לפרוטוקול של יצחק בן־נר, לזכות בכיבודי השמצה, אפילו בכותרת־זמישנה: .רוספוזייבסקאיות משתיעה ברוח עכשווית'; ו.פרוטוקול ביקורתי נגדי".

ארבעת טורי נבות היזרעאלי, מעידים על מוגבלותו של מבקר מעריב בקריאת ספרות והבנתה, גו זמנית. בניסיונותיו להבין את בן־נר הוא כמו מכריז על עצמו: המלך ערום.

כדי להמחיש את רמת ביקורתו של נבות, אביא קטע מתוך סיומת .מסחר" על פרוטוקול: .נדמה לי, שעם גילוי סוג השימושים הלשוניים שעשה בקיר בתבניות הלשון של בירב. והסקעה .סמרתר מבלי מחיבות מינימאלית מוסרית ואמנותית לספרות העברית. אשר שאין אלה. אלא מילים. המילים בספרות רגרסיבית ודפורמאטיבית שחת פותה...'

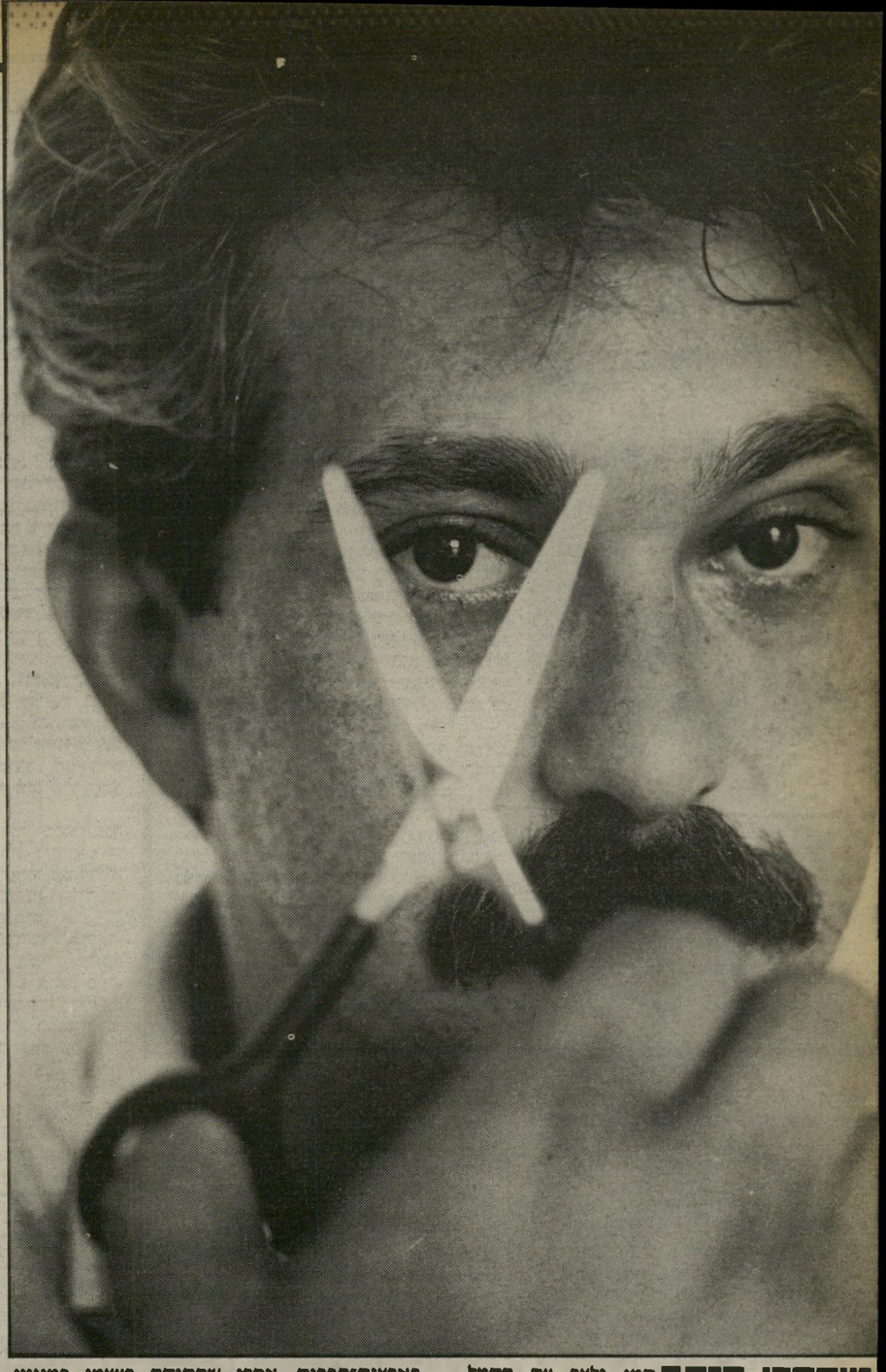
אם להתעלם מהעברית של קוראי מעריב, המובאת בעטו של מבקר ספרותי, ובעיקר .ספרות רגרסיבית ודפורמאטיבית", הרי נבות אינו מצליח, מן הסתם, לשכנע ברשימתו, שלא לקרוא את פרוטוקול וכתחליף לקרוא את עונת המלכים, ספר בתולין של נבות עצמו, שראה־אור באחרונה (על השימושים הלשוניים, הפקעות ומחוייבויות מינימאליות מוסריות ואמנותיות לספרות העברית בעונת המלכים של נבות — באחד מהמורים הקרובים).

מוטב היה לו לנבות, אילו היה לומד מסופר צעיר כישראל המאירי (ראה: מקור) ומקדיש את כל המאמצים והכישרון (אם יש לו), כדי ליצור ולא כדי לבלבל את הביצים ליצחק בן־נר, שהוא מהמעולים שידעה הסיפורת הישראלית.

לעומת בן־נר, הרי כרמו של אמנון נבות היזרעאלי הוא כרם באושים.

סמי זלצר היה בעל מספרה משגשגת בארץ. הוא ירד לכבוש את אמריקה, הצליח, נכשל וחזר

„לא רוצה את הוליווד!"

מיספרי הזהב סמי זלצר עם הסמל המסחרי שלו, מיספרי זהב שרכש באיטליה. אחרי שש שנים בארצות־הברית, אחרי שהתנסה בעצמו במיגוון האפשרויות של ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות, כולל הצלחה אדירה וכישלון חרוץ, החליט לחזור.

סמי זלצר (32) ואשתו לשעבר, עליזה — אחת משתי הספריות הירדועות בתיה ועליזה — עזבו את ישראל יחד עם בתם בת השנה לין, בשנת 1977. שניהם היו בעלי מיספרות משגשגות ויחד היוו צמד פופולארי ואהוד, שהיה מעורה היטב בחיי החברה התל־אביביים.

בלוס־אנג'לס פתח זלצר — בשותפות עם מלכת־היופי לשעבר, רונית רינת ועם אחיה אורי רכטמן — סוכנות הוליוודית לבית האופנה הנודע פירוצ'י. הפתיחה הגרנדיוזית של החנות הענקית, ששכנה בלב בוורלי־הילס, נסקרה בכל העיתונים ורשתות הטלוויזיה בלוס־אנג'לס. שלושת השותפים הישראליים הפכו אורחים חשובים מאוד בכל המסיבות ההולי־וודיות הנוצצות. שמות ידועים מתעשיית התקליטים, הטלוויזיה והקולנוע הפכו ללקוחות קבועים בחנות. סמי זלצר בא לביתם של זמרים, שחקנים ובמאים ידועי־שם, שהפכו, כמובן, באי ביתו.

בריכת השחיה של סמי ועליזה זלצר בהוליווד שימשה אתר לכמה מסיבות בלתי־נשכחות בעיר הסרטים.

כך בבר עם הצלחתו של סמי, הצליחה אשתו לבנות לעצמה ביחד עם אחותה בתיה מספרה משגשגת הנהנית מחוג לקוחות נרחב ועשתה חייל בעסקיה.

אחרי שנתיים של הצלחה

להתחיל מהתחלה סמי זלצר (מימין): בדירה השכורה שבשיכון בבלי. מזרן על הריצפה ומיזוודה עד שיגיעו החפצים מהוליווד. ומשמאל: בחנות ששכר, הנמצאת כעת בתהליכי שיפוץ. „זה לא פשוט להתחיל מהתחלה," הוא אומר.

ימי הזוהר עליזה (משמאל) וסמי זלצר בימי הזוהר שלהם, כאשר סמי אירגן את המסיבות הסוערות ביותר בהוליווד. הם היו מוזמנים לכל המסיבות של אולפני הסרטים והתקליטים בשל הופעתם היוצאת־דופן. סמי נהג לתכנן לו ולעליזה בגדים מטורפים לחלוטין, ועל חבריהם הקרובים נמנו הפאנקיסטים הידועים ביותר בעיר. בתמונה עם שניים מעובדי החנות המטורפת „פירוצ'ו" בבוורלי־הילס.

מטיאורית באה הנפילה. פירוצ'י נקלעה לקשיים, ולפתע מצא סמי זלצר את עצמו נופל מאיגרא רמה לבירא עמיקתא. „לניצחון הרבה אבות. הכישלון הוא יתום," אמר פעם הנשיא האמריקאי המנוח ג'ון פ. קנדי, ואיש לא יכול היה לומר דבר המתאים יותר למצבו של זלצר. ברגע שבו החל מאבד את עסקיו גילה לתדהמתו כי כל אותם „חברים" שהיו לו נעלמו ואינם. ככל שהחמירו הקשיים הכלכליים, החמירו גם הבעיות המשפחתיות.

סמי ועליזה וזלצר, הורים ללין ואוריאל, התגרשו. עליזה נישאה לבמאי מופעי־בידור נודע, וחיה כיום באושר ובעושר עם בעלה החדש, שני ילדיה ושני ילדיו, בבית הוליוודי טיפוסי בבוורלי־הילס.

סמי זלצר, שהגיע לפני חמישה חודשים לביקור משפחתי בישראל, החליט לחזור לארץ. מי שהכיר את זלצר בתקופת שהייתו באמריקה, לא היה מעלה בדעתו שהאיש שרצה מאוד להפוך אמריקאי לכל דבר, יחזור אי פעם לישראל.

כיום הוא יושב על המזוודות בדירתו השכורה בשיכון בבלי בתל־אביב, ומחכה לחפציו, הממתינים בנמל. תוך פרק זמן קצר שכר חנות ברחוב בן־יהודה בתל־אביב, וכעת הוא משפץ אותה ועומד לפתוח בה מכון לתסרוקות ולביגוד.

מספר סמי זלצר:

בשנת 1972 הייתי אחד האנשים המצליחים ביותר בתל־אביב. הייתי נשוי לאשה יפהפייה, היתה לי מיספרה מצליחה בכיכר־המדינה, הייתי מלך בחיי החברה, מיליון חברים, כל ערב מסיבות. היתה לי דירה בכיכר־המדינה, עוזרת־בית עם לינה, מפרו, מה עוד היה צריך? לכאורה שום־דבר. אבל תמיד היו לי עיניים גדולות. הרגשתי שהארץ קטנה עלי, הרגשתי שפה, למרות שאני חי ברמה שהיא הרבה מעל לממוצע, למרות שאשתי עליזה נחשבת לספרית־צמרת ומרוויחה הון־רעתק, אני סתם ספר. חשבתי שאם אסע לאמריקה, אוכל לבטא את הכשרונות האמנותיים שלי, היתה לי תחושה שפה בארץ לא יעריכו את הכישורים שלי. אמריקה, כך הייתי בטוח, היא המקום בשבילי.

אשתי עליזה לא רצתה לעזוב את הארץ. היא זכתה פה, ביחד עם אחותה בתיה, להצלחה עצומה. שתיהן היו בעלות עסק משגשג. אני הייתי בעל עסק משגשג לא פחות. עליזה היתה קשורה מאוד למישפחה שלה, לחברים שלה, לארץ. היו לנו ויכוחים מרים בנושא, אבל אני לא הייתי מוכן לוותר. הרגשתי שאני מוכרח לרדת לאמריקה, שקשה לי בארץ, שצפוף לי בארץ, שאני ממש נחנק. התעקשתי מאוד. ולבסוף היא ויתרה לי.

בשנת 1977, כשבתנו לין היתה בת שנה, חיסלנו את כל העסקים, מכרנו הכל ונסענו ללוס־אנג'לס עם הרבה מאוד כסף. אני יודע שבשנה ההיא היה גל ירידה עצום, אבל עם יד על הלב — אני לא ירדתי־בגלל הגל הזה, לא ירדתי בגלל שכולם ירדו. ירדתי כי הייתי ספר והרגשתי שאני אמן.

השנה הראשונה בלוס אנג'לס הייתה קשה. עליזה ואני רבנו כלי הפסק, היא לא יכלה להסתגל לאמריקה, וכל הזמן בכתה ושאלה למה הבאתי אותה לשם וניתקתי אותה מהמישפחה. שנינו התחלנו לעבוד במיספרה בבוורלי־הילס. שכרנו דירה גם כן בבוורלי־הילס, כי רציתי יש סטייל. אני אוהב סטייל. קניתי מייד שתי מכוניות אמריקאיות, שכרתי עוזרת עם לינה, ושיחקתי את אמריקה. אני מוכרח להודות שבניגוד לאשתי בעיני אמריקה מצאה חן. כמעט מייד יצרתי קשרים עם אמריקאים. רובם בעלי עמדה, רובם מבוורלי־הילס עליזה, לעומת זאת, התעקשה לא ללמוד ויצרה, בניגוד לרצוני, קשרים עם הקהילה הישראלית, שלי מעולם לא היה שיג ושיח עם חבריה.

במסגרת העבודה שלי במיספרה בבוורלי־הילס, הכרתי את מי שהיתה פעם מלכת־יופי רונית רינת. סיפרת לרונית שיש לי חלומות, שאני רוצה

(המשך בעמוד 60)

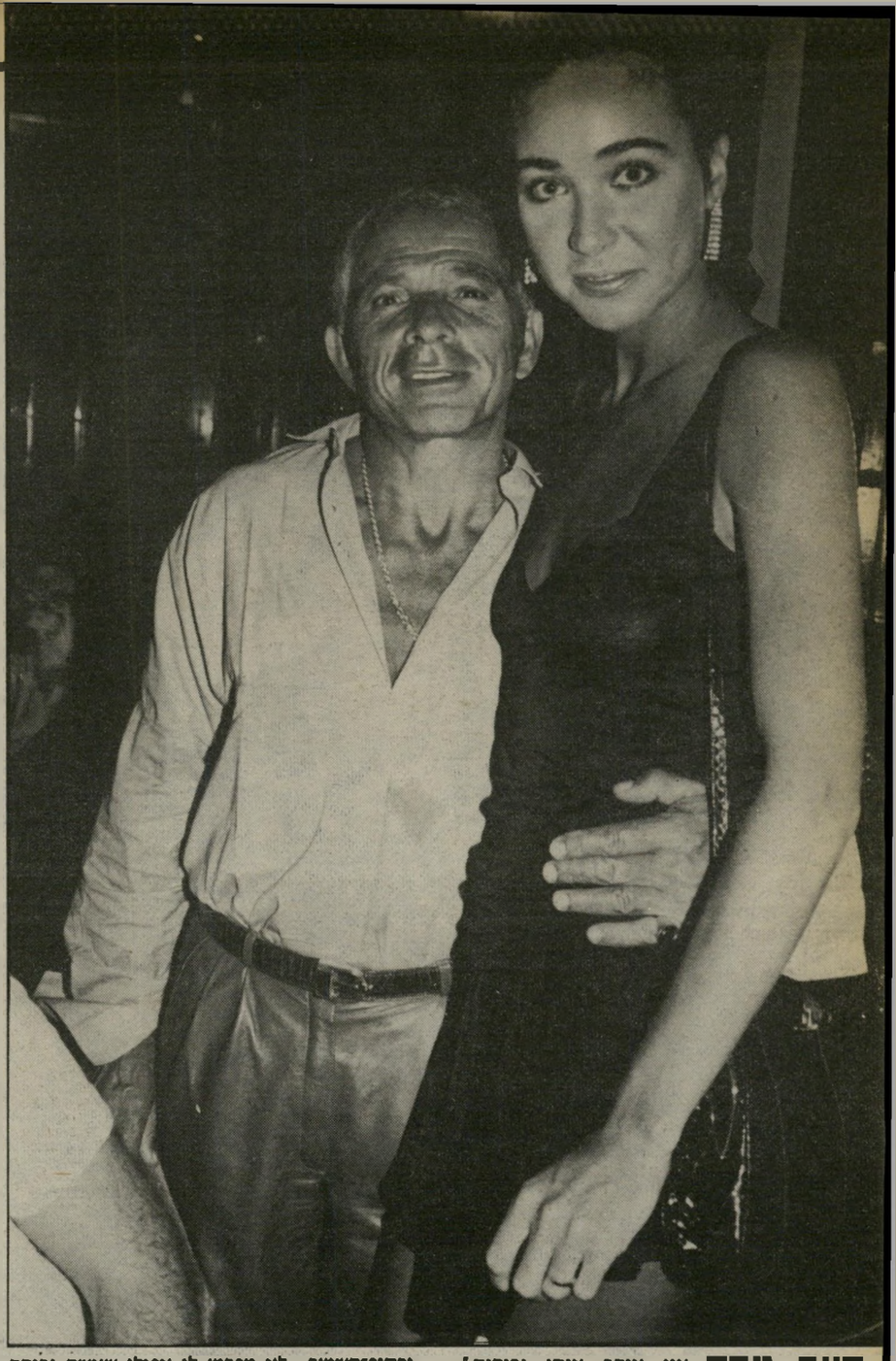

האשה לשעבר, עליזה, בחברתו של סמי, באחת המסיבות ב„פירוצ'ו".

הגדול עליזה עם ג'וזה איבר, גדול ספרי הוליווד, שנתן לה ולאחותה בתיה, את החזדמנות הראשונה, בארה"ב.

גרושתו ובתו באו לארץ — עכשיו הוא הביא הנה גם את ידידתו —

פשר גובה "אני אוהב אותן גבוהות," מצהיר דייוויד בורנשטיין, איש־העסקים היהודי־אוסטרלי (50), ממוצע־הקומה וכסוף־השיער. "לא מפריע לי אפילו שאשה גבוהה נועלת נעלי־עקב, ונראית עוד יותר גבוהה," אמר והצטלם בגאווה עם חברתו האוסטרלית קטי־אן.

בלי פחד

גבהים

"אני אוהב אותן צעירות יפות וגבוהות," מצהיר איש־העסקים האוסטרלי רייוויד בורנשטיין בן ה־50, נמוך הקומה והשווף ששיבה זרקה בשערו.

"ואני אוהבת אותם מבוגרים," מתוודה קטי־אן קודי, הדוגמנית האוסטרלית היפהפיה, בת העשרים, הישבת נינוחה על השטיח הלבן, בין רהיטי האנטיקה, בדירתו המטופחת של רייוויד בצפון תל־אביב.

אי־אפשר להתעלם מהזוג האוסטרלי, הנמצא עכשיו בארץ ומבלה בכל המקומות הנוצצים. הם אוהבים, מחזיקים יד ביד, מסתכלים זה בעיניו של זה ונראים כמו אב ובתו. קטי־אן הקתולית היא בת יחידה ומפונקת. נולדה בסידני, וחיתה הרבה שנים מחוץ לגבולות אוסטרליה. אבא היה אלוף־מישנה בצבא ונשלח לשליחויות רבות.

כשסיימה קטי־אן את לימודיה בתיכון, החליטה לעשות אתנחתה, להפסיק את הלימודים, והתחילה לעבוד בבוטיק לביגדי נשים במלבורן. באחד הימים כישבה בבית־קפה סמוך לבוטיק, ניגשה אליה עיתונאית־אופנה. "היא התעניינה בי וביקשה לכתוב עליי. הסכמתי," אומרת קטי־אן בחיוך של ילדה־אשה.

לא צילומי עירום

"מיד אחרי הכתבה התקשרו אליי מסוכנות דוגמניות וביקשו שאצטרף אליהם. חשבתי — מה יש לי להפסיד? התחלתי לעבוד כדוגמנית מסלול וצילום.

"כשראיתי כמה כסף אני עושה, בתוך שלוש־ארבע שעות נפתח לי התיאבון.

"בינתיים קיבלתי עוד הצעה בטלוויזיה המיסחרית. מתוך 60 נשים נבחרו שתיים, ואני הייתי בתוכן. הרווחתי 2,000 דולר ביום.

"אני שונאת שיגרה של חיים ושעות־עבודה. אני אוהבת אופנה ואנשים. במיקצועי היום, אני יכולה לעבוד בכל מקום בעולם, וזה יתרון חשוב מאוד עבורי."

אין ספק: קטי־אן, בעלת 179 סנטימטרים חטובים להפליא, רגליים בלתי־נגמרות ועיניים גדולות, נחטפת

ברוק שילדס השניה כך מכנים אותה באוסטרליה. "מאוד רצו שאצטלם לכתבת־אופנה בצילומים זהים לתמונות של ברוק שילדס בג'ינס, אבל סרבתי."

דוגמנית אוסטרלית בת 20, כי הוא אוהב אותן „גבוהות, יפות וצעירות"

גובה 1.79 אי־אפשר להתעלם מגובהה. בכל מקום שאליו היא מגיעה היא בולטת ביופיה, בלבושה ובגובהה. „הורי מאוד גבוהים, אז מה הפלא שיצאתי כזאת?" אומרת קטי־אן.

בעבודה ובבית

וויא יפה בשני המיקצועות. „בבית אני מתאפרת, וגם כאשר אני יוצאת – אני אוהבת להיראות הכי־טיבעית שאפשר. בבית אני אוהבת להיות לבד, לשמוע מוסיקה ולקרוא הרבה ירחוני־אופנה. כשאני עובדת, אני מאוד רצינית."

על־ידי כל סוכנות־דוגמניות. „בארץ," מספרת קטי־אן, „היכרתי את מארגנת תצוגות־האופנה חביבה פלאטו. היא הביטה בי ותיכף הציעה לי להשתתף בתצוגת־אופנה. באתי לישראל לפני שבועיים לביקור ולמנוחה. לא היו לי שום כוונות לעבוד." חביבה סידרה לה פגישות עם אנשי מכון הייצוא. הם מאוד התלהבו ממנה ומהופעתה.

קטי־אן באה לארץ כדי לפגוש את חברה דייוויד בורנשטיין, שהיה בעבר חברה של נערת־הזוהר פנינה רוזן־בלום. „את דייוויד היכרתי לפני שלוש שנים," מספרת קטי־אן. „אז לא קרה בינינו כלום.

„מאז הספקתי להינשא לגבר צרפתי בן 32, שהיה קנאי ורכושני. חייתי עם אותו הגבר שנתיים, מגיל 17. בגיל 19 נישאנו בריווירה הצרפתית.

„החזקתי מעמד שמונה חודשים בלבד. לא הייתי מרוצה מנישואיי. הרגשתי כלואה וחסרת־מנוחה.

„נכון, אולי הייתי צעירה מדי ולא הייתי מוכנה לנשואין. כאשר נפרדתי מבעלי, לפני חצי שנה, חזרתי מייד לאמא ואבא במלבורן, ואז פגשתי בשנית את דייוויד.

„נפגשנו על שפת־הים, בחוף הכי־לוהט, שבו מתרחשות הרבה היכרויות. „אמרו לי שאני דומה לברוק שילדס, ובמלבורן באה אליי חברת־אופנה בהצעה שאעשה צילומי העתקים של ברוק שילדס לג'ינס. סירבתי, כי אני לא רוצה להיות העתק של מישהי, אני רוצה להיות עצמי. דייוויד חושב, שאני דומה לג'ין בירקין, אבל אני דומה לעצמי.

„אמא ואבא לא מרוצים ממיקצוע הדוגמנות, שבו בחרתי. הם היו רוצים שאהיה עורכת־דין או מנתחת־מוח. אמא היתה דוגמנית בצעירותה, והיא אמרה לי: אל תבחרי במיקצוע הזה.

„אני לא מצטלמת בעירום ולא צילומים סכסים, זה נוגד את המוסר שלי. אפילו עבור סכום כבר לא אעשה זאת. אני לא זקוקה לכסף הזה. אני עושה מספיק כסף בצילומי־אופנה ופירסומת.

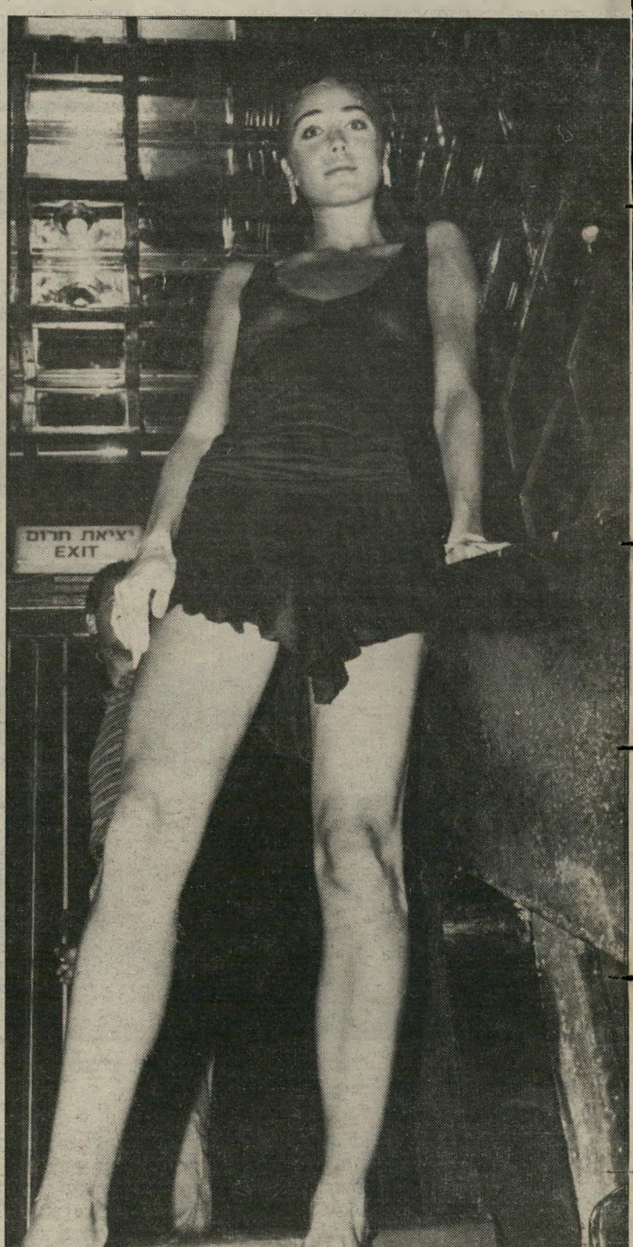
„את כספי אני מבזבזת מהר מאוד על נעליים, בגדים ומגפיים, קצת רהיטי אנטיקה שאותם אני מאכסנת אצל הוריי והרבה על נסיעות.

„אני עצמאית מבחינה כלכלית, ואני לא אוהבת ולא רוצה להרגיש חייבת למישהו משהו. אפילו את כרטיס־הנסיעה לחו"ל אני משלמת בעצמי, כך שבכל רגע שאני רוצה — אני יכולה לקום וללכת."

האם היא חושבת שהיא יפה? „לא," אומרת קטי־אן בחיוך מבויש. לפעמים אני חושבת שאני מכוערת. למשל, בבוקר, כאשר אני קמה ומסתכלת בראי."

(המשך בעמוד 73)

2,000 דולר ליום מרוויחה קטי־אן באוסטרליה עבור יום צילומי פירסומת לטלוויזיה. „בא מהר, הולך מהר," היא אומרת על הכסף שהיא מרוויחה. „אני קונה לי כל מה שאני רוצה, ובהחלט מבזבזת הרבה כספים. קניתי לי מעיל פרוות־שועל ארוך. אחרי חצי שנה הוא נמאס עלי ונתתי אותו לבת־דודתי." קטי־אן חיה את ההווה ואינה דואגת כלל לעתיד.

קולנוע

פסטיבלים

יפאן האסיתית

אין שום ספק שהחלק המרתק ביותר של פסטיבל הסרטים בלוקארנו השנה, היה זה שהוקדש לבימאי יפאני בשם מיקיו נארוזה. איש זה, שהמערב התעלם כמעט מקיומו, ואשר נפטר ב־1969 בגיל 67, כשמאחוריו לא פחות מ־87 סרטים, עומד לפי כל הסימנים להפוך לשיגעון החדש של כל הסינמטקים, מועדוני הקולנוע והעיתונות הקולנועית המיקצועית.

כך לפחות ניראה לפי תגובתם של מנהלי ועורכי גופים אלה, שבאו ללוקארנו במיוחד כדי לצפות ברטרוספקטיבה של 20 סרטים משל נארוזה, והופיעו מדי בוקר, בשקדנות של איש מאמין ההולך לתפילה, כדי לראות את המיבחר, להתפעל מן התגלית ולשריין לעצמם את הזכות להקרין סרטים אלה בעתיד הקרוב.

מיקיו נארוזה עם יוקו צוקאסה
עין חדה ובוחנת

נארוזה, בן דור הקודם לאקירה קורוסאווה (קורוסאווה היה אסיסטנט שלו ב־1937 ומרבה לדבר בשיבחו), נחשב על־ידי אחרים ועל־ידי עצמו, לאיש מיקצוע בלי יומרות, אדם הטורח להביא סיפורים אל המסך בצורה היעילה ביותר, כדי להגיע לקהל רחב ביותר. בן למעמד הבינוני הנמוך, הוא הקדיש כל סרטיו למעמד זה, התעכב רבות על המינהגים ועל צורת החיים של הבורגנות הקטנה (ולעתים קרובות מתערערת), ומשום כך נחשב על־ידי רבים כיפאני מדי (יותר יפאני מיפאני), ובתור שכזה, חסר המימד האכזוטי היכול למשוך את הזרים לסרטיו. תופעה דומה קרתה, במשך שנים, גם לידידו של נארוזה, יאסוג'ירו אוזו, עד אשר התגלה לפני כמה שנים במערב ומאז יש המעדיפים אותו אפילו על קורוסאווה ומיזוגוצ'י.

יפאן בלי סאמוראים. אין ספק שנארוזה חסר העוצמה הוירטואוזית של קורוסאווה, הליריות המופלאה של מיזוגוצ'י או הסיגנון הקיצוני של אוזו. נושאיו — מלודראמות על אהבה, קינאה, מישפחה חצויה, ניישות מזדקנות וזמרי רחוב יחפנים — עשו רושם של מוצרי צריכה בנאליים. אבל במבט שני, כאשר מיטיבים להתבונן בהם, מסתבר שהאיש העומר מאחורי הסרטים ניחן בעין חדה ובוחנת. החודרת אל כל מיכלול הבעיות שבהן מתחבטות דמויותיו. שלא כבמלודראמות רגילות, אין אצלו גיבורים מושלמים או נבלים מושלמים, אין אצלו סופים סגורים (להיפך, נדמה כאילו כל סוף טומן אצלו התחלה של סיפור אחר) וחלק מן הנושאים שבהם הוא מטפל, עשוים אפילו להחשב לנועזים ביותר, מבחינה מיסחרית. מישפחת פועלים, שכל בניה רוצים לפרוס כנפיים ולהתכחש לאחריות הקול־קטיבית שיש להם (בסרט בשם כל המישפחה עובדת), הוא נושא שהיה הולם את הניאו־ריאליזם האיטלקי ולא חברת הפקה מיסחרית נורמלית, המחפשת קו עלילתי מגובש, ברור ופשוט לקליטה.

צפייה בעשרים סרטים של אותו בימאי, בסדר כרונולוגי, מאפשרת כמובן לבחון את התבגרותו, את התגבשות סגנונו, את צמיחתו כיוצר, וזה היה חלק לא מבוטל מן ההצלחה של רטרוספקטיבה זו. כי עד מהרה התברר שנארוזה מתרכז בתחום נושאים מוגדר מאד. הוא עוסק ביפאן של תקופתו, בלי סאמוראים ובלי הצגות ראווה. הוא ממקם את כל סיפוריו בין סוחרים קטנים, בדרגים, ניישות.

המצב הכלכלי הוא בעל חשיבות עצומה בכל אחד מסיפוריו, כאשר תנאי החיים ביפאן לפני מילחמת העולם, הלחצים שנוצרו בזמן המילחמה, ובעיקר התוצאות החמורות של המילחמה על החברה היפאנית, מתועדים בצורה מרתקת מאוד, כשהם משולבים בתוך עלילות סרטיו.

הפער ההולך וגדל בין הדורות בארצו, ההתנגשות בין צעירים ומבוגרים, גם אם אינה מקבלת את המימדים הקיצוניים והאלימים המאפיינים את הקולנוע היפאני היום, מהווים

סאצ'יקו צ'יבה וקאמאטרי סוז'יארה
אשה, היי כשושנה

סצוקו האשה וקן אוהרה ב־"משי"
חזרה לעבר

המוסר הרדום של יפאן המודרנית

אם החזירה המרשימה ביותר של פסטיבל הסרטים בלוקארנו היתה הרטרוספקטיבה של הבימאי היפאני מיקיו נארוזה, הרי שהסרט המרתק ביותר בתוך התחרות עצמה היה גם הוא יפאני, אלא שהפעם זו יפאן צעירה. בת זמננו, בכל הטובים. שמו של הסרט הוא מישחקי המישפחה והבימאי בן ה־35, יושימיצו מוריטה, לא הגיע לפסטיבל ממני שהוא כבר עובר על הסרט השישי שלו. כחור חרוץ, נמרץ וכנראה גם מוכשר מאוד.

כמו אצל נארוזה, גם אצל מוריטה, הנושא הוא התמוטטות המישפחה, אולם צורת הביטוי חדשנית הרבה יותר, צינית הרבה יותר ולעגנית מאוד. לכאורה, הבעיה המרכזית בסרט היא מאבקה של מישפחה להכניס את בנה הצעיר לגימנזיה יוקרתית. כי גימנזיה יוקרתית מבטיחה לו מאוחר יותר קאריירה מכובדת. למעשה, מוריטה מציג את המישפחה היפאנית הממוצעת בראי עקום להפליא: הבעל הטרוד בעבודתו עד כדי כך שאינו מסוגל לעמוד בשום אתראות או מאמץ מישפחתי ומנסה לפתור את הכל בעזרת הכסף שהוא מרוויח. האשה הכבושה שהכל רודים בה, הילדים, בני דור השפע, שצריכים להתגבר בגפם על הבעיות העומדות בפניהם מפני שאין מי שיעזור.

במיקרה זה ממציא להם מוריטה עוזר כנגר, בדמותו של מורה פרטי שנשכר כדי לתקן את רמת הלימודים של הבן הצעיר. עד מהרה הופך המורה לדמות השולטת במישפחה כולה, מפני שהוא היחידי המוכן ליטול אחריות או יוזמה. הוא הופך מדריך רוחני ומכניס לתוך הילד את המרץ והשאפתנות שהיו חסרים לו, אולי מפני שמורה פרטי זה בא ממעמד שבו השפע הכלכלי אינו מובן מאליו.

כולם הלבו לישון. אולם מעבר לעלילה עצמה, מבריק מוריטה רזוקא במבט שהוא שולח אל המינהגים של החברה שאותה הוא מתאר. כאשר האב רוצה להתייחד ברצינות עם מישהו, הוא יורד עימו למכונית כי אין בדירה הקטנה והמודרנית, שבבית־דירות ענקי ומודרני וחסר פרטיות, שום מקום שבו הוא מרגיש באמת כמו בבית. הנציפות שליד שולחן האוכל היא כמו הנציפות של יפאן כולה, ההתנכרות לזולת בולטת בתנאים כאלה שבעתים, ופולחן הערכים החומריים לובש מימדים של בריחה עצובה.

שיאו של הסרט הוא ארוחה חגיגית, כאשר ליד השולחן הצר מצטופפים ארבעת בני המי־שפחה, יחד עם המורה הפרטי, וזה הופך כהדרגה את הארוחה לביזוי מרוכמנטלי של האב, ואם והילדים גם יחד, כאשר מסיבה לבבית בתחילתה, מסתיימת באורגיה פרועה של אוכל המושלך לכל עבר, יין הנשפך על הרצפה, ליכלוך וטינופת המשתלטים על הנקיון הפרטי והחולני שבתוך הבית.

מה כוונת התמונה האחרונה בסרט, איש לא הצליח להסביר בדיוק, אבל ברור שמשמעותה מאיימת. בחוץ מפלח קולו של מסוק את השמיים ואילו בבית הולכים כל בני המישפחה ונרדמים שנת ישרים, שנרמה כי אין סיכוי שיתעוררו ממנה. מי יודע, אולי זו דרכו של מוריטה לבשר לעולם שיפאן הולכת לישון בין כל השיכלולים והבעצועים שהמציאה לעצמה.

איציקורה מיאנגמה ויוסאקו מאצורה: התלמיד ורבו
לישון בין חצעצועים

גרעין עקום, שנארוזה אינו מש ממנו אף לא לרגע. האשה בסרטיו, גם כשהיא הסמל של השמרנות המסורתית, מגלה נטיות של נחישות רעת, של עצמאות ושל עוצמה נפשית שאין למצוא בגברים. הטיפה המרה משמשת לעתים קרובות מאוד מיפלט יחיד מפני המצוקה הנפשית שבה נתונים גיבוריו, משני המינים, בסרטיו. עולם הבידור והתיקשורת צץ שוב ושוב בעלילותיו, בין אם מדובר בזמרים, בפייטנים, בעובדי מיפעל לייצור כלי־נגינה, בעיתונאים או בגיישות.

למרות שסרטיו הם כולם דראמות, יש בכולם מידה מפתיעה של הומור, דווקא בדרך שבה מתבונן נארוזה במעשים הקטנים והשיגרתיים יותר של דמויותיו.

כפליים צילומים. בדיוק כפי שהסיפורים עצמם אינם עושים רושם חריג וצריך להתבונן בהם היטב כדי להבחין בדרך שבה הוא מעמיק בתוכם, כך גם מבחינה טכנית. הוא כמעט ואינו מזיז את מצלמתו, הזוויות שבהן הוא בוחר לצלם הן פשוטות ואין שום שימוש חריג בטכניקה. אבל כאשר מתבוננים היטב בסרט, מסתבר שכל סצינה וסצינה מורכבת מהמוני צילומים קצרים שהורכבו יחד, צילומים שכל אחד נעשה מזוויות שונה, כל אחד מראה צד אחר של הסצינה, כאשר נארוזה כמעט ואינו חוזר פעמיים על אותו הזווית כדי להסתכל בגיבוריו.

משום כך טוענים החוקרים של נארוזה, אשר החלו להתעמק עתה בעבודותיו, יש בסרט שלו כפליים יותר צילומים מאשר בסרט ממוצע. הדבר דורש עבודת הכנה ותיכנון עצומה, עריכת אמנותית שבה השתדל תמיד נארוזה להצניע ככל האפשר את הצד הטכני, ותוצאה שהיא עשירה בגוונים מבלי שהצופה הרגיל יוכל בכלל לחוש מדוע.

בקאריירה הארוכה שלו היתה לנארוזה תקופת שפל אחת ברורה, שנות ה־40'. בתחילת תקופה זו אילצה אותו הצנזורה הקיסרית למחוק כל רמז של תודעה סוציאלית מסרטיו — וללא תודעה זו אין מה שיוותר שם — ודרשה שיתעלם מן האספקטים האקטואליים של החברה שבה הוא חי, דבר שהקשה עליו במיוחד את תהליך היצירה. אחרי התבוסה בא הכובש האמריקני, והכתיב בחלק השני של העשור צנזורה משלו, לא פחות חמורה, גם אם עקרונותיה שונים. לכן רק בתחילת שנות ה־50' חזר נארוזה לעצמו. משום כך לא כללה הרטרוספקטיבה — שהחלה ב־1930 (כאשר ביפאן עשו עדיין סרטים אילמים) ונגמרה בסוף שנות ה־60, בסירטו האחרון — את תגובתו מימי המילחמה והשנים שלאחריה.

התפוצצות הגרעין. לבסוף, כמה מן העלילות של נארוזה, שדרכן אפשר לחוש ולוא רק מעט מן הניחוח של סרטיו: אשה עוזבת את בעלה מפני שמישפחתו בוחלת במוצאה הצנוע ברחוב ללא קץ (1934); אם שולחת את שלוש בנותיה להתפרנס כזמרות־רחוב בשלש אחיות עם לב בתולי (1935); אשה מסתגרת בתוך כתיבת פיוטים אחרי שבעלה עזב אותה כי לא מצא עימה שפה משותפת באשה, היי כמו שושנה (1935); אשה אחרת עוזבת את בעלה כאשר הוא מתחיל להתייחס אליה כאל דבר מובן מאליו בהסעודה (1951); אלמנת מילחמה מנסה לגדל את ילדיה באחד מפרברי טוקיו, בהאם (1952) (היחידי מסרטי נארוזה שהוצגו בתדירות כלשהי במערב); נערה עוזבת את מישפחתה המסתבכת ברדיפת בצע חסרת תוחלת, בחברק (1952); גיישה מזדקנת הופכת למלווה ברירית החיה מן הצרות של חברותיה לשעבר בכריזנטמות מאוחרות (1954); אשה רודפת אחרי הגבר שהיא אוהבת ומשלמת על כך בחייה בעניים חולפים; מסורת חיי האיכרים מתנפצת מול המציאות החדשה שאחרי המילחמה בענני קיץ (1958) (סרטו היחידי בצבע שהוצג בלוקארנו).

ועוד שני דברים. אם אפשר למצוא נושא אחד כולל לכל הסרטים האלה זהו תאור התהליך של התפוצצות הגרעין המישפחתי, הבסיס של החברה היפאנית מאז ומעולם. נארוזה מציג את הנושא הזה מכל האספקטים האפשריים, ודווקא העובדה שאינו משתמש במראות בוטים, ושומר על כל גינוני הנימוסין והשיגרה, היא הנותנת לסרטיו את עוצמתם המיוחדת.

שנית, הכוכבת ברוב הסרטים שעשה אחרי המילחמה היא שחקנית בשם הידקו טקאמינה (הם עשו יחד 17 סרטים). היא הפכה סמל לאשה נוסח נארוזה, והיא היתה במידה מסויימת גם הקשר שהביא את נארוזה ללוקארנו: לפני 19 שנים זכתה בפסטיבל זה בפרס המישחק על הופעתה בסרט בשם כמיהה של נארוזה, ואם כי הפעם לא הגיעה לפסטיבל, היתה דמותה, כפי שהשתקפה מן הסרטים של נארוזה, הדמות הבולטת ביותר של הפסטיבל.

העולם המערבי לא יבין זאת

סיגורני ויבר ומל גיבסון: העיתונאי והאהבה

שנה בצל הסכנה (לב ג, תל־אביב, אוסטרליה) — האוסטרלי פיטר (נאליפלי) ויר מאפיל בדרמה פוליטית זו על מיפחים לעניין, כמו פולקר שלנדורף או קוסטה גבראס, מפני שהוא נגע יותר ומתייחר לחשיף פחות.

עלילת סירטו מצוקמת באינדונזיה של 1965, כאשר סוקארנו התנדנד עדיין בין מחשבות עצמאיות לעולם השלישי, ובין דיקטטורה צבאית מלאה. שהשתלטה בסוף אותה השנה. הגיבור הוא כתב צעיר של הרדיו והטלוויזיה האוסטרליים, שנשלח לבקאראטה לסקר את האירועים שם, והזדמנות ראשונה שניתנת לו מחוץ לגבולות מולדתו.

הסרט כולו מוצג מנעיניו של כתב זה, המנסה להבין את מה שמתרחש סביבו, כשהוא נוגע בצלם מקומי, נפט בשם בילי, הפונה לפניו דלתות. מספק לו הזדמנויות שאינן נחלת הכתבים האחרים, לחדור אל מסתרי הפוליטיקה המקומית, ומוכן ללכת עימו באש ובמים כדי לספק לעולם דיווחים עדכניים.

מנעד לדמותו של גלם קטן־קומה זה עובד למעשה המשך של הסרט, מסר האומר כי העולם המערבי אטום וחסר כל הבנה למתרחש במדינות המתפתחות, שאין לו בעצם מה ללמד את האומות האלה, ורגע מזה, אם אינו מצליל ומדכא, כל מה שהאמדם הלבן מסוגל לעשות, הוא להתבונן מן הצד, כמשפה בחצנה, ולהשתלם כאשר האמירה מתחמצנת יתר על המידה.

הבנקים הם שודדים בריאשין

ליאונרד פיאטראשק – הבנקאי קרמר

על כל הקופה (פאר, תל־אביב, פולין) – פורץ קופות מפורסם משתחרר מן הכלא. מנהל־בנק זורק מן החדר לקוח המתלונן כי היה הקרבן של מעשה חוצנה. אדם מושלך מן הקומה העליונה בחדר־המדרגות של בית מגורים, והוא נהרג. שלושה אירועים נפרדים לכאורה, נותנים את האות למירוץ «עוקר» פולני מחוכם וחביב.

עד מחרה מתברר כמובן שהאירועים קשורים ביניהם, הפורץ היה שותף של מנהל־הבנק, הנרצח היה שותף שלישי, מנהל־הבנק החדש מנקמת שותפו, שאותו מסר בזמנו לידי המישטרה, מציע לו סכום כסף נכבד כפיצוי, הפורץ דוחה את ההצעה ומתכנן מעשה נקמה מסובך ומורכב, שמסתיו לפגוע בדיוק במקום שבו כואב יותר מכל למנהל הבנק, בכיסו.

כל העלילה כולה מתרחשת בשנות השלושים בווארשה, שאווירתה ורחובותיה משוחזרים באהבה רבה. עריכה דינמית מחזיקה את הצופה כל הזמן בחנוק, כאשר הוא מנסה לדחור אחרי הסיפור המסתפק לו כל הזמן אינפורמציות בלתי־צפויות, והשחקנים שומרים על סגר פנים רציני כאילו מדובר היה בדרמה בעלת משמעות חברתית חמורה.

אמנם יש פה ושם מקומות שבהם האמינות קצת לחוצה, והרצון להתחכם נוגר על התגין, אבל בסך הכל, אין ספק שמדובר במחתלה מיקצועית מאוד, הוזמה נשפת לידע תקולנועי של הפולנים, גם כשמדובר ביוצרים אלמונים יחסית. כמו הבימאי יולימש מחולסקי.

על כך יש כמובן להוסיף גם את המסך הפולימי המשתתר מאחורי כל הסיפור הזה. הבנקים אינם אלא שודדים ברשיון (בדיוק כמו ב־בני וקלייד) וכל מה שנלקח מהם, זו מיצוה. ללמדכם ששום דבר לא השתנה.

נשימה חוזרת בלי נשמה

ואלרי קאפרינסקי וריצ'רד גיר – חתולי מין

עד כלות הנשימה (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) – זהו סרט מיותר בהחלט. אם בזמנו השתמש ז'אן־לוק גודאר באותו הנושא כדי לשטוף על פני כל המוסכמות התקולנועיות של התקופה, וליצור שפה קולנועית חדשה יש מאין, המהווה חזאת של ג'ים מקבריד היא מיושנת, מסורבלת, שקופה וחסרת כל תועלת.

סיפור האהבה בין פרוע קטן חמסתבך ברצח שוטר ובין צעירה זרה, לא היה מעולם יצירת מופת בפני עצמה. פרנסואה טריפו שאב את השראתו ממותחן אמריקאי סוג ב' (בשם טירוף החדק), כתב תקציר בן עמוד אחד, ואילו ידידו דאז, גודאר, לקח את התקציר וחפך אותו להתפרצות של ויקוקין דיי־טור קולנועיים, עריכה חדשנית, דיאלוגים אינטלקטואליים, מי־חפכות בשיטת חצילום; וכל זה בתקציב של פרוטות, כאשר בכורח המציאות צנות התמצאות.

תתוצאה היתה קולנוע שונה, ובו זמנית גם הבעת שלידה וחתנגדות לסידרה ארוכה של ערכים מקודשים, וביטוי להתערערות מושגים של טוב ורע, בתקופה שבה עדיין לא העזו לדבר על תפעה או גלויות, לפחות לא בסרטים.

ג'ים מקבריד, שעד לסרט זה זכה בטוניטין כביטאי של סירטי־מחתרת עצמאיים וקטנים עשה כאן קפיצת דרך ענקית. לא זו בלבד שאין מה לדבר על מחתרת – גם חסרט כולו נודף ריח של מיטשד הוליוודי, על חצד חמחתת מרצלה שלו. העלילה חועברת אמנם מפאריס ללוס־אנג'לס. אבל חדרך שבה היא מסופרת שיגרתית להחריד, וחפולחן של מקבריד סביב ריצ'רד גיר, בתפקיד הראשי מזכיר יותר מדי את דרכי הפירסומת שבתן מוכרים לאחרונה סופר־כוכבים לציבור. למשל, חסיגנון של גון באדהם ששירת את גון סראבולסה בשיעגון חמוסיקה, אולם ללא החיוניות של באדהם באותו המיקרה.

גיר עצמו הוא אמנם כוכב שאין אשה חמסוגלת לחיות אדישה לו, אבל הוא כבר הוכיח שהוא מסוגל לחרבה יותר מזה.

תוכניות מועדפות בטלוויזיה הישראלית

יום רביעי
31.8

● **סרט קולנוע: רובי נזון קרוזו — א' (5.30 — מדבר אנגלית).** סרט המבוסס על סיפורו של דניאל דיפו. הסרט עוסק בפרק, שבו נקלע רובינזון נזון קרוזו — ב' (5.30 — מדבר אנגלית).

● **סרט תעודה: שלושה ימים בצידון (9.30 — מדבר עברית).** מישדר מיוחד על הפריסה החדשה של צה"ל בדרום לבנון. צוות הטלוויזיה שהה עם חיילי צה"ל בעיר צידון, והוא מתאר בסרט את רשמיו. בחלקו השני של

האטון ומקווין: מכונת נישואים
יום רביעי, שעה 10.05

לאי שומם ומסתגל לחיים בו.

● **סרט טבע: לויתנים במלבודת (8.30 — מדבר אנגלית).** הסרט עוסק בלווייתן המגובנן, שהוא בעל־חיים מוגן ברחבי תבל. ללווייתן זה נשקפת סכנת כלייה, והוא גורם בעיות לדייגי ניו־פאונלנד שבקנדה. דיוויד אטנבורו מספר על הלווייתנים המגובננים, ועל ההגנה עליהם.

● **סרט קולנוע: מכונת נישואים (10.05 — מדבר אנגלית).** קומדיה אמריקאית. המספרת על קבוצת קצינים זוטרים בנושאת מטוסים גדולה, המחליטים לנצל את המחשב שעל סיפון האוניה, כדי לזכות ליד שולחן־ההימורים בקאזינו. בעזרת פנסי איתות הם מעבירים למחשב מידע על המתרחש על שולחן הרוליטה. המחשב מנתח את הסיכויים, והקצינים מעבירים הוראות לעמיתיהם המהמרים. בתפקיד ראשי: סטיב מקווין, ולצידו ג'ים האטון ופאולה פרנסיס.

יום חמישי
1.9

● **סרט קולנוע: רובי** המישדר ייערך דיון בנושא.

● **מותחן: שותפים לפשע, על פי אגתה כריסטי (10.20 — מדבר אנגלית).** תחת הכותרת "תעלומת סנינגריל" נתקלים טומי וסטפנס בפרשת רצח מיסתורית. קפטן סמל נמצא מת במיגרש גולף, והמישטרה עוצרת חשודה שההוכחות נגדה מרשיעות. האם טועה המישטרה כמציאת החשוד ברצחן? פרנצ'סקה אניס וג'יימס וריק בתפקידים הראשיים.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 31.8.83

● **סידרה קומית: שדות ירוקים (6.55 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית אמריקאית על זוג בגיל העמידה. כאשר הבעל הוא עורך־דין בדימוס, מחליטים השניים לעבור להתגורר בחווה הנקראת "חוות דוגלס". הסידרה משופעת בסיטואציות קומיות על רקע מוצאה ההונגרי של האשה ופספסנותה, שאינה יודעת שובע. בסידרה משתתפים: איה גאבור, תום ליסטר ואלווי מור.

● **ספורט: היאבקות (9.30 — ערוץ 3 — 40 דקות — מדבר אנגלית).** תחרויות היאבקות בשיטת "תפוס כפי יכולתך" לפני קהל משולהב. התחרויות נערכות בין גדולי המתאבקים בעולם המערבי. המכונים בכינויים כמו "המפלצת", "השד", "גיבור הזירה" וכו'.

יום חמישי 1.9.83

● **לילדים: עולמו של וולט דיסני (6.20 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים חדשים מסידרת־הילדים הפופולארית עם הדמויות החביבות והמוכרות של וולט דיסני.

● **סידרה קומית: שלושה בדירה אחת (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** הסידרה הקומית המוצלחת עם שתי הנערות והגבר. הגרים בדירה אחת ובעל־הבית השמרן (נורמן פל) ואשתו (אודרה לינדלי). הסידרה מוקרנת בעת ובעונה אחת בישראל ובירדן.

יום ששי 2.9.83

● **אנימציה: הזוג המוזר (10.20 — שני העדיצים — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת סרטים מצויירים. שגיבוריה הם כלב וחתול.

● **בידור: שבועון הטלוויזיה (10.10 — ערוץ 3 — 50 דקות — מדבר ערבית).** מגזין בשידור חי, המארח מפיקים, במאים, אנשי טלוויזיה, תיאטרון וקולנוע. המספרים על עבודתם ומציגים קטעים מעבודתם הנעשית באולפנים ועל קרשי הבימה.

● **סידרה עלילתית: סילקן קרסט (10.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בהפקת חברת "לורימר", המביאה את קורותיה של משפחת כורמים אמריקאית. שאבותיה היגרו מאיטליה. במרכז הסידרה סבתא שתלטנית ועשירה, שירשה כרמים ובתי־יין, ושולטת בחייהם של כל אלה המקיימים איתה קשרי מיסחר או משפחה. את תפקיד הסבתא מגלמת השחקנית ג'ין וימן, אשתו לשעבר של הנשיא רגן.

יום שבת 3.9.83

● **סידרה עלילתית: הרפתקאותיו של ג'ון סילבר (6.55 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה על חייהם והרפתקותיהם של שודדי־ים ומלחים בריטים ופורטוגזים במאה השבע־עשרה.

● **סידרה קומית: מ*ש*ש (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** הומור מקאברי על פצועים והרוגים, בסידרה אמריקאית המתרחשת בבית־חולים שדה במילחמת קוריאה, ומתארת את שיגרת החיים, והרומנים הנרקמים בין רופאים ואחיות לנגד עיניהם של חיילים אמריקאים גוססים.

יום ראשון 4.9.83

● **סידרה לילדים: "פריסטיז" (6.30 — ערוץ 3 — 45 דקות — מדבר אנגלית).** סיפורים עם מוסר השכל לילדים. בכל פרק מפידקי הסידרה מובא סיפורו של ילד או ילדה הסובלים מבעיה מסויימת. הסידרה מתארת את לבטיהם ודרכי התמודדותם. בסוף כל פרק מגיעה הבעיה לפיתרון מוצלח.

יום שני 5.9.83

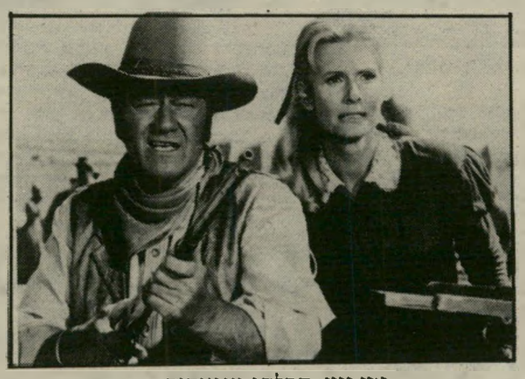
● **לילדים: מועדון מיקי־מאוס (6.10 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה מבית היוצר של וולט דיסני, בכיכובו של מיקי־מאוס. בידור עם קורטוב של מוסר־השכל.

● **סידרת מתח: שותפים לפשע (9.10 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה בלשית מרתקת על פי סיפוריה של אגתה כריסטי, המביאה בכל פעם תעלומה בלשית מיסתורית, הנפתרת בדרך החמישים. בהשתתפות: ג'ימס וודוויק, אן סטליבראס, קונסטנטין גריגורי ולינדה מרלו.

יום שלישי 6.9.83

● **סידרה לילדים: מקרי־הרום (5.50 — ערוץ 3 — 20 דקות — מדבר אנגלית).** סידרת אנימציה אמריקאית, אשר במרכזה צוות מכבי־אש. הנענה לכל קריאת עזרה, גם כשעליו להאבק באיתני הטבע.

● **סידרה קומית: מצטער (8.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית על מישפחה, שבה האם בת ה־60 "לובשת את המכנסיים". מה שגורם לכנה בן ה־40 להתנהג כילד מגודל, הפוחד מאמו פחד מוות, ואינו עושה דבר מבלי לקבל את הסכמתה. מככבים: רוני קורביט, דאן פרנסיס, אנג'לה ריצ'רדס וסטפן יארדלי.

ג'ון ויין: הבלתי מנוצחים
יום שישי, שעה 9.15

יום שישי
2.9

● **סרט קולנוע: הבלתי מנוצחים (9.15 — מדבר אנגלית).** קולונל ג'ון הנרי תומס (ג'ון ויין) בראש פרשים מצבא הצפון, כובש, לאחר קרב מר, עמדה של צבא הדרום. באותו רגע נודע כי מנהיג הדרום, הגנרל לי נכנע, ומילחמת־האזרחים הסתיימה לפני שלושה ימים. קולונל תומס עוזב את הצבא ויוצא מערבה, כדי ללכוד סוסי־פרא ולמוכרם לצבא הפדראלי. בינתיים, בלואיזיאנה, קולונל מצבא הדרום, ג'יימס לנגדון (רוק האדסון), אינו מוכן להמשיך לחיות בארץ כבושה, מצית את מטעיו ויוצא למכסיקו עם אשתו (לי מריוות'ר), בתו (מליסה ניומן), אלמנת אחיו שנהרג, ואיתם 100 גברים, נשים וילדים. דרכי שני הקולונלים נפגשות.

כשקולונל תומס מציל את קבוצתו של לנגדון מידי שודדים, וניצני אהבה פורחים בין קולונל תומס ואן לנגדון, אלמנת אחיו של לנגדון (השחקנית מריאן מקגרו). הסרט הופק בשנת 1970.

שבת
3.9

● **סידרה קומית: בנסון (8.30 — מדבר אנגלית).** בנסון מתבקש להחליף מורה בכיתת־ערב למבוגרים בנושא הכלכלה. הוא מודע לכך, שהוראה למבוגרים, אינה משימה קלה. ואז הוא מגלה, שאחת מהתלמידות היא עמיתתו קראוס. אם בבחינת הסיום תיכון של קראוס, היא עלולה לאבד את מישרתה בבית־המושל. בנסון נקלע לדילמה, שאותה הוא פותר במהלך פרק זה.

● **דרמת טלוויזיה: ההתמודדות (10.30 — מדבר אנגלית).** פיטר פריוואר מתגרש מאשתו, לשימחתה הגלויה של אמו, והוא שוב נחשב ל"שידוך טוב". אך אמו, הגב' פריוואר, נחושה בהחלטה שהרי לא יישאר רווק לאורך זמן. אהבתה החונקת לבנה היחיד מתוארת בדרמה זו. פיטר מתגורר, בינתיים, בדירה אחת עם חברו ההומוסכסואל — קלמנט. האם מגיעה לדירת

רדמן: ההתמודדות
מוצאי־שבת, שעה 10.30

שניהם, המיוחדים עוד מימי לימודיהם באוניברסיטה, ואינה מוכנה להכיר באמת. יום שבת אחד, בצהריים, היא נאלצת לתפוס עד כמה הרחיק פיטר לכת בכוונתו לנהל את חייו החדשים כרצונו. הסרט הוא עיבוד טלוויזיוני לסיפור קצר של אדית רוולי. הבימאי: בריאן המיילס. הפקה "גראנדה". את תפקיד האם מגלמת ג'וס רדמו.

מיבחר מישדרי ראש־השנה תשמ"ד

ערב ראש־השנה 7.9

● **בידור: שרהל"ה שרון שרה בצורעה (8.30 — מזמר עברית).** תוכנית שהוקלטה בקיבוץ צורעה, ובה מארחת שרהל"ה שרון, אמנים בני התנועה הקיבוצית, השרים שירי ראש־השנה ואחרים.

● **דרמה: תחנת אוטובוס (9.30 — מדבר אנגלית).** גירסה טלוויזיונית לסרט־עבר נודע, שבו כיכבה מרילין מונרו.

ראש־השנה א' 8.9

● **סרט דוקומנטרי: התחרות האחרונה של מייקל בלום (8.30 — מדבר עברית ואנגלית).** הסרט מתאר את המתרחש מאחרי הקלעים, בתחרות ארתור רובינשטיין שנערכה השנה, הבימאי: אדוארד אטלר, מפיקה: נעמי קפלנסקי.

● **סרט קולנוע: נמל תעופה (9.30 — מדבר אנגלית).** סרט מיליונים בכיכובו של ברט לאנקסטר.

ראש־השנה ב' 9.9

● **בידור: שירלי מקליין ואורחיה (8.30 — מדבר ומזמר אנגלית).**

● **סרט קולנוע: רצח באוריינט־אכספרס (9.20 — מדבר אנגלית).** סרט יוקרה רב כוכבים בינלאומיים, המבוסס על אחד מסיפוריה הראשונים של מחברת המותחנים הבריטית, אגאתה כריסטי. בין הכוכבים: אינגריד ברגמן, ג'ון גילגוד, ושון קונרי.

שידור

צל"ג

חזרה ברדידות

● לסידטם של **אמנון זלאייט ואיתן דותן** חזרה, שהוקרן במיסגרת הסידרה סרט קצר. שנועדה להציג לפני צופי־הטלוויזיה דור חדש של בימאי־סרטים ישראליים. הסרט מספר על אפי, חוזרת־בתשובה אשר חיה זמן מה עם חברה, קובי, כזוג. הוא מתאר פגישה שלהם אחרי תקופה שבה לא נפגשו, ושבה הפכה אפי למאמינה. בפגישתם הם מגלים את פערי־ההשקפה שביניהם. הסרט דליל, חד מימדי, ואינו מצליח להיכנס לעומק הדמויות ולהבהיר, ולוא אף במעט, מתופעת החזרה־בתשובה. זה סרט עם הרבה אלם קולנועי כבד, שאינו מותיר מישקע כלשהו. חזרה מאפיין סידרה שלימה של סירטי בימאים צעירים, שאינה מזכירה סידרה דומה, שהוקרנה בטלוויזיה לפני שנה וחצי. הבימאים הצעירים של הסידרה הישנה הם בבחינת פלינים בהשוואה לבימאי הסידרה החדשה.

מאחורי הקלעים

הברווזים של ינון

בחודש האחרון תקע סגן יושב־ראש רשות־השידור מטעם המפ"ל, **מיכה ינון**, סכינים בגב הרשות שבה הוא מכהן, ובה הוא עלול להתמנות כיו"ר הבא.

תקיעת הסכינים של ינון החלה לפני חודש, כאשר עמדה מחלקת־החדשות על סף שיתוק, בגלל שביתת ה"סטרינגרים." כאשר הודיע המנכ"ל, **יוסף לפיד**, על כוונתו להשבית את הטלוויזיה השבתת־מגן, מתוך הנחה שצעד כזה עשוי לזרז את המשא־ומתן עם הסטרינגרים, שהה יו"ר הרשות, הפרופ' **ראובן ירדן** בחוצלארץ. ירון העניק טלפונית גיבוי מלא ללפיד.

אלא שאת מקומו של ירדן מילא בפועל סגנו, ינון, שעשה כל שביכולתו כדי שלא להעניק להנהלה גיבוי לביצוע החלטה זו. השיא בא בפגישה של לפיד וינון עם היועץ־המישפטי לממשלה. במהלכה לא תמך ינון במנכ"ל וב־כוונותיו.

הסכין הבאה של ינון ננעצה בשבוע הקיצוצים, אחרי ישיבה של ועדת־ השרים לענייני־כלכלה, שבה הוחלט על קיצוץ תקציב רשות־השידור ב־300 מיליון שקל. ינון ניצל את ההזדמנות כדי לערוך דיון בוועד־המנהל של הרשות, ותבע לקצץ שעת־שידור אחת מדי יום, דבר שהיה מחזיר את הטלוויזיה לימי־הראשית שלה. ינון אף לא ניסה לבחון אפשרויות של קיצוץ ענייני בתיכנון הטלוויזיה (כהורדת תוכניות הרת, שהן מעמסה מיוחדת מבחינה טלוויזיונית), קיצוץ בתקנים ושאר הוצאות, כנתבע מחבר של וער־מנהל.

הוא ניסה לנצל את ההזדמנות כדי להפחית את שעות־השידור, במטרה דתית של "לבער את הנגע". אף שהוא מקורב לשר־החינוך והתרבות, הממונה על רשות־השידור, לא הציע לפנות אל השר, ידידו, כדי שזה יאפשר "שידורי חסות" (ספונסרשיפ), שגם היועץ־המישפטי לממשלה המליץ עליהם.

ועכשיו — "מהפכת קרפין"

מינויו הצפוי של **מיכאל קרפין** למישרת עורך מבט אושר. עכשיו תוהים עובדי חטיבת־ החדשות אילו שינויים עומדים להיעשות במערכת.

מינויו של קרפין העניק לו מנדט לעריכת שינויים, לניצול מחודש של תקנים, להחלפת כתבים מתפקיד לתפקיד.

לפי אחד הכתבים, המקורב לקרפין, יש בכוונתו לערוך במבט "מהפיכה ווטא", שנועדה לשפר את התיפקוד לעומת המצב העכשווי. אחד מאפייני אותה מהפיכה עשוי להיות ריענון מאגר הכתבים בכמה כתבים צעירים מגלי צה"ל. מאפיין נוסף: הפיכת **רפיק חלבי** למס' 2 במבט. החזרת **חיים יבין** ליותר ימי־הגשה בשבוע, וניעורם של כמה כתבים, הנוהגים כאילו מובטחים להם תפקידיהם לנצח.

השאלה הנשאלת כיום במבט: האם תעבור מהפיכה זו בשקט, או שתעורר סערה בקרב עובדי־המחלקה וועד־העובדים.

איוורור בדוכנה הצבאית

כניסתו של ראש הדוכנה (רסק — חידוש של האקדמיה ללשון העברית) הבינלאומית, **משה שלונסקי**, לתפקיד ראש הדוכנה לענייני־ צבא־וביטחון, החזירה מימר של עומק לסיקור הנושא הצבאי בטלוויזיה.

אחרי תקופה ארוכה שבה שימש הכתב הצבאי היוצא, **דן סממה**, כזרוע של דובר צה"ל, חוזרת הדוכנה הצבאית מדוברות — לעיתונאות ממש. ניתן היה לעמוד על כך כבר בשבועיים הראשונים לכניסתו של שלונסקי לתפקיד, בפרשנויותיו ובהיקף מקורות המידע שלו.

כניסתו האפשרית של **צבי** („צבה") **גורן** לתפקיד ראש הדוכנה הבינלאומית עשויה לאוורר גם תפקיד זה, שלא מוצה עד תום כתקופה האחרונה בידי שלונסקי.

שני שינויים אלה מעידים שהעורך החדש,

מנהל חדשות־לשעבר שילון
מילכוד ללפיד

קרפין, מוכן לאוורר תפקידים, דבר העשוי לשפר את יכולת־התיפקוד של מבט.

ערוץ שני

מודעי נגד המר

כאשר תובאנה המלצותיו של שר־החינוך־ והתרבות, **זבולון המר**, בעניין הקמת הערוץ השני של הטלוויזיה, לממשלה, יצטרך השר להתמודד באופוזיציה עקשנית של שר־האנרגיה. **יצחק מודעי**, מראשוני המצדדים בערוץ השני, מתנגד לכך שהשליטה בשלוש תחנות הטלוויזיה במדינה, (הטלוויזיה הכללית, הטלוויזיה הלי־ מודית והערוץ השני) תהיה בידיו של שר־החינוך. מודעי מקים בפורום הממשלתי קבוצת־שרים, שתלחץ על מסירת הערוץ השני לאחריותו של שר־התיקשורת, **מרדכי ציפורי**, או של מישרד ראש־הממשלה.

מילכוד לפיד

עוד בטרם החליטה הממשלה אם להקים הערוץ השני, הצליחה חברת רימון, בניהולם של מנהל־הטלוויזיה הכללית לעבר, **ארנון צוקי־ רמז**, ומנהל חטיבת־החדשות לשעבר, **דן שילון**, להתקין להפצה „מגזין וידיאו", בקסטה שתופץ ב־300 נקודות־חלוקה בארץ, ושתכיל 180 דקות של ראיונות, קטעי־בידור, ספורט, סידרות מתח ועוד.

השתתפותם של **ירון לונדון ומאיר שליו** במגזין עשויה להעמיד את מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, במילכוד חסר־תקדים. יהיה עליו להתמודד בעובדי הרשות שהוא מנהל. חברת רימון, מפיקת המגזין, היא בבעלות עקיפה של לפיד, שהוא בעל־מניות במעריב, הצהרון שהוא אחד השותפים ברימון.

בבניין הטלוויזיה ממתינים לראות איך ייצא לפיד חי מהמילכוד הזה.

פסקול

„נסטאפו" בעברית

●● בסרט הבריטי מי מעוניין בדניס?, העוסק בראש־ממשלת בריטניה **מרגרט תאצ'ר** ובעלה **דניס**, ששודר בשבוע שעבר, המשיכו מתרגמי הטלוויזיה בחינגת השיבושים שלהם. את המילה „גסטאפו" שאומר בעלה של תאצ'ר בפסקול הסרט, תירגמו ל„כוחות הביטחון".

"חאלאס דאלס" — נוסח סער

ג'יי־אר וסו־אלן
נגד צופי הטלוויזיה

מנהל הטלוויזיה, טוביה סער, החליט, מתוך מניעים השמורים עימו, לקבוע ולעצב את הטעם הטלוויזיוני של ציבור משלמי האגרה ומשכורתו, ולהוריד מהמסך הקסון את מעט הנחת האחרונה של הצופים.

טוביה סער הוריד מלוח־המישדרים את סידרת הטלוויזיה דאלאס. בניגוד לפעם הקודמת, כאשר הורדה הסידרה בתירוץ „טכנולוגי" (הפצה באמצעות קאסטות, בעוד שלטלוויזיה סרם היה מכשיר־הקרנה מתאים) — הרי שהורדת דאלאס הפעם מלווה בצליל „אידיאולוגי" של מאבק בטעם הצופים.

בפעם הקודמת, כאשר הורדה דאלאס מהמסך, קמה מחאה ציבורית רחבה, שהתבטאה אף בהקמת אירגון ציבורי, ובכתיבת „אגו רוצים ג'יי־אר" על קירות בתים בצבע־ספריי. הפעם נתקבלה הורדת דאלאס בקול דממה דקה.

מנהל הטלוויזיה הניח שהקול כבר הורגל להפסקות הסידרה, ונטה להאמין שתוך זמן קצר תחזור הסידרה למירקע.

אך השבוע התברר לחעולם חאז, שאין ב־ כוונת הטלוויזיה להחזיר למסך את דאלאס ביכלל.

כדי לפגוע את סיפור דאלאס. הודה מנהל־הטלוויזיה — לדיברי מנכ"ל רשות־השידור, יוסף לפיד — לערוך סקר בציבור הצופים, באמצעות מיכל כספי. תוצאותיו תגלינה אם הציבור מעוניין עדיין בהמשך הקרנת הסידרה דאלאס.

אלא שכל אידיוט יודע, שבסקר חשוב הניסוח של השאלה („האם אתה מסוגל לצפות בלוחדמישדרים שבו לא תוקרן הסידרה דאלאסד או: „איזה תפקיד מילאה הסידרה דאלאס בביליידך מול המסך הקטן" או, אחדי סידרת שאלות שלא לעניין, שאלה בנוסח: „האם ישנה סידרה שאינה בלוחדמישדרים, שאתה משתוקק להז" — חודשיים אחרי שדאלאס לא תוקרן).

טוביה סער הוריד את דאלאס מהמסך הקטן בקול רממה, בתיקווה שהציבור יבלע את חסרונה. הוא שוכח, את המרכיב החשוב ביותר של השילטון, שמינה אותו לתפקיד מנהל הטלוויזיה. שילטון של נוסחת „לחם ושעשועים". את הלחם נותן הביטוח הלאומי, את השעשועים מעניקה הטלוויזיה.

הורדת דאלאס מהמסר עשויה להביא להתעוררות ציבורית על נושא לארפוליטי, ולהטלת ספק בכישוריו המיקצועיים של סער כמנהל־טלוויזיה. שהרי לא נשמע בעולם התיקשורת שמנהל תחנת־הטלוויזיה יוריד סידרה שהציבור חפץ ביקרה. מה גם שציבור זה כולל את מנתם בגין, מעדיין דאלאס.

אדי סופר צימחוני

הכתב לשעבר לענייני השטחים הכבושים, אדי סופר, שהיה עד ל־ אחרונה מנהל חטלוויזיה חמיסחרית הישראלית, פרש מעבדתו בשל מצב בריאותו והחליט להיות לצימחוני, ולהתמסר להגות ולמריטציה. כתוצאה מכך החלה החברה להתרדרד.

מנהל סופר (עם ארוז)
מדיטציה

בעלת המניות העיקרית של החברה, אליזבט וולטרס, הזעקה ארצה, ובפעולת־בזק מכרה את חלקה לאולפ־ נים חמאוחדים, שהציבו את סלים פתאל כמלא־מקומו של סופר.

מוסיקה

פרו צליל

מופת של אמונה לצד מופת של טכניקה

אנטון ברוקנר האמין באלוהים. הוא לא רק האמין, אלא גם היה בטוח כי הוא כלי ביניו. המלחין המקורי הציג יצירות תזמורתיות וקוליות יוצאות־דופן. הוא נולד בשנת 1824 וחי 72 שנה. זה לא מעט, במיוחד כאשר שנים רבות עוברות במאבק למען הכרה בכיוון מוסיקלי לא רגיל.

היסטוריונים רבים של המוסיקה סבורים, כי במוסיקה הדתית שלו הגיע ברוקנר לשיא מסורת מוסיקה הכנסיה האוסטרית. ההלחנה היתה עבורו אמנות ליטורגית. הוא החשיב אותה באותה דרגה שבה מחשיב כומר את טקסי התפילה.

תוכן רוחני זה היה גם הסיבה להישארות המוסיקה שלו כספר חתום באוזני רבים.

רק בהתקרבו לגיל 40 החל מלחין בקצב מוגבר. יצירותיו החשובות הראשונות היו שלוש המיסות הגדולות, האוברטורה בסול־מינור, הסימפוניה מיספר 0 (!) ברה־מינור והסימפוניה מיספר 1 בדר־מינור.

נסיונו של האיש לברוח מגורל המלחינים נכשל. כל מלחין חושש מהסימפוניה התשיעית שלו, כי נדירים המקרים שבהם זוכה יוצר להשלים את העשירית. גם ברוקנר לא זכה אלא להשלים רק רישומים של שלושה מארבעת פירקי הסימפוניה התשיעית שלו.

כל הצעת נישואים שלו נדחתה. החיפוש אחר שותפה לחייו אימלל אותו במשך שנים רבות. האיש הדתי, לא יכול היה למצוא פורקן לתשוקות שפיעמו בו. 28 שנות חייו האחרונות עברו עליו בווינה, שממנה יצא לעיתים נדירות. בשנת 1891 הוענק לו תואר דוקטור כבוד לפילוסופיה מטעם אוניברסיטת וינה. אישור הכרה זה החמיא והרגיע את המלחין, אשר נלחם שנים ארוכות בקהל אדיש ובמבקרים עוינים.

את ההצגה הקצרה של המלחין אנטון ברוקנר אני מביא, בעיקר בשל הקלטה מעולה של

סטנתרן קלאודין אראו
מוסיקה ברמת מודעות גבוהה

הסימפוניה התשיעית שלו. זהו תקליט יבוא מתוצרת פיליפס.

ברנרד הייטינק ניצח עם תזמורת הקונצרטבאוו שלו, בשנה שעברה, וזכה בשבחים נלהבים. ההקלטה הדיגיטלית מעבירה ביצוע תיזמורתי קרוב לשלמות. איני בטוח שזו היצירה המתאימה להצגת ברוקנר לאוזן בתולה, אך הביצוע כה מיוחד, עד כי חבל לוותר עליו.

צלילים מודרניים

מוסיקה אינה שעשוע

הפסנתרן קלאודיו אראו בן 80. לפני חמש שנים נערכה חגיגה, לציון 75 שנותיו, על בימות קונצרטים ברחבי העולם. אראו טוען כי אין אולם־קונצרטים מוכר בעולם, שבו לא הופיע. הוא חרש את כדור־הארץ פעמים רבות. במסגרת ראיון מקיף שנערך עימו לפני שבועות ספורים, סיפר אראו: איני מוצא עצמי מנגן שוב ושוב לאותו קהל. ישנו קהל צעיר רב הנוהר לקונצרטים. בארצות רבות התפתחה תאוות שמיעת מוסיקה קלאסית אצל צעירים רבים. באיטליה זה היה פעם מאוד לא טוב. אנשים נהגו להרעיש, ולא התרכזו בכלל. אבל היום מגיעים אנשים לקונצרטים, באותו אופן שהם מבקרים בכנסיה. כנראה שזה נובע מהצורך להאמין במשהו או לחוות דבר מה. זה סוג של מיסטיות.

לפתע הקהל מאוד מרוכז. נוצרת תחושה של מאזינים צעירים יותר, המוסיקה ממש מסמלת משהו. הם גם נוטלים „צדדים": מעדיפים בבירור מלחינים ומבצעים מסויימים על אחרים. כל אלה הם סימנים בריאים ביותר.

ציטטו אותי כאילו אמרתי שבזמן נגינה איני מודע לקהל הישוב מולי. זה לא מדוייק. ראשית, פיתחתי אדישות מושלמת לשאלת חיבת הקהל כלפי. זה משהו שלקח לי שנים רבות לפתח — כאשר הייתי צעיר, הייתי מודאג בשל כך הרבה יותר. לפי הבנתי, לא התכוונתי לומר כי אני מוחק את הקהל ממחשי. כוונתי היתה כי איני מאמין בתורה הגורסת כי „אם אתה רואה שהקהל משועמם, או נגן יותר מהר." זה אבסורד! אני נהנה ממחיאות־כפיים ואני נהנה מתגובות ספונטניות של קהל, אך חלפו שנים רבות מאוד מבלי שאעשה משהו שיגרום במיוחד לתגובות כאלה, או כדי לרצות מאזין שמשתעמם מביצועי.

אם קיימת משמעות במוסיקה, היא חייבת להרים את המאזין לרמת מודעות גבוהה יותר. למען מטרה זו, נותן לך כל מלחין מרכיבים שונים, סוגי אווירה שונים. האמת היחידה, ואותה אין לשכוח לעולם, היא כי מוסיקה אינה בידור או שעשוע. היא משהו חשוב בהרבה.

צליל חופשי

על עטיפה

עטיפות תקליטים מציגות כבר שנים רבות את הטכניקות המתקדמות ביותר בגראפיקה ובאמצעים חזותיים בכלל. הצורך בעטיפה שתמכור את התקליט — שתרמוז על הנמצא בתוכה, בתוכן או בקצב — הצליח להוציא מאמני עיצוב את הטוב ביותר.

שתי רוגמות אחרונות נוגעות לאלבומים חדשים של להקת ראשים מדברים ומישטרה: להקת ראשים מדברים הטילה על האמן הידוע רוברט ראושנברג לעצב את עטיפת תקליטה החדש "SPEAKING IN TONGUES".

חברת האחים וורנר לא היתה מסוגלת לשווק המונית את יצירתו. היה זה קולז' עטיפת פלסטיק כחול ובתוכה תקליט שקוף. עקב כך עוכבה הדפסת התקליט המעולה בחודש, כאשר דייויד ביירן, מנהיג הלהקה, מעצב עטיפה שונה, לא בעייתית. מחיר האלבום עם עטיפת ביירן הוא 58.98. 50 אלף עותקים הארוזים בעטיפתו של ראושנברג נמכרים ב־12.98 $.

זו עדיין משימה קלה לאספנים. מיבצע קשה יותר צפוי לאוהדי להקת מישטרה. חברת התקליטים שלהם הודיעה בגאווה כי לתקליטם האחרון, סינכרוניזציה, תהיינה 36 עטיפות שונות.

כיצד? קיימות 36 תשלובות שונות בין צבעי שלוש פסי הצילום המרכיבים את העטיפה. לכל חבר להקה ניתן פס אחד וגם הצילומים בו הוזזו מגירסה לגירסה. חברת התקליטים טוענת, כי נוסף לצבע ולמיקום משתנים גם „התכנים, בתנועה סיבובית". אולי כדי לקדם את המכירות, ציפתה כי כל המעריצים האמיתיים של ההרכב ירוצו, יאתרו ויקנו את 36 הגירסות השונות.

בכל אופן, התוצאות המוסיקליות של מישטרה לא נזקקו לטריק כזה. הזמר, מלחין ונגן הבאס של ההרכב, סטינג, מוכיח בתמונה כי הוא ההפך הגמור מן השלד שבירכו. סטינג עדיין חי, תוסס, יוצר ומצליח.

מה נשמע

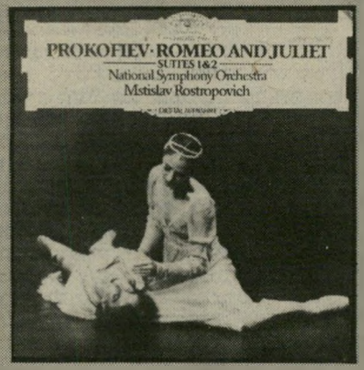
● אוניברסיטת אוקספורד הוציאה בימים אלה לאור ספר מרתק על תולדות הג'אז בברית־המועצות. תארו לכם אמני ג'אז המופיעים בפני סטאלין, וזה האחרון שוקל אם למחוא־כפיים או לשלוח אותם ואת שכמותם לגלות אי־שם.

פרדריק סטאר מתאר על פני 368 עמודים, בסגנון טראג־קומי, את גזע המוסיקאים המיוחד הזה. שמות אנונימיים במערב, כמו אלכסנדר טספאסמן, בוריס רייכקוב וליאוניד צ'יזיק, מקבלים משמעות וזוכים להערכה כפולה: מוסיקלית ופוליטית.

אנקדוטה קטנה אחת מהספר מספרת על מקרים רבים שבהם נשמע צליל הסקספון כ„נאנח מדי" באוזני השילטונות. אלה הורו, לנגני הכלי בצו ממשלתי, לעבור לבסון או אבוב.

תקליטים

לא חוכמה: הם חברים

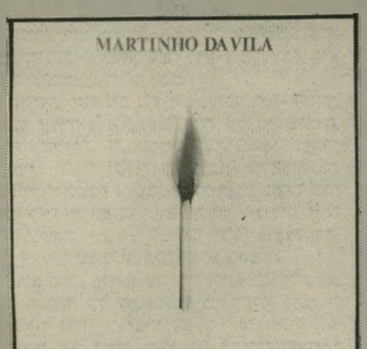
סרגיי פרוקופייב — רומיאו ויוליה: התזמורת הסימפונית הלאומית של וושינגטון בניצוח מסטיסלב רוסטרופוביץ'; הקלטה דיגיטלית: יבוא: דויטשה גרמופון.

המנצח, שהוא צ'לן בעל שם עולמי, התחבר עם המלחין והיה לו בבן בשלוש שנות חייו האחרונות. פרוקופייב היה מבוגר מרוסטרופוביץ' ב־36 שנה. ההערכה והאהבה שפיתח האמן המבצע המתחיל למייסטר המבוגר, נשפכת מכל ערוץ בתקליט זה.

שתי הסוויטות לבלט, שאינן נחשבות לפיסגת יצירות פרוקופייב, מוגשות בניצוח מרוייק וחם ובנגינה, מיוחדת לטובה, של תזמורת וושינגטון.

וזו רק אחת היצירות במישלוח החדש של 16 אלף תקליטי מוסיקה קלאסית משל דויטשה גרמופון ופיליפס שהגיע לארץ.

האמת העירומה

מרטינהו דה וילה: איסטרוניקס.

זה פשוט, יפה, אמיתי ומרשים. אין רגעים מדהימים או „להיטיים" (רוגמת שנות ההזהב של קארלוס ג'ובים וידידיו), אך זה אינו גורע מהנאה, לחובבי מוסיקה ברזילאית. זוהי האמת העירומה. דה־וילה — מלחין המוסיקה המושמעת בתקליט, ומבצעה — למר בבתי־ספר לסמבה. בכולם נבחר כאלוף. „האמת העירומה" הוא תקליטו התשיעי.

זאפ(ט)ה בין העיניים

האיש מאוטופיה — פראנק זאפה; סי־בי־אס.

מדי שבוע מספר מבקר־מוסיקה מסויים לקוראיו על מצב קיבתו הרגינה: להקה איקס „עוררה אצלי בחילה" ולמראה אמן אחר „הרגשתי חום נעים מתפשט באברי המתעוררים".

אותו מבקר קבע כי השתעמם מחזרתו של זאפה על עצמו. פעם זה השפיע עליו, אך היום קיבתו אומרת לו כי זאפה הפך עקר. האמת היא כי זאפה, בגבולות הסגנון שיצר בשעתו, ממשיך להפתיע כל פעם מחדש, במקוריות מהממת. שפע של רעיונות ותקליטים מוסיפים להרחיב ולהעמיק את הסאטירה והביקורת שהוא מותח. נכון, צריך להיות רגיש כדי להעריך את מסריו וסיגנונו. מי שניחן במעט רגישות, שיזסיף תקליט חדש־יחסית זה לאוסף זאפה שלו.

זה לא קל איתך

לידה קשה — שאול ודפנה בדאמיתי: הד ארצי.

זהו תקליטו הראשון של הזוג החביב. רוב הלחנים והתמלילים מעניינים מאוד. לעומתם, רוב העיבודים המוסיקליים מתרידים: אין כל כיוון ב„תיזמור" הכלים. אחדים ממיסב נגני האולפן שלנו מראים מה הם יודעים לנגן, למרות שלא נדרש מהם יותר מדי. כל הלחנים והעיבודים נעשו על־ידי שאול בן־אמיתי. נראה כי היה עליו להיצמד ללחנים, ואלה באמת מיוחדים. השירה של דפנה בראמיתי מזכירה לעיתים את יוקו אונו בהקלטותיה הטובות. זה מפתיע ומבטיח. כדאי לקנות את הביסיון הראשון הזה, ולהמתין לתינוק היפה שייצא אחרי צירי הלידה הקשה המושמעים לנו עתה.

המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים, לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — ככה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.

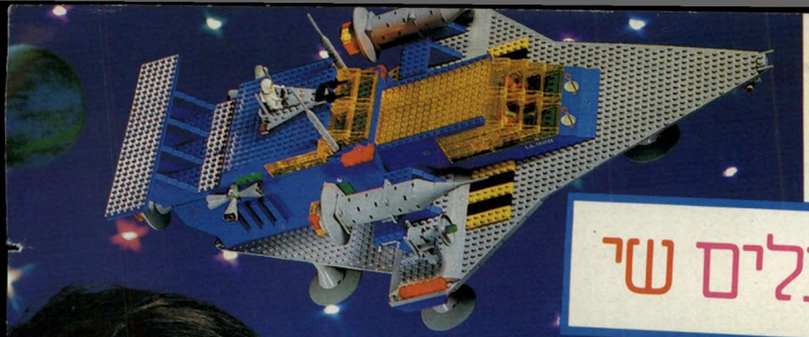
ארי פרנקל

הרומנטיקה שוב באופנה

ג'יין סיימור עבור "לה ז'רדין" של מקס פקטור.
יבוא והפצה: חברת נורית בע"מ.

בעבורכם לילדים לחג, הפעם "קופמן" עשתה עבורכם את המלאכה וממליצה בפניכם על הצעצועים הטובים ביותר עבור ילדיכם - לפי גילם. וזה עוד לא הכל - "קופמן" מוסיפה גם שי לילדיכם על כל קניה שלכם ! קחו את המודעה וקפצו לחנות הצעצועים, אפילו ברגע האחרון - הפעם הקניה קלה ובדוקה.

קונים LEGO לילדים ומקבלים שי

מזל טוב, יש לך תינוק "לגו" מומלץ	בן שנה, איזה גאון "לגו" מומלץ	כבר בגן? "לגו" מומלץ	בדרך לביה"ס... "לגו" מומלץ	עד 120 "לגו" מומלץ
מן היום הראשון	**מגיל שנה**	**מגיל 3 שנים**	**מגיל 6 שנים**	**מגיל 9 שנים**
				
מומלצת לקניה סדרת "בייבי ליין": 2015 נשכן / רעשן 2023 נשכן / רעשן 2024 נשכן / רעשן 2037 פעלולן 2038 פעלולן	מומלצות לקניה מערכות "דופלו": 045 - חווה לבניה 2350- מערכת בסיסית 2360- מערכת בסיסית 2370- מערכת בסיסית ועוד ועוד מערכות "דופלו" לאין ספור!	מומלצות לקניה מערכות "לגו": 50 - מערכת בסיסית ענקית 1920-מערכת הכרות בסיסית ועוד ועוד מערכות "לגו" לאין ספור!	מומלצות לקניה מערכות "לגו": 744-מערכת אוניברסל+מנוע 6970- מרכז פקוד חלל 6980- ספינת פקוד בחלל Lego Land - העיר האגדתית של "לגו" ועוד ועוד מערכות "לגו" לאין ספור!	מומלצות לקניה מערכות "לגו": 851 - טרקטור ומחרשה 8860 - לגו הנדסי- מכונית ועוד ועוד מערכות "לגו" הנדסי לאין ספור!

זהו השי שתקבל עבור כל קניה של "לגו"!

על כל קניה של פריט שערכו עד 500 שקל מחזיק מפתחות "לגו".
על כל קניה של פריט שערכו מ- 500 עד 1000 שקל מערכת- שעות צבעונית של "לגו" לתלמיד
על כל קניה של פריט שערכו מ- 1000 עד 1500 שקל דף מדבקות שם צבעוניות של "לגו" למחברות
על כל קניה של פריט שערכו מ- 1500 עד 2500 שקל עט "פבולנד"
על כל קניה של פריט שערכו מ- 2500 עד 4000 שקל כובע "לגו הנדסי"
על כל קניה של פריט שערכו מעל 4000 שקל חולצת "לגו".

"אמא... אבא מה קניתם לי?"

קונים ברבי לילדות ומקבלים שי

"ברבי" הבובה המקסימה עם שערות הזהב, עם התלבושות האופנתיות היפות ביותר עם אביזרי לבוש, אפור ורהוט עם חברות וחברים אמיתיים שאפשר להלביש במיטב הבגדים - אין מתנה שהבת שלך תאהב יותר.

אנו ממליצים בפניך לרכוש "ברבי" ולקבל עוד מתנה!! במקום !! שי חינם של "קופמן" לבת שלך!

קנו 1496 - בריכת השחיה החלומית והמצוידת של "ברבי"
שי 2 בובות - חברות/ה של "ברבי", "סקיפר" ו"פי ג'י" בבגד ים!

קנו 5345 - הטיולית של "ברבי" - קרוון מצויד.
שי בובת "סקיפר" מהמערב הפרוע, חברתה של "ברבי"

מוצר מקורי של קופמן

על כל קניה של "ברבי" שי תלבושת חינם.

קנו 1874 - "ברבי" נערת חלומות הזהב
קנו 1875 - ה"ברבי" הראשונה שלי
קנו 1922 - "ברבי" יום הולדת
קנו 3312 - "דאלס" הסוס של ברבי
קנו 3554 - "ברבי" ורודה ויפה
קנו 3856 - "ברבי" עם תלתלי הקסם
קנו 5315 - "ברבי" בג'ינס

★

קנו 2587 - בית החלומות של "ברבי"
שי 2 בובות "ברבי" -
"ברבי" נערת חלומות הזהב
ו"ברבי" עם תלתלי הקסם!

★

המבצע נערך עד ה - 30.9.83 ו/או עד גמר המלאי בכל חנויות הצעצועים המובחרות בחנויות "פנטסיה", בחנויות מת"מ ת"א וחיפה וברשתות השיווק הגדולות
דרשו את הצעצועים המקוריים של "קופמן" עם התווית המקורית.

סוכנויות קופמן בע"מ

מקבוצת כלל LAL

צעצועים שעדים אתכם!

בס PBS

מהרואין לאלוהים

„אני רוצה להתחיל חיים חדשים. אני עומדת לחזור בתשובה, ועוברת לגור בקרית־ארבע, שם אגור ושם אלד את הילד שלי."

חנה אליהו היא רק בת 23, ילידת הארץ. אך סיפור חייה ארוך ומסובך. חנה נולדה בחולון להורים יוצאי רוסיה. היא היתה בת־הזקונים של המישפחה. יש לה שלושה אחים גדולים.

מספרת חנה אליהו:

הוריי נפרדו כשהייתי בת שנתיים, ואני נשארתי עם שלושת אחיי אצל אמא. שמונה השנים הראשונות של חיי, כשעוד למדתי בבית־הספר, עברו יופי. ואז התחילו הצרות.

האחים הגדולים שלי שמרו עליי כל הזמן. הם לא הרשו לי לצאת מהבית, והיו מרביצים לי מכות כאשר הייתי חוזרת מאוחר. הם היו בשבילי כמו מישטרה. אמא אומנם ניסתה להגן עליי ולעזור לי, אבל לא יכלה להועיל הרבה.

יום אחד, כשהייתי בת 15, חזרתי הביתה ב־11 וחצי בלילה. פחדתי להיכנס הביתה בגלל המכות, והלכתי לישון בתא־טלפון.

למחרת, כשחזרתי, קיבלתי את המכות שלי. אז ברחתי לבית של אבא שלי, שגר בנפרד. האחים שלי באו לחפש אותי שם. אבל אבא, שפחד מהם, הסתיר אותי על הגג ולא אמר להם שאני נמצאת אצלו.

משם ברחתי לבת־דודתי בכרם־התימנים, והיא החביאה אותי בבור בשכונה. אמא שלי דאגה והתחילה לחפש אותי במישטרה. כשמצאה אותי

חנה הצעירה ואמה
להיות שחקנית –

המישטרה, שאלו אותי אם אני רוצה להישאר אצל אמא או לעבור לגור עם אבא. הערפתי להיות אצל אמא וחזרתי הביתה.

מבית לבית, מגבר לגבר

ילדה הייתי יפה מאוד. היה לי שיער ארוך, גולש, שאהבתי אותו, וכל החלומות שלי היו להיות שחקנית או רוגמנית כשאגדל. בתור התחלה הלכתי לשיעורי־ריקוד. אבל אחרי הפעם הראשונה, כשחזרתי הביתה, האחים שלי תפסו אותי וגזזו את כל שערותיי.

הם פשוט עשו לי קרחת.

כשקרחת מכוערת נוצצת על הראש שלי, ברחתי לחברה שלי ביפו. שם היתה שכונה של עבריינים ואני, בחברתם, התחלתי להכיר את עולם־הסמים.

כמו כולם, התחלתי בחשיש. לאט־לאט ה־ תחלתי להיכנס אל הלבן.

בהתחלה היו נותנים לי את הסם בלי כסף. בתוך זמן קצר הייתי משועבדת לסם, ואז הפסיקו לתת לי. אמרו לי שאקנה אותו בכסף. בשלב הזה כבר לא היתה לי ברירה. מכיוון שלא יכולתי בלי הסם.

היו לי קריזות והייתי מוכרחה להשיג כסף כדי לקנות את הסם.

לא היתה לי ברירה, והייתי מתגנבת לבית של אמא שלי, גונבתי ממנה את תכשיטי־הכסף והזהב, מכרתי אותם וכך מימנתי לי את הסמים. הייתי מנקה בתים של עבריינים רק כדי שיתנו לי את הסמים שלי. הייתי גם צריכה לשכב עם כל מיני אנשים, כדי לממן את ההוצאה.

ככה זה המשיך במשך שלוש או ארבע שנים. הייתי מסתובבת מבית לבית, מגבר לגבר. אמא שלי, מדאגה, היתה נותנת לי כסף, והייתי מוציאה אותו על הסמים.

כבר לא היה איכפת לי מכלום. אבל אמא כל הזמן קיוותה שיום אחד הכל יהיה בסדר.

בשלב מסויים כבר לא יכולתי לנשום יותר. הלכתי לאמא שלי הביתה ונשכבתי על המיטה. כך שכבתי שם שלושה ימים.

יום אחד אמא שלי הסתכלה עליי וראתה שאני כחולה וקפואה. היא הביאה אותי מייד לבית־ החולים, ושם הסתבר שיש לי דלקת־ריאות. שלחו אותי מייד לטיפול נמרץ. הייתי כבר עם רגל אחת בקבר. אף אחד לא האמין שאני אעבור את המשבר ושאחייה.

את הטיפול של הסמים הייתי מקבלת דרך האינפוזיה. הרופא היה בא ומכניס את המטדון" לתוך שקית האינפוזיציה, מכיוון שלא יכולתי בלי הסמים.

שכבתי במשך חודש וחצי בבית־החולים, ואז פשוט יום אחד קמתי ועזבתי את המקום. סתם על דעת עצמי.

אבא שלי באותה תקופה היה חולה סרטן, וחזר הביתה אל אמא. אני הייתי באר־כביר. הוציאו אותי משם, כדי לקחת אותי לשופט שיאריך לי את תקופת־המעצר. שם פיתאום ראיתי את אמא שלי בחוץ. היא נכנסה אלי בוכה. אני לא ידעתי מה קרה וחשבתי שהיא בוכה בגללי. אמרתי לה שתרגע ושהכל יהיה בסדר. כאב לי שהיא בוכה וסובלת בגללי.

פיתאום שמתי לב שאמא לובשת מיטפחת שחורה על הראש. ואז היא הוציאה מיטפחת אחרת שחורה ושמה לי על הראש. כך התגלה לי שאבא שלי מת. הייתי המומה.

באותו יום שיחררו אותי בערבות, בגלל האבל. אמא היתה צריכה לשלם חצי מיליון לירות במזומן — הערבות שלי. היא גם הלכה ושילמה מכספה לכל האנשים שנתתי להם צ'קים ללא כיסוי.

באותו יום נדרתי נדר, על הקבר של אבא שלי, שלא אגע יותר בסמים. מאז שיניתי את אורח החיים שלי. את הגמילה עשיתי בעצמי ללא שום טיפולים וללא שום תרופות. שעות ישבתי בבית וסבלתי, עד שזה עבר.

חנה אליהו (למעלה): „נשבעתי בקבר אבא – לא אגע יותר בסמים ומתחילה חיים חדשים!"

כמו עיוורת

ד סקתי להסתובב במקומות שהסתובבתי בהם קודם, שהיו מקומות של עבריינים, לאט־לאט, במשך הזמן, הסיפור בינינו נעשה רציני. היינו מבלים כל יום עד הבוקר ולפעמים גם ישנים ביחד. היה לו הרבה כסף ואנחנו הרגשנו שאנחנו אוהבים. זה היה החבר הרציני הראשון שלי, הבאתי אותו אפילו אליי הביתה, אל אמא שלי, והוא ישן איתי שם.

הוא היה מתקשר אליי כמה פעמים ביום, ובערבים היינו נפגשים בריזנגוף ויוצאים לבלות.

האמת היא, שהייתי מודעת לזה שהכסף שלו בא מעבריינות, אבל כבר לא היה איכפת לי, כי אהבתי אותו מאוד.

יום אחד נגמר לו הכסף ולא היה לו יותר כסף לבלות. היו לו חובות גדולים ולא היה לו איך לשלם אותם. מכיוון שאהבתי אותו, ביקשתי מאמא שלי שתעזור לי והיא נתנה את הכסף.

יום אחד קבעתי איתו ליד הבית שלו, והוא לא הגיע. לעומת זאת, אשתו הגיעה פיתאום. אמרתי לה שתגיד לו שהכל נגמר בינינו, ושאני רוצה את הכסף. היא אמרה לי שהוא עצור. מייד רצתי למישטרה ושיחררתי אותו.

אחר־כך אשתו ברחה מהבית עם הילד. הוא הכניס אותי אליו הביתה, והתחלנו לחיות ביחד. אני הייתי מביאה לו כספים מאמא שלי, כי לא רציתי שילך לגנוב ושיסתבך בצרות. אמא שלי נתנה לו המון כספים.

כל הזמן הזה אני האמנתי לו כמו עיוורת. לא ראיתי את הדמות האמיתית של הנוכל. הוא גם היה אומר לי, שלא איכפת לו מאשתו ושהוא עומד להתגרש. אני האמנתי לו, כי רציתי להאמין לו — למרות שזה לא היה נכון.

כשנגמר הכסף ואמא שלי לא יכלה לתת עוד, הוא גירש אותי מהבית שלו. אמא שלי לא רצתה אותי בבית, כי שיקרתי לה ולקחתי ממנה המון כספים.

בכל פעם שהייתי מצליחה לגייס קצת כסף, הוא היה נרגע.

עכשיו עזבתי אותו. נפתחו לי העיניים, ואני יודעת שהוא נוכל, שרימה אותי כל הזמן, מכיוון שרצה שאני אעזור לו להשיג כסף. הוא לא עבד ואשתו, שפירנסה אותו, ברחה ממנו.

אפילו את הכסף של הפיצויים שקיבלתי אחר־ תאונת־דרכים שהיתה לי נתתי לו. קניתי לו בגדים, אפילו לילד שלו, וכשזה נגמר — זרק אותי.

עזבתי אותו לפני חודש. אני בהריון, בחודש הרביעי. לא לקחתי אמצעי־מניעה ולא כלום מכיוון שהייתי בטוחה שאין סיכוי שאכנס להריון אחרי כל הסמים שלקחתי, שהרסו לי את הגוף. כשנכנסתי להריון, הוא לא רצה שאעשה הפלה. כל הזמן הבטיח שהוא מתגרש מאשת ומתחתן איתי. אני, כמובן, האמנתי. כי אהבת אותו אהבה עיוורת.

עכשיו, כשעזבתי אותו, הוא אומר שההריון שלי זה לא ממנו, ושאני הלכתי עם אחרים. זה כמובן שקר, אני לא הייתי עם איש מלבדו.

כשייוולד הילד, אלך לעשות בדיקת־דקמון שיהיה ברור שהוא האבא של הילד.

עכשיו, עם ההריון, החלטתי להתחיל את כל חיי מחדש. אני חוזרת בתשובה ועוברת לגור בקריית־ארבע, שם ידאגו לי. שם אלד את הילד שלי, ושם אולי יהיה לי סוף־סוף קצת יותר טוב.

חנה חוזרת בתשובה
– או דוגמנית

והתחלתי להסתובב בריזנגוף עם אנשים אחרים. חשבתי שאני מתחילה מחדש.

יום אחד ישבתי בכסית והכרתי בחור נחמד. הוא מצא חן בעיניי ואנחנו התחלנו להסתובב ולבלות ביחד.

בלילה הראשון היינו יחד עד הבוקר, הלכנו לישון בבית־מלון. אז הוא סיפר לי שהוא נשוי, אבל הוא עומד להתגרש מאשתו. כשהוא שמע שאני צריכה כסף, הוא נתן לי. היה לו המון כסף.

בהתחלה לא התייחסתי אליו ברצינות. סיפרתי לחברות שלי שמצאתי פרייר שיש לו הרבה כסף, ושאפשר לקחת ממנו.

• תחליף הרואין.

• הרואין.

(המשך מעמוד 49)

לפתוח סוכנות של בית האופנה האיטלקי הנודע פירוצ'י בלוס־אנג'לס. רונית, שהיתה ככל הנראה, משועממת, אמרה לי שהיא מעוניינת להיכנס לעסק כזה כשותפה. התחלנו לעבוד על הנושא בייחד. באמצע הדרך נכנס לעסק גם אחיה, אורי רכטמן. העניינים התחילו להתגלגל, יצרנו קשר עם החברה האיטלקית, ורכשנו זיכיון לפתיחת חנות של החברה בלוס־אנג'לס.

מפה לשם, מרעיון לפתוח חנות בגודל של מקסימום 100 מטר מרובע, הגענו לחנות בגודל של 1800 מטר מרובע. בכלל, כל העסק תפס ממדים עצומים, כמו שרק באמריקה דברים יכולים להתגלגל — אתה מתחיל בקטן וחושב בגדול, ובלי שתדע מימינך ומשמאלך, אתה מצא את עצמך פיתאום בתוך עניין שלא חלמת עליו בכלל. זוהי אמריקה, ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות.

החנות שפתחנו, שכנה בבית־קולנוע באזור הטוב ביותר בלוס־אנג'לס, בבוורלי דרייב פינת ווילשייר בולברד, לב בוורלי־הילס. בית־הקולנוע נבנה בשנת 1922. הוצאנו מתוכו את הכסאות. אבל השארנו את האווירה של התיאטרון. ואז התחלנו לחפש עובדים. זה לא היה סתם לחפש עובדים. את הפועלים שלי ראיינתי כאילו הם עומדים להיבחן להצגה. ערכתי להם מבחני בימה ממש. רובם היו מוזיקאים ושחקנים מובטלים. הם היו צריכים להיות טיפוסים מיוחדים הן בהופעה והן באופי. לימדתי אותם להתנהג עם הקונים, לעשות הצגות. רציתי שהכל יהיה מושלם.

הפתיחה ההיסטרית

לאט לאט התחלנו להתפרסם בעיר. ראיינו אותי לתוכנית של ג'וני קארסו, לתוכנית של דיאנה שור ותוכניות טלוויזיה נוספת. התחלתי ליצור קשרים עם אולפני־סרטים, עם עיתונאים ועם אנשי טלוויזיה. חנות פירוצ'י הפכה להיות סטייל. פתחנו בבום ענקי. לפתיחה החגיגית הזמנו 8000 איש בערך, ביניהם שמות ענקיים, שכולם ללא יוצא מן־הכלל, התייצבו. היו שם ליזה מינלי ואורסולה אנדרס, הזמרות הנודעות שר ובט מידלר, והמפיק דינו דה־לורנטיס. האמן הניו־יורקי הנודע אנדי וורהול טס במיוחד לפתיחה מניו־יורק, היו שם סילבסטר סטאלונה והרולד רובינס עם אשתו גריס, ומאריסה ברנסון, ומי לא? אני כבר לא זוכר את כל השמות.

ואז הגיתי רעיון פירסומי אדיר. אני תמיד הייתי הפריק שבחבורה, וכשרונית הצעיה לשכור את אחת ממאות סוכנויות הפרסום שהתקשרו אלינו, כששמעו שאנו פותחים את החנות, אמרתי לה: אף אחד לא יעשה את זה יותר טוב ממני. ואכן, כבר בערב הפתיחה הוכחתי שאני יודע על מה אני מדבר. החבאתי את צינור כיבוי השריפות, וכשבאו מכבי־האש לבדוק את הבניין לפני הפתיחה, ולא מצאו אותו, הם אסרו עלינו לפתוח. בינתיים, תיכו בחוץ בבוורלי־דרייב, איזה עשרת אלפים איש, כולם מפורסמים ומפורסמות במכוניות הלימוזין ובבגדי האלסטון וסאן לוראן ומי לא. כולם, מפורכסים ומרושני־עונג, מחכים לפתיחה ההיסטרית ביותר בעיר. כמובן, ששלחנו את כולם הביתה, אבל הידיעה שחנות פירוצ'י לא נפתחה בגלל איסור של מכבי־האש שודרה בכל מהדורת חדשות של כל רשת טלוויזיה, ואם היה מישהו בלוס־אנג'לס שלא שמע עד לאותו ערב, אף פעם בחיים שלו על פירוצ'י אחרי זה הוא כבר שמע. מובן שלמחרת היום פתחנו עם פי שניים אנשים, 27 שומרי־ראש בכניסה, מישטרה וטלוויזיה.

הפכנו לסלברטיטים. פיתאום התחילו להזמין אותנו לכל מסיבה בעיר, אם זה באולפני־סרטים, אם בתחנת־רדיו או טלוויזיה. היו מזמינים אותנו, כדי שנעשה אווירה במסיבות של טקס חלוקת האוסקר וטקס חלוקת הגרמי, שהוא שהוא זה שניתן למוזיקאים — כמו זמר השנה, להקת השנה. היינו תמיד האוונגארד במסיבה.

חברות יחסי־ציבור ואנשי יחסי־ציבור היו מבקשים ממני שאביא גם חלק מהעובדים שלי כדי שיהיו קצת פנקיסטים במסיבה.

התחברתי עם הרבה מאוד סלברי־טים. התחילו לכתוב עלי בעיתונים. כמו שאומרים — שיחקתי אותה.

כל זה נמשך בערך שנתיים. במשך אותן שנתיים עברנו עליזה ואני לבית משלנו עם בריכה וג'קוזי וכל מה שכרוך בזה. הבית שלנו היה בית פתוח — אנשים היו באים ויוצאים. בריתי־המילה של הבן, שלנו, אוריאל, יכולת לפגוש את כל מי שהוא משהו בהוליווד.

היו אצלנו ארוחות־ערב ומסיבות, יצאנו לארוחות־ערב ולמסיבות אצל אחרים. התערינו היטב בעיר, שבה מיקסם השווא הוא המיצרך הפופולארי ביותר.

בעוד אני הולך ונעשה יותר אמריקאי, המשיכה עליזה לטפח את היחסים שלה עם הישראלים בעיר. וזה תמיד היה גורם למריבות בינינו. רציתי שהיא תהיה אמריקאית, כי אני מאמין שברומא צריך להתנהג כרומא. לא יכולתי לסבול את הגטו הישראלי. לא יכולתי להיות חלק ממנו.

אחרי שנתיים של הצלחה התחילו בעיות בין השותפים. בהחנות שהיתה אטרקציה לכל תייר שהגיע לבוורלי־הילס, התחילו הבעיות.

זה התחיל עם זה שהחברה באיטליה נקלעה לקשיים ודרשה מאיתנו לשלם מייד על הסחורה, בלי להעניק לנו אשראי. הארם היחידי שיכול היה לחתום לנו על אשראי היה בעלה הרופא של רונית רינת, אבל הוא לא רצה שאשתו תמשיך בעסק. הוא רצה אותה בבית. לא מצא חן בעיניו שהיא הפכה לאשת חברה. אני הייתי חדש, אורי היה חדש, היינו זקוקים לקרדיט של חצי מיליון דולאר, שלא יכולנו לקבל. כל זמן שהיתה לנו סחורה מאיטליה, העסק הלך נהדר. ברגע שהסחורה לא סופקה, העסק התחיל להתדרדר.

אני עצמי הייתי סחוט. בפירוצ'י גיליתי את עצמי בצורה מדהימה. הייתי אחראי על 37 איש, והייתי הקניין של החנות, אדריכל־הפנים, מתכנן חלונות־הראווה ואיש יחסי־הציבור. זה מצץ ממני הכל. כשיצאתי מהעסק הרגשתי סחוט לחלוטין. חוץ מזה תמיד הקפדתי על זה, שהילדים שלי ידברו עברית וילכו לבית־ספר עברי. אני עצמי רובר שש שפות, ותמיד, למרות האמריקניזציה שלי, הרגשתי בפני אנשים שאני ישראלי. למעשה, בגלל הפילוסופיה שלי האומרת: „ברומא התנהג כרומאי," היה לי ברור שאסיים את חיי בארצות־הברית.

ואז, יום אחד קיבלתי מיברק שאבי חלה, ובאתי לישראל לבקר אותו. אחרי חמישה שבועות גיליתי שהחברים האמיתיים שלי הם פה. אנשים לא שכחו אותי. הזמינו אותי לבקר בבתיהם, הזמינו אותי למשקה, למסיבות, מבלי שיתכננו מראש מה הם רוצים ממני, כי ממילא לא היה לי מה להציע להם. זה היה מוזר. אחרי כל־כך הרבה שנים באמריקה, שבהן אתה מתרגל שאם מישהו מזמין אותך סימן שהוא רוצה ממך משהו, פיתאום ראיתי כמה הכל אמיתי פה לעומת אמריקה. כמה היחסים בין האנשים לא מזוייפים. למרות הברדק והבעיות וחוסר הנוחיות, יש פה הרבה מאוד דברים אמיתיים.

פיתאום הרגשתי בבית, כאילו שאני חוזר הביתה. אף פעם לא הרגשתי את זה קודם וזה היה מוזר שאני אתייחס לארץ כמו אל בית. תמיד עליזה רצתה לחזור ואני לא, וכעת אני חזרתי והיא שם. זה היה מצחיק לחזור לאמריקה ולהגיד לה שאני חוזר. התגובה הראשונה שלה היתה צעקה. היא לא האמינה. היא אמרה: „מה, אתה הבאת אותי לכאן, ואתה חוזר ואני נשארת?" אמרתי לה שאני חוזר כי אני מרגיש שהמקום בשבילי זה הארץ.

חברים שלי באמריקה ובאיטליה אמרו לי שאני מטורף. הם אמרו לי: „תוך חודשיים אתה בחזרה. בישראל אתה לא תחזיק מעמד." אבל אני בטוח שאחזיק מעמד. אני מרגיש את זה כל הזמן. כל תהליך החזרה ארצה הלך כל־כך מהר. ברגע שהרגשתי שזהו זה, אמרתי — אני אורז ובא. אני מרגיש כאילו תפשתי תנוחה מסויימת ואני יודע שזהו זה, שזה נכון לי ושזה בריא לי.

„חיים בכלוב של זהב"

סגרתי עניינים בלוס־אנג'לס. נפרדתי מהילדים. זה היה החלק הקשה ביותר — לעזוב אותם. אבל אני יודע שלטובת כולנו, עשיתי את המעשה הנכון. אני מאמין שיום אחד הם יבואו ארצה ויחיו איתי. לין מכירה את הארץ. אוריאל לא היה פה אף פעם. היא נורא אוהבת את הארץ. יש לה חברים, היא רוצה לחיות פה, ואני רוצה לגדל אותה ואת אחיה פה.

איך אפשר להשוות בין שני המקומות? פה יש לילדים חופש. שם מסיעים אותם לכל מקום. מרגע שהכרתי בתקופה שבה הצלחתי, הלכתי לחברים. הצעתי את עצמי כמתכנן־אופנה, כעוזר למתכנן־אופנה. התשובה שקיבלתי היתה אחת: „אתה יותר מדי טוב בשבילנו." יכולתי למות כרעב בגלל שהייתי יותר מדי טוב. „מעל ומעבר לכישורים," כמו שהם הגדירו זאת.

זו היתה הרגשה איומה. ממילא קשה היה לי ללכת ולבקש עבודה ולשמוע אותם אומרים לי: „אתה נהדר, אבל אתה יותר מדי טוב בשבילנו, או בשביל העבודה שאנחנו יכולים להציע לך." זה היה נורא.

ככה זה באמריקה, כשאתה מצליח יש לך מיליון חברים, כשאתה נכשל אתה לבד כמו כלב. פיתאום כל החברים הטובים, אלה שהיו סועדים על שולחנך ורוקדים במסיבות שלך, נעלמים. אתה בודד עם הכישלון והחרפה שלך.

באותה תקופה נפרדתי מעליזה. אני לא רוצה להיכנס לבעיות שהיו בינינו ולסיבות. עליזה בנתה חיים חדשים עם גבר אחר, ואני לא רואה טעם לדבר על מה שהיה. אני רק יכול להגיד שהפרידה היתה מאוד קשה. היא התחילה לחיות עם חבר שלי, שהבאתי והתחתנה איתו. זה היה קשה.

באמצע כל הבלגאן, התחלתי פיתאום לקבל עבודה בתכנון בגדים להופעות. שוב פעם אמריקה — יום אחד יום באחד. פיתאום התחיל ללכת לי מחדש. תכננתי בגדים להופעות בטלוויזיה, להופעות בלאס־וגאס, הייתי הישראלי הראשון שעשה עבודה כזו. אלא שהפעם, בניגוד לפעם הראשונה, לא נכנסתי לזה עם כל הנשמה. פחדתי נורא להיכשל שוב.

מכל מקום העבודה עזרה לי להתייצב והלכתי לפסיכיאטר במשך תקופה של שנתיים. הטיפול הפסי־כיאטרי עשה אותי בן־אדם יותר חזק ויותר טוב.

לא חשבתי שאחזור ארצה. אם היית אומרת לי לפני שנתיים שאני חוזר ארצה, הייתי צוחק לך בפרצוף. איזה שנתיים? אם היית אומרת לי את זה לפני חצי שנה, הייתי אומר לך שאת מטורפת. הרגשתי שאני מתחיל קאריירה חדשה, שהנה אמריקה שוב מאירה לי פנים.

למרות שטיפחתי קשרים רק עם אמריקאים כעת אני פה. לקח לי קצת זמן להתארגן. מצאתי דירה בשיכון בבלי ומצאתי חנות בבן־הודה פינת ז'בוטינסקי. נורא קשה להתחיל מהתחלה. אבל יש לי המון חברים שעוזרים לי בלי שאבקש. אנשים באים ומציעים את עזרתם בכל שטח, ווו הרגשה נהדרת. זה אמיתי, ואף אחד לא חבר שלי מפני שאני מפורסם ומזמין אותו למסיבות עם אנשים חשובים. אף אחד לא מבקש ממני טובת־הנאה ואף אחד לא קשור אלי בגלל השם שלי או בגלל הרושם שאני עושה.

באמריקה הרגשתי כמו תווית. היו מזמינים אותי למסיבה ומציגים אותי עם התווית שלי. ניתקתי את הקשרים שלי עם כל האנשים שהיו חברים שלי בגלל התווית. פה הכל נקי — חבר זה חבר, בגלל שהוא אוהב אותך.

אני גר בדירה ריקה עם מזרן על הריצפה וטלפון, אבל כל החפצים שלי נמצאים בנמל, רק צריך לשחרר אותם ואז אני אסדר לי דירה מהסרטים. אני חולם לפתוח פה סטודיו ואני משוגע על תל־אביב. זוהי עיר תוססת מלאת־חיים וזה נהדר. אתה הולך ברחוב פוגש אנשים שלא ראית שש־שבע שנים, והם שמחים לקראתך. הלקוחות שלי זוכרים אותי, מצלצלים אלי כאילו לא עזבתי את הארץ מעולם. זו הרגשה נפלאה לדעת שלמרות שאני מתחיל מההתחלה יש לי כבר חוג לקוחות גדול.

כשאני חושב על השנים שלי באמריקה, אני לא יודע מה חיפשתי שם. אם היית באה ואומרת לי שאת רוצה לרדת, הייתי אומר — אין לך מה לחפש שם. לדעתי, לרדת לאמריקה זה הרס־עצמי עצום וכוזבו זמן. אבל יש אנשים שחייבים לעבור את ההתלך, כדי לקבל תשובה. אני חייב לצעוד בתוך חרא כדי לדעת שזה מסריח.

השותפה והלקוחות
סמי זלצר (ב־אמצע) עם מי שהיתה שותפתו, מלכת־היופי לשעבר, רונית רינת (משמאל) ועם שני לקוחות יקרים, אנשי ענף התקליטים. „בעלה האמריקאי של רונית רצה אותה בבית, הפסיק את האשראי של החנות והעסק חוסל."

„יכולתי למות ברעב"

דיברתי עם הכישלון בעסק, התחילו בעיות מישפחתיות ונכנסתי לדיכאון. הייתי מגעיל, שמנתי לממדים עצומים. הגעתי למשקל של קרוב למאה קילו. אני, שכל־כך שומר על עצמי ושהופעה חיצונית היא אחד הדברים החשובים לי ביותר. שנאתי את עצמי והאשמתי את עצמי בנפילה.

כל אותו זמן שהרגשתי כמו כישלון חרוץ, המשיכה עליזה לעבוד ביחד עם אחותה בעסק הפרטי שלהן. היא עשתה המון כסף ומאוד הצליחה, ואני הרגשתי למטה למטה.

היה לי קשה לעמוד בחזרה על הרגליים. קשה להסביר את הכישלון באמריקה. שם הכישלון הוא הרבה יותר נורא מאשר בכל מקום אחר. אחרי שאת הופכת שם לסלברטי, את לא יכולה להתחיל לעבוד בשביל מישהו אחר. ולמרות זאת, למרות שהיה קשה. הלכתי לחפש עבודה. הלכתי לאנשים שהעזרתי מביאה אותם מבית־הספר הם מחוברים לטלוויזיה וזה כל העולם שלהם. כדי לקחת אותם לחברים צריך לקבוע שבוע ראש. הם חיים בכלוב של זהב. בית גדול בבוורלי־הילס, בריכת שחיה, אבל איפה השכונה? איפה החברים? איפה הכיף שיש פה?

(המשך מעמוד 26)

תגליתו של ירין קימור הגיעה עד לשורש ההטעייה: „מתברר, כי פועל־דפוס יצא במיקרה דרך השער, וכשהעיתונאים וצלמי־הטלוויזיה עטו עליו, אמר בביטחון מול המצלמות כי הפעולה הצליחה ואף פירט את תוצאותיה. אלא שכאן מתחיל סיפור המיסתורין של הטעיית כלי־התי־קשורת — בהשראתו של דובר ממשלת בון, קונראד אהלרס, שאישר את הודעתו של אותו פועל־דפוס תמהוני."

בני־מישפחות־החללים, שהקשר ביניהם ובין הממשלה הישראלית כמעט לא היה קיים, שמעו מידע זה מכלי־התיקשורת העולמיים, ובכמה בתים הוציאו בקבוקי שמפניה ולגמו לחיי הניצולים. כאשר נודע דבר ה„שיחרור" לגולדה מאיר, היא התקשרה לאנשי־הביטחון הישראליים, שניצבו במיגדל־הפיקוח. אלה הכחישו באוזניה את הענין.

מדליית הזהב למוות

כמעט שלא ניתן לשחזר שיחזור של ממש את מה שהתרחש באותן דקות גורליות בנמל־התעופה פירסטנפלדברוק.

המארב הגרמני בבואינג כבר הסתלק. השיריונית של הצבא הגרמני טרם הגיעו למקום. בשטח היו רק חמישה צלפים מול שמונה אנשי ספטמבר השחור. מערכת־הקשר בין הצלפים היתה משובשת. בנמל־התעופה לא הופעלה מערכת־תאורה חלופית. רובי־הצלפים לא התאימו לצליפה־לילית.

בתוך התוהו ובוהו פתחו הצלפים הגרמניים ביריות בודדות.

אנשי ספטמבר לא איבדו עשתונות־תם. הם פגעו במערכת־החשמל, ואפלה השתררה בנמל־התעופה. הם השליכו רימון־יד לתוך ההליקופטר, שבו שהו חלק מבני־הערובה היש־ראליים, ולתוך ההליקופטר השני, ופתחו באש מכלי־הנשק שבידם.

לאור ההליקופטר הבוער נהרג עיסא. טוני הצליח להתחמק, ורק אחרי מצוד של יותר משעה וחצי הוא נהרג, במהלך ניסיון של כוחות־שיטור גרמניים ללוכדו. שלושה מבין אנשי ספטמבר השחור נתפסו חיים.

בקריינות לסרט מובא תיאור מילולי של קריקטורה של הצייר הצרפתי טים, שפורסמה בל'אכספרס. במילים: „שלושים שנה וחמש־עשרה קילומטרים מראכאו, שבו רוחות־העבר ורצחו את הרוח האולימפית. על נתפסו — למעט „פרשת לילהאמר", שבה נשלחה אצבע מאשימה לעבר ישראל.

במהלך אותה סידרת חיסולים נהרגו שיבעה מתוך 12 המנהיגים הבכירים של ספטמבר השחור. הבולט בחיסולים היה סיפור המירדף אחרי אחד ממתכנני הטבח, עלי חסן סאלמה. הכישלון בלילהאמר, נורווגיה, שייך למאמץ זה.

רק ב־1979 התפוצצה בבירות מכונית־תופת ממלכודת, ליד מכוניתו של סלאמה והרגה אותו.

„ביום שבו נהרג סאלמה," אומר קימור, „נסגר מעגל החשבון של הטבח במינכן."

אם כי בכך נסגר גם המעגל וגם מסתיים הסרט, מן הראוי לציין כי

מקורות אמריקאיים ידעו לספר רק לאחרונה, כי רצח עלי חסן סלאמה, שבע שנים אחרי מינכן, קשור בפרשה אחרת לגמרי: היותו איש־הקשר בין אש"ף וסוכנות הביון המרכזית האמריקאית (סי־אי־אי). מכיוון שישראל החליטה לשים קץ לקשר הזה, סילקה את סלאמה.

הנחה זאת גם מצאה את ביטוייה בכתב בסיפרו האחרון של הסופר הבריטי ג'ון לה־קארה, המתופפת הקטנה. שבו שמים קץ לחייו של איש־אש"ף מרכזי מאותן סיבות.

דן עומר ■

קרובי הנספים בהלווייה
תוצאות הבדיקות נגנזו

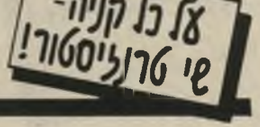

אצל דוד לויאן

אלקטרו אור גון בע"מ .
בהנהלת דוד לויאן, היועץ האישי שלך בבחירת והתאמת מוצרי חשמל לבית ולתעשיה, מזמינים את הציבור הרחב להגות

★ מתצוגה במגוון עשיר של מוצרי חשמל מעולים.
★ מחירים ללא תחרות!!!
★ שרות מעולה
★ אספקה מיידית.
★ הובלה לבית הלקוח חינם!

כל הרוכשים בחודשים אוגוסט-ספטמבר
ישתתפו בהגרלה שתתקיים ביום 2.10.83 בחברה,
בנוכחות רואה־חשבון ו/או עו"ד
בהגרלה יוגרלו שני כרטיסי טיסה לאירופה הלוך-חזור.
ההשתתפות אסורה לעובדי פרסום "חגים"
ועובדי החברה אלקטרו אור גון בע"מ.

אלקטרו אור גון בע"מ, חברה ליערץ יבוא ושווק מוצרי חשמל לבית ולתעשיה..
רחוב דיזנגוף 274 תל־אביב. טלפון: 242008

תעריפון המנויים של העולם הזה

החל מ־15.7.83

	לשנה בשקל			לחצי שנה
	מחיר העיתון	הוצאות משלוח	מ.ע.מ.	סה"כ	בשקל
♦ בארץ	2425	264	403	3092	1780
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אוויר					
♦ אירופה	2425	1008	515	3948	2270
♦ ארה"ב, מקסיקו	2425	2305	710	5440	3200
♦ ארגנטינה, קולומביה, ונצואלה, ברזיל, פרו, אוסטרליה, ניו־זילנד	2425	4227	998	7650	4400
♦ דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	2425	2619	756	5800	3350
♦ פנמה	2425	3253	852	6530	3760
♦ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה, יפן, טאיוון	2425	2619	756	5800	3350

זה לא טעות!

אבל רק ל-5 דירות נוספות

מ-$64,000

אפשרות לקבל את דירתך הישנה בשיטת TRADE IN

דוגמה של דירת 4 חדרים בלב נתניה

"לב נתניה"

פרויקט יוקרתי במרכז העיר

חינם! כרטיס טיסה זוגי לאירופה במטוסי "אל-על"

דירות יוקרה דו-מפלסיות מגרש טניס צמוד ועוד... ועוד...

המחיר
מחיר ללא תקדים ל-5 הראשונים בלבד.
מ-64,000$ בלבד במקום מ-75,000$.

טיסה חינם
רק 5 מהירי החלטה שיממשו הצעה חד פעמית זו יזכו בכרטיס טיסה זוגי לאירופה.

המקום
"בלב נתניה" במרחק של כ-5 דקות מהמרכז הסואן ומהים.

הדירה
דירות בנות 4½-4 חדרים ב-2 מפלסים ופנטהאוזים עם מירב השכלולים.

שפע של שכלולים
- ★ מגרש טניס פרטי בפרויקט.
- ★ טלוויזיה במעגל סגור לזיהוי מושלם של אורחיך (בכל דירה).
- ★ לובי מפואר ומתקני משחקים לילדים.
- ★ חדר תרבות בכל בנין.
- ★ 3 כווני אויר.
- ★ 2 מפלסים בכל דירה.
- ★ 2 חדרי רחצה בכל דירה.
- ★ ריצוף כהה בסלון.
- ★ שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה.

ועוד שכלולים רבים כמיטב מסורת הבניה של אברהם גינדי.

זוהי עיסקת חייך
הצעה מהפכנית זו מאפשרת לך לרכוש דירת יוקרה במחיר אטרקטיבי, בסביבה טובה ובתנאי תשלום נוחים במיוחד, ללא מזומנים

TRADE IN-ללא מזומנים
אברהם גינדי יקבל את דירתך הישנה במחיר מלא. היתרה תשולם בהלואות גדולות ובתשלומים נוחים.

המחירים אינם כוללים מע"מ הטיסה, בהתאם לתקנון

פתוח במוצ"ש

לרגל המבצע יהיו משרדינו בת"א, ראשל"צ ונתניה פתוחים החל מצאת השבת.

משרדנו בלונדון
Morley house 320 Regent st.
London W1 R-5AB Tel 6361748

אברהם גינדי

תל-אביב — כיכר המדינה ה' באייר 10
פתח-תקוה — חיים עוזר 28
רמת-השרון — סוקולוב 84
ראשון-לציון — הרצל 62, צמוד לתחנת הדרך סונול
נתניה — הרצל 18

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

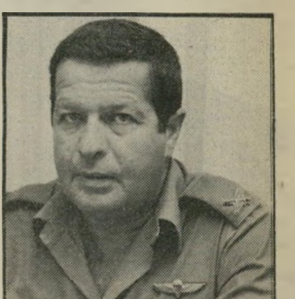
חמרורים

נתמנה ◆ כקצין שריון ראשי בצה"ל **תת־אלוף עמוס בין**. יליד רחובות, בן 43, עוטר בתום מילחמת ששת־הימים בעיטור־המופת על התנהגותו כמפקד פלוגה בקרבות סיני.

נולדה ◆ בת **למאריל סטרים**, 34, שחקנית הקולנוע כלת פרס אוסקר (קרמר נגד קרמר, בחירתה של סופי) ולבעלה הפסל **דנאלד גאמר**, 36. הבת היא ילדם השני.

נולדו ◆ בחוות התנינים בחמת־גדר 22 תנינים נוספים, שגודלם הממוצע בעת הלידה היה כשמונה סנטימטרים. בימיהם הראשונים הוזנו בבשר טחון בלבד.

נחוג ◆ יום הולדתה ה־50 פלוס של **ראומה וייצמן**, בעת ביקורה העשירי של אשת עזר וייצמן במצריים בחמש השנים האחרונות. וייצמן, גיסתו של משה דיין (אחות אשתו הראשונה,

שירינאי כץ
בעל העיטור

רות) ובת עורך־דין ירושלמי, כוברה לרגל יום־הולדתה בעוגה חגיגית, שהוכנה בלישכת שר־החוץ המצרי בהוראת השר, כמאל חסן עלי.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־50 של פרופסור האוניברסיטה העברית (למדעי המדינה) **שלמה אבינרי**. יליד פולין ואיש המערך, מנכ"ל מישרד־החוץ בשנתיים שקדמו לעליית הליכוד לשילטון, פרופסור אורח באוניברסיטות אמריקאיות ואוסטרליות. מחקריו על מישנתיהם של פרידריך הגל וקרל מרכס פורסמו בגרמנית, באנגלית, בצרפתית, באי־טלקית, בהולנדית, בסרבית וביפאנית.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־50 של **שמואל בן**, צייר יליד ליטא וחניך בצלאל הירושלמי ובוזאר (האמנויות היפות) הפאריסי, ששמו יצא בתעוכות־יחיד בארץ, ברומא, בלונדון, בבוסטון ובמונטריאל. נודע גם כמכין תפאורות לתיאטרון.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־50 של **פרופסור דני גור**, מנתח־הלב מתל־השומר. יליד טבריה ואחיה של הפסלת אילנה גור, בנו של תבוראן אירגון־האומות־המאוחדות אנדריי גור. הפרופסור נחשב לאבי רעיון הרפואה הפרטית (של רופאי בתי־החולים) בישראל, וזכור כמי שביצע ניתוח־לב מסובכים בעודו שוכב רעב בעת שביתת־הרופאים האחרונה.

נחוג ◆ יום הולדתו ה־59 של **פסח גרופר**, סגן־שר־החקלאות שעמד להתמנות כשר־החקלאות. כורם שהתפרסם בקפיצותיו מרכבת ישראל כאשר לא עצרה בתחנת ביתו, עתלית, ובאימרותיו ("הכנסת הזאת זקוקה לפסיכיאטר"). גרופר, יליד תל־אביב, בנו של רצון מזיכרון־יעקב ונכדו של האיש שנהג במרכבה שהובילה את בנימין־זאב הרצל בסוף המאה הקודמת בירושלים, הוא חקלאי אמיר, לשעבר ראש המועצה המקומית עתלית ושופט (בית־הדין לעבודה, חיפה), אשר למרות סיגאר־הקבע בפיו הוא איש מצניע־לכת.

• *התנין הצבר הראשון נולד בחמת־גדר לפני שנה.*

נחוג ◆ יום הולדתו ה־65 של **ליאונרד** (־לני־) **ברנשטיין**, מנצח ומחבר ניו־יורקי, מפטרוניה של התיזמורת הפילהרמונית הישראלית, שגם השתמש בחיבוריו המוסיקאליים במוטיבים יהודיים (־קדיש־).

אושפזה ◆ בעת ביקורה בשבוע שעבר במצריים, לבדיקת עיניים בבית־חולים קאהירי, **מיכל מודעי**, אשת שר־האנרגיה, יצחק מודעי. ילידת מאה־שערים בירושלים ומלכת־היופי של ישראל לשעבר,

מנתח־לב גור
אבי הרעיון

הגלווית לבעלה זה 32 שנה, מאז שימש (בדרגת סגן־אלוף) כעוזר הנספח הצבאי של צה"ל בלונדון. שבה ארצה אחרי הבדיקות הראשונות ואושפזה בתל־השומר.

נפטר ◆ בתל־אביב, משטף־דם במוח, בגיל 63, **ישעיהו** (־שייקה־) **ירקוני**, איש־עסקים (מיפעל חמצן ועבודות־עפר). מפקד אירגון ההגנה בשכונת התיקווה התל־אביבית שלפני מילחמת העצמאות, שנודע כבעלה של הזמרת יפה ירקוני ואבי שלוש בנות תיהם (ראה כתבה).

נפטר ◆ בקלן, גרמניה, בגיל 88, **רוברט סרוויציוס**, עורך־דין גרמני, אשר שימש כסניגורו של אדולף אייכמן בירושלים. עוד קודם לכן, במישפטי נירנברג של מנצחי מיל־חמת־העולם השנייה נגד פושעי־המילחמה הנאציים, התבלט בהגנתו על רופא־ניסויים נאצי.

נפטר ◆ בגיל 94, **מאיר שלי**, יליד רוסיה, קצין בצבא התורכי

שחקנית סטרים
כלת־הפרס

במילחמת־העולם הראשונה, המנהל הראשון של יומון ההסתדרות דבר, האחראי ליומון המדינה שהופיע יום אחד בלבד, ב־14 במאי 1948, כעיתונם המשותף של כל עיתוני מדינת ישראל לכבוד הכרזת המדינה, חבר האקדמיה ללשון העברית והנסח הראשון של חוקי מדינת ישראל בעברית.

הורוסקופ

(המשך מעמוד 33)

המצאה מטורפת בשטח הבישול. הוא מוכן לנסות כל מיני מיסעדות ומקומות חדישים ומוזרים – העיקר שלא יהיה שיגרתי ומשעמם. האוכל אינו עומד בראש מעייניו, אך אם הוא אוכל – אז שיהיה טעים מקורי ומעניין.

דגים

הוא אוהב להינות מאוכל טוב, ממשקאות משובחים ומדברי מתיקה. מאחר שהוא רגיל להתפנק, חשוב שיכינו לו, יגישו לו וישמרו על מצב רוח־טוב. כשהוא מאבד את מצב־הרוח, הוא מוכן לוותר על הארוחה, ומעניש את הסביבה בכך שאינו אוכל ומעמיד פני סובל. מי שחי עם בן דגים, חייב להיות זהיר ולשמור את המריבות וההערות לזמן שאחרי הארוחה.

טלה

הוא אוכל הכל, אינו מפונק אך חשוב שהכל יהיה עסיסי ובכמות גדולה. האנרגיה שהוא מוציא במשך היום משאירה אותו רעב, ובשום אופן אין לו זמן להתעכב ולחשוב מה יאכל. כשמשרתים אותו ושואלים אותו אלף פעם אם האוכל טעים לו ואם הוא מרוצה, הדבר גורם לו הנאה גדולה. הוא רוצה להיות חשוב למישהו ולהיות במרכז תשומת־הלב. ההתעניינות מבטיחה לו שאוהבים אותו – וזה, בעצם, העיקר.

שור

אם יש מזל שהמזון חשוב לו, הרי זה השור. הוא באמת מסוגל ליהנות מאוכל טוב ויודע להעריך ארוחה משובחת. שור שהוזמן לבית והכיבוד לא השביע את רצונו, יתקשה לסלוח או לשכוח את החוויה הבלתי־נעימה, וישתדל שלא לחזור לאותו המקום. ולעומת זאת, מי שמתארח בביתו של בן־מזל־שור, ייצא שבע ובמצב־רוח מרומם.

תאומים

הוא לא סובל ארוחות בשעה קבועה ובכלל, הוא שונא להתחייב ולהבטיח את השתתפותו בארוחה. עדיף שהמישפחה תסעד בלעדיו. הוא מעדיף לקנות משהו – עוגה, גלידה, פלאפל. אין לו סבלנות לשבת במקום אחד ולהמתין עד שכולם יסיימו את הסעודה. ואם הוא כבר הגיע במיקרה לארוחה, הוא מסוגל לדבר ולפטפט ללא הרף, ולשכוח שהפה נוצר גם לאכילה.

סרטן

אחד המקומות האהובים־ביותר על בן סרטן זה המיטבח. שם – בין כל הסירים, המחבתות והמאכלים – הוא מרגיש שהאווירה חמימה ונעימה. אצל בן סרטן אוכלים טוב. כל המישפחה סועדת את ליבה שלוש פעמים ביום, ולמרות שהסרטן נחשב חסכן מטיבעו – בכל ארוחה הוא או היא מבשלים יותר מדי. בגמר כל ארוחה נוצרת בעיה: מה לעשות בכמות העצומה של השאריות?

אריה

האריה אינו להוט במיוחד אחרי האוכל, אך הוא אוהב להינות מהחיים ואם אוכל טוב כלול בין ההנאות העיקריות, אז למה לא ליהנות גם ממנו? למעשה, לא חשוב לו ביותר מה הוא אוכל, אלא איך האוכל מוגש. האריה אוהב טקסים וחגיגות. אם הארוחה מוגשת בצורה מרשימה ומעוררת התפעלות, הוא יוצא ממנה שבע־רצון. אם יאכל במיסעדה, הוא יתן למלצר מענק נדיב על יחס מיוחד ושרות אדיב.

...ואוניותיהם נשאו את הג'ין ההולנדי המפורסם סביב העולם, לארצות רחוקות...

בשנת 1824 הקים יוהנס הנקס מיבשלה לשיכר בנמל ההולנדי דלפטהאבן (היום הוא חלק של רוטרדם), אשר שירת את האיזור כולו.

. עד מהרה התפרסם ה"חנבר" של משפחת הנקס בבית ובחרץ לארץ. בתוך שנים מעטות הפך העסק המשפחתי גם לחברת הובלה ימית ואוניותיהם נשאו את הג'ין ההולנדי המפורסם סביב העולם לארצות רחוקות. עד לאיי הודו המערבית ועד לאפריקה הדרומית.

מוצריהם של הנקס, בבקבוקים בעלי העיצוב המיוחד והתוויות המתפארות במדליות הרבות שזכתה בהן, נעשו מטרה לחיקויים נחותים. הבעיה כה החמירה, עד שבראשית המאה נאלצה החברה לפרסם סם מודעה בעיתוני אנגליה וארצות אחרות, להתריע בפני כל מי שישתמש בבקבוקי החברה ויזייף את הג'ין של הנקס, שתתבע אותו למשפט ותפעל נגדו בכל חומרת הדין.

בימים אלה הודיעה חברת הנקס על משקה חדש — "קונטיקי". משקה המכיל את הג'ין של הנקס (150 שנות נסיון), מתובל בעדנות בערער וקרדמין ומעורבב במיץ אשכוליות ולימון. "קונטיקי" הוא משקה מרענן ונפלא, פחות חריף מהמשקאות האלכוהוליים הנקיים, משקה מוכן ומעורבב לנוחיותך, ששותים אותו קר או בתוספת קרח.

נסה להגיש "קונטיקי" עם לימונדה תוססת וקרה כקרח, סודה או מי טוניק.

"קונטיקי" אורגינל

1 כוסית קטנה "קונטיקי"; 1/2 כוסית קטנה גורדון'ס דרי ג'ין; 1/2 כוסית קטנה וודקה; 1/2 כפית מיץ לימון.

נער את החומרים עם קרח, סנן לתוך כוס והוסף קוביות קרח חדשות. עשה חתך בפרוסת לימון ונעץ אותה לקישוט על שולי הכוס.

קוקטייל "קונטיקי"

1 כוסית קטנה "קונטיקי"; 1 כוסית קטנה שרי ברנדי. נער את כל החומרים עם קרח, סנן לתוך כוס, הוסף קוביות קרח חדשות ורקשט בפרוסת תפוז

קונטיקי

הקוקטייל הצונן של הקיץ

ענן "קונטיקי"

2 כוסיות קטנות קונטיקי; 1 כוסית קטנה גורדון'ס דרי ג'ין; 1/2 כפית ארק אניס.

נער את כל החומרים עם קוביות קרח שבורות — כלי ניעור יעזור לקרר את המשקה במהירות בלי לדלל אותו. סנן לתוך כוס, הוסף קוביות קרח חדשות ורצועה מסולסלת של קליפת לימון לקישוט.

יבוא ושיווק בלעדי: החברה הסקוטית למסחר בע"מ, רח' גרזנברג 26 תל־אביב. טלפון 03-622891/2

זקוק דחוף למודעה?

מודעון

לשרותך 24 שעות ביממה

03-622828, 623311

לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

חגיגות פאקו איבאנז ביזגליהים ★ הם מכים גם בצלמים!

אדם וחווה בשנות ה־80

גנגסטרים את אתי אל־בחור מחזיקים בעדינות צמד הגנגסטרים־ליצנים אריה צ'רנר ואלברט אילוז. הגנגסטרים עמדו בכניסה וקיבלו את האורחים. הם לא היו אלימים כמו המארח.

סירוק למלכה הדוגמנית שרונה מארש מקבלת סירוק אחרון לפני עלייתה לבימה. מימין, מחופש בלבושו הרגיל, בועז תורגמן. שרונה החליפה דמויות ותחפושות.

נזירה מאחור הסטודנטית לתיאטרון ענת וקסמן התחפשה לנזירה. מלפנים היתה נזירה אמיתית, ומאחור חשפה זוג רגליים וישבן. משמאל: גם מקומה של רקדנית הבטן לא נפקד.

ד"ר הליקופטר נחת בשלום ואדם וחווה של שנות השמונים עמדו משתוממים.

מתוך ההליקופטר יצאה בובת רובוט, שלא היתה אלא אדם שהלביש על עצמו מכשירים חשמליים ל־מיניהם. הוא אפילו לא הגיע מהחלל, אלא הישר מלונדון.

לפני הרובוטים היו אדם וחווה והנחש שפיתה אותם, וכמובן התפוח. אחריהם באו אנשי המערות, האבירים והאצילים, ואז באה המאה ה־20 ושנות ה־'20 וה־'30 האלגנטיות, תקופת ריקודי הצ'רלסטון, ילדי הפרחים של שנות ה־70, ושנות ה־80 עם הפא־נקיסטים והמוסיקה והרוק הכבד. כל השנים האלה עברו לעיני הקהל בתילבושות שהוצגו על־ידי דוגמנים ושחקנים. הכל היה יכול להיות יפה ומרגש לולא **רפי שאולי** ובידיוניו.

שאולי שלח מאות הזמנות לכל היפים והיפות של תל־אביב, וכמובן לעיתונאים ולצלמים המסקרים מ־סיבות וחגיגות כדי שיכתבו עליו.

על ההזמנה נכתב „ערב שחרזדה", והמסיבה התקיימה בדולפינריום ל־כבוד סיום שבוע האופנה. הצלמים עמדו על גג הדולפינריום, שהפך ל־בימה, וצילמו את התחפושות. בשלב מסויים בא אדם שהודיע שההליקופטר עומד לנחות וביקש מהם לרדת מהר למטה ולצלם. הצלמים ירדו למטה בריצה וחיכו במקום שיועד להם. ההליקופטר נחת הצלמים עמדו ב־מרחק סביר ממנו כדי לא להיפגע אך להיטיב לצלם.

לפתע הגיחו בריצה פראית רפי שאולי ושותפו לשעבר **דני לרנר** כשמאחוריהם רצים הבידיונים של שאולי.

הם התחילו לדחוף את הצלמים בגסות, לצעוק עליהם ולאיים במכות ובהריסת הציוד שלהם.

הצלמים, כמובן, עזבו את המקום. שום הליקופטר לא שיכנע אותם לסכן את גופם ואת ציודם.

הצלמים נעמדו במרחק מה מהבימה כדי לצלם את הרובוט שנע ללא מטרה, ותונעתיו המכניות העלו פיהוק בקרב הצופים. אך גם לשם הגיעו שאולי ובידיוניו, שהרפו את הצלמים בכוח. שאולי הודיע חד וחלק שעכשיו הם יכולים לעזוב את המקום.

כדאי רק להוסיף שברוב גבורתו הקפיד שאולי להשתמש בכוח רק נגד הנשים הצלמות. מהגברים הוא נזהר.

אדם ונחש אדם, חווה, התפוח והנחש. מיה, המחופשת לנחש היא מאלפת דולפינים, ואדם הוא השחקן פייר אורני.

פאקו במים

ה שבוע נחת בארץ הזמר הספרדי **פאקו איבאנז**. אין זה ביקורו הראשון בארץ. הוא נשוי לישראלית ובא לארץ לעיתים קרובות, אבל לביקורים פרטיים. ההופעה ה־ראשונה שלו בישראל היתה לפני עשרים שנה, ואז הוא גם הכיר את אשתו, שחיה איתו בפאריס.

הקשר הראשון שלו עם ישראלים היה לפני 25 שנה, בפאריס. שם הוא הכיר את **עמוס קינן**, בא להופעה בארץ וכאן הכיר את **ישראל גוריון** ו**בני אמדורסקי**, את הפסל והצייר **יגאל תומרקין**, את **דן בן־אמוץ**, את הצייר **אורי לפשיץ** את **רבקה מיכאלי**, את **יוסי בנאי** ואת **אריס**.

ויכוח על החוף אחרי שרחץ בים והוצא בכוח על־ידי הצייר אורי ליפשיץ, אמר פאקו: „הים הוא כמו אשה. הוא מרגיע וקורא לך, וכשאתה הולך הוא לא קורא לך לחזור."

כוס לעמית המיסעדן־זמר בני אמדורסקי מרים כוס בירה לכבוד ידידו הוותיק פאקו איבאנז. במיסעדתו של אמדורסקי יכולים האורחים לשמוע את קולו מעל גבי תקליט.

אייזנשטיין. אבל לא הם הזמינו אותו הפעם להופעה בארץ. אלא **רותי ברוזה**, אשתו של הזמר **דייוויד ברוזה**, שבתקליטו האחרון שר כמה כמה משיריו של איבאנז. היא הגתה את הרעיון להביא את איבאנז לארץ, והלכה עם הרעיון למפיק **יהודה טלית**. טלית שלח לפאקו קאסטה שבה מוקלטים השירים של דייוויד ברוזה, שאותם כתב איבאנז ותירגם **יהונתן גפן**. איבאנז התלהב מהבי־צוע וקיבל את הזמנה.

ברוזה ואיבאנז עלו לבימת היכל התרבות ושרו יחדיו את השיר בנחר של סביליה – איבאנז בספרדית וברוזה בעברית. את הפיזמון הם שרו יחדיו בספרדית. את שירו הראשון של איבאנז, חילדה חיפה של הכפר, שגם הוא מושר על־ידי ברוזה בעברית. הם שרו לסירוגין בספרדית ובעברית, וקצרו תשואות סוערות.

אחרי החגיגה המוסיקאלית בהי־כל־התרבות נתכנסו כל חבריו הי־שראלים של איבאנז בחוף המערבי של **גזי חקק**. היו שם כמובן ישראל גוריון ובני אמדורסקי ונשותיהם, תומרקין וחברתו, דן בן־אמרץ, אורי ליפשיץ, והצייר **מנחם גפן** שמבקר עכשיו בארץ.

לכבוד האורח הספרדי, שמדבר עברית לא רעה, נפתחו בקבוקי שמפניה ודגים פארו את השולחן. איבאנז, שהתרגש מהמסיבה, הרים עם כל אחד כוס שמפניה, הסתכל על הים, תפס את **נעמי תומרקין** ונכנס לים. כל הנוכחים קפצו אחריהם למים והוציאו אותו בכוח.

אחרי שכל העיתונאים עזבו את המקום נשארו החברים ופאקו והגיטרה, ושרו שירים עד 8 בבוקר.

שמפניה בכוס בירה נורית גפן, אשתו של יהונתן גפן, שתירגם את השירים של איבאנז לתקליטו של דייוויד ברוזה, מעבירה ליהודה טלית שמפניה. משמאל: הנשים של דייוויד ברוזה, אשתו רותי ובתו. רותי היא שהזמינה את איבאנז לביקור.

כל היום אוריזים שם מתנות לחגים

אוירת חג בתיא. התבריה שם אוריזים לכם מתנות מהודרות המכילות את מוצרי הקוסמטיקה ולגברים ושים) היקרתיים ביותר שיש תיא מזמינה אתכם לכל רשתות השיווק, בתי המרקחת וחנויות הקוסמטיקה, לבחור לכם היקרתי לחג. חג שמח — יגאל בשן.

Janine D, אריזת שי אלגנטית המכילה בושם ודאודורנט מפתים מסדרת Janine D.

MAX G — האפטר-שייב האלגנטי של תיא —

4711, אריזת שי אקסקלוסיבית של חברת הקולון הידועה בעולם. האריזה מכילה סבון קוסמטי ומי-קולון.

אריזת שי מהודרת לגבר מסדרת צימפקה של SIR האריזה מכילה אפטר-שייב וקצף גילוח יוקרתיים במיוחד.

No.1 לגבר. האריזה מכילה דאודורנט ואפטר-שייב GREEN LEAF מסדרת No.1 הידועה.

סידרת אדונים של No.1 גם אריזה זו מכילה אפטר-שייב ודאודורנט משובחים ביותר.

תיא-תשלובת תמרוקים וקפנוקים.

וושבסקי פרילינג

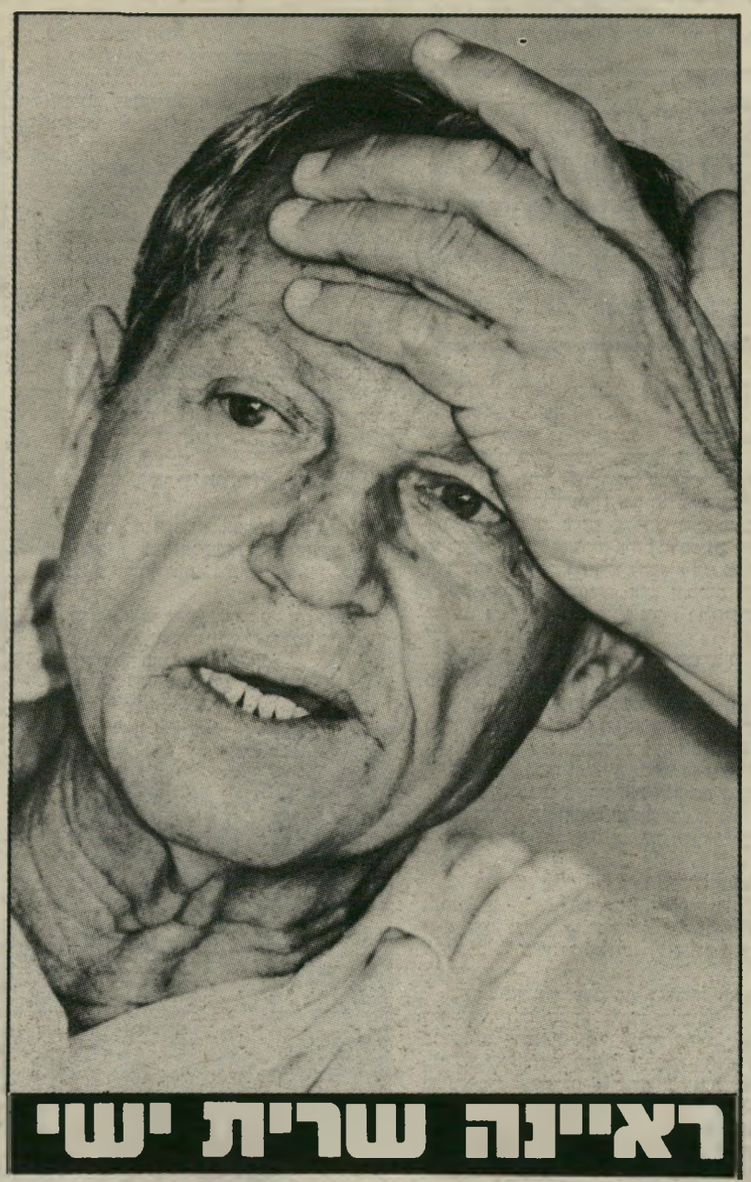
יוסי הראל, איש־עסקים בינלאומי, „הגבר" של פרשת לבון ושומר־ראשו של חיים וייצמן, פרש בגיל 63 ללימודי פילוסופיה, גילה את סוקרטס ואת אפלטון, אך רואה את שיא חייו בפיקודו על אוניות המעפילים

„כל זמן שאתה משרת אידיאה, זה יפה. ברגע שאתה תלוי באידיאה, אתה נכה"

„קיבלתי הוראה להביא מעפילים ארצה, לא להביא גויות לארץ־ישראל"

„רציתי להיות טייס במילחמת־העולם, אך הבריטים לא איפשרו לפלסטינים להיות טייסים"

„הבריטים אמרו: הם מובילים בני־אדם כמו שמובילים בקר. אל תתנו להם לעבור"

ראיינה שרית ישי

„וייצמן היה איש לא רגיל. בחוכמתו ובשיכלו הוא היה מעל ומעבר לאנשים שהכרתי"

„והו להם עיניים כאלה גדולות והם הביטו עלינו כמו על ענקים מארץ הנפילים"

„אני שיחקתי על כל הקופה!"

א ת עמל בחורינו סוד ליל יעטוף/הן עליו נברך כעל לחם. / הן רואות כיצד מספינות אל החוף/ הם נושאים את עמם עלי שכם/לחיי זה הלילה הקר ואיתן!/ לחיי הסיכון והפרד!/ לחיי הספינות הקטנות קפיטן!/ לחיי הספינות שבדרך!/ ולחיי בחורים שקיבלו הפיקוד/ ובאופל כיוונו את השיט/ למועד הנכון למקום היעוד/ בלי מצפן ומפה בליל ציד/ גם בהם יסופר עוד סיפור מסויים.

כך כתב נתן אלתרמן בשירו המוקדש לרב־החובל האיטלקי. כך סופר על אותה קבוצה קטנה של אנשים צעירים מארץ־ישראל, שהיו מנווטים את ספינות־המעפילים, כשהן מנסות להתחמק מה־משחתות הבריטיות המאיימות לנגח אותן ולסלקן מחופי הארץ.

יוסי הראל הוא אחד הגיבורים שניווטו את הספינות בחשכת־הליל. הוא פיקד על האוניות „כנסת־ישראל", „אקסודוס", „פאן יורק" ו„פאן קרשנט", שמסעותיהן היוו את השיא בתולדות העליה הבלתי־לגאלית לארץ־ישראל.

כל אחת מהאוניות שעליהן פיקד יוסי הראל, נשאה לפחות 4000 איש. כולן נרדפו ונתפסו על־ידי הבריטים. על „כנסת־ישראל" נולדו 11 תינוקות במהלך ההפלגה, ונהרגו שלושה אנשים בשעת ההתנגדות לבריטים.

„אקסודוס" זכתה בפירסום אדיר, כאשר ארנסט בווין החליט להחזירה לחופי גרמניה, אחרי שבמשך שלושה שבועות גילו המעפילים התנגדות מאסיבית, שתבעה שלושה קורבנות.

„פאן יורק" ו„פאן קרשנט" הצליחו להערים על הבריטים, לחצות את מיצרי־

בוספורוס, לחצות שדה־מוקשים ימי ולהג
ליס־התיכון. בסוף נתפסו נוסעיה וגורו
לקפריסין. הראל עצמו ברח ממחנו
המעבר בקפריסין, דרך מינהרה, והגיע לאו
על ספינת־דיג.

פרשת שתי ה„פאנים" זוכה כעת לתחי
זאב הדרי וזאב צחור כתבו ספר בש
„אוניות או מדינה", המספר את סיפורן ע
„פאן־יורק" ו„פאן קרשנט". להפלגתן ע
שתי אוניות־הענק, שנשאו יותר מחמישו
עשר אלף מעפילים, התנגדו לא רק הבריטי
אלא גם ראשי ההנהגה הציונית, ובראש

אני שיחקתי על כל הקופה

(המשך מעמוד 67)

דויד בן־גוריון. למרות הכל הצליח הראל לנווט אותן הביתה.

הספר זכה השבוע בפרס לספרות צבאית על־שם אלוף הפלמ"ח, יצחק שדה.

היום יוסי הראל הוא איש־עסקים. אחרי 25 שנות שירות, שבהן, היה, בין השאר, שלישם של חיים וייצמן והרמטכ"ל הראשון יעקב דורי, וקצין בכיר בחיל־הים, יצא לעסקים פרטיים. הוא חלש על עיסקי־סחר בינלאומיים, היה בעל־אוניות, בעל־בתים בקליפורניה ובעל עסקים רבים אחרים. כיום, בגיל 63, פורש הראל מפעילות עיסקית, אחרי שהגיע למסקנה כי הכסף זה לא הכל בחיים.

את הפרק החדש של חייו הוא מקדיש ללימודי פילוסופיה וארכיטקטורה.

במישרדו הנעים והמהודר למדי בכיכר־אתרים בתל־אביב מבלה הראל שעות ארוכות בלימודים.

להראל שלושה ילדים: בת – חברת קיבוץ איילת־השחר – מנישואיו הראשונים, ושני ילדים מנישואיו לאשתו האמריקאית, ג'ולי.

בתו, שרון הראל, היא תסריטאית שהת־פרסמה בעבודתה המשותפת עם חברה לחיים, אבי נשר. הרכילות אומרת, כי אביה תרם לא מעט מכספו הרב להפקת סיריטיהם של נשר והראל. האב מסרב לאשר או להכחיש.

בנו הצעיר, דויד,

הנמצא כעת בלימודים בבוסטון.

הוא אינו מרבה בשיחה על עסקיו, אלא מעדיף להתרכז בהשקפותיו על החיים. כשהוא מדבר על עליה ב', שבה מילא תפקיד מרכזי, הוא מדבר על הדברים כאילו התרחשו רק אתמול, ומתנצל על הרגשנות שהוא מגלה. הוויכוח המפורסם שלו עם אייק אהרונוביץ' עדיין מדליק אותו, כאילו לא עברו 35 שנים. הוא עדיין בדיעה שצריך היה לעצור אוניות – לא להילחם בתותחים הבריטיים – ולנסות למנוע כמה שיותר אבידות. בדיעבד, הוא מאושר מכך שלא אפשר התנגדות מאסיבית לבריטים, ומכך ורוממה. כשנולדתי מנה הישוב היהודי בסך־הכל 50.000 איש.

מאותו יום, שבו חזרתי ממחנה־צופים בקריית־ענבים, היתה משמעות לחיי. ידעתי שאני מקדיש אותם להגנת העם.

בגיל 12 גייסו את כל השיכבה שלנו בצופים להגנה. השביעו אותנו בטקס מרשים, והפכנו למקשרים. בגיל 15 התגייסתי, בפועל, למגננוך הקבע של הגנה. עברתי קורס מ"מ של הגנה וקורס פו"שים המפורסם, בפיקודו של יצחק שדה. יחד איתי היו בקורס גם יגאל אלון, משה דיין ושימעון אבידן.

ב־1938 עלינו לחניתה, והייתי מדריך־נשק בקורסים של הגנה.

ב־1939 עברתי קורס ימי בירקון. אז פרצה מילחמת־העולם השניה, והתגייסתי לחיל־האוויר הבריטי. רציתי להיות טייס, אך הבריטים לא אישרו ל"פלסטינים" להיות טייסים.

עברתי את לוב, מצריים ועיראק. ביוון נפצעתי באוזן באופן קשה, ושוחררתי מחיל־האוויר. חזרתי לשרת בהגנה והדרכתי, במישמר־העמק, 120 אנשי פלמ"ח, שעמדו לצאת ליוגוסלביה בגדוד שמנה 800 ארץ־ישראלים. אך הבריטים נרתעו מהעסק ברגע האחרון, ולא שלחו את הגדוד.

● באיזו תקופה בחייך היית שומר ראשו של הנשיא הראשון, ד"ר חיים וייצמן?

הייתי שלישו ושומר ראשו. ב־1944 פנה אלי אליהו גולומב ושלח אותי אל וייצמן, כאחראי על ביטחונו. חיכתה לי מחלקה שלמה, שהייתי אחראי עליה, ושימשתי גם כשליש וכקציך הקשר שלו עם הגנה.

● מדוע צריך היה להגן על חייו של וייצמן?

מכיוון שהגנה מצאה אצל אנשי ל"חי תוכנית של בית וייצמן ברחובות, והיה חשש שהם מתכננים לחטוף אותו. נתנו לי 30 איש לשמור על הבית.

אני לא אומר שהשתגעתי על זה. עשיתי מה שאמרו לי. כשהוא היה נוסע לאנגליה, הייתי חוזר להדריך בקורסים.

● מה היה תפקידך כמקשר?

זו היתה אונייה די גדולה. השנה היתה 1946. המפקד של כנסת ישראל היה בנימין ירושלמי, הוא מת לפני שנה. כל חייו שירת את העם. אני הייתי סגנו.

יצאנו מיוון, שתי אוניות – כנסת ישראל, שעליה 3000 איש, ואתנה, שעליה 1000 צעירים. כשעברנו את יוגוסלביה היתה סערה. אתנה שברה מנוע, עלתה על הסלעים וטבעה. הצלחנו להציל את 1000 הנוסעים והעלנו אותם על כנסת ישראל.

נסענו עם צוות יווני, שעמד על כך שבאיים היווניים יירד מן האוניה. וכך היה. יחד עם הצוות ירד בנימין, ואני קיבלתי פיקוד על האוניה.

נסענו בין קפריסין והחוף התורכי. קיווינו שלא יגלו אותנו ואז, כשנגיע לחוף סוריה נגרד את החוף עד חיפה.

> **"הנשים ילדו על דרגש־עץ באונייה מיטלטלת בח ארבעים שנה, שנעה במהירות חמישה קשר"**

אבל מפציץ בריטי גילה אותנו, ומול מוסה ראג נגררנו על־ידי שתי משחתות לחיפה.

הבריטים ניסו להוריד את המעפילים, שגילו התנגדות — שלרעתי היתה הקשה ביותר על אוניית־מעפילים. זרקנו על הבריטים קופסות־שימורים וניסינו להבריח אותם מהספינה. כשהם ראו שזה לא עוזר, התחילו להפציץ בגז מדמיע.

על האוניה היו 4000 איש ובמקום שבוע שייטנו 23 ימים, שבמהלכם נולדו 11 תינוקות. ילד אחד נאלצנו לקבור בים.

ואחרי כל זה ריססו אותנו הבריטים בגז מדמיע. זה היה נורא.

דמענו, ואחר כך הרגשנו שאנחנו נחנקים בגרון, ושהעור מתקלף. אנשים שלא ידעו לשחות קפצו לים, מגובה תישעה מטר. הרגשת שאתה נגמר. בבטן האונייה נדחסו 3000 איש.

ברגע שהבריטים זרקו את הגז, הם התחילו לטפס בסולמות ולרמוס זה את זה. גיהנום של ראנטה. היינו בסך־הכל שלושה ישראלים על האונייה.

כל מילחמת עלייה ב' היתה של המעפילים. אנחנו רק עזרנו להם, אבל הם היו הלוחמים האמיתיים. במהלך הקרב נהרגו שלושה אנשים. הבריטים הורידו מעפילים לאוניות־הגירוש לקפריסין.

קשה לתאר מה שעבר על האונייה. האונייה היטלטלה בים סוער. היינו צריכים להיזהר ממוקשים, ובתנאים כאלו נולדו ילדים. אפילו מיזרנים לא היו לנו. הנשים ילדו על דרגש־עץ, באונייה מיטלטלת בת 40 שנה, שהונעה בפחם, כמהירות של חמישה וחצי קשר. בהליכה אתה משיג אותה. ביום השמיני של ההפלגה היתה סערה נוראה והיתה סכנה שהאוניה תתהפך, ושאם הרוח תשתנה— אנחנו נתרסק. הגלים היו בגובה של שמונה מטר.

בלילה נולד ילד ואחרי שעתיים מת. האם שכבה בתא היולדות, האב בכה, וכל האוניה היתה חולה במחלת־ים.

היינו צריכים לקבור את הילד. אירגנו טקס־קבורה ימי. על־פי הנוהג הימי, עטפנו אותו בקנבס. המלחים הזרים תפרו את השק. לקחנו חתיכת־עץ רחבה וקופסה של שימורי־סרדינים, עטפנו את הגופה, חיברנו בשרשרת כדי שהיא תצלול, ובעוד האב מתייפח הורדנו את הגופה וגל עצום קבר אותה.

האם יש קורבן יותר טהור מילד בן שעתיים?

● האם נעשתה סלקציה, בחרתם את המעפילים?

לא. כל מי שרצה, יכול היה לעלות. בתחילה החלטנו לא להעלות נשים בחודש התשיעי להריונן, אבל גם את זה לא עשינו. מי יכול היה לברוק?

● מה עם הילדים?

כולם היו יתומי מילחמה, שנאספו ביערות. ילדים שהוריהם, שהלכו לתאי הגאזים, שילחו אותם לשדות כדי שיינצלו. ילדים בלי הורים, בלי קרובים. באקסודוס היו לי 1600 יתומים כאלה.

לילדים האלה לא היתה ילדות. הם נאחזו במדריכים שלהם באופן בלתי־רגיל. המעפילים עצמם אירגנו את הילדים. אנחנו, הארץ ישראלים, לא תרמנו דבר. כמפקד אוניה דאגתי לבתי־ילדים. אבל מי אירגן אותם? מי שיחק איתם? המעפילים. היו לנו שני מחנות של ילדים ואימנו אותם.

היית צריכה לראות את העיניים שלהם. ילדים בני שלוש שילקוט־הגב היה גבוה מהם. הם הביטו עלינו כעל ענקים מארץ־הנפילים. ידענו שהם יעשו כל מה שנגיד להם. הם האמינו בנו באמונה עיוורת שנביא אותם לארץ־ישראל.

● כיצד התגברתם על הבעיות באוניות הצפופות — לא היו מיקרים של היסטריה, מריבות, מחלות?

היו בעיות. במקרים של היסטריה היה צוות רפואי שטיפל בהם. אני זוכר שבכנסת ישראל וגם בשתי הפאנים עליתי על הסיפון בשבת, ופיתאום אני רואה — פה עומדים אגודת־ישראל, פה המיזרחי, פה חסידי הרבי מגור. לא עברה רבע שעה, ר"ו בתי־כנסת היו על הסיפון. ואני שואל את עצמי: הרי אנחנו אותו העם, שמתפלל לאותו אלוהים, ואם האוניה תטבע — נטבע כולנו. בתחילה הייתי בשוק. אחרי כל מה שעבר על היהודים האלה, הם לא התפללו ביחד. אחר כך חייכתי לעצמי — זה העם שלנו.

מובן שהיו בעיות. היתה צפיפות איומה והריח היה בלתי־נסבל. כולם לבשו את כל הבגדים שלהם, כי לא היה מקום לאיחסון, ואפשר היה לרחוץ רק את הפנים. היו בעיות, אבל התגברנו.

● מה הסך את "אקסודוס" לאוניית המעפילים המסורסמת מבולן?

על טיפון אקסודוס היו 4500 איש. הבריטים הפעילו לחץ על הצרפתים לעצור את ההפלגה. ארנסט בווין טס במיוחד מלונדון לפאריס ודפק על השולחן. הצרפתים אמרו לנו, שאם לא נסתלק מיד — לא יאפשרו לנו להפליג.

זו היתה רוטינה. הם היו מגרשים וכל חודש היו מאפשרים ל־750 איש להגיע לארץ.

אז נכנס בווין לטירוף בלתי־מובן, והחליט ללמד את היהודים לקח בל־יישכח. ובמי הוא נלחם? בשארית־הפליטה, בעלובי־חיים, ניצולי־מחנות. וכך הוא גירש את האוניות, במקום לקפריסין, לארץ המוצא של אקסודוס – לצרפת.

● ואז פרצה שביתת־רעב על האוניות?

האוניות עמדו במשך שלושה שבועות מול חופי צרפת. המעפילים לא ידרו. היתה התנגדות מאסיבית. בווין, בטירופו להילחם בעליה ב' על גופות המעפילים, שלח אותם לגרמניה וכך הגיע לשיא של ניבזות. הורידו אותם בגרמניה בכוח, אבל כל 4500 האנשים הובחרו, אחד־אחד, מהמחנות למרסיי, וכולם הגיעו ארצה.

שנים אחרי זה קיבלתי 10 אחוז הנחה בקפה אקסודוס, שהוקם על־ידי שניים ממעפילי האוניה.

● אתה היית על ספינות הגירוש?

לא. אני ידעתי שאני עולה מייד על פאן־יורק. כשהגענו לחיפה, היפלנו גורל מי נוסע עם

> **"במשך שנים היתה לי הנחה בקפה אקסודוס. הקימו אותו מעפילים מהאוניה"**

המעפילים לקפריסין. לא ידענו על השיגעון של בווין. לבסוף זה עלה בגורלו של מיכה פרי, ואילו אני, עזריאל עינב, האלחוטאי, מירי הקיבוצניקית וסימה האחות, נכנסנו לסליקים שהיכנו מראש מתחת לגשר־הפיקוד, וכשבאו אנשי סוולי־בונה לנקות את האונייה, הם כבר ידעו שאנחנו שם והביאו תעודות־זיהוי וגדים. כך ירדנו כפועלי סוולי־בונה.

● פרשת "אקסודוס" נסקרה בכל אמצעי־התקשורת בעולם.

עד אז לא היה דבר כזה. עשרות עיתונאים כיסו את הפרשה, וועדה של האו"ם שהגיעה ארצה לפני החלוקה, באה במיוחד לחיפה.

● ואז נקראת לסקד על "פאן יורק" ו"פאן קרשנט"?

על הפאנים היה לי חשבון עם הבריטים, חוץ מחשבון העם היהודי. בווין השמיץ אותנו, קרא לנו "חבורה של פושעים. המסיתים יהודים מיסכנים ומסכנים את חייהם באוניות רעועות. הוא קרא לנו "סוחרי אדם". החלטנו שהנוסע־אוט יהיו פאן יורק ופאן קרשנט. אותה תנועה יהודית, שהיתה כל־כך לחוצה, עשתה עם שתי האוניות האלה מאמץ עליון לגבור על בווין. פה שיחקנו על כל הקופה.

האוניות היו גדולות. כל אחת מהן יכלה לאחסן 5000 איש. לקחנו 6000. למזלנו, רצו היוגוסלבים לדפוק את הבריטים, בדיוק כמו הרומנים והבולגרים. וכשמבריחים 6000 איש, יש

יוסי הראל עם ורה וחיים וייצמן
.אני לא רוצה להילחם בחיי אדם –

תיאמתי את כל הפגישות בין משה סנה, אליהו גולומב ושאול אביגור ובין וייצמן. כל פגישותיו של האיש עם מטה־ההגנה נעשו דרכי.

● איזה איש הוא היה?

איש לא רגיל בחוכמתו ובשיכלו. באופיו, הוא היה מעל לכל האנשים שהכרתי בחיי.

היו לו שני בנים, מייקל ובנג'מין. אחד מהם היה טייס בחיל־האוויר הבריטי ונפל בקרב. אני זוכר שהוא היה מדליק את האח בסיפרייה והיה מדבר על בנו. היו לו הרבה יסורי־מצפון. בניו, כמו בניהם של כל המנהיגים הציוניים, סכלו בגלל עיסוקו של אביהם, מחוסר תשומת־לב.

● הוא דיבר איתך עברית?

עברית, אנגלית ויידיש. הוא דיבר עברית יפה מאוד, אבל חשב באנגלית.

■ ■ ■

● סיקדת על האוניה "בנסת ישראל". זו היתה אחת האוניות הב־עייתיות ביותר שהיו בתולדות המוסד לעליה ב'.

■ ■ ■

● מתי החלטת להצטרף להג־נה?

ב־1929 הייתי במחנה־צופים בקריית־ענבים. בריוק אז פרצו המאורעות בחברון, בצפת ובמוצא. שלחו מייד אוטובוס להחזיר אותנו הביתה. בדרך עברנו במוצא וראיתי את הבתים הבוערים ואת גופותיהם של בני משפחת מקלף, ואז גמלה בליבי ההחלטה שאת חיי אקדיש להקמת כוח יהודי, שיגן על היהודים בארץ־ישראל, כדי שיותר לא ירצחו אותנו ולא ישרפו לנו בתים.

אני דור שישי בירושלים. משפחתי, מישפחת המבורגר, היתה מישפחה דתית. סבי היה רב, אבל אבי כבר היה חילוני. לאבא היתה קנטינה בסרום, ושנות ילדותי עברו עליי בשכונות זיכרון־משה

עסק עם מדינה. היינו זקוקים לשש רכבות כדי להעביר את המעפילים. שש רכבות שיתקו את יוגוסלביה ליומיים.

● הם עשו את זה תמורת בצע כסף?

לא. הם היו קומוניסטים. הם רצו לעזור לנו נגד הבריטים. אנחנו שילמנו רק את הוצאות־הדלק, ההובלה והתנועה. בלי שיתוף־פעולה של המדינות המעורבות, זה לא היה אפשרי. התעוררה בעיה מאיפה להפליג. אחרי אקסודוס החליטו הבריטים לדפוק אותנו עד הסוף, וכשעגנה פאן קרשנט בוונצייה, הם שלחו אנשי־צפרדע ופוצצו את האונייה.

● היתה כאן הלשנה של רב־החובל האיטלקי?

נכון. הבריטים איימו על חיי מישפחתו, והוא הסגיר את פאן קרשנט. רב־החובל הישראלי, ברצ"ק, עלה על החוף וסתם את הפירצה במלט. אחר כך תוקנה האונייה ושתי הפאנים קיבלו הוראה לצאת לקונסטאנצה. הן עגנו שם שלושה חודשים עד שהתקינו בהן את האיוורור ואת בתי־השימוש — 120 בתי־שימוש על כל אונייה. כל אותו הזמן ידעו הבריטים על האוניות.

● הם ידעו, קודם לשיחודו של רב־החובל האיטלקי, שאוניות־הבנה מניו־אורלינס נקנו על־ידי המוסד לעליה ב'?

הם הפעילו את כל רשת־המודיעין שלהם. היו להם מודיעים בכל נמלי העולם. הם כיסו את כל התנועות בים־התיכון. נוסף לכך, היו בבעלות מודיעין הצי הבריטי 52 אחוזים בחברת של, שבה תידלקו כל האוניות. כל אוניה שתודלקה — פרטיה נשלחו ללונדון. הם הפעילו 400 סוכנים נגדינו. הם הפעילו לחץ על הרומנים. הרומנים נכנעו ואמרו להם שהמעפילים לא יצאו מקונסטאנצה. כך הפליגו הפאנים לבולגריה, כשאת המעפילים שלחנו לשם ב־11 רכבות; כשפנו

"היינו זקוקים לשש רכבות להעביר את המעפילים. שיתקנו את יוגוסלביה ליומיים"

הבריטים לבולגרים, אמרו להם אלה — אנחנו לא יודעים על מה אתם מדברים. המערכה על הפאנים היתה השיא של עלייה ב'. זה היה שיא המאבק בבריטים.

בוויז האמין ששבר את עליה ב', ואנחנו האמנו שיש להשקיע מאמץ עליון, כדי שהאוניות האלה יפליגו.

■ ■ ■

● ראשי ההנגנה היהודית, ובראשם דויד בן־גוריון, התנגדו להפלגת ה"פאנים", שסיכנה את ההצבעה באו"ם על חלוקת הארץ.

נכון. היתה פה בעיה פוליטית חמורה. הבריטים לחצו על האמריקאים, והנה הגיע ה־29 בנובמבר, ואני יושב בקונסטאנצה ושומע בבי־סי את ספירת הקולות, כשאני יודע שה־אמריקאים איימו שאם האוניות יפליגו, לא יצביעו בעד הקמת מדינה יהודית.

האסטרטגיה הבריטית היתה מאוד פשוטה ומנוולת. הם לחצו על התורכים. לפי אמנת־קושטא אסור היה לאוניות מילחמה לעבור במיצרי־בוספורוס. אוניות אזרחיות היו רשאיות לעבור רק עם תעודה סניטארית. הבריטים אמרו — הם מובילים בני־אדם כמו שמובילים בקר, אל תתנו להם לעבור. הם שיחדו את התורכים וגמרו איתם שלא יתנו לנו לעבור.

הבנו שצריך לעשות הכל, כדי להגיע לדרי־דנלים, שהמילחמה תוכרע כאשר נגיע לים האגאי.

● איך עברתם את הבוספורוס?

הם שיחדו את התורכים. שאול אביגור, ראש המוסד לעליה ב', שלח לאיסטנבול את מויש פרלמן, שהיה עיתונאי אנגלי ומייג'ר באינטלג'נס הבריטי שעבר לכוחותינו. מויש קשר קשרים עם הגנרל הממונה על הבוספורוס ועם שר־הבריאות. אביגור אמר לו — גמור איתם "דיל" על כמה כסף שירצו.

גמרו איתם על 50 אלף דולר כל אונייה.

● איך ידעתם אם השוחד שלכם גבוה מהשוחד של הבריטים?

זה היה הסיכון. היה ברור, שמי ששיחד ביותר כסף — ינצח. כנראה שאנחנו היינו על הגובה. סוכם שהגנרל ושר־הבריאות יוצאים בסוף־השבוע להרים וחוזרים ביום השני בבוקר, ואילו אנחנו היינו אמורים להגיע בשבת אחרי־הצהריים לבוספורוס ולעבור ביום הראשון בחצות לים האגאי.

נאמר לנו, שאם נעמוד בלוח־הזמנים לא יעצרו אותנו.

● מדוע מכל מפקדי האוניות הוטל דווקא עליך לפקד על ה"פאנים"?

אחרי אקסודוס הייתי שליש של יעקב דורי, ומתתי לצאת עם הפאנים. שאול אביגור צילצל

"היתה צפיפות איומה, הריח היה בלתי נסבל וכולם לבשו את כל הבגדים שהיו להם"

אלי מפאריס וביקש שאגיע לפראג. נפגשנו בבית־קפה מטרופול בפראג, יחד עם יענקלה סלומון, מפקד ההגנה היבשתית.

● מספרים כי שאול אביגור מעולם לא הזמין עוגות.

הוא היה כל־כך קמצן בכסף ציבורי. הוא נהג בו כאילו זה כסף קדוש. כל אחת מהפאנים עלתה רבע מיליון דולר. השיפוץ וההכנה שלהם עלו מיליון דולר. ואתה, האיש המניע את האוניות, יכול לשתות רק קפה. עוגה זה כסף מיותר.

הוא לא התבייש לקנות לנו סוודרים משומשים שהיו בהם חורים. באתונה, למשל, היינו מבוקשים ונהגנו להסתובב בלילות במועדוני־לילה ובכאברים בלי גרוש. היינו מבקשים שיתנו לנו שתי לירות על החשבון, והיינו מחזירים בלילה.

היינו צריכים להפליג בהפלגה מסוכנת, רצינו לכייף, לאכול ארוחה טובה, אבל לא היה כסף. לא חשוב שלמחרת פיקדת על אוניה עם 4000 איש, שהיית אחראי לחייהם. כשזה הגיע לכסף, היתה ממש אווירה ספרטאנית.

● מה אמר לך שאול אביגור באותה פגישה בלי עוגה בפראג?

התחלנו להתדיין איך מארגנים את התחונה. זו היתה הפעם הראשונה שהוא נתן למישהו פיקוד על שייטת. היה לי ניסיון בפיקוד על אוניות גדולות. הוא סמך עליי בגלל נסיוני. למרות שהייתי רק בן 28, הוא העריך את שיקול דעתי, וידע שלא אעשה שטויות.

■ ■ ■

● אייק אהרונוביץ, רב־החובל של ה"פאן קרשנט", טען שנים לאחר מכן שהיית צריך להתנגד לבריטים. הוא טען, שלא היית צריך לעצור את האוניות.

אני קיבלתי הוראה להביא ארצה מעפילים. לא גוויות. מולנו שאנשים שחשבו כמו אייק לא קיבלו פיקוד, כי הם היו מטביעים את האוניות. מי שחשב שצריך להתנגד לבריטים לא הבין את המילחמה. עובדה שצדקתי. האוניות הגיעו לדרדנלים, וזה מה ששבר את הבריטים, לא פיצוץ של גשר, לא פיצוץ קינג דיויד. העובדה שלא יכלו לשבור את העליה לארץ־ישראל, זה מה ששבר אותם. לדעתי, כל מפקד אונייה, שהיה מביא אוניה לטבריה, צריך היה לעמוד למישפט. אם אקסודוס היתה טובעת, אייק היה מאושר? הוא לא היה טובע, הוא ידע לשחות.

אני הייתי על כנסת ישראל עם 11 תינוקות — הקטן בן יומיים, הגדול בן 18 יום — אז יכולתי להילחם ולסכן ילדי מעפילים, בזמן שילדי יגור ותל־אביב חיים לבטחון לעולם אתנגד להילחם בחיי־אדם, כשאפשר להציל חיי־אדם.

● האם ה"פאנים" הסליגו באישורו של בן־גוריון?

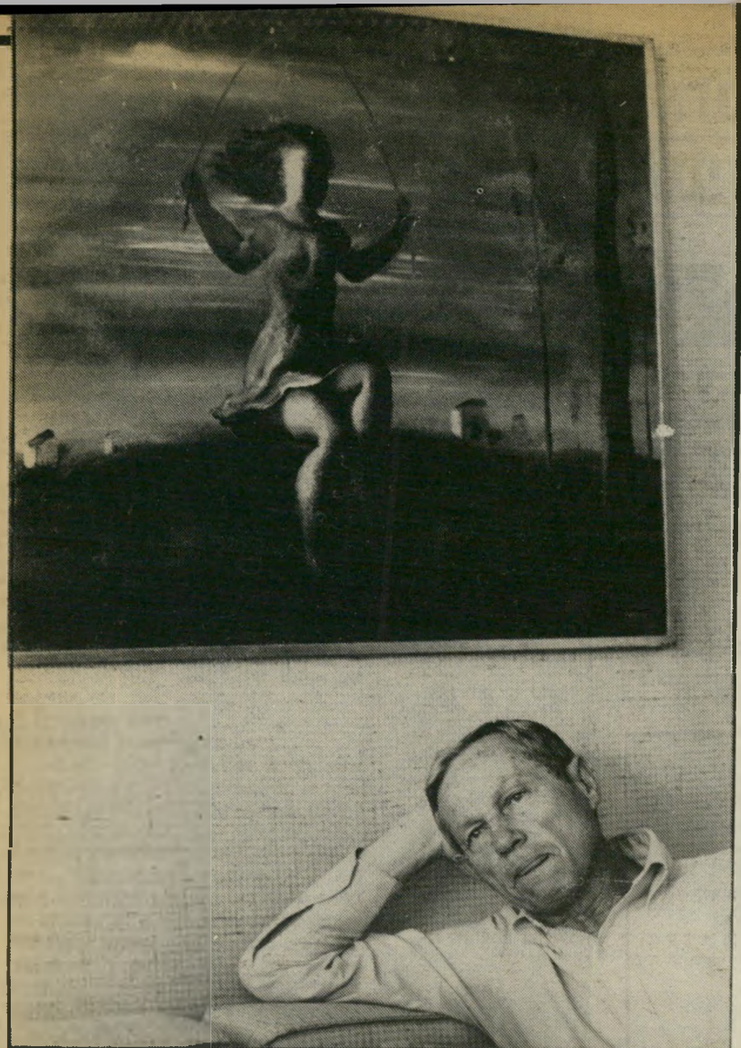
זה היה על אף התנגדותו, אבל כשראו שהרכבות זזו, שלחתי מיכתב שאין בריירה. עשיתי להם תרגיל. זה עבר. היה ברור שאי־אפשר לעבוד והם נאלצו להסכים.

● אחרי שעליתם על האוניות הייתם צריכים להתגבר על שדה־מוקשים.

הנווט הרוסי החליט שהוא לא רוצה להפליג. היתה לי בעיה, כי הייתי צמוד ללוח־זמנים. ב־11 הגיעה רכבת. אשה ילדה ברכבת והתינוק מת. לא היה זמן. אמרתי לשייקה דן שנקבור אותו בים אבל הוא התעקש וחיפש חבר"ה קדישא.

ב־3 הגיעה רכבת אחרונה. העלינו נוסעים בריצה ואז הנווט הצטלב והודיע שהוא לא מפליג. עשיתי איתו "דיל" נתתי לו שני בקבוקי וודקה, קיבלתי את המפות ואמרתי לרב־החובל גד — כעת האונייה היא הבייבי שלך.

על פאן יורק היה צוות ספרדי שברח ממישטרו של פרנקו. אמרתי לרב־חובל ברצ"ק — צריך לנסוע כל הלילה בשדה־מוקשים, אתה

הראל במישרדו בכיכר אתרים
– כאשר אפשר להציל חיי אדם"

סע כחובל שלנו, אנחנו נהיה גורפי המוקשים שלך. אם נחטוף מוקש תעצור את האונייה שלך. הרוסי לא היה שמוק. היתה רוח מזרחית והוא פחד שבסערה אחד המוקשים יתנתק ויתחיל לנדוד למסלול הנקי. לקחתי חברה בולגרים שהיו על האונייה, הושבתי אותם על החרטום עם פרוז'קטורים ואמרתי להם — אם תראו כדורים תנו צעקה. היה גשם ורוח נוראית. אנחנו נוסעים בשדה־מוקשים וברצ"ק אחרינו. עוברת שעה ועוד שעה, וכבר היו אוניות שטבעו שם, וידענו שזה ים חרא. זכרנו את סלוואדור ואת סטרומה. אתה יודע שיש סיכוי שגם אתה תסבע ואתה

"לחיי זה הלילה הקר ואיתן! לחיי הסיכון והפרך! לחיי הספינות הקטנות, קדימה!"

מוביל השיירה הגדולה ולא יודע אם תהיה בעוד שעה. ואין חגורות־הצלה ואין סירות, וכל הזמן אני מסתכל על פאן קרשנט שנוסעת בשובל של פאן יורק. זה היה אחד הלילות הארוכים ביותר בחיי.

התקדמנו לאט. סמכתי על גד. הוא הכי טוב שיש, יקה כזה, ועל סטיב, הקפטן הספרדי, שהיה המנהיג הרוחני של הצוות הספרדי. היתה דממה והעסק נסחב לאט לאט. והנה, לפנות בוקר ראינו את המגדלור הרומני. עשינו את זה! ואז עוד לא גמרנו את המתח של הלילה, וכבר נכנסנו למתח אם יעצרו אותנו או לא. אם יעצרו, אמרתי, אני מעלה את האוניה על שירטון, אין דרך חזרה!

ואז, כמו שסוכם עם הגנראל התורכי ושר־הבריאות, נותנים לנו לעבור, ועולים נוותים תורכים, ושם כבר לא היה איכפת לי כלום. העליתי 3000 איש על הסיפון והיינו קרובים לחוף של קושטא, שם יש בתי־קפה ומיסעדות. אחרי שהכל נגמר מספר לי מויש פרלמן, שהוא יושב באחד מבתי־הקפה עם קצין מהשגרירות הבריטית, והבריטי עם הגב לים, אומר למויש: "הפעם דפקנו את המעפילים". ואז מויש אומר לו: "מה זה האוניות האלה?" וההוא נהיה אדום כמו סלק ורץ כמו משוגע לשגרירות, אבל כבר לא היה לו עם מי לדבר.

אנחנו המשכנו וראינו את המגדלור של הדרדנלים, והורדנו נוותים תורכים. וידעתי שהקרב הוכרע ואני אומר לגד — קדימה הביתה!

ואז גוש עצום חותך לנו חרטום — שתי משחתות בריטיות חיכו לנו. ציפיתי לזה, כי שמעתי בבי־בי־סי שהצי יצא לתימרון ממלטה. באור ראשון ראיתי ים מלא אוניות בריטיות, אבל הייתי רגוע. עברנו את שדה־המוקשים, עברנו את הבוספורוס. נפתרה הבעיה. כעת נגיע לחיפה ומקסימום יגרשו אותנו.

אז קיבלתי מיברק מהארץ — לנסוע בכל מקרה לקפריסין, לא להתנגד. "תגידו לבריטים שאלוהי אברהם אבינו הבטיח את הארץ לבני־ישראל." חשבתי שהם השתגעו. נעשיתי מורה לתנ"ך לאדמירלים הבריטים?

ואז נוצר קשר עם האדמירל. העמדתי לו כמה דרישות. בין היתר שהצוותים הזרים לא ייאסרו. הוא ענה לי על כל הדרישות בחיוב, רק לא בנושא הצוותים. המשכנו לכיוון חיפה, ואז הוא אומר: "אין לי תשובה מקיהיר או מחיפה בקשר לצוותים, אבל אני לא רוצה לקלקל הסכם, ולכן אחזיר את הצוותים לארץ מוצאם." חשבתי שאני משתגע. אם הוא יחזיר את הספרדים לפרנקו הוא יוציא אותם להורג. בסוף סוכם שהצוות יתערבב בין המעפילים.

הבריטים עלו על האוניה ואז אחד הקצינים, שכובד על ידינו במיץ אננס ובוויסקי, אומר לי: "אתה יודע, אתה דווקא בסדר, אבל על אחת האוניות האחרות שלכם היה מפקד אחד סאן אוף א ביץ'. הוא רצה להטביע את האוניה." שאלתי אותו איזו אוניה, והוא אומר לי אקסודוס. כמעט נפלתי. הגענו לקפריסין, שם הורדנו את המעפילים.

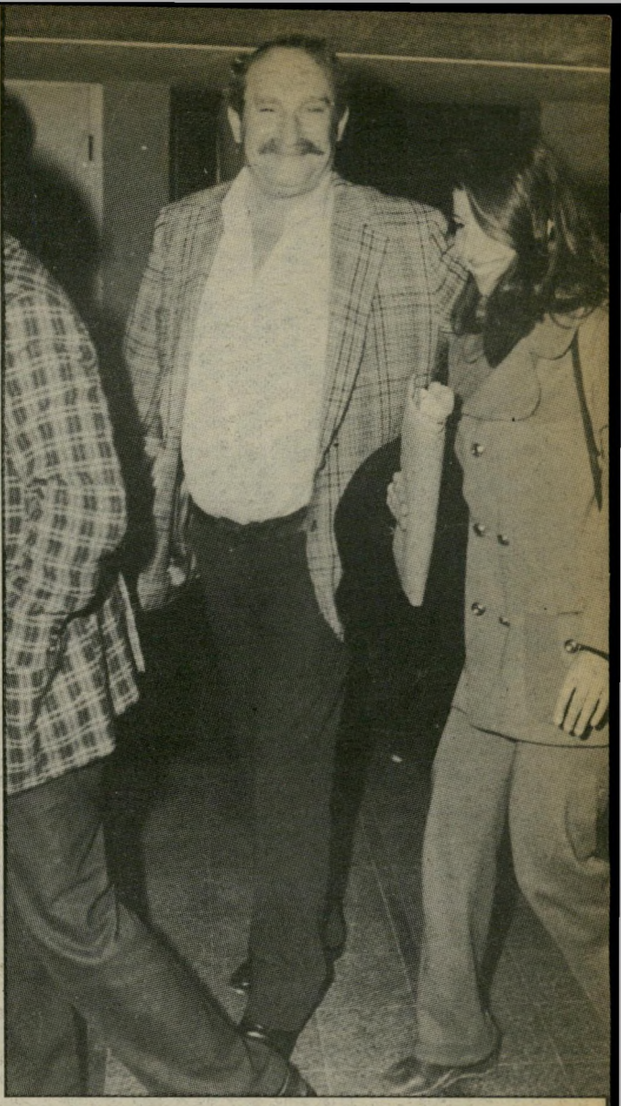
● איך חזרתם ארצה?

יכולנו לחזור כמעפילים, אך נודע לנו שחפרו מינהרה. החלטנו לצאת דרך המינהרה. סוכם עם הפלמ"ח שישלחו ספינת־דייג. אחרי שכמעט נחנקנו במינהרה הגענו לחוף. לא היתה שם ספינה. הסתתרנו ובאה איזה בחורה שמסרה שהיתה תקלה ושלמחרת היום תגיע ספינה, ואכן כך היה. כל המעפילים עלו ארצה ב־15 במאי.

בקרב על ירושלים, בלטרון, כבר נהרגו 20 מעפילים ובכל מילחמת־העצמאות נהרגו 400 מעפילים שנלחמו על מדינה שלא ראו אותה.

החברים נעלמו, הידידים שתקו ושייקה ירקוני דרך משך שנים

איש לא הושיט יד

עציר בבית־המשפט שייקה, מלווה על־ידי שוט־רת, מובא לבית־המישפט בפברואר 1976, כחשוד בהעלמות מסים ומכסים. הוא שוחרר בערבות מינימלית וזוכה, לבסוף, מכל עוון. אך המאבק הממושך הכריע אותו.

נזכרת יפה: „בכינוס של חיילי פי־אם (הפלוגה המיוחדת של ההגנה), שנערך בתל־אביב, הוריע צ'יץ לנאספים, שבאותו היום זוכה שייקה באחד המישפטים שהוגשו נגדו. צ'יץ היה אחד היחידים ששמרו עימו של קשר ועמדו לצידו."

למרות שהשופט, שלפניו הובאו העצורים, מיהר לשחררם בערבות עצמית מיזערית, ולמרות שירקוני הסביר כי ייבא את הרחפורים לפי הוראת מישרד־הביטחון, כדי לבצע בעזרתם עבור המישרד עבודות־עפר חיוניות במסגרת חברת רגבים לפני שבע שנים, אחרי מילחמת יום־הכיפורים, היה שייקה אדם מבוסס ומסודר. כשנפטר, נשאר בידיו רק חלק (16%) ממניות מיפעל־חמצן בהרצליה־פיתוח.

העיסקה, היה העולם הזה (2007), שיצא בהרחבה להגנת ירקוני. (ראה יומן אישי).

מספרת יפה:

ב־21 בספטמבר עמדנו לחגוג 35 שנה לנישואינו. היכרתי את שייקה כשהייתי בת 23. הייתי כבר אלמנה

בכי עם ידיד יפה ירקוני שמרה על חזות מאובנת בראשית ההלווייה, אך כשהגיע ידיד המישפחה הוותיק, סגן־אלוף חיים לבקוב – בן יבניאל הגלילית, איש של שליחויות עלומות וממניחי קו־צינור־הנפט אילת־אשקלון – נתנה יפה דרור לריגשותיה ופרצה בבכי.

כ שחיים ברי־לב, השר והרמטכ"ל לשעבר, הופיע בבית מישפחת ירקוני השבוע, כשישבו האלמנה ושלוש בנותיה שבעה על מותו, ביקשה יפה ירקוני שיעזוב. כשהביע תמיהה שאלה אותו יפה ירקוני: איפה היית כל הזמן? הרי כל־כך יכולת לעזור לו, כשהוא נשבר."

ברי־לב השיב שהוא לא ידע.

עמוס בן־גוריון לא יכול היה לטעון כך. אורית שוחט, בתו של שייקה, צילצלה לעמוס בעוד אביה בחיים, וביקשה שיטלפן לאביה וישוחח איתו. עמוס לא טרח לטלפן. כשהופיע ללוויה, ביקשה יפה שיעזוב את המקום.

כשהחלה סידרת המישפטים נגדו,

דחפורים ומישפטים

ש נותיו האחרונות של שייקה היו רצופות בהתנכרות של כל חבריו וידידיו.

כל כספו הוקדש למילחמה לטיהור שמו, לניהול ההגנה במישפטים נגדו, ופירסום מודעות־ענק בעיתונים, כדי להעלות בהם את גירסתו על האשמות שהוטחו בו.

ידיד אחר שהיה מקורב אליו מאוד היה השחקן בומבה צור, שנפטר.

עמוס בן־גוריון ושייקה גדלו בתל־אביב בשכנות. החברות ביניהם החלה כשהיו בני חמש.

כשעמוס נשא לאשה צעירה אנגלית, לא־יהודיה, התנכרו לו הוריו, דויד ופולה בן־גוריון. שנתיים תמימות הוא גר עם אשתו בדירתו של שייקה, עד שהתפייס עם ההורים.

כמה מראשי המדינה ומיפלגת העבודה היו חבריו עוד מתקופת שרותו בהגנה. עם כמה מהם ישב בלטרון במעצר, אחרי שנתפס בהברחת נשק ממצרים לארץ.

במילחמת־העצמאות נפצע כמה פעמים. פעמיים עלה על מוקשים. פעם נפצע בעיניו, וחשבו שהתעוור לצמיתות. כשהשתחרר, הוכר ככהה־צה"ל.

עד מהרה הפך ירקוני איש־עסקים מצליח, שידו בכל. עד שלתדהמת כל יודעיו נעצר, בפברואר 1976, יחד עם שני שותפיו, בחשדות חמורים ביותר: השתמטות מתשלום מיסים ומכסים בשווי של הרבה מיליוני שקלים של היום, על יבוא 19 דחפורים מדגם די־9 ובעלות נסתרת של חברה הרשומה בפנמה.

שבבעלות ירקוני ושותפיו, לא נחלץ איש לסייע לו.

מה שכאב לירקוני במיוחד היה, ששר־הביטחון באותם הימים, ידיד המישפחה הקרוב, שימעון פרס, לא נקף אצבע לטובתו, למרות שלפי כל המיסמכים אכן היה זה מישרד־הביטחון שהינחה את ירקוני ושותפיו להביא את הדחפורים ארצה. אחרי שרכשו אותם בארצות־הברית. מישרד־הביטחון הב־טיח להם דמי־שכירות מראש לתקופה של שנה וחצי, סכום שהיה מכסה את עיקר העיסקה.

לוא היתה העיסקה מתבצעת עד הסוף, ייתכן שירקוני ושותפיו היו מרוויחים רווחים נאים — אך חוקיים לחלוטין — מן העיסקה.

לפי יודעי־דבר, נראו רווחים צפויים אלה מופרזים למי שהחל מגלגל את כל העיסקה, וכך נפתחה פרשת המיש־פטים והמישפטים שכנגד. שבהם אמנם יצא ירקוני זכאי, אך תוך כדי ניהולם הממושך ירד מרוב נכסיו.

מיפעל במתנה

א חד המעטים שהאמין בצייר־קתו, תוך ניתוח מפורט של שלוש שנים מבעלי הראשון, שנהרג בבריגדה.

היה לנו בית־קפה בשם צליל בגיבעת־רמב"ם (גיבעתיים של היום). אמא, אחי ואני היינו הכל: מבשלים, מלצרים, מנגנים ושרים.

האורחים היו באים, אוכלים, שותים ורוקדים, ובדרך כלל גם לא משלמים.

כששייקה גילה את המקום, שירת בהגנה, הוא וחבריו היו באים לפני הפעולות ואחריהן ומסתתרים אצלנו. כשהבריטים היו באים לערוך חיפושים, היו החברה משחקים מישחק של שיכורים.

שייקה אהב במיוחד את השיר אל תשכחיני.

בהשפעתו התגייסתי להגנה. הוא טען שזאת בושה שבחורה כמוני תחייה בארץ ולא תהייה חברת הגנה. הוא לקח אותי והשביע אותי, כשידי על האקדח.

אהבתי אותו, הוא היה בחור מאוד מרשים. כל הבחורות רצו אחריו. כשרבתי איתו פעם, חצקל אישכסית הביא אותו בחזרה.

התחתנו בקפה בוסתן. אנשי חטיבות גיבעתי וקרייתי הופיעו לחתונה. כבר אז לא רצה להצטלם. לי נשארה תמונה במדים, וזר פרחים ביד. הוא היה טיפוס מיוחד. היה מטיח

שייקה 1956 בשיא הצלחתו הוא יושב (במרכז) ליד פרקליט־הצמרת של אותם ימים, עורך־הדין מיכאל כספי (במישקפיים) ואיש דבר מאיר בראלי, במסיבה בקפה כסית.

ליד קברו של אבא,

שייקה ירקוני

אילו עמד כאן אבא היום והיה לו האומץ, והיה נדמה לו שאתם באמת רוצים לדעת, היה מספר לכם באריכות על השנים האחרונות האיומות. השנים שבהן לא בא בחברת חברים מכל תקופות החיים, כי חשב שאינם מאמינים לו, שאינם רוצים להתלכלך בקרבתו, האיש שהוכתר בעיתונים כמי שהינה, והונה והונה את משרד הבטחון.

לא נביך אתכם בהספדים מזילי דמעות. רצינו רק להזכיר בשמו, את מה שהתמסמס איכשהו ולא זכה לתהודה מספקת, את מה שהיה חשוב לו שייחקק על מצבתו ובזכרונכם: בכל המשפטים שמצא לנכון משרד הבטחון להגיש נגדו.

בכולם יצא זכאי.

באותן שנים ארוכות של עינוי דין, איבד אבא את מרבית עסקיו איבד את בריאותו, את שמחת החיים, ואת הרצון לעשות בשנים שנותרו משהו בעל ערך. בגיל 58 פרש לקפה „כסית" ושם בין אנשים שאהבו אותו, קרוב לבית, שיחק שח שעות ארוכות עד יומו האחרון.

מאות המכתבים שכתב למשרדי הממשלה ולידידים לנשק שנעשו לחשובים עם השנים, כולם שמורים אצלנו. אחדים מהם כתבנו איתו, כשהתייאש כתבנו במקומו. על מרבית המכתבים נעגינו בכמה שורות קצרות ובלתי־מחייבות.

אף אחד לא עקר הרים בשבילו ואבא לא ידע להילחם את מלחמתו בעצמו. אנחנו מודות למעטים שהיו איתו בשנים האחרונות.

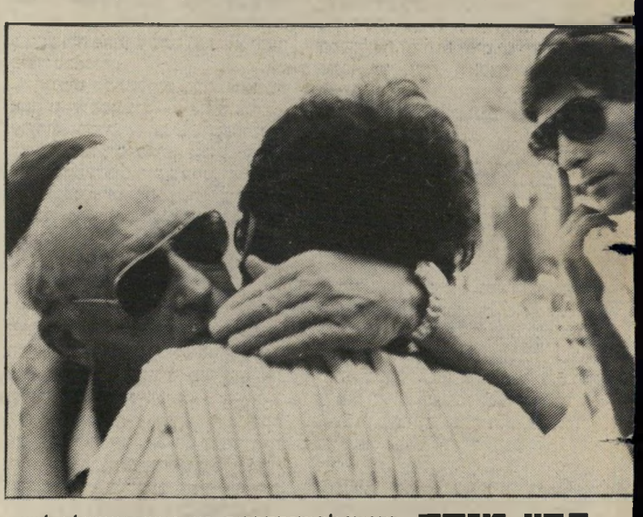
אשתו ובנותיו

זעקת בת הצעירה בשלוש בנותיהם של יפה ושייקה ירקוני, רותי, נתנה ביטוי ליגונה בבכי עז, שהידהד ברחבי בית־הקברות, גדוש קרובי מישפחה וידידים – אותם ששמרו אמונים.

ציון אחד מידידי האמת של שייקה, ראש עיריית תל־אביב, שלמה („צ'יץ") להט (חובש כיפה) ואשתו, זיווה, האזינו בעצב להספד שנשא יגאל („חסמבה") מוסינזון. להט היה מהמעטים שעזרו לשייקה.

רבין מנחם בהגיעו לבית־הקברות חש ראש־הממשלה לשע־בר, יצחק רבין, לעבר יפה ירקוני, חיבק אותה חיבוק־ניחומים, לחש לה מילות השתתפות בצער וביקש לעודדה באבלה.

יגאל הורביץ שר־האוצר לשעבר הופיע ללא כיפה, אלא בכובע־טמבל. הוא אחד מאנשי המימסד הבודדים ששמרו על ידידותם לשייקה ירקוני במשך כל שנות הנפילה.

ידידים בלבד

ביום החמישי בבוקר השבוע כשקם, הוא טען שיש לו סחרחורת. הוא חשב שתקף אותו וירוס. שעה אחרי שהבאנו אותו לבית החולים איכילוב הוא איבד את הכרתו. היינו שם כולנו עם ד"ר יגאל שוחט, בעלה של אורית, שעובד באותו בית־חולים. בניתוח שנעשה אחרי מותו הסתבר, שהיה לו שטף־דם רציני בראש, ואם הוא סבל מלחץ־דם גבוה. לפני כמה שנים עבר התקף־לב קל. ואז הטריד אותו דבר אחד: הוא לא רוצה למות לפני שיזוכה. שלא יגידו שהתיק נגנז בגלל מותו של הנאשם.

שייקה ידע שהוא צריך לשמור על ריאטה. שבוע לפני מותו חזר מאר־סטריה, ממכון הרזייה, שם הוריד עשרה קילו ממישקלו.

באנשים דברים שלא רצו לשמוע. הייתי מתחננת בפניו שלא ימשיך בהטחת האמת. אנשים אוהבים לפנטז. הוא לא היה איש של פנטזיות, כשהייתי הולכת להצטלם, הוא היה צוחק לי.

מאז מילחמת יום־הכיפורים התחיל להישבר. עד אז הוא היה איש־עסקים מצויין. מאז חמשת המישפטים שהוגשו נגדו, אנשים סירבו לעשות איתו עסק, או לעבוד איתו בעבודות־עפר, והוא לא רצה לעשות לבד.

כשהכרתי את הקבוצה הצרפתית שנקראה קרן אור, הם היו מוכנים להשקיע בישראל. הכרתי להם את שייקה. הוא נתן להם ממש במתנה את מיפעל החמצן במיצפה־רמון. אחרי שהחלו המישפטים, הם ממש נישלו אותו, והוא מצא את עצמו בחוץ. רק במיפעל בהרצליה נשארו לו 16%.

מצפונם של המתנכרים

אנשים לא ידעו, אך בשנים האחרונות אני החזקתי את הבית מההכנסות שלי, מהופעות ומתק־ליטים.

שייקה הפך שבר־כלי. היה קם בבוקר, הולך לכסית לשחק שח־מת, חוזר הביתה לארוחת־צהריים ולשינה, וחוזר לשחק בכסית אחרי־הצהריים.

הוא היה רחב־לב. בשנים האחרונות, כשחבריו בגדו בו, הוא התיידד למשל עם מנקה המדרגות טלאל. בכל בוקר היה טלאל מביא לו את העיתון, ויחד היו שותים קפה.

יום אחד סיפר לי שהוא הילווה כסף לטלאל, כדי לקנות מכונית, כי הוא טען שקשה לו להגיע לעבודה.

בבוקר, כשהיה הולך לכסית, היה קונה לחמניות ועוגות, ומאכיל את חבריו למישחק. חצקל היה מתרעם: „אתה לוקח לי את הפרנסה:" אך הוא התמיד בכך.

שייקה אהב את כסית ואת הבית הזה. הוא היה אבא יוצא מן הכלל וסבא נהדר לחמשת הנכדים.

היה ממשיך לחיות — היה נשאר משותק כל חייו.

אני רוצה להאמין שיש היום אנשים היודעים טוב מאוד שהמודעה שפירסמנו בעיתונים מופנית אליהם, ושמצפונם מציק להם. הוא פנה לשימעון פרס ולחיים בר־לב, אך הם התעלמו.

כשישב בכסית חשב שכולם מסתכלים עליו. למרות שהיה אדם שלא ידע להסביר את עצמו, הוא זוכה במישפטים שלו ולא העלה אף עד שיעיד לטובתו. הוא עלה יחידי לדוכן העדים.

כשנפטר, ביקשתי מהבנות שני־פרסם מודעות בעיתונים. הבנות לא היו שלמות עם זה. לדעתי, זה הגיע לו. פיתאום כולם התעוררו: ביקשתי שיבואו ידידים בלבד, מה פיתאום הגיעו כל מיני מתנכרים, הרי הם קיצרו את חייו?

בעוד שבוע אני חוזרת לעבודה, לשיר. אחרת אני אבודה.

(המשך מעמוד 15)

● החימוש האווירי של מטוסי חיל־האוויר, טילי ספארו ופייתון 3 עולים על מקביליהם שבידי הערבים.

● ההפעלה המערכתית של מערך היירוט הישראלי — מטוסי הוקאיי, מטוסי F-15 ו־F-16 וטילים, כשהיא משולבת במערך הבקרה אווירית הקרקעי ובמערך המודיעיני, נותנת לו עדיפות מובהקת. (בידי הערבים אין עדיין מקבילים להוקאיי, למשל).

● המטוסים המערביים שבידי ישראל הם בעלי כושר נשיאת־חימוש רב יותר מאשר המטוסים הסובייטיים, ומצויידים במערכות הפצצה ממר־חשבות, העולות על מה שקיים ב־מטוסים הסובייטים, ובייחוד ברדגמי היצוא שלהם. פירוש הדבר, שכושר השמדת מטרות קרקע של מטוסי חיל־האוויר עולה על זה של רוב המטוסים הערביים.

● משך השהות באוויר של המטוסים המערביים רב יותר בדרך כלל מזה של המיזרחיים. ישראל גם פיתחה מערך של תידלוק באוויר ומטוסי חיל־האוויר יכולים לשהות מעל שדה־הקרב זמן רב יותר מן המטוסים הערביים (הדבר תלוי גם במידת קירבתם של שדות־התעופה לחזית).

עובדות אלה אומרות, שהפער הכמותי שנותר עדיין לטובת הערבים יתקזז במידה רבה על־ידי הפער הטכנולוגי הנוטה בפירוש לטובת ישראל. כל זאת, כאשר עדיין לא דיברנו על רמת הטייסים.

סיכום הנאמר לגבי מטוסי הקרב מעלה ארבע סיבות לפ־ער בין יחסי הכוחות הגולמיים למציאותיים באוויר:

● חלק מן המטוסים הער־ביים מצויים באחסנה.

● לא כל העוצמה הערבית המרחב — אינו שווה בערכו לדיווזיה ממש.

מובן שמדינות־ערב יכולות לרכוש כלי־נשק רבים ושונים. אולם הבעיה העיקרית הניצבת בפניהן היא חוסר־היכולת לאיישו ולתחזקו כיאות, בשל מיגבלת המחסור בכוח־אדם מיומן.

בעיה זו היא פונקציה של מיכלול הבעיות הדמוגרפיות והכלכליות ה־עומדות בפני מדינות ערב (מחריפה אותה גם התופעה של בריחת מוחות מחלק מהן), ויש להניח ששינוי במצב זה יכול להתרחש רק בתהליך איטי וארוך־טווח.

בעיה נוספת העומדת בפני הערבים היא בעיית התיאום בין כוחות־המישלוח וכוחות המדינות שאליהן יגיעו. הדבר נכון הן ביבשה והן באוויר.

(במילחמת יום הכיפורים סבל כוח־המישלוח הירדני לחזית רמת־הגולן, חטיבת השריון ה־40, אבידות מאש הסורים והעיראקים. על־פי מקורות זרים הופלו מטוסים עיראקיים על־ידי מערך ההגנה האווירית הסורי. ההתקפות שהכוח הירדני והכוח העיראקי היו אמורים להנחית בתיאום, נעדרו כל תיאום, ולמעשה כל כוח תקף בנפרד, דבר שהכשיל את המית־קפות וגרם להם אבידות כבדות.)

בעיית התיאום מקזזת ב־מידה רבה את תוספת העוצמה המגולמת בכוחות המישלוח.

גורם נוסף שיש להביאו בחשבון, כפועל לטובת צה"ל, הוא צורת ההכנה של כוחות־המישלוח הערביים לקרב. אם יוכנסו כוחות אלה ללחימה לשיעורין, כפי שעשו העיראקים במילחמת יום הכיפורים, יפגע הדבר בעיקרון ריכוז הכוח. ועוצמת־ההלם בציוד מערבי תקטין את הפער בינן ובין ישראל.

על־פני השטח אין ספק, שקליטתן של מערכות־נשק מערביות בצבאות הערביים תגביר את יכולתם. אולם גם דבר זה מצריך בדיקה.

● הפתרון: תיכנון

סיכום מצביע על תמונת יחסי־כוחות שונה מזו המתקבלת מן המיספרים התחלתיים. כפי שצויין מספר פעמים יש להניח שהמיספרים שהופיעו במאמר זה אינם מדוייקים.

אולם מה שחשוב הוא הניתוח המבחין בין כמויות גולמיות של ציוד ובין יחסי־כוחות למעשה.

אין כוונתו של מאמר זה לזרוע שאננות או ביטחון מופרז. אין ספק שהאיומים המוצגים על־ידי התח־משותן של מדינות־ערב, ובעיקר ה־צטיידותן בנשק מערבי, הם חמורים ומוחשיים. אולם יש לבחון את יחסי־הכוחות במבט רציני ומפוכח לעומק, ולא להסתפק בהצגת נתונים מיספריים שיטחיים.

בחינת יחסי הכוחות הכמותיים ב־לבד לוקה בחסר. יחסי־הכוחות האמי־תיים אינם מורכבים רק ממיספרים של מערכות־נשק ואיכותם הטכנית — נושאים שבהם דן מאמר זה.

לכך יש להוסיף את רמת כוח־האדם ואיכותו, רמת־האימונים והמיומנות שלו, מידת המוטיבציה והדבקות במטרה, וכן רמת הפיקוד בדרגיו השונים. מן המוסכמות היא, שבתחום זה נוטה הכף לטובת ישראל, ואף כי חלה ירידה בחלק מתחומים אלה, הפער עדיין קיים.

לגורמים אלה יש להוסיף את הנתונים המדיניים־אסטרטגי־ים העכשוויים. השלום עם מצ־ריים, מילחמת איראן־עיראק, בידודה של סוריה בעולם ה־ערבי — כל אלה מפחיתים במידה ניכרת את האיום על ישראל בטווח הקצר.

הוויכוח שהתנהל לאחרונה על תקציב־הביטחון הדגיש את הצורך ב־תיכנונה של מדיניות־ביטחון המת־חשבת ביחסי־הכוחות האפקטיביים בין צה"ל והערבים, ובנתונים המדיניים־אסטרטגיים. ואשר ממנה ייגזר תקציב־ביטחון המתאים לתנאי הכלכלה ה־קשים.

ניהול ויכוח כזה על רקע של שינוי פיתאומי במדיניות־האוצר אינו הדרך לקביעת מדיניות ביטחון כוזאת. דבר זה צריך להיעשות ללא תלות בצעד כלכלי זה או אחר, ובשום אופן לא בצורה חפוזה ואקראית.

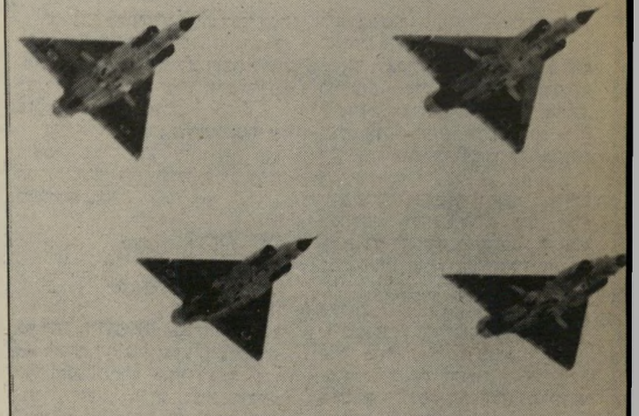
הבעיה העיקרית היא חוסר יכולתו של הדרג המדיני להיכנס ברצינות לעובי־הקורה בבעיה זו. לאזרחים הנדרשים לקבל את ההחלטות אין פשוט ידע וכלים להתמודד עם הנתו־נים המוצגים לפניהם על־ידי המערכת הצבאית (אלא אם כן הם אנשי צבא בכירים לשי־עבר).

הפיתרון הוא בהקמת רשות לתיכנון ותיקצוב. שתפעל בתיאום עם מערכת־הביטחון, אך ללא תלות בה. על רשות כזאת להיות מורכבת מאנשי צבא לשעבר, כלכלנים, מנתחי־מערכות ו־כו', והיא תקבל את כל המידע הדרוש לעבודתה — הן על צה"ל והן על איומים פוטנציאליים.

תפקידה של רשות כזאת יהיה לתכנן מדיניות־ביטחון שתיגזר מ־ראייה מפוכחת של הצרכים הצבאיים ובהתאם לאילוצים הכלכליים. מתוך מבט כולל על צרכי הביטחון והכלכלה, וזאת בתיאום עם אגף התיכנון של צה"ל.

רשות כזאת תוכל לספק למקבלי ההחלטות האזרחיים, ובעיקר לשר־הביטחון, כלים להתמודדות עם הנתונים והטיעונים המועלים על־ידי הצבא ולהשיב עליהם.

תנאי חשוב להצלחתה של רשות כזאת תהיה מודעותם של מקבלי ההחלטות האזר־חיים, ושר־הביטחון בראשם, לצרכי הכלכלה, ומתן גיבוי עליהם לרשות בעבודתה.

מטס מטוסי־קרב ישראליים
הפער מתקזז

תגיע לזירת הלחימה.

● קיים פער־בשירות בין חיל־האוויר הישראלי והחילות הערביים.

● קיים פער בתכיפות הי־ניצול של המטוסים.

● תהליך איטי

יתוחים דומים ניתן לעשות גם לגבי סוגי נשק אחרים וגם לגבי יחידות. כך, למשל, נוהגים להשוות דיוויזיות משני הצדדים. אולם יש לזכור, כי העוצמה והמיבנה שלהן שונים ממדינה למדינה. אם נשווה דיוויזיות שיריון, הרי שמיספר הטנקים בדיוויזיות השיריון המצריות, הסוריות והירדניות קטן ממיספרם באוגדה צה"לית תיקנית.

הנטיה לצרף חטיבות ממדינות ערביות שונות ולקרוא לכך שווה־ערך דיוויזיה, נכונה רק מבחינה מיספרית, משום שצירוף מלאכותי כזה של חטיבות ממדינות שונות והנבדלות בציודן, ללא יחידות דיוויזיוניות, ואשר לעיתים פרוסות בקצוות שונים של

במדינה

פלילים

כולם גנבים?

חמישה אחוז קלפטומנים, עשרה אחוז מיקצועיים, וכל היתר פשוט עמך ישראל.

ביום השני בשבוע שחלף נכנס אדם הגון לכלבו שלום בתל־אביב ויצא גנב. תוך סיור במחלקות השונות של החנות אסף מיזוודה ומילא אותה עד תום במיטב המוצרים. כשפנה לצאת נעצר ונתפס.

בשק"ם סיפור דומה: נהג מונית נכנס בידים ריקות לחנות, ויצא עם מכשיר וידאו בזרועותיו. ראה כי טוב, חזר והוציא עוד אחד, ורק כשהגזים, וניסה מזלו בשלישית, נתפס.

בירושלים נכנסה אם עם תינוק בזרועותיה לחנות המשביר־לצרכן, ויצאה כשהתינוק ישוב בעגלת ילדים. גם היא נתפסה.

באנגליה נעצרו, נשפטו ונדונו עשרות ישראלים, על עידוד הייצוא מבריטניה באמצעות סחיבות מבתי הכלבו המפורסמים בעולם.

באילת גונבים גם דלתות ושולחנות מבתי־המלון — בנוסף לסדינים, למגבות, לסכו"ם ולשאר ירקות.

24 זוגות יספיקו. עמוס אקרמן בן ה־45, עבד במשך 12 שנים במישרד־חקירות, ומזה שמונה שנים משמש קצין־הביטחון הראשי של רשת חנויות המשביר־לצרכן.

מספר אקרמן: יש עליה בלתי־פוסקת במכת הגניבות. במחצית הראשונה של השנה הנוכחית בלבד תפסנו יותר מ־400 לקוחות בגניבה. למרות האמצעים והשיטות המתוח־כמים ביותר שאנו מפעילים, נמצאים תמיד כאלה שמצליחים בכל זאת, והנזק מסתכם במיליונים רבים של שקלים.

אנחנו מפסידים גם כשאנו תופסים מישהו. קודם כל צריך איש־ביטחון להתלוות אליו למישטרה, ושם הוא מבלה שעות במסירת עדות. עד לפני זמן־מה היו מחיקים בגניבה כמוצ מישפטי ער למישפט, והיינו מקבלים בחזרה סחורה שפילו שנתיים־שלוש אחרי שנגנבה. עכשיו מצלמים את המוצגים, והם מוחזרים אלינו מייד.

מי לא גונב? נידמה לי שכל ישראל גונבים! תפסנו קצין־מישטרה, עורכי־דין, רופאים, הרבה אנשים רתיים. יש כאלה שנתקפים רגשי אשמה ושולחים מאוחר יותר כסף. היתה תקופה בחיפה, בזמן שביתת המורים, שהתלמידים גנבו בלי סוף. הם עסקו בזה כמו בספורט. תפסנו אמא של ספורטאי ידוע מאוד, וכשנתפסה, טענה — איך אתם מעיזים? אתם יודעים מי הבן שלי? הבן נאלץ לבוא ולשלם את ערך הגניבה.

נכנסה אשה שקנתה בחנות סחורה בערך של 28 אלף שקל, וביציאה מהחנות גנבה חפיסה של סכיני־גילוח. כשנשאלה מדוע עשתה זאת, לא ידעה כיצד להסביר.

הגנבים מתחלקים כך: חמישה אחוזים קלפטומנים — אותם אנו לא עוצרים כמעט, ובני מישפחותיהם באים ומשלמים באופן קבוע. עשרה אחוזים הם גנבים מיקצועיים, ואילו 85 האחוז הנותרים הם פשוט בני עמך ישראל. נתפסים אנשים שיש להם כסף בארנק, אנשים הרואים 25 זוגות מיכנסיים, ושואלים את עצמם מה יקרה אם ישארו רק 24.

„ערבים לא גונבים". מלבד ההפסדים של מיליוני שקלים, מחזיק המשביר עשרות אנשי־ביטחון, והאי־שים הישרים וההגונים משלמים את ההפרש במחיר המוצרים.

צרה לא פחות גדולה היא מכת הצ'קים ללא כיסוי. אנשים מנצלים את העובדה שהבנקים סגורים בימי ריביעי וששי אחרי הצהריים, ואין אפשרות לבדוק את אמינות הצ'קים ואת הכיסוי בבנק. בסניף שלנו בנצרת הם מנצלים לשם כך גם את השבת. אגב, ערבים כמעט שאינם גונבים שם בחנות.

המכה הזאת לא תיפסק עד שלא יקרה מה שקורה עכשיו באנגליה. שם אם אדם ניתפס עם שלושה זוגות תחתונים, הוא נעצר מייד. מובא למישפט למחרת, ונדון למינימום 400 לירות סטרלינג (36 אלף שקל לערך). הקנס יכול להגיע גם ל־1200 לירות סטרלינג, הכל תלוי בנסיבות.

עד כאן דבריו של עמוס אקרמן. גם לויסף ורד, סמנכ"ל כלבו שלום, נסיון רב עם סוחבים בחנות.

אומר יוסף ורד:

אנשים סוחבים כי הם רוצים להגיע לרמת החיים של השכן. עד כה נתפסו במשך השנה הנוכחית 250 גניבות. יש לנו עשרות קצינ־ביטחון. גם האמ־צעים האלקטרוניים שהיכנסנו עוזרים בפיקוח. היום, כשרוצים לגנוב בגד, חייבים לחתוך אותו, אחרת יומזם הזומזם המחובר אליו כשיוציאו אותו מהחנות. אבל גם זה לא עוזר, כי גונבים מוצרי קוסמטיקה, וכל פריט קטן יכול לעלות מאות או אלפי שקלים.

קצין־ביטחון אקרמן
הישרים וההגונים משלמים

בחופשות ולקראת החגים אחוז הגניבות עולה.

אנחנו מעסיקים גם צעירה שעסקה בפלילים. היא מתחפשת יום יום לדמות שונה, ובולשת ועוקבת אחרי חשודים הנכנסים לכלבו.

עד כאן דבריו של יוסף ורד.

עם מברגים ברכבת. גם בתי־המלון סובלים קשות מהגנע. מספר אילן וקסלר, מנהל רשת מלונות שיף: „גונבים אצלנו הכל. מאפרות, מגבות, מצעים, וילונות, ברזים, ראשי מיקלחות ואפילו טלוויזיות. היו לנו במיקלחות וילונות יפים ומיוחדים. הם נגנבו בלי הרף, ונאלצנו להחליפם בפשוטים יותר. הפסקנו למשל להגיש קפה בטרמוסים קטנים בבוקר, כי פשוט גנבו את כולם."

עופרה בורלא, אשת יחסי־הציבור של מלון הילטון, דווקא רגועה: „אצלנו אין הבעייה קשה כל־כך. יש לנו רק חמישה אחוז של ישראלים," היא מסבירה את שאננותה.

אך יתכן שהיא משלה את עצמה. השבוע פירסמה הנהלת רכבת אוריינט אכספרס, המיועדת לעשירים החפצים לנסוע מלונדון לוונציה, בפאר מירבי תמורת 330 לירות סטרלינג (30 אלף שקל לערך), כי מאז חידוש השירות לפני שנה ורבע נגנבו מן הקרונות אבזרי מותרות בשווי כולל של 100 אלף לירות סטרלינג (9 מיליון שקלים).

נעלמו גביעי שמפניה מברזולה, קנקני קפה מכסף ומגבות נושאות ראשי התיבות של האוריינט אכספרס. הגנבים הלא־ישראלים לא התעצלו, ואף הסירו קישוטים מן הקירות בעזרת מברגים.

בלי פחד גבהים

(המשך מעמוד 51)

אך קטי־אן היא יפהפיה אמיתית. ביחוד כשהיא ללא מייק־אפ או איפור כלשהו על פניה. קצת קשה להאמין, שהיא חושבת שהיא לפעמים מכוערת.

„מאז שאני בארץ, פגשתי כמה דוגמניות ישראליות. להפתעתי, הן היו מאוד נחמדות אליי. לא ניהלנו שיחות ארוכות ועמוקות. רק „הי" ו„גוד ביי". אבל זה יותר מאשר במלבורן, שם האחת רוצה לאכול את השנייה. שם אין חברויות, באים אל הסוכנות, לוקחים את הצ'ק וזהו."

רגליים שריריות

קטי־אן, בעלת הגוף המושלם, מספרת את סודה. „אני רצה בכל ערב 12 קילומטר. בארץ אני רצה בערב מסביב לכיכר־המדינה. באוסטרליה היו לי כוונות להשתתף בריצת המרתון. אני רצה כבר ארבע שנים. רואים זאת על רגליי השריריות. אני אוכלת הרבה לחם, אבל לא נוגעת בעוגות, בשוקולד, בממתקים וב־אלכוהול.

ומיהו, בעצם, דייוויד?

דייוויד בורנשטיין, יהודי, איש־עסקים אמיד העוסק בהשקעות בבניה. הוא יליד פולין, שהיגר בגיל צעיר לאוסטרליה. לפני 15 שנה הוא פגש את נורית הישראלית. הם נישאו וחיו באוסטרליה. נישואיהם עלו על שירטון, ונורית חזרה עם בתם לישראל.

דייוויד בא לבקר את בתו פעמיים בשנה. לפני שנה היתה נורית בורנשטיין מעורבת בתאונת־דרכים שבה נפגעו סימה אליהו ואריק איינשטיין.

„דייוויד סיפר לי רבות על ישראל", אומרת קטי־אן. „הייתי מאוד סקרנית לראות את המקום.

„טיילתי בכמה מקומות. בעיקר מצאה חן בעיניי ירושלים והשוק בעיר העתיקה. זה מקום נהדר, כמו בסרטים. אם לא הייתי מכירה את דייוויד, לא הייתי חולמת לבוא לישראל."

ומה אומרים הוריה על הרומן שלה?

„הם כבר לא אומרים, הם ויתרו מזמן." ולא מפריע לה שדייוויד מבוגר מאביה? „לא, בכלל לא. אני אוהבת אותם מבוגרים, כי בחורים צעירים אינם יציבים ואינם יודעים מה שהם רוצים."

מרגליות

(המשך מעמוד 29)

מופיע בטלוויזיה, לדויד רועד הפופיק, שיהיה בסדר, שיהיה טוב, שיצליח. הוא מתרגש בשבילו. „רן הוא ממש בחור שיגעוני."

הוא מספר לי על משבר גיל ה־30 שלו. מספר וצוחק, ואני לא יכולה להחליט אם הוא מדבר ברצינות. אבל כשהוא אמר שנעזוב את זה, אני מבינה שבאמת הבן־אדם מרגיש שגיל 33 זה גיל מופלג. דווקא מתחשק לו לספר לי שהוא קורא המון, אבל זה לא נכון. אוהב קולנוע, אבל שיהיה בתוך התיבה, מול הספה בסלון.

מה שהוא באמת אוהב זה כדורגל. „אמרתי לך שאני פרך."

האם הוא מרגיש שהמאפיה השמאלנית שולטת בטלוויזיה וברדיו? „איזה מאפיה בראש שלך?" הוא שואל וצוחק. „תראי, תפקידה של התרבות הוא להתייחס ולדווח על דברים שנעשים. כשלא ייעשו דברים, לא יתייחסו אליהם. לא מבקרים את האופוזיציה, כי הם לא עושים כלום."

בכלל, הוא חושב שהעניין הזה של המאפיה השמאלנית הוא תוצאה של שילטון רגיש מדי וחוסר־הומור.

פעם הוא ראיין את ח"כ מיכאל קליינר בקשר לבית"ר ירושלים, ניסה להכניס קצת הומור לשיחה ביניהם, ואמר שמי שבעט את הכדור לשער בטח היה סוכן של סי־איי־אי אחר־כך קיבל עשרות טלפונים ותלונות. אמרו עליו שהוא המאפיה השמאלנית

קטי־אן ודייוויד
הרבה הכרויות על שפת־הים

בעצמה. עליו אמרו את זה, שפעם אפילו הצביע לליכוד!

הוא חושב שהוא עושה עבודה טובה. לא כמו מראיינים מסויימים, שבעיקר אוהבים לשמוע את עצמם ומשאירים מעט מאוד זמן למרואיין. יש לו הרגשה שהוא טוב, מפני שכל הזמן הוא זוכר שהתפקיד שלו חשוב, ולא הוא עצמו. העבודה שלו היא לשאול שאלות ולהתעקש. כמו שהתעקש ושאל את רפול, וכשלא קיבל תשובה שאל שוב, ואז קיבל את התשובה הרפולית המופרסמת: „אתה תוכי שהיה מאושפז במיזרע."

הוא רק בן־אדם, והוא רוצה לקום בבוקר ולהסתכל בראי ולראות סתם בן־אדם. פעם הוא כבר אמר את זה לעיתונאי, וכשזה התפרסם, כמה חברים רצו להרוג אותו. אבל הוא מוכן להגיד את זה שוב, כי עדיין הוא מרגיש ככה.

„הנה, זה מה שיצא לי... יש לך כתבה?"

דניאלה שמי ■

לא נושם"ד

(המשך מעמוד 41)

פיתחה בעבר מערכת־חסים עניפה עם מישפחת השאה הפרסי.

„הייתי בטהראן לפני המהפכה. במשך 14 שנה ביקרתי שם. היה לי מישרד קבוע במלון אינטרקונטיננטל. היו לי שם שש מתרגמות מעברית לפרסית ולאנגלית. יצרתי קשר אישי עם מישפחת השאה. עד היום הם פונים אלי לייעוץ. לפני חודשיים הוזמנתי לאנגליה, כדי להיפגש שם עם בן מישפחה המלוכה, שביקש ייעוץ לגבי מהלכים מסויימים שרצה לבצע. יכולתי לומר לו את מה שאמרתי גם לאלמנה וגם לנסיכה אשראף: שחומייני יגמור את הקאריירה, תפרוץ שם מהפכה נוספת מעברת, הנראית כדתית, אך היא תהיה קומוניסטית. אחרי מהפכה זו אני רואה מהפכה נוספת, שתחזיר את צאצאי השאה למלוכה. לדעתי, המישפחה עדיין לא סיימה את תפקידה באיראן."

אסטרולוגית תמיר
הצלחה לעזר וייצמן

מרים תמיר מתגוררת בדירה גדולה במיגדלי־דוויד בתל־אביב. חדר עבודתה מעוטר בקיטעי עיתונות מישראל, ארצות־הברית, אירן והמיזרח־הרחוק, המספרים עליה ועל תחזיותיה.

ערב שנת 1972 היא ניבאה בראיון בידיעות אחרונות, שתפרוץ מילחמה ממושכת בין ישראל וארצות־ערב, שגולדה תתפטר וכי יורשיה לא יהיו משה דיין או יגאל אלון. היא ניבאה כי אחרי הניצחון במילחמה ישראל תיסוג מהשטחים ויושג שלום וכי בארצות־הברית ייאלץ ריצ'רד ניכסון פרוש מתפקידו, למרות ניצחונו בבחירות שם.

ואכן, כעבור שנתיים פרצה מילחמת יום־הכיפורים, ניכסון התפטר בעקבות פרשת ווטרגייט, וכך גם גולדה בעקבות המילחמה.

בראיון להעולם הזה ערב ראש־השנה תשל"ח (העולם הזה 2088) דיברה מרים תמיר על צעדים רציניים לקראת השלום, על הצלחה לדיין ולווייצמן ועל רצח סאדאת בידי בני עמו. בגין אכן חתם על הסכם שלום כשדיין כשר־החוץ ווייצמן כשר־הביטחון זוכים בחלק מהתהילה, וסאדאת אכן נרצח במצרים.

עבור תחזיותיה גובה מרים תמיר מחירים גבוהים. „אני הכי יקרנית בעולם," היא מכריזה. לדבריה היא יוצרת קשר אישי עם לקוחותיה, שרובם רוצים לשמור על אלמוניותם או על אלמוניות האישים, שבשמם הם פונים אליה. „ייעוץ, כמו שאני נותנת, חוסך הרבה כסף, שיברון־לב, סבל וכמובן נזק כספי. לפני שאני אומרת למישהו את האמת על מה שאני מגלה עליו אני בודקת את מידת רגישותו. הנוק שנגרם בעקבות הביקור אצלי הוא התשלום הגבוה, אך אותו מרוויחים הלקוחות בדרך אחרת."

לרחל (39) ונחום (42) כהן נולד בימים אלה ילדם ה־18. לזוג ילדים מ־10 ימים עד 22 שנים.
בצר להם עם מקרר קטן פנתה המשפחה לראש העיר טדי קולק וע"י יוזמתו הברוכה ותרומתה הנדיבה של חברת „אמקור", קיבלה משפחת כהן מקרר גדול שיספיק לקרר את שקיות החלב הרבות שצורכת המשפחה ביום.

ח ד ש !

ממש היום, יצא ספרה החדש של הלן מקינס („מלכת המתח" בפי שמכנים אותה סופרים ועתונאים רבים בארצות־המערב):

„בחסות האפלה"

ספר מתח גדוש־סעולה ומלוטש להפליא, על המלחמה הנצחית שבין אירגוני הטירור לבין שירותי הביון המערביים.

„לא תוכל להניחו מידך, בטרם סיימת את העמוד האחרון. מרתק ומסמר־שיער."
„ניוז־וויק"

הוצאת „כדים" – ת"א.
להשיג בכל חנויות הספרים.

קמרה אובסקורה
המרכז ללימודי צילום

- למודי בוקר, אחה"צ וערב למתחילים ולתלמידי שנה א' ושנה ב'
- נוערכת לימודים גמישה
- מסלול מיוחד לתלמידי שנה ג' בת"א, בהדרכת פיל פרקים, מרצה בכיר
- במחלקה לצילום
- לכל הלומדים, קורסים נוספים ברישום ציור תולדות האמנות ועוד
- הסדר מיוחד לחברי קבוצים.
- תחילת שנת הלימודים 9.10.1983
- פרטים והרשמה 10.00 – 20.00

מספר המקומות מוגבל

טלפן לקבלת חוברת הסבר
ת"א אלנבי 57, 298191, 298291
י-ם בצלאל 6, 233502, 223573
חיפה הנביאים 13, 662773

למד צילום בחברה טובה

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 1092
תאריך: 3.9.1958

גיליון „העולם הזה", שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, הציג בשערו את הזוכה בתחרות „מלכת המים 58" יהודית מזרחי־מזור. המדור „קרא ויקר" עורר את השאלה: מידו אישה־השנה (או אשת־השנה) של תשי"ח? קלמן כין הביא עוד פרק בפירידה על שליחותו במחתרת העיראקית והבשלת שליחותו בידי ממשלת ישראל, תחת הכותרת „מיכאל אסף בא, ראה והכשל". תחת הכותרת „בך חיסלה הבנופיה" נגוע סיפור חיסולה של כנופיית שודדים בתל־אביב. בידי חוקרי הענף הפלילי של המישטרה. מדור הספורט סיקר וביקר את האסיפה הכללית של ההתאחדות לבדורגל, שנערכה בתל־אביב. תוך הצגת מיבלול מחדלי ההתאחדות.

בשער הגליון: „מלכת־המים 58", יהודית מזרחי־מזור.

שנת הלימודים תשי"ט ★ גזענות רוויזיוניסטית

★ השערוריה הציבורית של קלמן כצנלסון

אנשים

● **שר החינוך וההתרבות זלמן ארן** „אנו אולי המדינה היחידה הממשיכה לחדש אהדה לארצות־הברית למרות העזרה שהיא מגישה לנו."

● **איש קול ישראל אמנון אחי־נעמי:** „שועל זה זאב השולח פרחים."

● **הפיליטונאי יוסף („ניץ") וינצקי,** כתגובה להערתו של **דויד בן־גוריון** שהוא מעריך מדינאי היודע לשמור על האני שלו: „זהו אינימום מריני בגיל הגימנסטיקה."

אם חנה מרון־רכטר: תצלום זה ליווה השבוע לפני 25 שנה ידיעה על הריון, שבעיני מעריציה נמשכה משום־מה יותר מהרגיל, זכתה שחקנית התיאטרון הקאמרי חנה מרון־רכטר בבן זכר, שאותו ילדה בבית־החולים אסותא, ביום השני אחרי־הצהריים."

שש המועמדות שש המועמדות בנות־המזל, **אשר זכו בתארים בתחרות נסיכת־המים של ירושלים; מאירה שם־טוב, נסיכת־המים של תל־אביב; ערה די־נור, נסיכת־המים של חיפה; תלמה נויפלד, סגנית שניה של מלכת־המים; אסתר קובאץ', סגנית ראשונה של מלכת־המים; יהודית מזרחי, מלכת המים 58' בעלת כתר המלכה.**

העם

העברי האידיאלי

יותר מחצי מיליון תלמידים חזרו השבוע לספסליהם, ללמוד תורה מפי 23 אלף מורים. לגבי רבבות מהם — בני כיתה א' — תהיה זאת חוויה בלתי־נשכחת. סימן דרך בחייהם הקצרים.

המיספרים שפורסמו מטעם זלמן ארן, שר־החינוך־והתרבות, היו רבי רושם לגבי אנשים אוהבי מיספרים בעלי ספירות רבות. אולם מאחריהם הסתתרה עובדה בלתי־נעימה: ככל שגדלו ההישגים הכמותיים של החינוך הישראלי, כן הוא התרוקן מתוכנו.

בראשית שנת הלימודים תשי"ט לא ידע אף מורה אחד בישראל מהי, בדיוק, מטרת החינוך העברי — מה הטיפוס האידיאלי שלקראתו מחנך בית־הספר העברי, מהו לוח הערכים שאותו הוא מבקש להציב בלב תלמידיו.

טימטום מלומד. כתב השבוע מבקר חינוכי: „תלמיד המלא לכאורה ידיעות במיקצוע מסויים, או במיקצועות אחדים (יכול להיות) בור או חסר־אינטליגנציה... תופעה זו... בולטת במיוחד אצלנו, והיא אחד הגורמים לדיעה המוטעית, כאילו לומדים אצלו פחות מאשר למדו באירופה, ביחוד בבית־הספר התיכוני... האמת היא (ש) אין אינטגרציה של המיקצועות, המפתחת את ההרגל להשוות, לחשוב, להקיש, להסיק מסקנות ולהשתמש בחומר הנלמד לצורך מחשבה על העולם הסובב את הלומד..."

אותו מבקר הציע פיתרון: להנהיג שעורים מיוחדים לצורך שילוב המיקצועות השונים בתמונה כוללת אחת. אולם היה זה פיתרון מכאני מדי: שעורים כאלה לא יביאו שום תועלת, אם לא תעמוד לנגד עיני המורים עצמם תמונה ברורה, השקפת־עולם מגובשת, שתגדיר את מהותו ואופיו של האדם העברי האידיאלי ברוח זה.

במדינה שאינה יודעת אם היא יהודית, עברית או ישראלית, שלא הצליחה עדיין להגדיר מה זה יהודי, שלא החליטה אם היא שייכת לאירופה או לאסיה — אין לדרוש מן המורים להמציא את התשובה בעצמם.

דיעות

לפיד בוער

מבחינה חיצונית, אין קלמן כצנלסון דומה למהפכן מופלג. פניו עגלגלות, מישקפיו עבים וקולו רך וגבוה. אולם מבחינה רעיונית, היה כצנלסון תמיד אחד האנשים הקיצוניים ביותר בישראל. אפילו רוויזיוניסטים שרופים רטנו לא פעם כי קלמן הוא פאשיסט.

אולם בניגוד לחבריו לדיעה, הצטיין כצנלסון תמיד בתכונה חשובה אחת: הוא הגיוני, ואין הוא נרתע מלנסח את דיעותיו בפה מלא. במקום שאחרים חיפשו מליצות רמות כהסוואה, לא היסס קלמן מלקרוא לילדו הרעיוני בשמו.

השבוע כתב כצנלסון מאמר בהארץ, שהדגים תכונה זו להפליא. בניגוד למאות עסקנים אחרים, המשלמים מס־שפתיים למליצות הומאניות בשעה שהם מצדיקים בחצי פה את דיכוי הערבים בישראל, ניסח כצנלסון ברורות דרישה הכמוסה בלב רבים בישראל: לגרש את הערבים אזרחי ישראל מתחום המדינה.

אבזריות לפני המות. טוען כצנלסון כהנחת יסוד: „הכמיהה של ערביי ישראל אינה מסתפקת בביטול המישטר הצבאי ובהחזרת הקרקעות. היא תובעת את חיסולה של מדינת־ישראל, מקור הצרות והפורענות שירדה על ראש ערביי ישראל. התביעות הערביות, הנוגעות להסרת ההגבלות, אינן אלא מפרעות ותשלום־ביניים על חשבון הפרעון הסופי והנכסף."

קובע כצנלסון: „אילו ניתן לערביי ישראל לעשות מה שליבם חפץ, לא היה נשאר איש מאיתנו בחיים. ולא זו בלבד, אלא שהאכזריות שלפני המוות היתה מעמידה בצל את המוות..."

הרוויזיוניסט הוותיק לועג לאנשי מפ"ם, היושבים על קרקעות ערביות ומטיפים מוסר לזולתם, וקובע בצדק: „מבחינה מוסרית אין הבדל אם אנו מחזיקים באדמתו של ערבי ישראלי, או באדמתו של זה שברח ואנו מונעים בעד החזרתו... יהודי המסרב להזדהות עם המדיניות של ישראל כלפי המיעוט הערבי וכלפי ערביי ישראל, אין לו מוצא אלא לעזוב את הארץ, כי המדינה כולה עומדת על השלטת היסוד היהודי במקום הערבי."

אוויר צח — בחוץ. בהגדירו את השיטה הנקוטה כיום בממשלה כלפי הערבים כ„צביעות יהודית, המבקשת ליצור ערבי־יהודים סינתטיים או במאוחר — הגירה זו, שתעביר כל שנה אלפי ערבים צעירים מישראל, אל המרחב הערבי. בעזוב הצעיר הערבי את ישראל ובדרך רגליו על אדמה ערבית, ינשום לרווחה אוויר צח ויהיה שלם עם עצמו ועם מצפונו."

אושוויץ ישראלי. גם כצנלסון אינו כן עד הסוף. אין הוא אומר מה יש לעשות אם מדינות ערב יסרבו — כפי שיש להניח בוודאות — לקלוט מרצון חופשי ערבים שיגורשו מישראל. במיקרה זה תהיה הברירה היחידה: לגרשם בכוח, תוך שימוש בשיטות דיר־יאסין, או להשמידם במשרפות של אושוויץ ישראלי.

אולם למרות חוסר־כנות סופית זו, עשה כצנלסון שירות ציבורי רב: הוא ניסח, בפעם הראשונה, מחשבות המכרסמות בלב רבים, ביניהם אנשים בעלי עמדות־מפתח במנגנון השילטון. אין זה מיקרה שכצנלסון פירסם מחשבה זו דווקא בשבוע שבו הופיע המינשר העברי, מצע הפעולה השמית, המנסח בפעם הראשונה את המחשבה ההפוכה: הפיכת ישראל למדינת שותפות של הרוב העברי והמיעוט הערבי, יצירת פדרציה ארצישראלית וליכוד המרחב השמי.

אמר השבוע אחד ממתנגדיו של כצנלסון בתגובה על הצעתו לגרש את הערבים אזרחי ישראל: „כצנלסון מוכיר אדם המוצא לפיד בוער בחדרו, ווזרק אותו לתוך הדירה השכנה. אם ערביי ישראל שונאים את המדינה, הרי העברתם למדינות ערב רק תעזור לגיבוש נוסף של חזית המילחמה הערבית נגד המדינה."

כצנלסון אינו אומר איך לעמוד נגד חזית זו לאורך ימים.

האיש מ„המהפכה האשכנזית"

תוכניתו של הרוויזיוניסט הוותיק קלמן כצנלסון לגרש מתחומי מדינת ישראל את הערבים אזרחי ישראל לא התקבלה על השילטון (ראה: דיעות).

כעבור כמה שנים עורר כצנלסון את אחת השערוריות הציבוריות החמורות ביותר של המדינה, כאשר פירסם ספר סנסציוני, תחת הכותרת המהפכה האשכנזית. היה זה ספר בעל מגמה גזענית מובהקת, שבה. היפנה את חיצי רעלו מהערבים לעבר היהודים. הספר נגנז בהוראת השילטונות זמן מועט אחרי פירסומו. מאז נחשב כצנלסון למצת הפוליטי של מאבק־העדות בישראל.

20,000 חובבי ספורט ראו בצרפת
את הניצחון של המקצוען החדש:
גלי פרופשיונל*

*גלי פרופשיונל –
הנעל שניצחה גם בחו"ל.

צרפת –
אליפות אירופה לאומות
בכדורסל
מיקי ברקוביץ עם הנעל
הבינלאומית של גלי.

Gali® SPORT
מקבוצת מפעלי גלי

גלי ספורט-איתך ברגעים הגדולים.

ב' באלול תשמ"ג, 31.8.83 | מיספר 2400 | 76 עמודים | שנה 47 | המחיר 80 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

זעקת בתו של שייקה ירקוני

הם הרגו את אנא